

TOPS

TUUSULAN
PERUSOPETUKSEN
OPETUSSUUNNITELMA



TOPS

TUUSULAN
PERUSOPETUKSEN
OPETUSSUUNNITELMA



I YLEINEN OSA	5
1. JOHDANTO	5
2. PERUSOPETUS TUUSULASSA.....	7
2.1. Koulut	8
2.2. Tuntijako	8
2.3. Kieliohjelma	9
2.4. Tietostrategia	9
3. ARVOT JA TOIMINTA-AJATUS	10
4. KASVAMINEN JA OPPIMINEN.....	12
4.1. Yleiset tavoitteet.....	12
4.2. Käyttäytymisen tavoitteet	12
KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINNIN PERIAATTEET RIIHIKALLION KOULUSSA.....	12
5. OPPIMISKÄSITYS JA OPPIMAAN OPPIMINEN	13
6. TOIMINTAKULTTUURI.....	15
7. OPPIMISYMPÄRISTÖ	15
8. TYÖTAVAT	16
9. OPETUKSEN PAINOTUKSET	17
10. YHTEISTYÖ	17
10.1. Kodit	17
10.2. Esiopetus ja muu perusopetus	18
10.3. Muut tahot	19
11. OPISKELUN TUKEMINEN	19
11.1. Oppilaan ohjaaminen	19
11.2. Oppilashuolto.....	20
<i>Riihikallion koulussa toimii oppilashuoltoryhmä. Oppilashuoltoryhmän toimintasuunnitelma on liitteenä koulun oppilashuollon suunnitelmassa.</i>	21
11.3. Tukiopetus	21
11.4. Oppimissuunnitelma	22
11.5. Kerhotoiminta	22
12. ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN OPPILAIDEN OPETUS.....	23
12.1. Eri tukimuodot	23
12.2. Osa-aikainen erityisopetus	24
12.3. Erityisopetukseen otettujen tai siirrettyjen opetus	25
12.4. Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)	25
12.5. Opetuksen järjestäminen toiminta-alueittain.....	26
13. KIELI- JA KULTTUURIRYHMIEN OPETUS.....	27
14. OPPILAAN ARVIOINTI.....	27
14.1. Arviointi opintojen aikana	27
14.2. Päätösarviointi	30
15. TOIMINNAN ARVIOINTI	34
<i>Huoltajilta kerättävä arviointi sisältää tietoa mm. yleisistä oppimis- ja opetusjärjestelyistä, tiedottamisesta, kodin ja koulun yhteistyöstä, koulun tiloista, oppilashuollosta ja muista tukipalveluista, yhteisistä säännöistä ja käytänteistä, valinnaisuudesta, kerhoista ja muista koulunkäyntiin liittyvistä asioista.</i>	34
II OPPIAINEOSA	35
16. OPETTAJUUS	35
17. EHEYTTÄMINEN JA AIHEKOKONAISUUDET	36
18. ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS.....	40
19. TOINEN KOTIMAINEN KIELI JA VIERAAT KIELET	55
19.1. Toinen kotimainen – ruotsi	56
19.2. Vieraat kielet	66
20. MATEMATIIKKA	82
21. YMPÄRISTÖ JA LUONNONTIETO.....	96
22. BIOLOGIA JA MAANTIETO	103
22.1. Biologia.....	107
22.2. Maantieto.....	110

23. FYSIIKKA JA KEMIA.....	114
23.1. Fysiikka	116
23.2. Kemia	119
KÄYTTÖALUE	121
24. TERVEYSTIETO	123
25. USKONTO	128
25.1. Evankelisuterilainen uskonto	128
25.2 Ortodoksinen uskonto	135
25.3 Muut uskonnot	141
26. ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	141
27. HISTORIA	149
28. YHTEISKUNTAOPPI	154
29. MUSIIKKI.....	155
30. KUVATAIDE.....	165
31. KÄSITYÖ.....	173
33. KOTITALOUS	200
34. VALINNAISET AINEET	203
ILMAISUTAITO	203
b2-KIELET SAKSA, RANSKA JA ESPANJA.....	204
MATEMATIIKAN VALINNAINEN KURSSI	206
TIETOTEKNIIKAN KURSSI.....	206
LUONNONTIEDEKURSSI	207
MATKA MAAILMAN YMPÄRI - KARTTAA KATSELEN, KULTTUUREITA KURKISTAEN SEKÄ MAKUJA MAISTELLEN	207
FYKE-LABORATORIOKURSSI	208
REC AND ROLL!	208
KUVATAIDE	208
TEKSTIILITYÖ	209
HUONEKALUKURSSI	209
METALLITYÖ- / ELEKTRONIIKKAKURSSI	209
MAILA- JA PALLOPELIKURSSI.....	210
VIRKISTY LIIKKUMALLA	210
KOTITALOUS.....	211
7. LUOKKIEN PAKOLLINEN TIETOTEKNIIKAN LYHYTKURSSI	212
KOULULEHTI	212
LUOVA KIRJOITTAMINEN	212
RUOTSIN KERTAUSKURSSI / NORDEN RUNT	213
ENGLANNIN KERTAUSKURSSI / PRACTISE MAKES PERFECT	213
ENGLANNIN SYVENTÄVÄ KURSSI / DIGGING DEEPER	213
SAKSAN KERTAUSKURSSI / JETZT GEHT'S SCHON!	213
SAKSAN SYVENTÄVÄ KURSSI / MEHR DEUTSCH? ABER GERN!	213
RANSKAN PUHE- JA ÄÄNTÄMISKURSSI / VAS-Y!.....	213
ESPANJAN KURSSI / OLA! QUÉ TAL?	213
ERÄKURSSI	214
LINTUKURSSI	214
SHAKKIKURSSI	214
JAMMAILLAAN YHDESSÄ.....	214
KEHONHUOLTOKURSSI	215
KUNTOKURSSI	215
AINA ON AIHETTA JUHLAAN!	215
HEI, ME LEIVOTAAN!	216
MAAPALLON KIEHTOVIMMAT KEITOKSET JA LUMOAVIMMAT LEIVONNAISET	216
KOKATAAN KIELILLÄ.....	216
35. OPPILAANOHJAUS.....	217
RIIHIKALLION KOULUN OPPILASHUOLLON SUUNNITELMA.....	220
RIIHIKALLION KOULUN JÄRJESTYSSÄÄNNÖT	222
RIIHIKALLION KOULUN TUNTIJAKO	223
RIIHIKALLION KOULUN KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINNIN KRITERIT	224

LIITTEET:

KIELIOHJELMA

KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

KIRJAINMALLIT, NUMEROT JA MATEMAATTISET MERKIT

KOULUKOHTAISET JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

KOULUKOHTAINEN OPPILASHUOLLON SUUNNITELMA

KRIISISUUNNITELMA

TURVALLISUUSSUUNNITELMA

OPPILASHUOLTOTYÖRYHMÄN TOIMINTASUUNNITELMA

TUKI- JA ERITYISOPETUKSEN SUUNNITELMA

HOJKS-LOMAKE

OPPIMISSUUNNITELMA -LOMAKE

PERUSKOULUN 1-6 LUOKKIEN OPPILASARVIOINTI LUKUVUOSI-TODISTUKSISSA

TUNTIJAKO

TVT-STRATEGIA

TOPS - Tuusulan opetussuunnitelma 1.8.2005 alkaen

I YLEINEN OSA

1. JOHDANTO

Opetussuunnitelma on kaiken koulutyön perusta. Se on suunnitelma siitä, mitä ja miten koulussa opiskellaan. Opetussuunnitelma ohjaa ja kehittää koulun käytännön opetus- ja kasvatustoimintaa. Se on opettajan tärkein työväline.

Tuusulan opetussuunnitelma (TOPS) perustuu perusopetuslakiin ja -asetukseen, valtioneuvoston asetukseen perusopetuksen tavoitteista ja tuntijaosta (A 1435/20.12.2001, 6 §) sekä Opetushallituksen 16.1.2004 antamiin Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet on määräys, jonka pohjalta perusopetuksen järjestäjä, Tuusulan kunta, päättää opetussuunnitelmasta.

TOPS:aan on vaikuttanut Tuusulan voimassa oleva Perusopetuksen opetussuunnitelma vuosiluokille 1-2 sekä Sivistys- ja Opetustoimen strategiat vuosille 2005-2012, Tuusulan kunnan tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön strategia 2002-2005, Tuusulan kunnan kieliohjelma sekä kunnan tuntijakopäätös 4/04. Opetussuunnitelman ohella koulutyötä ohjaavat opetussuunnitelmaan perustuvat koulukohtaiset suunnitelmat (työsuunnitelmat).

Tuusulan OPS-työryhmään ovat kuuluneet Jaana Hägg, Juha Kaila, Marja Mäkelä, Kirsi Pässilä, Pia Uronen ja pj. Mika Saatsi. Ryhmän tehtävänä on ollut Tuusulan opetussuunnitelmaprosessin suunnittelu ja koordinointi sekä opetussuunnitelman kokoaminen lopulliseen muotoonsa.

Miksi ja mikä uudistuu?

Opetussuunnitelmia uudistetaan, jotta koulut voivat paremmin vastata oppilaiden ja muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin. Perusopetus on yksi yhtenäinen kokonaisuus; jakoa ala- ja yläasteisiin ei enää ole. Kaikkien oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt määritellään aiempaa tarkemmin. Arvioinnin yhtenäistämiseksi ja oppilaiden oikeusturvan lisäämiseksi on oppiaineisiin lisätty oppiainekohtaiset hyvän osaamisen kuvaukset sekä päättöarvioinnin kriteerit.

Koulujen työtapoja ja opetusmenetelmiä monipuolistetaan. Ympäristön ja työtapojen tulee edistää oppimista niin, että oppilaiden erilaisuus otetaan huomioon. Oppilas on aktiivinen ja tavoitteellinen oppija, opettaja on oppimisprosessin ohjaaja.

Oppilaanohjaus laajenee koskemaan kaikkia oppilaita. Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä, vahvistaa opiskelutaitoja ja auttaa opiskeluun liittyvissä valinnoissa.

Oppilaalle tarjottavaa tukea on vahvistettu. Tukikeinoja ovat tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus sekä erityisopetus. Oppilashuollon asemaa on korostettu, sen tehtävänä on edistää koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta sekä tukea oppilaiden kehitystä ja oppimista. Oppilashuollosta vastaavat kaikki koulujen aikuiset yhdessä kotien kanssa.

Vanhemmilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta. Koulu vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä. Koulun tehtävä on antaa huoltajille tietoa niin, että he voivat seurata ja edistää lapsensa koulunkäyntiä ja oppimista. Kodin ja koulun yhteistyö on välttämätöntä, jotta koulutyö onnistuu.

Tuusulan prosessi

Tuusulan opetussuunnitelmaa on ollut tekemässä suuri joukko opettajia kaikilta perusopetuksen ja lukion luokka-asteilta. TOPS jakaantuu yleiseen osaan, jossa on kuvattu opetuksen järjestämisen periaatteet ja käytänteet sekä oppiainekohtaiseen osaan, jossa on määritelty oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt.

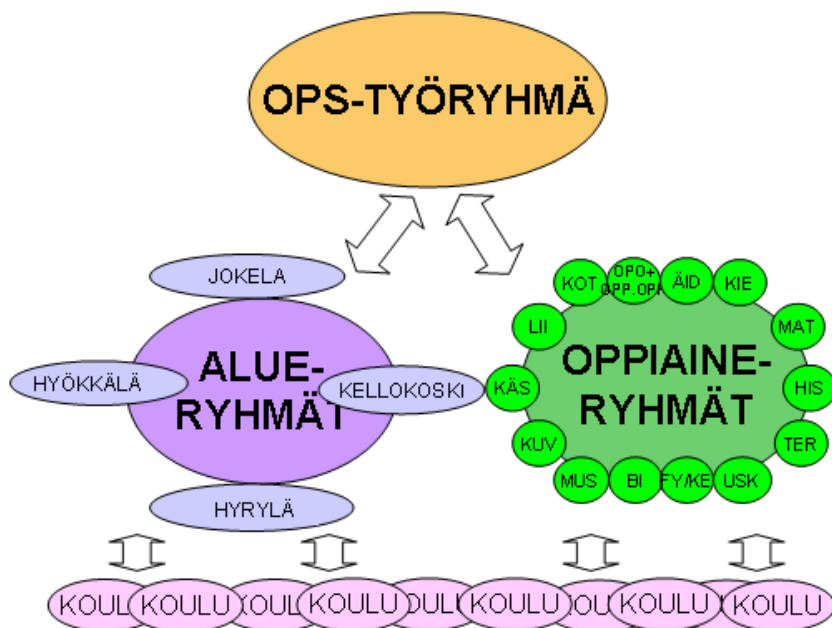
Yleistä osaa ovat olleet tekemässä kunnan OPS-työryhmä, neljä alueryhmää (Jokela, Kellokoski, Hyökkälä ja Hyrylä), ERITU-ryhmä, oppimaan oppimisen työryhmä sekä kaikki Tuusulan koulut. ERITU-ryhmä on vastannut erityisopetuksen ja oppilashuollon osioista. Ryhmässä on edustus opetus-, terveys- ja sosiaalitoimesta. Oppimiskäsitystä ja oppimaan oppimisen taitoja on työstänyt oppimaan oppimisen ryhmä.

Alueryhmät koottiin siten, että niissä oli osallistujia yläkoulusta, sitä ympäröivistä alakouluista ja lukioista. Aluetyöllä pyritään vahvistamaan yhteistyötä, luomaan yhteisiä linjoja ja käytännön toimintamalleja yhtenäisen perusopetuksen hengen mukaisesti. Tavoitteena on vakiinnuttaa aluetyö osaksi Tuusulan perusopetusta.

Oppiaineryhmät ovat laatineet oppiainekohtaisen osan. Neljässätoista ryhmässä oli opettajia esiopetuksesta lukioon sekä osassa myös muita asiantuntijoita. Oppiaineryhmät ovat tehneet oppiaineen yleisen kuvauksen ottaen huomioon tuusulalaisen näkökulman, linjanneet oppiainetavoitteet nivelvaiheittain, jakaneet oppiainesisällöt vuosiluokittain sekä täsmentäneet aihekokonaisuudet oman oppiaineensa näkökulmasta.

Jokainen koulu on lisännyt omat tarkennuksensa ja painotuksensa TOPS:n yleiseen ja oppiainekohtaiseen osaan.

TOPS-ORGANISAATIO



Miten TOPSia luetaan?

Kuntakohtainen osuus sisältää perusteiden keskeiset periaatteet. Kirjoitusasu tekstissä on tavallinen.

Mahdolliset alueelliset painotukset on kirjattu kuntakohtaisen tekstin perään kursiivilla.

Koulukohtaiset tarkennukset ja painotukset on kirjattu kehysten sisään kursiivilla.

Alueelliset ja koulukohtaiset painotukset löytyvät koulukohtaisista opetussuunnitelmista.

2. PERUSOPETUS TUUSULASSA

Nopeasti muuttuvan yhteiskunnan haasteet, etenkin kansainvälistymisen sekä tieto- ja viestintätekniikan alalla, asettavat perusopetukselle uusia vaatimuksia. Perusopetuksen tehtävänä on kehittää kykyä arvioida asioita kriittisesti, luoda uutta kulttuuria sekä uudistaa ajattelu- ja toimintatapoja.

Tuusulan kouluverkko ja oppimisympäristöt antavat mahdollisuuden laadukkaaseen oppimiseen. Laatu näkyy hyvinä oppimistuloksina sekä positiivisena, avoimena ja keskustelevana yhteistyönä, joka ottaa huomioon oppijoiden yksilölliset erot ja perheiden olosuhteet. Päämääränä on oppivelvollisuuden suorittaminen, jatko-opintokelpoisuus ja hyvä yleissivistys.

Tuusula tunnetaan 1800-1900-lukujen vaihteessa syntyneestä taiteilijayhteisöstä, jolloin useat taiteilijat vaikuttivat Tuusulan Rantatien alueella. Tuusulan pohjoisosaan Kellokoskelle ja Jokelaan kehittyi teollisuuden ympärille toinen kulttuurikeskittymä. Ajan henki vaikuttaa myös tämän päivän

Tuusulassa: kulttuuritoiminta on edelleen vireää ja monipuolista. Teollisuus- ja sotilasperinne ovat myös nykypäivää.

Tuusulan monipuolinen kulttuurikirjo näkyy alueiden ja koulujen opetussuunnitelmissa. Tavoitteena on, että oppija tuntee itsensä tuusulalaiseksi, arvostaa kotiseutunsa kulttuuria sekä rakentaa ja siirtää kulttuuriperintöään.

2.1. Koulut

Perusopetus yhdessä esiopetuksen kanssa on opetussuunnitelmallisesti ehyt ja johdonmukainen kokonaisuus. Yhtenäisen perusopetuksen toteutus vaatii tiivistä kunnan kaikkien koulujen välistä yhteistyötä. Opetussuunnitelmassa on kattava kuntakohtainen perusta, johon alueet ja koulut ovat lisänneet omat painotuksensa.

Pinta-alaltaan laajassa Tuusulassa on neljä yläkoulua, jotka ympärillä olevine alakouluineen muodostavat yhteisen alueen. Näillä alueilla on opetussuunnitelmallisesti yhteisiä tavoitteita ja painotuksia sekä koulutyössä konkretisoituvaa yhteistyötä.

Jokelan alue: Kolsan koulu, Lepolan koulu, Pertun koulu, Vanhankylän koulu sekä Jokelan yläaste ja lukio.

Kellokosken alue: Linjamäen koulu, Ruukin koulu, Kellokosken yläaste ja lukio sekä Kalliomaan koulu (sairaalakoulu).

Hyökkälän alue: Tuomalan koulu, Paijalan koulu, Rusutjärven koulu, Ruskelan koulu, Kirkonkylän koulu, Vaunukankaan koulu, Hyökkälän koulu (vuosiluokat 1-9).

Hyrylän alue: Mikkolan koulu, Riihikallion koulu, Nahkelan koulu, Ruotsinkylän koulu, Klemetskogin koulu (ruotsinkielinen alakoulu), Hyrylän yläaste sekä Hyrylän lukio.

Ruotsinkielistä yläkouluopetusta ja maahanmuuttajien opetusta järjestetään yhteistyössä lähikuntien kanssa. Ruotsinkielisellä Klemetskogin koululla on oma opetussuunnitelma ja tuntijako.

2.2. Tuntijako

Tuusulassa on laadittu yhtenäinen tuntijako Valtioneuvoston asetuksen (n:o 1435/2001) pohjalta. Oppiainekohtaiset sisällöt on jaettu opetussuunnitelmassa vuosiluokittain. Tuntijako on opetussuunnitelman liitteenä. Koulut voivat resurssiensa puitteissa nostaa tuntimääriä painottaessaan opetusta. Nämä painotukset on kirjattuna koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin.

Tuusulan tuntijakoon on tehty kunnallisia painotusalueita, jotka ovat:

- 1.lk äidinkieli, yksi viikkotunti
- 2.lk A-kielen opetus alkaa yhden viikkotunnin laajuksena
- 5.-6.lk historia- ja yhteiskuntaoppi, yksi viikkotunti
- 1.-4.lk taito- ja taideaineet, kaksi viikkotuntia
- 9.lk vapaaehtoinen A-kieli, yksi viikkotunti

Kyseessä on minimi-tuntijako, koulu voi oman resurssinsa puitteissa esittää tuntijakoon koulukohtaisia lisäyksiä opetussuunnitelmassaan.

Mikäli yhdysluokkaopetuksessa yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiainei-

den opetustunnit. Opetus voi olla ainejakoista tai eheytettyä (kts. kohta Aihekokonaisuudet ja eheyttäminen).

Koulu voi järjestää opetuksen myös vuosiluokkiin sitoutumattomana. Tällöin koulun opetussuunnitelmassa tulee määritellä tuntijako sekä opetuksen tavoitteet ja sisällöt opintokokonaisuuksille. Opintokokonaisuudet muodostetaan valtioneuvoston määrittelemien oppiaineiden ja aineryhmien osioiden pohjalta. Osiot voidaan tarvittaessa jakaa kahdeksi tai useammaksi opintokokonaisuudeksi, joita voidaan myös yhdistää eri oppiaineiden ja aineryhmien kesken eheytyiksi opintokokonaisuuksiksi. Koulun opetussuunnitelmassa on määrättävä, mitkä opintokokonaisuudet ovat oppilaalle pakollisia ja mitkä valinnaisia. Oppilaan opintojen etenemistä ja opintokokonaisuuksien suorittamista tulee seurata järjestelmällisesti.

Riihikallion koulussa toimivat Tuusulan kunnan musiikkiluokat. Musiikkiluokilla tarjotaan vuosiluokkien 3.-9. aikana 12 vkoh musiikkia enemmän kuin muilla luokilla. Riihikallion koulun tuntijako on liitteenä.

2.3. Kieliohjelma

Tuusulassa annetaan kielten opetusta kunnan kieliohjelman mukaisesti. Liitteenä Tuusulan kieliohjelma 1.8.2005 alkaen.

2.4. Tietostrategia

Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytöllä on erityisen tärkeä merkitys medialukutaitoisten, kriittisesti ja rakentavasti tietoa käyttävien ja tuottavien kansalaisten kasvattamisessa ja kouluttamisessa. Sen avulla pyritään parantamaan oppimisen laatua sekä tarjoamaan virikkeisiä ja kehittäviä oppimisympäristöjä. Tieto- ja viestintätekniikan taidot mahdollistavat digitaalisen oppimateriaalin käytön ja tuottamisen. Tieto- ja viestintätekniikan avulla voidaan kehittää oppijan ja ohjaajan mediaosaamista. Painotus on sisältöjen tuottamisessa.

Peruskoululaisille on Tuusulassa määritelty seuraavat perusvalmiudet, jotka oppilaan tulisi hallita.

1. - 2. luokat

- tutustuminen tietokonelaitteistoon
- valmiiden opetusohjelmien käyttö
- hiiren ja näppäimistön peruskäyttö
- tietokoneen avaaminen ja sulkeminen

3. - 4. luokat

- käyttöjärjestelmän ja tarvittavien ohjelmien avaaminen ja sulkeminen
- informaation syöttäminen koneelle näppäimistön ja hiiren avulla
- tiedon tallentaminen itsenäisesti
- tulostaminen (opettajan kanssa)
- Internetin rakenteellinen hahmottaminen (osoitteet, ylläpitäjät yms.)
- Internetin hakutoiminnot

5. - 6. luokat

- perustaitojen vahvistaminen ja täydentäminen
- leikepöydän käyttö
- verkkokäytön opetteleminen
- tiedon löytäminen (lähdekritiikki)

- oma-aloitteisuus (osallistuminen etäopiskeluun)
- sähköpostin käyttö
- nettietiketti

7. – 9. luokat

- opittujen taitojen vahvistaminen ja täydentäminen
- kuvankäsittely
- taulukkolaskenta
- multimedia
- WWW-ympäristön käyttö ja hallinta

Tuusulan tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön strategian mukaan kuntaan ollaan hankkimassa uuden oppimiskäsityksen mukaista, monipuolista ja oppilaiden käyttöön soveltuvaa verkkotyökalua.

Tuusulan kunnan tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön strategia kokonaisuudessaan on opetus-suunnitelman liitteenä.

3. ARVOT JA TOIMINTA-AJATUS

Tuusulan opetustoimen tavoitteena on tarjota korkealaatuista yleissivistävää opetusta, edistää elinikäistä oppimista ja tukea koteja kasvatustyössä. Opetustyö perustuu Perusopetuksen opetus-suunnitelman perusteiden ja Tuusulan opetustoimen arvoihin.

Näitä arvoja ovat:

- ihmisoikeudet
- tasa-arvo
- demokratia
- luonnon monimuotoisuus ja ympäristön elinkelpoisuus
- monikulttuurisuus
- avoimuus
- vastuullisuus
- yhteistyökykyisyys
- oikeudenmukaisuus

Arvojen tulee välittyä opetuksen tavoitteisiin ja sisältöihin sekä koulujen jokapäiväiseen toimintaan. Yhteiskunnassa vaikuttavien kielteisten arvojen, sekä edellä mainittujen tavoiteltavien arvojen välinen ristiriita muodostaa haasteen koulujen kasvatus- ja opetustyölle.

Perusopetus edistää yhteisöllisyyttä sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista. Opetuksen perustana on suomalainen kulttuuri. Tuusulan erityispiirteet sekä kansalliskielet, kaksi kansankirkkoa ja kansalliset vähemmistöt huomioidaan opetuksessa, samoin suomalaisen kulttuurin monipuolistuminen kansainvälistymisen myötä.

Opetuksessa tuetaan oppilaan oman kulttuuri-identiteetin rakentumista ja osallisuutta yhteiskunnassa ja globalisoituvassa maailmassa. Opetus edistää suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärtämystä, on poliittisesti sitoutumatonta ja uskonnollisesti tunnustuksetonta.

Opetuksessa otetaan huomioon erilaiset oppijat.

Hyrylä

Hyrylän alueella korostetaan laajan kulttuuriperinnön vaalimista.

Riihikallion koulun toiminta-ajatus

Riihikallion koulu on eri ikäisten oppilaiden koulu, jossa oppilaiden vastuu ja vapaudet muuttuvat iän myötä.

Riihikallion koulussa opetamme, ohjaamme ja innostamme oppilasta hankkimaan sellaiset tiedot ja taidot, jotka antavat hänelle vankan pohjan uuden oppimiselle.

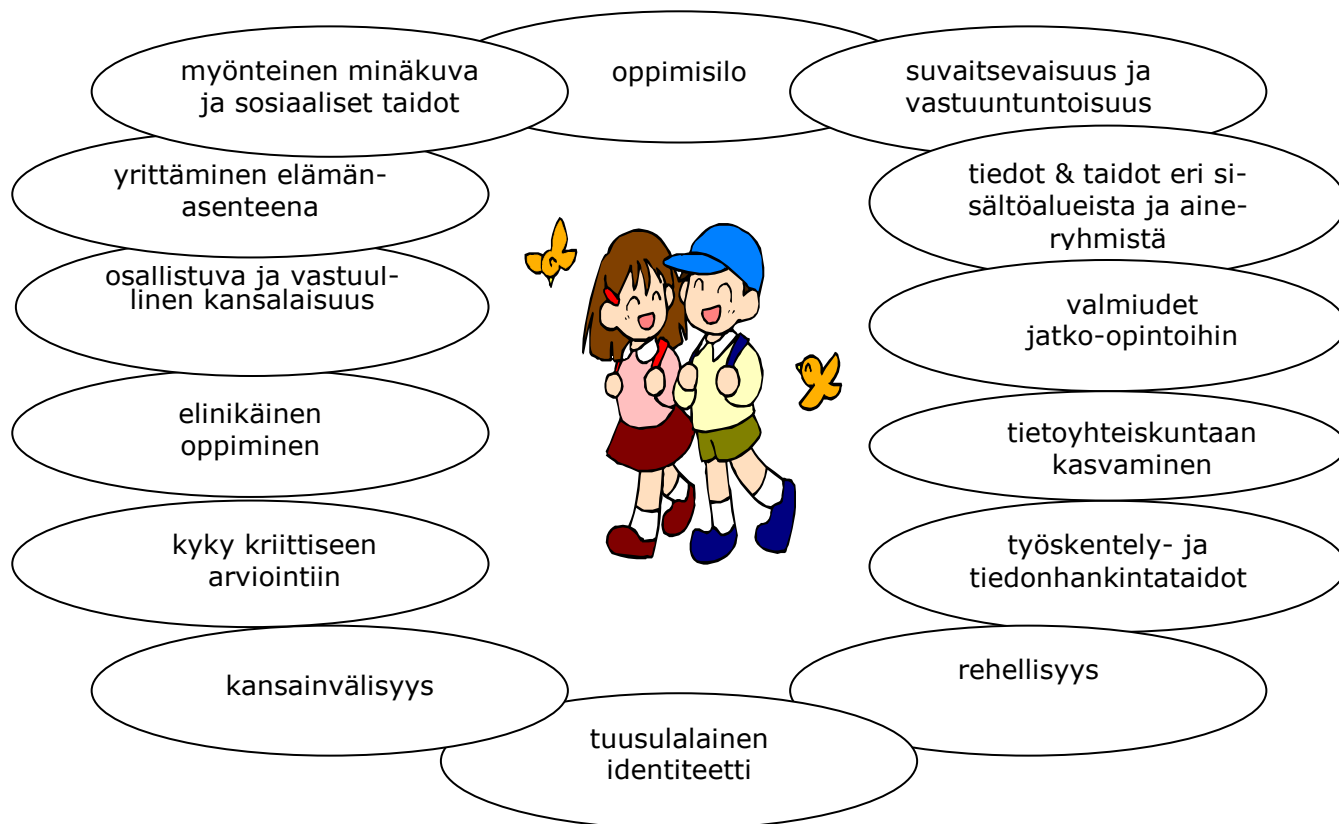
Tuemme oppilaan kasvua ja opimme elämisen taitoja vastuun ja turvallisuuden ilmapiirissä yhteistyössä kotien ja lähiympäristön kanssa.

Oppilaskuntatoiminta lisää osaltaan oppilaiden vaikutusmahdollisuuksia ja osallisuutta koulun toiminnassa.

4. KASVAMINEN JA OPPIMINEN

4.1. Yleiset tavoitteet

Monipuolinen kasvu ja oppiminen Tuusulassa



4.2. Käyttäytymisen tavoitteet

Tuusulassa käyttäytymisen yleistavoitteena on, että oppilas ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön sekä noudattaa sääntöjä.

KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINNIN PERIAATTEET RIIHIKALLION KOULUSSA

Toisen ihmisen, eri tilanteiden ja ympäristön huomioiminen on hyvää käyttäytymistä. Riihikallion koulussa ohjaamme oppilasta hyvään käyttäytymiseen.

Käyttäytymisen numeroarvioinnin kriteerit on erillisenä liitteenä.

5. OPPIMISKÄSITYS JA OPPIMAAN OPPIMINEN

Oppimaan oppimisen taidot ovat taitoja, joilla oppija sekä luo itsestään kuvan oppijana että hankkii, prosessoi ja omaksuu uutta tietoa. Oppimaan oppimisen taidot mahdollistavat myös elinikäisen oppimisen.

Usein oppimaan oppimisen taidoilla tarkoitetaan monia opiskelutaitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä, nopeaa lukemista tai alleviivausta. Toisaalta puhutaan vaativammista taidoista, kuten ymmärtävästä lukemisesta tai prosessikirjoittamisesta. Oppimaan oppiminen on paljon syvällisempikin asia. Se on kykyä ajatella ja seurata omaa oppimistoimintaa.

Oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen on toimintaa, jossa oppija oppii tietoisesti tarkastelemaan tietojaan, taitojaan ja kykyään ohjata omaa toimintaansa. Taitojen kehittymisen kannalta on erityisen tärkeää, että oppimaan oppimista harjoitetaan jo esi- ja alkuopetuksesta lähtien.

Opetuksessa ajattelun kehittämisen painottaminen muuttaa oppilaiden ajattelutottumuksia ja saa heidät tiedostamaan paremmin omaa oppimistaan. Painottamista voidaan tehdä esimerkiksi keskustelemalla oppimisesta, oppimisen sujumisesta ja tuloksista. Monipuolinen työtapojen oppiminen ja niiden hallinta ovat tärkeitä oppimaan oppimisen taitojen kehittymiselle.

Oppimaan oppimisen taidot harjaantuvat silloin, kun oppijalle annetaan mahdollisuus:

- omaan, aktiiviseen toimintaan
- syvällisempään oppimiseen
- tavoitteenasetteluun ja oppimisen suunnittelussa mukana olemiseen
- turvalliseen oppimistilanteeseen
- ajattelun taitojen kehittämiseen ja tietoisuuteen omasta oppimisestaan
- älyllisen toiminnan tietoiseen harjoitteluun
- rakentaa omaksutuista tiedoista ja käsitteistä järjestelmä, jossa asiat ovat suhteessa toisiinsa ja kokonaisuuksiin
- kytkeä uusi ja aiemmin opittu toisiinsa, jotta pystyttäisiin käyttämään aiemmin opittua uuden perustana
- opitun kriittiseen tarkasteluun
- kehittää tiedonhankintataitojaan ja matemaattista ajatteluaan (mallit, looginen päättely jne.)
- tekstin ja muun informaation ymmärtämisen kehittämiseen

Oppimaan oppimista on esimerkiksi se, kun mietit, millä tavoin pyrit ymmärtämään uutta asiaa ja tutkiskelet sitä, onko toimintasi juuri tuon opittavan asian opiskeluun soveltuvaa vai pitäisikö sinun muuttaa toimintatapojaasi. Voit hahmottaa opittavia asioita esimerkiksi kokonaisuuksina tai yksittäisinä irrallisina asioina, yhdistellä asioita aikajärjestyksessä tai syyseuraus -suhteen mukaisesti jne. Tapasi opiskella vaikuttaa siihen, miten opit ja ymmärrät asioita. Oppimistoiminnan jäsentäminen ja hahmottaminen auttaa sinua seuraamaan edistymistäsi oppijana. Tällaista toimintaa, jossa pyrit seuraamaan oppimistasi ja sitä, miten opit, kutsutaan metakognitioksi.

Oppimaan oppimisen tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä jatkumo. Jokaisen opettajan tehtävä on ohjata oppilasta oppimaan oppimisen taidoissa sekä tukea oppilaan persoonallista kasvua, kehitystä ja osallisuutta.

Näiden taitojen saavuttaminen edellyttää uudenlaista ajattelua niin oppilaalta, opettajalta kuin kouluyhteisöltäkin. Tarvitaan kykyä toiminnan realistiseen arviointiin eli reflektioon, ja erityisesti itsereflektioon.

Hyrylä:

Hyrylän alueella oppimaan oppimisen taitoja kehitetään johdonmukaisesti ja pitkäjänteisesti siten, että oppija muuttuu perusopetuksen aikana riippuvaisesta kohti itseohjautuvaa toimijaa ja samanaikaisesti opettajan suhde oppijaan muuttuu auktoriteetista ohjaajaksi ja oppimisen avustajaksi. Tärkeintä on prosessi, joka etenee kunkin henkilökohtaisten ominaisuuksien mukaisesti.

Aloitamme Riihikallion koulussa oppimaan oppimisen taitojen harjoittelun ja kehittämisen esi- ja alkuopetuksessa. Oppilas harjoittelee tavoitteiden asettamista, oppimisen suunnittelua sekä tulosten ja oppimistoimintansa seuranta ja arviointia.

Taitojen karttuessa oppilaalla on mahdollisuus yhä laajempaan omaa oppimistaan koskevaan tavoitteen asetteluun ja suunnitteluun. Ohjaamme oppilasta tarkastelemaan työskentelyn ja oppimisen sekä oppimistulosten välistä yhteyttä.

Opettajan rooli ohjaajana on merkittävä.

Tätä asiaa käsitellään myös kappaleessa 16. Opettajuus.

6. TOIMINTAKULTTUURI

Toimintakulttuurilla tarkoitetaan koulun henkeä. Se näkyy kaikessa toiminnassa. Miksi meidän koulussa tehdään ja toimitaan juuri näin? Miten kasvatustavoitteet ja arvot näkyvät koulun arjessa?

Toimintakulttuuriin kuuluvat kaikki koulun viralliset ja epäviralliset säännöt, toiminta- ja käyttäytymismallit sekä arvot, periaatteet ja kriteerit, joihin koulutyön laatu perustuu. Tavoitteena on toimintakulttuuri, joka on avoin ja vuorovaikutteinen sekä tukee yhteistyötä niin koulun sisällä kuin kotien ja muun yhteiskunnan kanssa. Oppilaalla tulee olla mahdollisuus osallistua koulun toimintakulttuurin luomiseen ja sen kehittämiseen.

Toimintakulttuuriin kuuluu myös oppituntien ulkopuolinen koulun toiminta kuten juhlat, teemapäivät sekä erilaiset tapahtumat. Koulujen toimintakulttuuri tarkentuu vuosittaisissa työsuunnitelmissa.

Hyrylä:

Hyrylän alueella noudatetaan yhteistä, oppilaiden ikätason huomioivaa kasvatustavojen linjaa, joka perustuu yhteisesti sovittuihin, opetustoimen strategiaan niveltäviin arvoihin ja niistä johdettuihin kasvatuskäytänteisiin. Toimintakulttuuri on rakennettu niin, että oppimaan oppimisen taidot kehittyvät portaittain koko perusopetuksen ajan. Alueen lapsille ja nuorille luodaan turvallinen koulupolku, joka jakaantuu ihmisenä kasvamisen taitoihin yksilönä ja yhteisön jäsenenä, oppimistaitoihin sekä oppilaan hyvinvointiin ja syrjäytymisen ehkäisemiseen.

Riihikallion koulussa kaikki aikuiset kasvattavat. Koulussa rakennetaan lapselle turvallinen, hyväksyvä ja huolehtiva kasvu- ja oppimisympäristö. Kaikki kouluyhteisön jäsenet toimivat koulun sääntöjen ja käytänteiden mukaisesti. Järjestyssäännöt ovat erillisenä liitteenä.

7. OPPIMISYMPÄRISTÖ

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan psyykkistä ja sosiaalista oppimisympäristöä, johon kuuluvat koulun henkinen ilmapiiri ja vuorovaikutus. Näiden lisäksi sillä tarkoitetaan fyysistä oppimisympäristöä, kuten koulun tiloja ja lähiympäristöä sekä opetusvälineitä ja oppimateriaaleja. Myös teknologia on mahdollistanut uusien oppimisympäristöjen luomisen.

Oppimisympäristö:

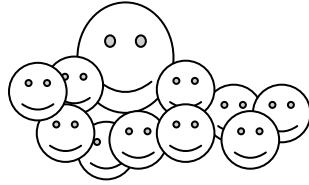
- on turvallinen ja tukee terveyttä
- on myönteinen, avoin, rohkaiseva ja kiireetön
- motivoi oppimaan
- antaa tunteille arvoa
- sallii luovuuden

Oppimisen kannalta on keskeistä opettajan ja oppilaan välinen sekä oppilaiden keskinäinen toimiva vuorovaikutus.

Vuorovaikutus:

- tukee oppijan myönteisen minäkuvan syntymistä
- lisää oppijan itsetuntemusta
- kehittää oppijan tietoisuutta itsestään ryhmän jäsenenä

- kehittää oppijan yhteistyötaitoja sekä itsenäistä tiedonhankintaa ja -käsittelyä



Oppiminen on tilannesidonnaista, joten oppimisympäristön monipuolisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota. Fyysinen oppimisympäristö suunnitellaan ja järjestetään siten, että se mahdollistaa monipuolisten opiskelumenetelmien ja työtapojen käytön. Työvälineet ja materiaalit sekä kunnalliset kirjastopalvelut ovat oppijan käytettävissä niin, että ne antavat mahdollisuuden aktiiviseen ja myös itsenäiseen opiskeluun. Oppimisympäristön varustus tukee oppijan kehittymistä nykyaikaisen tietoyhteiskunnan jäseneksi ja antaa tilaisuuksia tietokoneiden ja muun mediatekniikan sekä tietoverkkojen käyttämiseen. Myös fyysisen oppimisympäristön esteettisyyteen kiinnitetään huomiota.

Hyrylä:

Hyrylän alueella korostetaan tilojen ja välineiden yhteisvastuullista käyttöä.

8. TYÖTAVAT

Työtapojen tehtävänä on kehittää oppimisen, ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja, työskentelytaitoja ja sosiaalisia taitoja sekä aktiivista osallistumista. Työtavoilla edistetään tieto- ja viestintätekniikan taitojen kehittymistä ja annetaan mahdollisuuksia eri ikäkausille ominaiseen luovaan toimintaan, elämyksiin ja leikkiin.

Opettaja valitsee työtavat. Opetuksessa käytetään oppiaineelle tai aihekokonaisuuksille ominaisia menetelmiä ja monipuolisia työtapoja, joilla ohjataan yksittäisen oppilaan ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä.

Työtavat valitaan siten, että ne

- virittävät halun oppia
- ottavat huomioon oppimisen prosessuaalisen ja tavoitteellisen luonteen
- aktivoivat työskentelemään tavoitteellisesti
- edistävät jäsentyneen tietorakenteen muodostumista sekä taitojen oppimista ja niissä harjaantumista
- kehittävät tiedon hankkimisen, soveltamisen ja arvioimisen taitoja
- tukevat oppilaiden keskinäisessä vuorovaikutuksessa tapahtuvaa oppimista
- edistävät sosiaalista joustavuutta, kykyä toimia rakentavassa yhteistyössä sekä vastuunkantamista toisista
- kehittävät valmiuksia ottaa vastuuta omasta oppimisesta, arvioida sitä sekä hankkia palautetta oman toiminnan reflektointia varten
- auttavat oppilasta tiedostamaan omaa oppimistaan sekä mahdollisuuksiaan vaikuttaa siihen
- kehittävät oppilaan oppimisstrategioita ja taitoja soveltaa niitä uusissa tilanteissa.

Ryhmäkoko ja oppilaiden erilaiset oppimistyyli, sukupuolten väliset erot, yksilölliset kehityserot sekä taustat otetaan huomioon. Toteutettaessa opetusta yhdysluokissa tai yhdessä esiopetusryhmän kanssa otetaan huomioon eri vuosiluokkien tavoitteet ja omaleimaisuus.

9. OPETUKSEN PAINOTUKSET

Tuusulassa opetusta voidaan painottaa koulukohtaisesti.

Riihikallion koulussa panostamme koulunkäynti- ja opiskelutaitojen monipuoliseen hallintaan. Äidinkielen ja matematiikan perustaitojen osaaminen muodostaa pohjan myöhemmälle oppimiselle ja opiskelulle. Erilaisilla tukitoimilla ja luokkajärjestelyillä on tavoitteena varmistaa jokaiselle oppilaalle edellytystensä mukaiset perustaidot. Näin luomme mahdollisuudet laadukkaalle oppimiselle jatkossakin.

Riihikallion koulu vastaa Tuusulan kunnan musiikkiluokkaopetuksesta. Musiikkiluokat toimivat vuosiluokilla 3.-9. Oppilaat valitaan musiikkiluokille testillä, johon jokainen tuusulalainen toisen luokan oppilas voi osallistua.

10. YHTEISTYÖ

10.1. Kodit

Kodin ja koulun yhteistyön lähtökohtana on rakentava kanssakäyminen kotien kanssa. Se lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa häntä opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen ja nuoren kasvatuksesta. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan kasvatuksesta ja opetuksesta kouluyhteisön jäsenenä. Kodit puolestaan tukevat lastensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä.

Yhteisvastuullisen kasvatuksen tavoitteena on edistää lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta ja hyvinvointia koulussa.

Huoltajille tiedotetaan opetussuunnitelmasta, opetuksen järjestämisestä, oppilashuollosta ja mahdollisuudesta osallistua kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön. Tämä edellyttää opettajien aktiivista aloitetta yhteistyössä sekä keskustelua ja tiedottamista huoltajien, opettajan ja oppilaan oikeuksista sekä velvollisuuksista. Huoltajilla on mahdollisuus osallistua koulun opetus- ja kasvatustyön suunnitteluun ja arviointiin yhdessä opettajan ja oppilaiden kanssa. Yhteistyön muotoja ovat esimerkiksi henkilökohtaiset keskustelut huoltajien kanssa sekä vanhempainillat, tiedotteet, juhlat ja teemapäivät, retket ja leirikoulut, myyjäiset sekä koulun kotisivujen keskustelupalstat.

Erilaisia kodin ja koulun yhteistyömuotoja sekä huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta kehitetään koko perusopetuksen ajan ja erityisesti siirryttäessä kouluasteelta toiselle tai muissa siirtymävaiheissa. Tuusulan koulujen yhteydessä toimii vanhempainyhdistyksiä. Lisäksi kunnassa on käynnissä useita hankkeita, jotka kannustavat vanhempia tiiviimpään yhteistyöhön eri viranomaistahojen, yhdistysten ja yritysten sekä toisten vanhempien kanssa.

Perusopetuksen päättövaiheessa huoltajille annetaan tietoa ja tarvittaessa mahdollisuus keskustella oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä kysymyksistä ja mahdollisista ongelmista oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa.

Lukuvuoden alussa Tuusulan koulut lähettävät oppilaiden koteihin tiedotteen, josta koulun yleistietojen ja -käytänteiden lisäksi löytyvät myös oppilashuoltohenkilöstön, kuten kouluterveydenhoitajan, koululääkärin, -psykologin ja -kuraattorin yhteystiedot ja ajanvarausohjeet.

Toimitamme koteihin erilaisia tiedotteita sekä muuta koulutyön sujumiselle välttämätöntä informaatiota. Koulun yhteiset tiedotteet löytyvät myös koulun internet-sivuilta (www.tuusula.fi).

Opettajat tiedottavat luokkiensa toiminnasta omien käytänteidensä mukaisesti esim. erilaisilla viiko- tai jaksotiedotteilla tai kotikirjeillä.

Koulu järjestää vähintään kerran lukuvuoden aikana koko koulun yhteisen vanhempainillan.

Opettajat järjestävät luokkakohtaisia tapaamisia sekä erilaisia oppilasta koskevia arviointi- ja kasvatuskeskusteluja. Tavoitteena on luonteva ja aktiivinen kodin ja koulun välinen yhteydenpito oppilaan koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Koulussa on käytössä sähköinen poissaoloseurantajärjestelmä.

Koulu kannustaa huoltajia perustamaan luokkatoimikuntia ja toimimaan niissä aktiivisesti. Opettaja osallistuu luokkatoimikunnan työskentelyyn mahdollisuuksiensa mukaan.

Kodin ja koulun yhteistyöllä on keskeinen merkitys oppilaan koulutyön sujumiselle. Riihikallion Koulun Tuki ry. tiedottaa toiminnastaan lukuvuoden aikana koulun välityksellä.

10.2. Esiopetus ja muu perusopetus

Tuusulan esiopetuksesta ja sen kehittamisestä vastaa sivistystoimi. Esiopetusta annetaan koulujen esiluokilla sekä kunnallisissa, yksityisissä ja ostopalvelupäiväkodeissa. Tuusulassa esiopetusta annetaan, esiopetuspaikasta riippumatta, koulujen toiminta-aikoina n. 4 h / pv eli n. 750 h / lukuvuosi.

Esiopetuksen ja alkuopetuksen välinen yhteistyö on erittäin tärkeää. Eri tahoilla annettava esiopetus on haaste yhteistyölle. Siirtolomake esiopetuksesta kouluun täytetään keväällä yhdessä huoltajien kanssa ja lähetetään tulevan koulun rehtorille. Koulun ja sen piirissä olevien esiopetusyksiköiden opettajien on suositeltavaa järjestää yhteinen oppilaiden siirtopalaveri. [Tuusulan esiopetuksen opetussuunnitelma](#) on hyväksytty 18.5.2004.

Kunnan perusopetuksen koulut tekevät yhteistyötä.

Hyrylä:

Hyrylän alueen koulujen kesken huolehditaan siitä, että oppilaiden koulunkäynnin siirtymävaiheessa turvataan opettajien välinen sekä opettajien ja kotien välinen tiedonsiirto.

Esi- ja alkuopetus muodostavat 3-4 -vuotisen kokonaisuuden. Yläkouluun siirryttäessä opinto-ohjaaja ja erityisopettaja vierailevat alakoululla tutustumassa oppilaisiin sekä esittelemässä 7-9-luokkien toimintaa.

Muun muassa oppimisvaikeudet ja/tai tarkkaavuusongelmat huomioidaan jo etukäteen. Lisäksi aineen-opettajat voivat käydä kertomassa oman aineensa sisällöistä ja opiskelusta. Uuden koulun luokkajaot tehdään yhteistyössä alakoulun luokanopettajien ja yläkoulun luokanvalvojien kesken. Luokanopettaja vierailee yläkoululla oppilaiden kanssa etukäteen ja seuraa vielä oman luokkansa etenemistä lukuvuoden alkuvaiheessa.

Myös perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen yhteistyötä kehitetään samalla periaatteella.

Alueella järjestetään myös koulutuksellista yhteistyötä. Ainekohtaisesti erityisesti kielissä ja matematiikassa käydään läpi vuosittain yhteiset periaatteet muun muassa siitä, millä edellytyksillä oppi-

las siirtyy alakoulusta yläkouluun. Myös alueen opettajien yhteiset suunnittelupäivät kehittävät sekä alueen yhteistyötä että toimintakulttuuria.

Sekä toimintakulttuuria että yhteistyötä kehitetään systemaattisesti kerätyn ja tulleen palautteen perusteella.

Lukuvuoden aikana Riihikallion koulun esiluokka ja alkuopetusluokat tekevät keskinäistä yhteistyötä. Olemme yhteistyössä myös lähiympäristön esiopetusryhmien kanssa.

Oppilaan siirtyessä esiopetuksesta alkuopetukseen järjestetään siirtopalaverit, joissa käsitellään tulevien oppilaiden kouluvalmiutta ryhmäjakojen pohjaksi.

Muita huomioitavia nivelkohtia ovat siirtyminen 3. ja 7. luokalle.

10.3. Muut tahot

Opetussuunnitelmassa määritellään ne yhteistyötahot, joiden kanssa opetusta ja kasvatusta toteutetaan. Kaikki tuusulalaiset koulut keräävät säännöllisesti palautetta toiminnastaan eri yhteistyösektoreilta.

Koulun yhteistyötahoina toimivat mm. kirjasto, seurakunta, museotoimi, uimahalli, musiikkiopisto sekä paikalliset urheiluseurat ja muut yhteisöt.

11. OPISKELUN TUKEMINEN

11.1. Oppilaan ohjaaminen

Kaikkien opettajien tehtävänä on ohjata oppilasta oppiaineiden opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan sekä ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Jokaisen opettajan tehtävänä on oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen.

Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oltava mahdollisuus saada tietoa perusopetuksen työtavoista, valintamahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan oppimiselle ja tulevaisuudelle. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee selvittää ohjauksen järjestämiseen, opiskeluun, oppilashuoltoon ja tukipalveluihin liittyvät koulukohtaiset asiat. Huoltajalle tulee järjestää tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, oppilaanohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa erityisesti nivelvaiheissa.

Koulussa toteutettavan ohjauksen tulee ennaltaehkäisevän toiminnan lisäksi tukea erityisesti niitä oppilaita, joilla on opiskeluun liittyviä vaikeuksia tai jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle perusopetuksen jälkeen. Näitä oppilaita tuetaan pääsääntöisesti seuraavan **tukipolun** mukaisesti:

1. Oppilaalla huomataan tuen tarve
2. Kodin ja koulun välinen keskustelu
3. Tukiopetus
= opetusta ja ohjausta, jota annetaan oppituntien aikana tai niiden ulkopuolella
4. Laaja-alainen erityisopetus

- = erityisopettajan antamaa oppimista tukevaa opetusta
- 5. Moniammatillinen oppilashuoltoryhmä
- 6. Oppimissuunnitelma
 - = henkilökohtainen suunnitelma oppilaan opiskelun ja oppimisen toteuttamiseksi
- 7. e-päätös ja HOJKS
 - = päätös ottamisesta/siirtämisestä erityisopetukseen sekä henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma
 - = opetusta voidaan yksilöllistää myös yhdessä oppiaineessa, yksilöllistäminen vaatii aina e-päätöksen ja HOJKSin
- 8. Lisäksi tarvittaessa muita tukitoimia

11.2. Oppilashuolto

Oppilashuoltoon kuuluu lapsen ja nuoren oppimisen perusedellytyksistä, fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen. Oppilashuolto on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea. Tavoitteena on luoda terve ja turvallinen oppimis- ja kouluympäristö, suojata mielenterveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä sekä edistää kouluyhteisön hyvinvointia. Oppilashuollolla edistetään välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria kouluyhteisössä sekä varmistetaan kaikille tasavertainen oppimisen mahdollisuus. Oppilashuollolla tuetaan yksilön ja yhteisön toimintakyvyn säilyttämistä fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa. Oppilashuollolla edistetään lapsen ja nuoren oppimista sekä tasapainoista kasvua ja kehitystä. Oppilashuollon tavoitteena on oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä koulunkäyntiin liittyvien muiden ongelmien ehkäiseminen, tunnistaminen, lieventäminen ja poistaminen mahdollisimman varhain.

Oppilashuolto kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville sekä oppilashuoltopalveluista vastaaville viranomaisille. Sitä toteutetaan hyvässä yhteistyössä kotien kanssa. Yksittäistä oppilasta koskevien tarvittavien oppilashuollollisten tukitoimien suunnittelussa kuullaan lasta tai nuorta ja huoltajaa. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, lapsen, nuoren ja heidän huoltajiensa kunnioittaminen sekä eri osapuolien tietojensaantia ja salassapitoa koskevat säädökset. Oppilashuoltotyötä koordinoidaan ja kehitetään moniammatillisessa oppilashuoltoryhmässä. Opetussuunnitelma on oppilashuollon osalta laadittu yhteistyössä Tuusulan kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa.

Oppilashuoltotyö on Tuusulassa yksi koulun keskeisimmistä oppimisen tukipalveluista. Oppilashuoltoon kuuluu mm. kunnan erityisopetuksen ja oppilashuollon koordinointi, koulujen oppilashuoltoryhmän toiminta, kouluterveydenhuolto, koulupsykologin ja koulukuraattorin palvelut, koululaisten tukihenkilöpalvelut sekä yhteistyö eri toimijoiden kesken (nuorisotoimi, sosiaalitoimi, terveystoimi, seurakunta, poliisi jne.).

Erityisopetuksen ja oppilashuollon kehittämiseksi ja yhteistyön lisäämiseksi Tuusulassa toimii ns. ERITU-ryhmä. Ryhmässä on edustajia sivistystoimen, terveystoimen ja sosiaalitoimen sektoreilta. Ryhmä kokoontuu säännöllisesti koordinoimaan ja arvioimaan erityisopetuksen ja oppilashuoltotyön kokonaisuutta kunnassa.

Jokaisessa Tuusulan koulussa toimii oppilashuoltoryhmä. Ryhmään kuuluvat mm. rehtori oppilashuollosta vastaavana henkilönä, erityisopettaja, opinto-ohjaaja, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori sekä koulupsykologi. Oppilashuoltoryhmä suunnittelee ja koordinoi koulun ennaltaehkäisevää oppilashuoltotyötä, neuvottelee oppilaiden huoltajien kanssa, järjestää erityisiä tukitoimia, ohjaa jatkotutkimuksiin ja terapiaihin sekä tekee yhteistyötä mm. lastensuojelun ja työvoimatoimiston kanssa. Myös koulukiusaamisen ehkäiseminen ja ennaltaehkäisevä päihdetyö ovat keskeisiä toiminta-alueita.

Kouluterveydenhuolto tukee oppilaan tervettä kasvua ja kehitystä. Kouluterveydenhuollon tehtäviin kuuluu mm. oppilaan omatoimisuuden lisääminen sairauksien ennaltaehkäisyssä ja hoidossa, yh-

teistyö muiden asiantuntijoiden kanssa, koulun terveydellisten olojen valvonta sekä yhteistyö esimerkiksi terveellistä kouluruokailua suunniteltaessa.

Koulukuraattorin ja -psykologin työn tavoitteena on oppilaiden psykososiaalisen hyvinvoinnin tukeminen ja pulmien ennaltaehkäisy ja tarvittaessa koulunkäynnin solmukohtien selvittäminen eri yhteistyötahojen kanssa. Oppimishäiriöiset lapset pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Oppilaita ja perheitä tuetaan omien ratkaisujen löytämiseen ongelmatilanteissa sekä tarvittaessa ohjataan käyttämään ulkopuolisten tahojen palveluita (mm. kasvatus- ja perheneuvolat, psykiatriset poliklinikat).

Jokaiselle koululle laaditaan oppilashuoltosuunnitelma yhteistyössä oppilashuoltoryhmän eri toimialojen edustajien kanssa. Suunnitelmaan kuuluu kriisisuunnitelma, turvallisuussuunnitelma, oppilashuoltotyöryhmän toimintasuunnitelma sekä koulun tuki- ja erityisopetuksen suunnitelmat. Suunnitelmat päivitetään vuosittain ja niistä tiedotetaan koteihin. Rehtori vastaa koulunsa oppilashuoltotyöstä.

Koulun kriisisuunnitelmassa kerrotaan koulun ja henkilöstön menettelytavat mahdollisesti eteen tulevilla ongelmatilanteilla. Tällaisia ovat esimerkiksi kouluyhteisössä tapahtuvat kuolemantapahtumat, koulukiusaaminen, päihde- ja huume-epäilyt sekä akuutit mielenterveysongelmat. Kriisisuunnitelma lisää kouluyhteisön kriisivalmiutta ja ehkäisee vakavien häiriötilanteiden syntymistä. Siihen kirjataan myös eri toimijoiden yhteystiedot. Kriisisuunnitelma on osa koulun turvallisuussuunnitelmaa. Pelastuslaitos edellyttää laajan turvallisuussuunnitelman laatimista kaikkiin kunnan laitoksiin. Turvallisuussuunnitelmassa määritellään työnjako ja toimintatavat erilaisissa koulun turvallisuutta koettelevissa tilanteissa. Tällaisia tilanteita voivat olla mm. tulipalot, kaasuvuodot, kemikaali- ja vesivahingot. Turvallisuussuunnitelma laaditaan laitossuunnittelulomakkeelle ja se tarkastetaan vuosittain.

Kaikilla Tuusulan kouluilla on koulutus- ja kirjastolautakunnan hyväksymät järjestyssäännöt. Mielekkäät, kasvatukselliset sekä voimassa olevia lakeja ja asetuksia noudattavat järjestyssäännöt auttavat kaikkia kouluyhteisön jäseniä toimimaan johdonmukaisesti koulun yhteiseksi hyväksi. Kouluruokailussa otetaan huomioon tapakasvatus. Kaikki koululla toimivat aikuiset ovat vastuussa sääntöjen noudattamisesta.

Tuusulassa perusopetuslain edellyttämät koulukuljetukset järjestetään koulutus- ja kirjastolautakunnan päätösten mukaisesti.

Koulut tiedottavat käytänteistään oppilaiden huoltajille lukukauden alkaessa.

Riihikallion koulussa toimii oppilashuoltoryhmä. Oppilashuoltoryhmän toimintasuunnitelma on liitteenä koulun oppilashuollon suunnitelmassa.

11.3. Tukiopetus

Tukiopetus on eriyttämisen muoto, jolle ovat ominaisia yksilölliset tehtävät, yksilöllinen ajankäyttö ja ohjaus. Tukiopetus aloitetaan heti, kun oppimisvaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Ennen kuin oppilaan menestyminen oppiaineessa tai aineryhmässä arvioidaan heikoksi, hänellä on mahdollisuus osallistua tukiopetukseen.

Tukiopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan huoltajien kanssa, ja heille annetaan tietoa tukiopetuksen järjestämisestä. Tukiopetusta tulee järjestää niin usein ja niin laajasti kuin oppilaan koulumenestyksen kannalta on tarkoituksenmukaista. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana tai niiden ulkopuolella.

Tukiopetus järjestetään joustavasti samanaikaisopetuksena tai oppilaita voidaan ryhmitellä erikokoisiin ryhmiin opetuksen eriyttämiseksi. Opettajat toimivat ensisijaisina aloitteentekijöinä tukiope-

mien poissaolojen aiheuttamien oppimisen ongelmien vuoksi. Tukiopetuskäytänteistä tiedotetaan koteihin lukuvuoden alkaessa.

11.4. Oppimissuunnitelma

Oppimissuunnitelma on suunnitelma oppilaan opinto-ohjelman toteuttamiseksi. Oppilaan opinto-ohjelmalla tarkoitetaan luetteloa niistä oppiaineista ja aineryhmistä, joita oppilas on opiskellut lukuvuoden aikana. Oppimissuunnitelman tarkoituksena on, että oppilas oppii ottamaan yhä enemmän vastuuta opiskelustaan, sitoutuu siihen ja saa oppimiseensa enemmän tavoitteellisuutta. Lisäksi oppimissuunnitelman avulla annetaan huoltajalle tietoa, jotta hän voisi entistä paremmin tukea oppilasta tämän opiskelussa. Oppimissuunnitelmalla voidaan myös eriyttää opetusta sekä auttaa koulua ja opettajia turvaamaan oppilaalle parhaat edellytykset oppia ja edetä opinnoissaan. Oppimissuunnitelmaa voidaan käyttää myös pohjana oppilaan edistymisen arvioinnissa.

Oppimissuunnitelman laatimisessa keskeistä on yhteistyö oppilaan, huoltajan, opettajien ja koulun muiden asiantuntijoiden välillä. Perusopetuksen alkuvaiheessa suunnitelman laatimisen päävastuu on opettajalla, mutta valmisteluvastuu voi vähitellen siirtyä yhä enemmän oppilaalle itselleen. Ensimmäisen luokan oppilaiden oppimissuunnitelma voi rakentua lapsen esiopetuksen suunnitelman pohjalta, jos sellainen on tehty. Oppimissuunnitelma sisältää oppilaan opinto-ohjelman, ja siinä kuvataan, miten opetussuunnitelman tavoitteet on tarkoitus saavuttaa. Siinä määritellään mahdolliset valinnaiset opinnot ja opiskelun erityiset painoalueet. Oppimissuunnitelmassa kuvataan myös mahdolliset tukitoimet, kuten tukiopetus tai osa-aikainen erityisopetus.

Jos opetussuunnitelmassa on päätetty, että oppilas voi edetä opiskelussaan vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelmansa mukaan, oppimissuunnitelmassa mainitaan opintokokonaisuudet, jotka sisältyvät oppilaan opinto-ohjelmaan ja määritellään niiden suorittamisjärjestys ja aikataulu sekä mahdolliset erityistavoitteet. Oppimissuunnitelma voidaan laatia kaikille oppilaille. Erityistä tukea tarvitseville ja osa-aikaista erityisopetusta saaville oppilaille sekä maahanmuuttajaoppilaille laaditaan oppimissuunnitelma tarvittaessa. Erityisopetukseen siirretyille tai otetuille oppilaille laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) korvaa oppimissuunnitelman.

Oppimissuunnitelma voidaan tehdä esimerkiksi niille oppilaille, jotka menestyvät oppiaineissa heikosti, tai oppilaille, jotka ovat erittäin lahjakkaita. Suunnitelma voi keskittyä perusoppiaineeseen (tavoitetaso arvosanalle kuusi) tai laajentaa ja syventää oppimäärää (tavoitetaso arvosanalle kymmenen). Oppimissuunnitelma selkiinnyttää ja jäsentää opiskeltavia kokonaisuuksia sekä oppilaan että opettajan kannalta. Oppilas voi näin ollen keskittyä olennaisiin, hänelle yhteisesti sovituihin sisältöihin. Oppimissuunnitelma tehdään vuodeksi kerrallaan ja oppilasta arvioidaan yleisten arviointikriteerin mukaisesti. Jos havaitaan, että oppilaalle täytyy laatia oppimissuunnitelma moneneen oppiaineeseen useana vuonna peräkkäin, joudutaan arvioimaan, onko parempi siirtyä joillain osa-alueilla yksilölliseen suunnitelmaan (HOJKS). Oppimissuunnitelman tärkeänä tavoitteena on sitouttaa oppilas, opettaja sekä huoltajat asetettuihin tavoitteisiin. Tämän vuoksi suunnitelmaan otetaan asianomaisten henkilöiden allekirjoitukset ja kaikki saavat itselleen kopion tehdystä oppimissuunnitelmasta. Oppimissuunnitelma-lomake on liitteenä. Koulun vaihtuessa opettaja huolehtii, että oppimissuunnitelma seuraa oppilaan mukana.

11.5. Kerhotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää kerhotoimintaa. Kerhotoiminnan tulee perusopetuksen tavoitteiden mukaisesti tukea oppilaan eettistä ja sosiaalista kasvua sekä itsensä monipuolista kehittämistä. Kerhotoiminnan tarkoituksena on edistää myönteisten harrastus-

ten viriämistä sekä antaa oppilaalle mahdollisuus muuhunkin kuin tavanomaiseen koulutyöhön turvallisessa ja rauhallisessa ympäristössä.

Kerhotoiminnan tulee tarjota monipuolista, lasta ja nuorta arvostavaa toimintaa sekä tilaisuuksia myönteiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten lasten kanssa. Kerhot ovat oppilaille vapaaehtoisia.

Kerhotoiminnan tavoitteet ovat:

- kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen
- lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen
- mahdollisuuden antaminen sosiaalisten taitojen kehittämiseen ja yhteisöllisyyteen kasvamiseen
- mahdollisuuden antaminen onnistumisen ja osaamisen kokemukseen
- luovan toiminnan ja ajattelun kehittäminen
- lasten ja nuorten kannustaminen tuottamaan omaa kulttuuriaan
- mahdollisuus oppilaan tuntemisen lisäämiseen
- harrastuneisuuden tukeminen ja myönteisten harrastusten edistäminen.

Kerhotoiminnan tavoitteet ja laajuus määritellään vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa.

11.6. Oppilaskunta- ja tukioppilastoiminta

Perusopetuslakiin 2.3.2007 lisätty 47§ velvoittaa opetuksen järjestäjän takaamaan oppilaille mahdollisuus ilmaista mielipiteitä koulunsa tai muun toimintayksikkönsä liittyvistä oppilaita yhteisesti koskevista asioista.

Riihikallion koulun oppilaskunnan tavoitteena on lisätä oppilaiden osallisuutta ja aktiivisuutta koulun toiminnassa. Oppilaskuntatoiminnalla harjoitellaan mm. kansalaistaitoja, ongelmanratkaisua ja sovittelutaitoja sekä vuorovaikutustaitoja.

Koulun oppilaskuntaan kuuluvat kaikki Riihikallion koulun oppilaat. Oppilaskunnan hallitus muodostuu vaaleilla valituista esi-9. luokan edustajista.

Riihikallion koulussa on syyslukukauden 2008 alusta alkaen tukioppilastoimintaa.

12. ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN OPPILAIDEN OPETUS

12.1. Eri tukimuodot

Oppilasta autetaan oppimisvaikeuksissa eri tukimuodoin, jotka määräytyvät vaikeuksien laadun ja laajuuden mukaan. Keskeistä on varhainen oppimisvaikeuksien tunnistaminen ja tukitoimien aloittaminen, jotta oppimisvaikeuksien kielteisiä vaikutuksia oppilaan kehitykselle voidaan ehkäistä. Tällöin on tärkeää olla yhteistyössä huoltajien kanssa. Opetuksessa erityistä tukea tarvitsevat oppilaat, joiden kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytykset ovat heikentyneet vamman, sairauden tai toimintavajavuuden vuoksi. Lisäksi erityisen tuen piiriin kuuluvat oppilaat, jotka tarvitsevat psyykkistä tai sosiaalista tukea. Erityisen tuen piiriin kuuluvat myös oppilaat, joilla on opetuksen ja oppilashuollon asiantuntijoiden sekä huoltajan mukaan kehityksessään oppimiseen liittyviä riskitekijöitä.

Lasten oppimisvaikeudet sekä psyykkisen ja/tai sosiaalisen tuen tarve pyritään tunnistamaan jo päivähoitossa. Kiertävä erityislastentarhanopettaja on vastuussa siitä, että tällaisille lapsille kirja-

taan yksilölliset kasvatuksen tavoitteet ja tukimuodot. Nämä tiedot siirtyvät lapsen mukana esiopetukseen.

Esiopetuksessa jokaiselle lapselle laaditaan henkilökohtainen oppimissuunnitelma. Keväällä esiopettaja täyttää yhdessä vanhempien kanssa esioppilaistaan siirtolomakkeet kouluja varten. Koulun ja sen piirissä olevien esiopetusyksiköiden opettajien on suositeltavaa järjestää yhteinen oppilaiden siirtotapaaminen, jotta tukitoimet saadaan käyntiin mahdollisimman pikaisesti koulun aloittamisen jälkeen.

Koulussa tukitoimet sijoittuvat jatkumolle, jossa yleisistä tukimuodoista siirrytään tarvittaessa erityisiin tukimuotoihin. Keskeisenä periaatteena on, että oppilas opiskelee omassa tutussa viiteryhmissään ja lähikoulussaan tukitoimien avulla aina, kun se on mahdollista.

Ensivaiheessa oppimisvaikeuksia yritetään voittaa **tukiopetuksen** avulla. Alaluokkien aikana opettaja on yhteydessä huoltajiin ennen tukiopetuksen aloittamista. Yläluokilla opettaja neuvottelee tukiopetuksesta nuoren itsensä kanssa. Mikäli tukiopetus ei ole riittävä tukimuoto, oppilaalle järjestetään **laaja-alaista erityisopetusta**. Erityisopettaja tarkentaa ensisijaisen tuen tarpeen (esim. visuaalisen hahmottamisen erityisvaikeus) ja tiedottaa opetuksesta huoltajille.

Jos tuen tarve liittyy ensisijaisesti yhteen tai muutamaankin oppiaineeseen, oppilaalle laaditaan **oppimissuunnitelma**. Oppimissuunnitelman tekevät yhdessä luokanopettaja/aineenopettaja ja laaja-alainen erityisopettaja. Oppimissuunnitelmassa määritellään oppiaineen perustavoitteet sekä kirjataan, millaisilla toimenpiteillä perustavoitteet saavutetaan. Mikäli erityisen tuen tarvetta on monella osa-alueella (esim. oppimisvaikeudet ja sosiaalisten taitojen heikkous), koulun **oppilashuoltoryhmä** kokoontuu kartoittamaan oppilaan asioita moniammatillisesti. Työryhmässä sovitaan oppilaan asioiden vastuhenkilö ja seurantajärjestelmä, joista tiedotetaan myös huoltajalle.

Joissain tapauksissa on oppimisen kannalta perusteltua yksilöllistää oppimääriä tai järjestää oppilaan opetus joko osittain tai kokonaan pienryhmässä. Tällöin oppilas **otetaan tai siirretään erityisopetukseen ja hänelle tehdään henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)**. Mikäli oppimääriä yksilöllistetään, päätökset tehdään oppilashuoltoryhmässä yhdessä eri alan asiantuntijoiden kanssa. Edellä mainittujen koulun toimintamuotojen rinnalla oppilaan kokonaiskuntoutukseen voi liittyä erilaisia sosiaalitoimen tukimuotoja, terapioiden, lastensuojelutyötä sekä erilaisia terveydentilan selvityksiä.

12.2. Osa-aikainen erityisopetus

Oppilaalle, jolla on lieviä oppimis- tai sopeutumisvaikeuksia ja joka tarvitsee muun opetuksen yhteydessä erityistä tukea oppimisen edellytysten parantamiseksi, annetaan osa-aikaista erityisopetusta. Osa-aikainen erityisopetus tapahtuu muun opetuksen ohessa samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöllisesti, ja se nivelletään oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Tarvittaessa oppilaalle tehdään oppimissuunnitelma, joka laaditaan yhteistyössä huoltajan, opettajien ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Osa-aikaista erityisopetusta voidaan antaa myös erityisopetukseen otetuille tai siirretyille oppilaille.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan kaikissa Tuusulan peruskouluissa. Laaja-alainen erityisopettaja toimii kouluissaan erityisopetuksen asiantuntijana ja konsultoi eri tahoja oppilaan erityisvaikeuksiin liittyen. Koulut laativat vuosittain suunnitelman laaja-alaisen erityisopetuksen järjestämisestä.

Riihikallion koulussa toimii kaksi laaja-alaista erityisopettajaa. Luokkamuotoinen erityisopetus alkaa Riihikallion koulussa elokuussa 2008 kahdella ryhmällä (1.-2.,3.-4.).Kaikilla luokkamuotoisen erityisopetuksen oppilailla on erityisopetuspäätös. Erityisopetuksen suunnitelma sisältyy oppilashuollon suunnitelmaan, joka on opetussuunnitelman liitteenä. Koulun antamaa erityisopetusta tarkennetaan erityisopettajan vuotuisessa lukuvuosisuunnitelmassa.

12.3. Erityisopetukseen otettujen tai siirrettyjen opetus

Erityisopetuksen tavoitteena on auttaa ja tukea oppilasta siten, että hänellä on tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa oppivelvollisuus edellytyksensä mukaisesti yhdessä ikätovereidensa kanssa. Lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet sekä hänen yksilölliset oppimis- ja kehitystarpeensa. Opetuksen tulee tukea oppilaan aloitekykyä ja itseluottamusta. Mikäli oppilaan opiskelu muun opetuksen yhteydessä ei ole mahdollista tai se ei ole oppilaan kehityksen kannalta tarkoituksenmukaista, opetus järjestetään osittain tai kokonaan erityisopetuksen ryhmässä.

Ensisijaisena tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Jos oppilas ei tukitoimista huolimatta saavuta yleisen oppimäärän mukaisia tavoitteita, oppimäärä yksilöllistetään.

Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Oppimäärän yksilöllistäminen edellyttää erityisopetukseen ottamisen tai siirtämisen päätöstä. Yksilöllistäminen voi koskea perusopetuksen koko oppimäärää tai vain yksittäisiä oppiaineita. Vapauttamiseen oppimäärän opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt. Oppilaalle, joka on vapautettu jonkin oppiaineen opiskelusta, järjestetään muiden oppiaineiden opetusta tai ohjattua toimintaa siten, ettei hänen vuosiviikkotuntiansa määrä vähene.

Erityisopetukseen otetun tai siirretyn oppilaan opetus voidaan järjestää osittain toisin kuin koulussa noudatettavassa tuntijaossa on määrätty, jos se on oppilaan oppimisedellytykset huomioon ottaen perusteltua. Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määritellään tällöin ne oppiaineet, joissa oppilaan opinto-ohjelma poikkeaa koulun noudattamasta tuntijaosta.

Erityisopetukseen otetun tai siirretyn oppilaan opetus järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä, siten kuin erityisopetukseen ottamista ja siirtämistä koskevassa päätöksessä on määrätty. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetuksessa oppiaineita voidaan yhdistää oppiainekokonaisuuksiksi. Oppiainekokonaisuuksia voidaan muodostaa kaikille yhteisistä oppiaineista sekä valinnaisista aineista. Jos oppilaalla ei ole enää tarvetta erityisopetukseen, tehdään päätös hänen siirtämisestään yleisopetukseen.

Tuusulassa erityisopetukseen otettujen tai siirrettyjen oppilaiden opiskelu tapahtuu joko yleisopetukseen integroituna tai erityisopetuksen ryhmissä. Erityisopetuksen ryhmiä toimii jokaisessa kuntakeskuksessa. Tiedot erityisopetusryhmistä löytyvät Tuusulan kunnan kotisivuilta.

Siirrot erityisopetukseen sekä päätösten purkamisen tekee opetuspäällikkö asiantuntijalausuntojen perusteella ja vanhempien suostumuksella.

12.4. Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

Jokaiselle erityisopetukseen otetulle tai siirretylle oppilaalle laaditaan hyväksyttyyn opetussuunnitelmaan perustuva, henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).

Suunnitelma sisältää seuraavat tiedot:

- kuvaus oppilaan oppimisvalmiuksista ja vahvuuksista, oppimiseen liittyvistä erityistarpeista sekä näiden edellyttämistä opetus- ja oppimisympäristöjen kehittämistarpeista
- opetuksen ja oppimisen pitkän ja lyhyen aikavälin tavoitteet
- oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvien oppiaineiden vuosiviikkotuntimäärät
- luettelo niistä oppiaineista, joissa oppilaan opiskelu poikkeaa muun opetuksen mukaisista oppimääristä
- niiden oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt, joissa oppilaalla on yksilöllinen oppimäärä
- oppilaan edistymisen seurannan ja arvioinnin periaatteet

- opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetus- ja oppilashuoltopalvelut, kommunikointitavat sekä erityiset apuvälineet ja oppimateriaalit
- kuvaus oppilaan opetuksen järjestämisestä muun opetuksen yhteydessä ja/tai erityisopetuksen ryhmässä
- henkilöt, jotka osallistuvat oppilaan opetus- ja tukipalveluiden järjestämiseen sekä heidän vastuualueensa
- tukipalvelujen toteutumisen seuranta.

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman tehtävänä on tukea pitkäjänteisesti oppilaan yksilöllistä oppimisprosessia. Suunnitelmaan kirjataan kokemukset oppilaan kehitystä ja oppimista tukevista opetusjärjestelyistä, toimintatavoista ja tukipalveluista. Oppilaan arviointi perustuu yleiseen oppimäärään tai siihen yksilölliseen oppimäärään, joka hänelle on asetettu henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa. Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laatimiseen osallistuvat moniammatillisessa yhteistyössä oppilaan opettajat, oppilashuollon asiantuntijoita sekä mahdollisuuksien mukaan oppilaan huoltajat.

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman toteutumista arvioidaan ja seurataan säännöllisesti ja erityisesti oppilaan siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, perusopetuksen aikana luokasta ja koulusta toiseen sekä perusopetuksesta toiselle asteelle.

Tuusulassa käytetään yhteistä HOJKS-lomakepohjaa kaikissa erityisopetusmuodoissa. Kuntakohmainen HOJKS-pohja on minimi, koulu voi halutessaan laajentaa sitä. Suunnitelma laaditaan erityisopetuspäätöksen jälkeen yhteistyössä vanhempien kanssa ja päivitetään vuosittain lokakuun loppuun mennessä. Vanhemmat hyväksyvät HOJKS:n allekirjoituksellaan. Suunnitelma tehdään sähköisessä muodossa ja koulu arkistoi allekirjoitetun lomakkeen. Suunnitelman toteutumista arvioidaan keväällä ennen lukuvuoden loppumista. Rehtori vastaa siitä, että kaikilla erityisopetukseen otetuilla tai siirrettyillä oppilailla on ajantasainen HOJKS. Oppilaan vaihtaessa koulua HOJKS seuraa oppilaskortin mukana.

12.5. Opetuksen järjestäminen toiminta-alueittain

Silloin kun opetusta ei voida oppilaan vaikean vamman tai vaikean sairauden vuoksi järjestää oppiaineittain laaditun oppimäärän mukaisesti, opetus järjestetään toiminta-alueittain. Opetussuunnitelmaan kuuluvat toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Toiminta-alueet jaetaan opetussuunnitelmassa osa-alueiksi.

Motoristen taitojen oppimisen tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehon hahmotusta sekä edistää kokonais- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä. Motoristen taitojen opetus sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyys- ja lihasvoiman kehittämiseen liittyviä osa-alueita.

Kommunikaatiotaitojen oppimisen tavoitteena on orientoitumisreaktion muodostuminen ja sen pohjalle rakentuva erilaisten ilmaisujen ymmärtäminen ja tuottaminen. Kielen ja kommunikaation opetus sisältää kielellistä tietoisuutta, ilmaisua, käsite- ja sanavarastoa, viittomien, merkkien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä sekä ajattelua kehittäviä osa-alueita. Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan vuorovaikutustaitojen kehittyminen. Osa-alueet sisältävät vuorovaikutustaitoja ja itsehallinnan taitoja koskevia tavoitteita.

Päivittäisten taitojen oppimisen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista elinympäristön toimintoihin ja edistää hänen omatoimisuuttaan ja itsenäistymistään. Osa-alueet sisältävät terveyttä ja turvallisuutta, arkipäivän elämäntaitoja, asumista ja ympäristössä liikkumista sekä vapaa-ajan viettoa koskevia tavoitteita.

Kognitiivisten taitojen oppimisen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistiaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen. Osa-alueet sisältävät aistien stimulointia ja harjoittamista, valinnan, luokittelun, ongelmanratkaisun ja syy-seuraussuhteen oppimisen harjoituksia.

Toiminta-alueittain järjestettävää opetusta annetaan Mikkolan koulussa.

13. KIELI- JA KULTTUURIRYHMIEN OPETUS

Eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetus järjestetään Tuusulassa radanvarsikuntien yhteistyössä laatimien opetussuunnitelmien mukaisesti (liitteet) tai ostopalveluna.

14. OPPILAAN ARVIOINTI

14.1. Arviointi opintojen aikana

Opintojen aikaisen arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kuvata, miten hyvin oppilas on saavuttanut kasvu- ja oppimiselle asetetut tavoitteet. Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta muodostamaan realistinen kuva oppimisestaan ja kehittymisestään ja siten tukea myös oppilaan persoonallisuuden kasvua.

Opintojen aikaisen arvioinnin tulee olla totuudenmukaista ja perustua monipuoliseen näyttöön. Arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen ja edistymiseen oppimisen eri osa-alueilla. Arvioinnissa otetaan huomioon sen merkitys oppimisprosessissa. Oppilaan arviointi muodostaa kokonaisuuden, jossa on tärkeää opettajan antama jatkuva palaute. Arvioinnin avulla opettaja ohjaa oppilasta tiedostamaan omaa ajatteluaan ja toimintaansa sekä auttaa oppilasta ymmärtämään oppimistaan. Oppilaan edistymistä, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta. Oppilaskohtaisessa arvioinnissa otetaan huomioon eri oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä ominaispiirteet.

Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa etukäteen tietoa arvioinnin perusteista ja pyydettyessä on selvitettävä jälkikäteen, miten niitä on arvioinnissa sovellettu. Arviointipalautetta annetaan oppilaalle ja hänen huoltajalleen oppilaan edistymisestä, vahvuuksista sekä niistä oppimisen alueista, joita on kehitettävä. Arviointia toteutetaan lukuvuositoldistuksen lisäksi mm. välitoldistuksin, erilaisin tiedottein ja arviointikeskusteluissa.

Oppiaineet, aineryhmät ja käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti, numeroarvosteluna tai näiden yhdistelmänä. Numeroarvosana kuvaa osaamisen tasoa. Sanallisella arvioinnilla voidaan kuvata myös oppilaan edistymistä ja oppimisprosessia. Yhteisten aineiden arvioinnissa tulee todistuksissa käyttää numeroarvostelua viimeistään kuudennella vuosiluokalla. Jos oppilas suorittaa jonkin yhteisen oppiaineen kaikki opinnot ennen tätä, tulee numeroarvostelua käyttää lukuvuositoldistuksessa jo sinä lukuvuonna, jolloin kyseisen oppiaineen opiskelu päättyy. Sanallista arviointia käytettäessä lukuvuositoldistuksesta tulee käydä ilmi, onko oppilas saavuttanut vuosiluokan tavoitteet hyväksytysti. Valinnaisten aineiden arvioinnista päätetään koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa.

Perusopetuksen kaikki oppiaineet arvioidaan erillisinä ympäristö- ja luonnontieto -aineryhmää lukuun ottamatta. Vuosiluokilla 1–4 ympäristö- ja luonnontieto arvioidaan yhtenä kokonaisuutena. Vuosiluokilla 5–6 biologia ja maantieto arvioidaan yhtenä kokonaisuutena, samoin fysiikka ja kemia. Vuosiluokilla 7–9 arvioidaan biologia, maantieto, fysiikka, kemia ja terveystieto jokainen erikseen.

Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen ja oppimistaitojen arviointia. Työskentelyn arviointi kohdistuu oppilaan taitoon suunnitella, säädellä, toteuttaa ja arvioida omaa työtään. Arvioinnissa otetaan huomioon myös, miten vastuullisesti oppilas työskentelee ja miten hän toimii yhteistyössä toisten kanssa. Työskentelyä voidaan arvioida myös erikseen.

Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymisen arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön sekä noudattaa sääntöjä. Oppilaan käyttäytymistä arvioivat kaikki oppilasta opettavat opettajat. Käyttäytymisen arvioinnin perustana olevat alue- ja koulukohtaiset tavoitteet on kirjattu lukuun 4.2 ja kriteerit erillisenä liitteenä opetussuunnitelman loppuun.

Oppilaan itsearviointi

Itsearviointitaitojen kehittämisen tarkoituksena on tukea oppilaan itsetuntemuksen kasvua ja opiskelutaitojen kehittymistä. Tavoitteena on, että oppilaan itsetunto ja myönteinen minäkuva oppijana sekä osallisuuden tunne vahvistuvat. Oppilas oppii tiedostamaan omaa edistymistään ja oppimiselle asetettuja tavoitteita sekä asettamaan itse opiskelulleen tavoitteita ja säätelemään oppimisprosessiaan.

Oppilasta ohjataan tarkastelemaan oppimisprosessiaan sekä arvioimaan oppimis- ja työskentelytaitojaan. Tämä edellyttää säännöllisen palautteen antamista oppilaalle hänen työskentelystään. Itsearviointi on osa koulun päivittäistä työskentelyä.

Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän suorittaa hyväksytysti kaikki opetussuunnitelmassa määritellyt vuosiluokan oppimäärään kuuluvat eri oppiaineiden tai aineryhmien opinnot. Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänellä olisi hylättyjä suorituksia, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa aineessa tai aineryhmässä on hylätty. Oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot. Mahdollisuuksia voidaan koulukohtaisesti antaa yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä.

Jos suoritushallinnus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, luokalle jättämisestä voidaan tehdä ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytty suorittaminen erillisessä kokeessa on vuosiluokalta siirtymisen edellytys. Erillinen koe voi sisältää monipuolisesti erilaisia näyttömahdollisuuksia.

Oppilas voidaan myös jättää luokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos sitä on pidettävä hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaisena. Oppilaan huoltajalle tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset raukeavat.

Opinnoissa eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

Mikäli koulun opetussuunnitelmassa on päätetty, että oppilas etenee vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelmansa mukaan, koulun opetussuunnitelmassa määritellään ne tiedot ja taidot, jotka ovat edellytyksenä kunkin opintokokonaisuuden opiskelun aloittamiselle. Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella.

Oppilas luetaan yhdeksännen vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai hänen oppivelvollisuuskänsä täyttyy ja hän eroaa koulusta.

Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan arviointi

Sellaisen oppilaan, jota ei ole otettu tai siirretty erityisopetukseen, lievät oppimisvaikeudet tulee ottaa huomioon oppilaan arvioinnissa. Arvioitaessa tulee käyttää menetelmiä, joiden avulla oppilas kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa.

Erityisopetukseen otetun tai siirretyn oppilaan arvioinnin periaatteet määritellään henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS). Jos HOJKS:ssa on päätetty, että oppilas opiskelee perusopetuksen yleisen opetussuunnitelman mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Jos HOJKS:ssa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisen oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia HOJKS:ssa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin hyvän osaamisen kuvauksiin. Yksilöllisten oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää sanallista arviota kaikilla vuosiluokilla.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan arviointi perustuu yleiseen perusopetuksen opetussuunnitelmaan tai yksilöllisiin oppimääriin sen mukaan, mitä oppilaan HOJKS:ssa on päätetty.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, arviointi perustuu oppilaan HOJKS:ssa asetettuihin yksilöllisiin tavoitteisiin. Oppilaan arviointi kohdistuu edistymiseen toiminta-alueittain. Arvioitavia toiminta-alueita ovat motoriikka, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Arvioinnin tulee perustua oppilaan kasvamis- ja oppimisprosessiin, sen lähtökohtiin ja tavoitteisiin. Oppimista arvioitaessa tulee ottaa huomioon oppilaan vamman tai sairauden aiheuttamat esteet oppimiselle.

Maahanmuuttajaoppilaan arviointi

Maahanmuuttajaoppilaiden eri oppiaineiden arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan arvioinnissa tulee käyttää monipuolisia, joustavia ja oppilaan tilanteeseen sovitettuja arviointimenetelmiä, jotta hän kykenee osoittamaan osaamisensa mahdollisista suomen tai ruotsin kielen taitojen puutteista huolimatta. Maahanmuuttajaoppilaan arviointi voi olla sanallista koko perusopetuksen ajan, lukuun ottamatta päättöarviointia.

14.2. Päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten hyvin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut perusopetuksen oppimäärän tavoitteet eri oppiaineissa. Sen tulee olla valtakunnallisesti vertailukelpoista ja kohdella oppilaita tasavertaisesti. Päättöarvosanan tulee kussakin yhteisessä oppiaineessa perustua oppilaan osaamiseen perusopetuksen päättövaiheessa vuosiluokilla 8–9. Päättöarviointia varten on laadittu perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin. Oppilaan osaaminen arvioidaan perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden pohjalta, monipuoliseen näyttöön perustuen. Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan.

Jos yhteisen oppiaineen opiskelu päättyy ennen perusopetuksen päättövaihetta, oppilaan osaaminen arvioidaan kyseiseen oppiaineeseen laadittujen perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden mukaan.

Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät tieto- ja taitotason arvosanalle kahdeksan (8). Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteereiden edellyttämää osaamista. Joidenkin kriteerien saavuttamatta jäämisen voi kompensoida muiden kriteerien tason ylittäminen. Oppilas on saavuttanut perusope-

tuksessa vaadittavat tiedot ja taidot välttävästi (5), mikäli hän pystyy osoittamaan jossakin määrin kriteerien edellyttämää osaamista.

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisen oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määriteltuihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltuihin päättöarvioinnin kriteereihin.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin.

Arvioitavat oppiaineet

Perusopetuksen päättövaiheessa numeroin arvosteltavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, ensimmäinen vieras kieli, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämänskatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous.

Jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta toiseen, päättöarvioinnissa arvioidaan se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

14.3. Todistukset

Oppilaan todistukset ovat julkisia asiakirjoja. Jos niissä on oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia koskevia tietoja, todistus on näiltä osin salassa pidettävä, ja se voidaan antaa vain oppilaalle ja hänen huoltajalleen.

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset ovat:

- lukuvuositodistus
- välitodistus
- tarvittaessa erotodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä. Lukuvuoden aikana voidaan lisäksi antaa välitodistuksia. Jakso-opetusta noudatettaessa jakson päättyessä annettava jaksotodistus voi toimia välitodistuksena. Lukuvuoden aikana annetut jaksotodistukset voivat yhdessä muodostaa lukuvuositodistuksen.

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arviota. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Todistuksiin merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän, koulun ja oppilaan nimi, oppilaan henkilötunnus, todistuksen antamispäivä, allekirjoitus, arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä oppilaan opinto-ohjelma ja arvio siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Jos työskentely arvioidaan

erikseen, merkitään sen arvio todistukseen. Lukuvuositodistukseen merkitään myös tieto luokalta siirtämisestä sekä mahdollisesta luokalle jättämisestä. Numeroarvostelua käytettäessä todistukseen merkitään perusopetusasetuksen 10. §:n mukainen arviointiasteikko. Todistuksissa tulee olla merkintä, että ne ovat Opetushallituksen 16.1.2004 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukaisia.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilaan oppitunneista lukuvuoden aikana vähintään puolet on opetettu muulla kuin koulun opetuskielillä, tulee todistuksessa mainita opetuksessa käytetty kieli ja sillä opetetut oppiaineet.

Jos HOJKS:ssa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisten oppimäärien mukaan, varustetaan numeroarvosana sekä sanallinen arvio tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet HOJKS:ssa määritellyn yksilöllisen oppimäärän mukaan.

Perusopetuksen päättötodistus

Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, jonka suoritukset kaikissa numeroin arvosteltavissa aineissa ovat vähintään välttäviä.

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin poikkeuksin: päättötodistukseen merkitään oppilaan koko nimi ja henkilötunnus, rehtorin allekirjoitus, yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvosteltavien valinnaisten aineiden arviointi sanoin (välttävä–erinomainen) ja numeroin (5–10). Oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen ja vieraat kielet, uskonto), merkitään suoritettu oppimäärä. Taito- ja taideaineista todistukseen merkitään oppilaan opiskelemien oppiaineiden laajuus vuosiviikkotunteina. Taito- ja taideaineista opintojen laajuus merkitään viidenneltä vuosiluokalta alkaen. Päättötodistukseen tulee maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista. Arviota oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Numeroin arvosteltavista valinnaisista aineista merkitään nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä ”valinnaiset opinnot”, sen jälkeen kaikkien kyseiseen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenlaskettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”muut valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet ja opiskellut vuosiviikkotuntimäärät. Kesken jääneen valinnaisaineen kohdalla tulee merkintä ”osallistunut”. Uudesta valinnaisaineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai merkintä ”hyväksytty” vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja se arvostellaan numeroin.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Päättötodistukseen tulee merkitä oppiaineen opetuksessa käytetty kieli, mikäli jonkin oppiaineen perusopetuksen oppitunneista on päättövaiheessa opetettu vähintään puolet muulla kuin koulun opetuskielellä.

Jos oppilas opiskelee yksilöllisten oppimäärien mukaan, myös päättöarviointi voi olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarvostelua. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja-kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet HOJKS:ssa määritellyn yksilöllisen oppimäärän mukaan. Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi on sanallinen.

Yhdeksännen luokan oppilaalle tulee antaa tarvittaessa jatko-opintoihin pyrkimistä varten välitodistus, jossa oppilaan osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättötodistuksessa.

Muut todistukset

Muut perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat:

- todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
- todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
- todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

Jos oppilas on suorittanut perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Jos oppilas on suorittanut osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, annetaan hänelle todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä. Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, mahdollinen oppimäärä sekä arvosana. Yhteisten oppiaineiden laajuutta vuosiviikkotunteina ei merkitä. Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

15. TOIMINNAN ARVIOINTI

Koulut arvioivat lukuvuosittain opetussuunnitelman sekä työsuunnitelman (koulun opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma) toimivuutta. Vuosittain käydään kehityskeskustelut kouluilla sekä opetuksen järjestäjän kanssa. Koulut keräävät säännöllisesti palautetta oppilailta, huoltajilta ja eri yhteistyösektoreilta.

Oleellinen osa koulun toiminnan arviointia on huoltajilta saatava palaute. Laajan, huoltajille suunnatun kyselyn toteutamme kolmen vuoden välein.

Huoltajilta kerättävä arviointi sisältää tietoa mm. yleisistä oppimis- ja opetusjärjestelyistä, tiedottamisesta, kodin ja koulun yhteistyöstä, koulun tiloista, oppilashuollosta ja muista tukipalveluista, yhteisistä säännöistä ja käytänteistä, valinnaisuudesta, kerhoista ja muista koulunkäyntiin liittyvistä asioista.

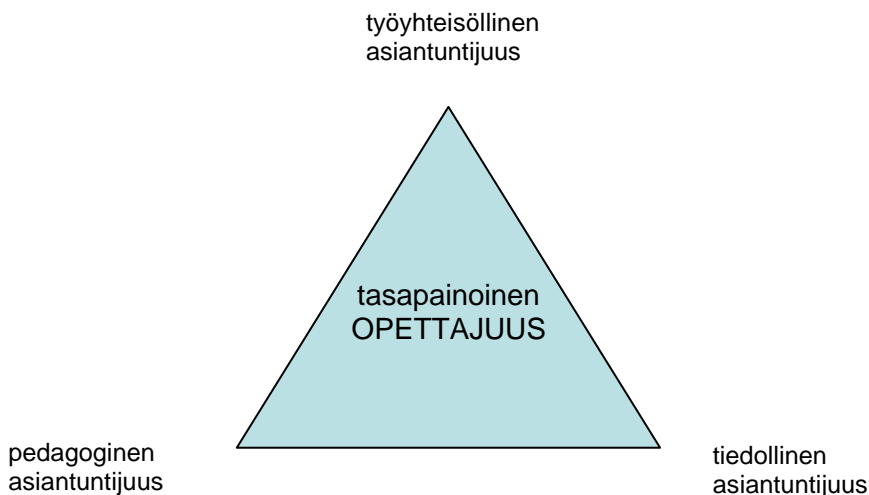
II OPPIAINEOSA

16. OPETTAJUUS

Opettajuus on tullut laaja-alaisemmaksi. Sille asetetaan valtavasti erilaisia odotuksia ja vaatimuksia. Koulun opetus ei ole vain tiedon siirtoa oppilaalle, vaan sillä on paljon laajemmat yksilölliset ja yhteiskunnalliset tavoitteet.

Opettajuus edellyttää kykyä yhdistää erilaiset oppimiseen liittyvät lainalaisuudet oppijan tilanteen huomioon ottaen. Se kehittyy vain nykyaikaisen pedagogisen osaamisen, sisältöjen muodostamien kokonaisuuksien ymmärtämisen ja arkityöstä saadun kokemuksen jatkuvana reflektiona. Reflektion avulla myös opettaja pystyy ymmärtämään, vaikuttamaan, rekonstruoimaan sekä muuttamaan käsityksiään ja toimintatapojaan.

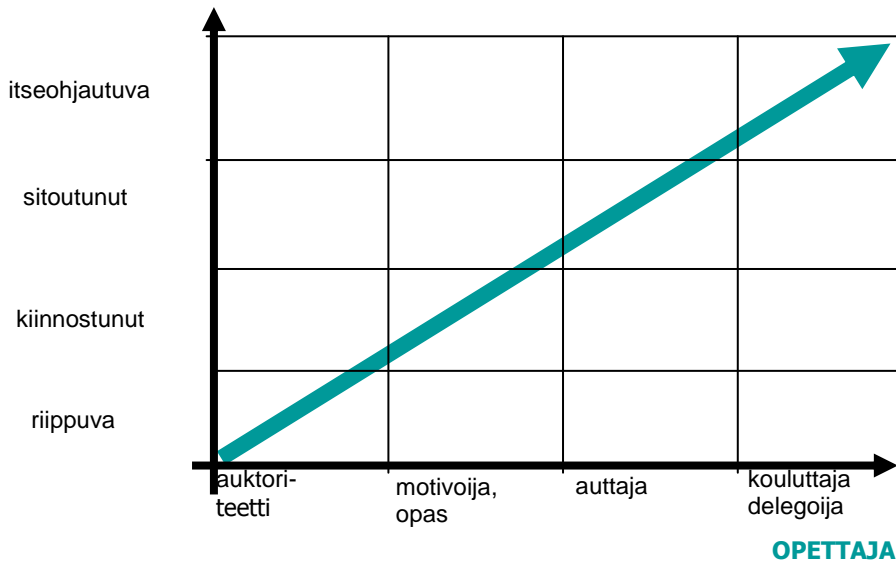
On tärkeää, että opettajat edelleen laajentavat ammatillista identiteettiään pedagogiseen ja koulun kehittämisen asiantuntijuuteen (työyhteisöasiantuntijuuteen). Tavoitteena on kollegiaalisen työ-
kulttuurin luominen kouluun. Koulun kehittämiseen liittyvät asiat ovat mahdollisuus, joka lisää opetustyön mielekkyyttä. Tasapainoisen opettajuuden edellytyksenä on, että opettaja ylläpitää opetus- ja oppimisteoreettista tietämystään.



Laadukkaita oppimistuloksia saavutetaan, kun oppilas sitoutuu opiskeluun ja oppimiseen, opettaja puolestaan tukemaan oppilaan kasvatus- ja oppimisprosessia. Kannustava opettajuus sallii turvallisen riskinoton ja kehittää oppilaiden sisäistä itsekontrollia. Opettaja on oppilaan vastuunoton kumppani koko koulun ajan - jokaisella oppitunnilla oppiaineesta riippumatta. Opettajan on ymmärrettävä oppilaan kehitystaso tukiessaan hänen kasvuaan itseohjautuvuuteen. Samalla, oppilaan kehittyessä, opettajuus muuntuu yhä enemmän auttajan, kouluttajan ja delegoijan suuntaan.

Aktiivinen opettajuus pyrkii itseohjautuvuuteen aktiivisen oppimisen avulla.

OPPIJA



Opettajan tulee tiedostaa, millaisella opettajuudella oppilas tai opetusryhmä kohdataan. Sen jälkeen toiminnan tulee suuntautua oppilaan itseohjautuvuuden vähittäiseen lisäämiseen. Tämä kehitys edellyttää koko työyhteisön sitoutumista ja pitkäjänteistä toimintaa aina esiopetuksesta alkaen.

Aktiivisen oppimisen edellytysten rakentaminen on koko työyhteisöä koskeva asia. Työyhteisönkin on oltava aktiivinen oppija. Pelkät opetus- tai toimintasuunnitelmat eivät mahdollista aktiivista oppimista. Näiden lisäksi koulu tarvitsee ilmapiirin, joka tukee ja rohkaisee uusiin ja luoviin ratkaisuihin. Kollegojen ja pedagogisen johdon työtä arvostava ja tukeva henki on olennaista.

Koulun toiminnan kulmakivenä on opettajuus, jolla päästään aktiiviseen oppimiseen.

17. EHEYTTÄMINEN JA AIHEKOKONAISUUDET

Opetus voi olla ainejakoista tai eheytettyä. Opetuksen eheyttämisen tavoitteena on ohjata tarkastelemaan ilmiöitä eri tiedonalojen näkökulmista rakentaen kokonaisuuksia ja korostaen yleisiä kasvatuksellisia ja koulutuksellisia päämääriä. Eheyttämistä voi toteuttaa esim. eri oppiaineita yhdistävässä opetuksessa, projekteissa ja teemapäivissä.

Aihekokonaisuudet ovat sellaisia kasvatus- ja opetustyön keskeisiä painoalueita, joiden tavoitteet ja sisällöt sisältyvät useisiin oppiaineisiin. Ne ovat kasvatusta ja opetusta eheyttäviä teemoja. Niiden kautta vastataan myös ajan koulutushaasteisiin.

1. IHMISENÄ KASVAMINEN

Koko opetuksen kattavan Ihmisenä kasvaminen -aihekokonaisuuden päämääränä on tukea oppilaan kokonaisvaltaista kasvua ja elämän hallinnan kehittymistä. Tavoitteena on luoda kasvu ympäristö, joka tukee toisaalta yksilöllisyyden ja terveen itsetunnon ja toisaalta tasa-arvoon ja suvaitsevaisuuteen pohjautuvan yhteisöllisyyden kehitystä.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään omaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvuaan sekä omaa ainutkertaisuuttaan
- arvioimaan toimintansa eettisyyttä ja tunnistamaan oikean ja väärän
- tunnistamaan esteettisten kokemusten tärkeyden elämänlaadulle
- tunnistamaan oman oppimistyylinsä ja kehittämään itseään oppijana
- toimimaan ryhmän ja yhteisön jäsenenä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen kasvuun vaikuttavia tekijöitä, tunteiden tunnistaminen ja käsittely, vireyteen ja luovuuteen vaikuttavia tekijöitä
- oikeudenmukaisuus, tasa-arvo
- esteettinen havainnointi ja esteettisten ilmiöiden tulkinta
- opiskelutaidot ja pitkäjänteinen, tavoitteellinen itsensä kehittäminen
- toisten huomioon ottaminen, oikeudet, velvollisuudet ja vastuut ryhmässä, erilaisia yhteistoimintatapoja.

2. KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KANSAINVÄLISYYS

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään suomalaisen ja eurooppalaisen kulttuuri-identiteetin olemusta, löytämään oma kulttuuri-identiteettinsä sekä kehittämään valmiuksiaan kulttuurienväliseen vuorovaikutukseen ja kansainvälisyyteen.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tuntemaan ja arvostamaan omaa henkistä ja aineellista kulttuuriperintöään ja näkemään suomalaisen kulttuuri-identiteetin osana alkuperäistä, pohjoismaista ja eurooppalaista kulttuuria
- ymmärtämään oman kulttuurinsa juuria ja monimuotoisuutta sekä näkemään oman sukupolvensa aikaisempien sukupolvien elämäntavan jatkajana ja kehittäjänä
- tutustumaan muihin kulttuureihin ja elämänskatsomuksiin ja saa valmiuksia toimia monikulttuurisessa yhteisössä ja kansainvälisessä yhteistyössä
- ymmärtämään kulttuuri-identiteetin osatekijöitä ja niiden merkitystä yksilölle ja yhteisölle.

KESKEISET SISÄLLÖT

- oma kulttuuri, kotiseudun kulttuuri, suomalaisuus, pohjoismaalaisuus ja eurooppalaisuus
- muita kulttuureita ja monikulttuurisuus
- ihmisoikeudet ja ihmisryhmien välisen luottamuksen, keskinäisen arvostuksen ja onnistuneen yhteistyön edellytyksiä
- kansainvälisyys eri elämänalueilla ja taidot toimia kansainvälisessä vuorovaikutuksessa
- tapakulttuurien merkitys.

3. VIESTINTÄ JA MEDIATAITO

Viestintä- ja mediataito -aihekokonaisuuden päämääränä on kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja, edistää median aseman ja merkityksen ymmärtämistä sekä kehittää median käyttötaitoja. Viestintätaitoista painotetaan osallistuvaa, vuorovaikutuksellista ja yhteisöllistä viestintää. Mediataitoja tulee harjoitella sekä viestien vastaanottajana että tuottajana.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja vastuullisesti sekä tulkitsemaan muiden viestintää
- kehittämään tiedonhallintataitojaan sekä vertailemaan, valikoimaan ja hyödyntämään hankkimaansa tietoa
- suhtautumaan kriittisesti median välittämiin sisältöihin ja pohtimaan niihin liittyviä eettisiä ja esteettisiä arvoja viestinnässä
- tuottamaan ja välittämään viestejä ja käyttämään mediaa tarkoituksenmukaisesti
- käyttämään viestinnän ja median välineitä tiedonhankinnassa, välittämisessä sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

KESKEISET SISÄLLÖT

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaisu, erilaiset ilmaisukielet ja niiden käyttö eri tilanteissa
- viestien sisällön ja tarkoituksen erittely ja tulkinta, viestintäympäristön muuttuminen ja monimediaalisuus
- median rooli ja vaikutukset yhteiskunnassa, median kuvaaman maailman suhde todellisuuteen
- yhteistyö median kanssa
- lähdekritiikki, tietoturva ja sananvapaus
- viestintätekniset välineet ja niiden monipuolinen käyttö sekä verkkoetiikka.

4. OSALLISTUVA KANSALAISUUS JA YRITTÄJYYS

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta hahmottamaan yhteiskuntaa eri toimijoiden näkökulmista ja kehittää osallistumisessa tarvittavia valmiuksia sekä luoda pohjaa yrittäjämäisille toimintatavoille. Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi sekä tukea oppilasta muodostamaan realistisen kuvan omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään kouluyhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestöjen merkitystä, toimintaa ja tarpeita yhteiskunnan toimivuuden näkökulmasta
- muodostamaan oman kriittisen mielipiteen erilaista asiantuntijuutta hyödyntäen
- osallistumaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja ottamaan vastuuta yhteisten asioiden hoidosta omassa kouluyhteisössä ja paikallisyhteisössä
- kohtaamaan ja käsittelemään muutoksia, epävarmuutta ja ristiriitoja sekä toimimaan yritteliäästi ja aloitteellisesti
- toimimaan innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioimaan omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia
- tuntemaan työelämää ja yritystoimintaa sekä ymmärtämään näiden merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle.

KESKEISET SISÄLLÖT

- perustietoja kouluyhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestöjen toiminnasta sekä työnjaosta
- demokratian merkitys yhteisössä ja yhteiskunnassa
- erilaisia osallistumis- ja vaikuttamiskeinoja kansalaisyhteiskunnassa
- verkostoituminen oman ja yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi
- osallistuminen ja vaikuttaminen omassa koulussa ja elinympäristössä sekä oman toiminnan vaikuttavuuden arviointi
- yrittäjyys ja sen merkitys yhteiskunnalle, perustietoja yrittäjyydestä ammattina sekä työelämään tutustuminen.

5. VASTUU YMPÄRISTÖSTÄ, HYVINVOINNISTA JA KESTÄVÄSTÄ TULEVAISUUDESTA

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta -aihekokonaisuuden päämääränä on lisätä oppilaan valmiuksia ja motivaatiota toimia ympäristön ja ihmisen hyvinvoinnin puolesta. Perusopetuksen tavoitteena on kasvattaa ympäristötietoisia, kestäväan elämäntapaan sitoutuneita kansalaisia. Koulun tulee opettaa tulevaisuusajattelua ja tulevaisuuden rakentamista ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäville ratkaisuille.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään ympäristönsuojelun välttämättömyyden ja ihmisen hyvinvoinnin edellytykset ja niiden välisen yhteyden
- havaitsemaan ympäristössä ja ihmisten hyvinvoinnissa tapahtuvia muutoksia, selvittämään syitä ja seurauksia sekä toimimaan elinympäristön hyväksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi
- arvioimaan oman kulutuksensa ja arkikäytäntöjensä vaikutuksia ja omaksumaan kestävän kehityksen edellyttämiä toimintatapoja
- edistämään hyvinvointia omassa yhteisössä sekä ymmärtämään hyvinvoinnin uhkia ja mahdollisuuksia globaalilla tasolla
- ymmärtämään, että yksilö rakentaa valinnoillaan sekä omaa tulevaisuuttaan että yhteistä tulevaisuuttamme ja toimimaan rakentavasti kestäväan tulevaisuuden puolesta.

KESKEISET SISÄLLÖT

- ekologisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitys omassa koulussa ja elinympäristössä
- yksilön ja yhteisön vastuu elinympäristön tilasta ja ihmisten hyvinvoinnista
- ympäristöarvot ja kestävä elämäntapa
- ekotehokkuus tuotannossa ja yhteiskunnassa sekä arjen toimintavoissa, tuotteen elinkaari
- oman talouden hallinta ja kulutuskäyttäytyminen, kuluttajan vaikuttamiskeinot
- toivottava tulevaisuus ja sen edellyttämät valinnat ja toiminta.

6. TURVALLISUUS JA LIIKENNE

Turvallisuus ja liikenne -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään turvallisuuden fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia ulottuvuuksia sekä opastaa vastuulliseen käyttäytymiseen. Perusopetuksen tulee antaa oppilaalle ikäkauteen liittyvät valmiudet toimia erilaisissa toimintaympäristöissä ja tilanteissa turvallisuutta edistään.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tunnistamaan turvallisuus- ja terveysriskejä, ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita sekä toimimaan terveyttä ja turvallisuutta edistävasti
- edistämään väkivallattomuutta ja toimimaan kiusaamistilanteissa rakentavasti
- toimimaan onnettomuus- ja kriisitilanteissa tarkoituksenmukaisesti
- toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä
- vaikuttamaan liikenneympäristön ja muun toimintaympäristön turvallisuuteen
- tuntemaan yhteiskunnan hyvinvointipalveluja.

KESKEISET SISÄLLÖT

- onnettomuuksilta, päihteiltä ja rikollisuudelta suojautuminen omassa elinympäristössä
- työturvallisuus ja ympäristöturvallisuus
- terveyttä, turvallisuutta, väkivallattomuutta ja rauhaa edistäviä toimintamalleja
- väkivallan ulottuvuudet lähiyhteisössä ja yhteiskunnassa
- keskeiset liikennesäännöt ja erilaiset liikenneympäristöt
- muut huomioon ottava liikennekäyttäytyminen, liikenneympäristön turvallisuus ja turvalaitteet

- lähiympäristön vaaranpaikkojen kartoittaminen ja turvallisuuden parantaminen
- turvallisuutta edistävät palvelut
- kodin ja koulun yhteistyö turvallisuuden edistämiseksi.

7. IHMINEN JA TEKNOLOGIA

Ihminen ja teknologia -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään ihmisen suhdetta teknologiaan ja auttaa näkemään teknologian merkitys arkielämässämme. Perusopetuksen tulee tarjota perustietoa teknologiasta, sen kehittämisestä ja vaikutuksista, opastaa järkeviin valintoihin ja johdattaa pohtimaan teknologiaan liittyviä eettisiä, moraalisia ja tasa-arvokysymyksiä. Opetuksessa tulee kehittää välineiden, laitteiden ja koneiden toimintaperiaatteiden ymmärtämistä ja opettaa niiden käyttöä.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään teknologiaa, sen kehittämistä ja vaikutuksia eri elämänalueilla, yhteiskunnan eri sektoreilla ja ympäristössä
- käyttämään teknologiaa vastuullisesti
- käyttämään tietoteknisiä laitteita ja ohjelmia sekä tietoverkkoja erilaisiin tarkoituksiin
- ottamaan kantaa teknologisiin valintoihin ja arvioimaan tämän päivän teknologiaan liittyvien päätösten vaikutuksia tulevaisuuteen.

KESKEISET SISÄLLÖT

- teknologia arkielämässä, yhteiskunnassa ja paikallisessa tuotantoelämässä
- teknologian kehitys ja kehitykseen vaikuttavia tekijöitä eri kulttuureissa, eri elämänalueilla eri aikakausina
- teknologisten ideoiden kehittäminen, mallintaminen, arviointi ja tuotteiden elinkaari
- tietotekniikan ja tietoverkkojen käyttö
- teknologiaan liittyvät eettiset, moraaliset, hyvinvointi- ja tasa-arvokysymykset
- tulevaisuuden yhteiskunta ja teknologia.

TOPS:ssa aihekokonaisuuksia konkretisoidaan jokaisessa oppiaineessa. Koulujen opetussuunnitelmassa sekä työsuunnitelmissa niitä voidaan vielä täsmentää.

III OPPIAINEIDEN AINESISÄLLÖT JA TAVOITTEET

Seuraavassa esitetään eri oppiaineiden ainesisällöt ja tavoitteet oppiaineittain ja luokka-asteittain jaoteltuina. Tästä jaottelusta voidaan poiketa pedagogisin ja didaktisin perustein kuitenkin siten, että sisällöt ja tavoitteet toteutuvat perusopetuksen aikana. Poikkeamisesta tulee tiedottaa riittävästi kaikkia asianosaisia.

18. ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

SUOMI ÄIDINKIELENÄ

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen perustehtävänä on kiinnostuttaa oppilas kielestä, kirjallisuudesta ja vuorovaikutuksesta. Opetuksessa on otettava huomioon, että oppilaan äidinkieli on oppimisen perusta: kieli on oppilaalle sekä oppimisen kohde että väline. Kielellä tarkoitetaan myös viitottua kieltä tai muuta merkkikieltä.

Opetuksen tulee perustua yhteisölliseen näkemykseen kielestä: yhteisön jäsenyys ja osallisuus tietoon syntyvät, kun oppilas oppii käyttämään kieltä yhteisön tavoin. Oppilaalla on myös oikeus tulla

tarvittaessa ymmärretyksi yhteisön jäsenenä niin, että lähiyhteisö opettelee yksilön tavan ymmärtää ja tuottaa kielellisiä ilmaisuja.

Opetuksen tulee perustua myös oppilaiden kokemuksiin, kielellisiin ja kulttuurisiin taitoihin sekä tarjota mahdollisuuksia monipuoliseen viestintään, lukemiseen ja kirjoittamiseen, joiden avulla oppilas rakentaa identiteettiään ja itsetuntoaan.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa opitaan käsitteitä, joilla kielentää maailmaa ja omaa ajattelua: oppilas saa keinoja todellisuuden jäsentämiseen, mutta myös mahdollisuuksia irrota siitä, rakentaa uusia maailmoja ja kytkeä asioita uusiin yhteyksiin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden tehtävänä on suunnitelmallisesti kehittää kieleen pohjautuvia opiskelu- ja vuorovaikutustaitoja. Tavoitteena on, että oppilaasta tulee aktiivinen ja eettisesti vastuullinen viestijä sekä lukija, joka pääsee osalliseksi kulttuurista sekä osallistuu ja vaikuttaa yhteiskuntaan. Myös oppilaan kokonaisilmaisun kehittyminen niin, että hän haluaa, rohkenee ja osaa ilmaista itseään eleen, kehon, toiminnan ja puheen avulla luontevasti, on tärkeää.

Äidinkieli ja kirjallisuus on tieto-, taito- ja taideaine, joka saa sisältöaineikseen kieli- ja kirjallisuustieteestä sekä viestintätieteestä. Oppiaineen pohjalla on laaja tekstikäsitys: tekstit ovat puhuttuja ja kirjoitettuja, kuvitteellisia ja asiatekstejä, sanallisia, kuvallisia, äänellisiä ja graafisia sekä näiden tekstityyppien yhdistelmiä.

Äidinkielen oppiminen kattaa laajasti kielen osa-alueet ja tehtävät. Opetuksen tulee kehittää tietoa kielestä ja kirjallisuudesta sekä vuorovaikutuksesta uusissa ja yhä vaativammissa kielenkäyttö- ja viestintätilanteissa.

Oppiaineen yleiset tavoitteet:

Tuusulassa äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on kasvattaa oppilaasta omasta kielestään, kirjallisuudesta ja kulttuurista kiinnostunut yhteiskunnan aktiivinen jäsen, joka ymmärtää oman kulttuuriympäristönsä merkityksen.

Koska äidinkielen oppiminen on kokonaisvaltaista, tavoitteena on, että oppilas käyttää ja tuntee kielen eri osa-alueita ja ymmärtää kielen tehtävän erilaisissa viestintätilanteissa. Äidinkielen avulla oppilas jäsentää maailmaa ja omaa ajatteluaan, rakentaa identiteettiään ja itsetuntoaan olemalla aktiivisessa vuorovaikutuksessa niin todellisen yhteisönsä kuin fiktiivisen maailman kanssa.

VUOSILUOKAT 1–2

Vuosiluokkien 1–2 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen keskeinen tehtävä on jatkaa jo kotona ja varhaiskasvatuksessa, erityisesti esiopetuksessa, alkanutta kielen oppimista. Opetuksen tulee olla kokonaisvaltaista, kaikki kielen osa-alueet kattavaa oppilaan arkeen liittyvää suullista ja kirjallista kommunikaatiota, joka tukee oppilaan yksilöllistä kielenoppimista. Opetuksessa on otettava huomioon, että oppilaat voivat olla oppimisprosessissaan hyvin eri vaiheissa.

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- tottuu koulun vuorovaikutustilanteisiin
- oppii kuuntelemaan keskittyen
- oppii kysymään ja vastaamaan sekä kertomaan omia tietojaan, kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään
- kehittää kielellistä ja fyysistä kokonaisilmaisuaan.

Oppilaan luku- ja kirjoitustaidot kehittyvät

Oppilas

- oppii lukemisen ja kirjoittamisen perustekniikat sekä niiden opettelussa tarpeellisia käsitteitä; hän oppii ymmärtämään harjoittelun sekä säännöllisen lukemisen ja kirjoittamisen merkityksen
- kehittää luku- ja kirjoitustaitoaan, myös medialukutaitoaan, sekä viestintävalmiuksiaan tietoteknisessä oppimisympäristössä
- oppii tarkkailemaan itseään lukijana ja kirjoittajana
- oppii vähitellen omaa tekstiään kirjoittaessaan ottamaan huomioon kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia.

Oppilaan suhde kirjallisuuteen ja kieleen rakentuu

Oppilas

- tutustuu kuunnellessaan ja lukiessaan kirjoitettuun kielimuotoon, hänen sana- ja ilmaisuvarastonsa ja mielikuvituksensa rikastuvat, hän saa aineksia ajatteluunsa ja ilmaisuunsa
- opettelee valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa ja lukee lukutaitoaan vastaavia kirjoja
- tottuu tarkastelemaan kieltä, sen merkityksiä ja muotoja
- tottuu siihen, että teksteistä puhutaan myös käyttämällä sellaisia käsitteitä kuten äänne, kirjain, tavu, sana, lause, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- suullista ja kirjallista ilmaisua erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa, pari-, pienryhmä- ja luokkakeskusteluja
- keskittyvää, tarkkaa ja päättelevää kuuntelemista
- kuullun, nähdyn, koetun ja luetun työstämistä improvisoinnin, kerronnan, leikin ja draaman avulla, myös muihin taideaineisiin integroiden

Lukeminen ja kirjoittaminen

- lukemista ja kirjoittamista monipuolisesti päivittäin
- painettujen ja sähköisten tekstien avaamista yhdessä keskustellen
- äänne-kirjain-vastaavuuden runsasta harjoittelua
- kirjoitetun kielen ja yleispuhekielen harjoittelua
- sanojen tunnistamista edeten lyhyistä sanoista kohti outoja, pitkiä sanoja; vähittäinen siirtyminen ääneen lukemisesta myös äänettömään lukemiseen
- tekstin ymmärtämistä parantaviin strategioihin tutustumista ja niiden käyttöä
- puheen purkamista sanoiksi, tavuiksi ja äänteiksi; sanojen kirjoittamisen harjoittelua
- kirjainmuotojen piirtämistä, isojen ja pienten tekstauskirjainten sekä kirjoituskirjainten opettelua ja kirjainten yhdistämistä (kirjainmallit, numerot ja välimerkit liitteenä)
- oikean kynäotteen ja tarkoituksenmukaisen kirjoitusasennon, silmän ja käden koordinaation sekä myös tietokoneella kirjoittamisen opettelua
- oikeinkirjoitusta sana- ja lausetasolla: sanavälit ja sanan jakaminen eri riveille, isot alkukirjaimet tutuissa nimissä ja lauseiden alussa, lauseiden lopetusmerkit ja niiden käyttö omissa teksteissä
- omiin arkikokemuksiin, havaintoihin, mielipiteisiin ja mielikuvitukseen perustuvien tekstien tuottamista niin, että päähuomio on sisällössä ja luomisen ilossa

Kirjallisuus ja kieli

- kaunokirjallisuutta ja muita tekstejä opettajan luentaa kuunnellen, kuvia katsellen ja vähitellen itse lukien
- kirjojen lukemista ja käsittelyä niin, että keskeistä on elämyksellisyys ja lukukokemusten jakaminen; kirjallisuuden käyttämistä virikkeenä luovassa toiminnassa
- kirjallista keskustelua, jonka yhteydessä käsitteet päähenkilö, tapahtuma-aika ja -paikka sekä juoni; luetun liittämistä omaan elämään, aiemmin luettuun, kuultuun ja nähtyyn
- kirjaston käytön opettelua
- kielen ja sen muotojen ja merkitysten havainnointia

SISÄLLÖT VUOSILUOKITTAIN
1. – 2. LK

		1. luokka	2. luokka
Vuorovaikutustaidot Puhuminen ja kuunteleminen Luova ilmaisu	<ul style="list-style-type: none"> - keskittyminen ja annettujen ohjeiden kuunteleminen sekä niiden mukaan toimiminen - päättely, kysyminen, omien ajatusten ja mielipiteiden ilmaisu, omakoh- taisten kokemusten kertominen - selkeä puhuminen jokapäiväisen elämän tilanteissa (esim. tervehtiminen, kiittäminen, pyytäminen, selostaminen) - toisten kuunteleminen - omien tarinoiden keksiminen ja kertominen - kehon kielen merkitys sanomaan - rohkaistuminen luontevaan, ilmeikkääseen ja eloisaan kokonaisilmaisuun improvisoiden, leikkien ja draamaa avuksi käyttäen - kirjallisuuden käyttö luovan ilmaisuuden virikkeenä 		
Kirjallisuus ja kieli Aloitetaan tutustuminen kansalliskirjailijaamme Aleksis Kiveen ja Kalevalaan.		<ul style="list-style-type: none"> - satuja ja tarinoita sekä muuta kau- nokirjallisuutta kuunnellen ja vähi- tellen itse lukien - kuvien runsas käyttö lukuelämys- ten saavuttamiseksi - kirjallisuuden liit- täminen omaan elämään ja aiem- min luettuun ja nähtyyn - keskustellen pää- henkilöt, juoni - kirjaston käytön opettelua 	<ul style="list-style-type: none"> - satuja ja tarinoita sekä muuta kaunokirjalli- suutta kuunnellen ja itse lukien - kuvien runsas käyttö lukuelämysten saavut- tamiseksi - kirjallisuuden liittämi- nen omaan elämään ja aiemmin luettuun ja nähtyyn - keskustellen päähenki- löt, tapahtuma-aika ja -paikka, juoni - kielelle ominaisten piir- teiden havainnointia (tavu- ja äänneraken- ne, riimit, sanojen muodot ja niiden mer- kitys)
Lukeminen ja kirjoit- taminen (kts. myös kunnan tieto- strategia)		<ul style="list-style-type: none"> - äänne-kirjain – vastaavuuden run- sasta harjoittelua - tavujen, sanojen ja tavutetun tekstin lukemista ääneen ja äännettömästi - lukemisen ymmärtämistä - pienaakkoset - oikean kynäotteen harjoittelu - tarkoituksenmu- kaisen kirjai- tusasennon ja sil- män ja käden koordinaation har- joittelemista - kirjainmuotojen piirtämistä (isot ja pienet tekstauskir- jaimet) - puheen purkamista kirjoitetuiksi ään- teiksi, tavuiksi, sa- 	<ul style="list-style-type: none"> - lukemisen sujuvuuden harjoittelua runsaasti - lukemisen ymmärtä- misen harjoittelua run- saasti - lukutaidon käyttöä tie- donhankinta-keinona mm. kirjoista, medias- ta (esim. televisio ja sanomalehdet), inter- netistä - lukutaidon käyttöä kir- jallisuuteen tutustutta- essa - aakkosjärjestys - vierasperäiset kirjai- met - lauseen harjoittelua: iso alkukirjain, piste, huutomerkki ja kysy- mysmerkki - yhdyssanan tunnistami- nen ja tuottaminen käsialakirjoitus; kir- jainten ja niiden sito-

		noiksi ja ymmärrettäviksi lauseiksi - sanavälit - isot alkukirjaimet nimissä - painettujen ja sähköisten tekstien avaamista yhdessä kirjoittamisen alkeet tietokoneella	- misen harjoittelu - pienien omien tarinoiden kirjoittaminen - tietokoneella kirjoittamisen harjoittelua - oman tekstin kirjoittaminen tietokoneella - medialukutaidon alkeita, esimerkiksi mainosten analysointia
--	--	--	---

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 2. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- on tottunut ilmaisemaan itseään suullisesti: hän osaa kertoa pienelle ryhmälle havainnoistaan ja kokemuksistaan niin, että kuulijat pystyvät seuraamaan kerrontaa
- osaa toimia tarkoituksenmukaisesti arkipäivän puhetilanteissa, seuraa opettajan ja muiden oppilaiden kerrontaa ja keskustelua ja pyrkii puhujana vastavuoroisuuteen; keskustelussa hän reagoi kuulemaansa omilla ajatuksillaan ja kysymyksillä
- osallistuu keskittyen ilmaisuharjoituksiin.

Oppilaan luku- ja kirjoitustaito on kehittynyt niin, että hän

- on edennyt alkavan lukemisen vaiheesta perustekniikan vahvistumisen vaiheeseen; hänen lukemisansa on niin sujuvaa, että hän selviää ikäkaudelleen tarkoitettujen tekstien lukemisesta
- on alkanut jo tarkkailla lukiessaan, ymmärtääkö hän lukemaansa; hän pystyy jo tekemään päätelmiä lukemastaan
- osaa ilmaista itseään myös kirjallisesti niin, että hän selviää oman arkensa kirjoittamistilanteista, hän osaa myös käyttää mielikuvitusta kirjoittaessaan
- osaa käsin kirjoittaessaan jo sitoa kirjaimia toisiinsa; hän osaa tuottaa omaa tekstiä myös tietokoneella
- osaa kirjoittaa helppoja ja tuttuja sanoja jo lähes virheettömästi ja on alkanut käyttää lauseissa lopetusmerkkejä ja lauseen alussa isoa kirjainta.

Oppilaan suhde kirjallisuuteen ja kieleen on rakentunut niin, että hän

- etsii itselleen sopivaa ja mieltä mieltävää; hän käyttää lukutaitoaan viihtymiseen ja myös löytääkseen tietoa
- on lukenut ainakin muutamia, lukutaitoaan vastaavia lastenkirjoja, ja hänen medialukutaitonsa riittää ikäkaudelle suunnattujen ohjelmien seuraamiseen käyttämiseen
- pystyy tekemään ikäkaudelleen ominaisia havaintoja kielestä: hän rohkaistuu erittelemään sanojen tavu- ja äännerakennetta, riittämään ja pohtimaan sanojen merkityksiä ja muotoja; hän osaa luetella kirjaimet aakkosjärjestyksessä ja osaa käyttää aakkosjärjestystä
- on tottunut kielestä ja teksteistä puhuessaan käyttämään opetettuja käsitteitä.

VUOSILUOKAT 3–5

Vuosiluokkien 3–5 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen keskeinen tehtävä on äidinkielen perustaitojen oppiminen. Opetuksen tavoitteena on sujuvan luku- ja kirjoitustekniikan oppiminen, luetun ymmärtämisen syventäminen ja tiedonhankintataitojen kartuttaminen. Oppilasta ohjataan kuuntelemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan erityyppisiä tekstejä.

Kirjallisuuden lukemisella ja monipuolisella kirjoittamisella on näinä vuosina itseisarvoa, mutta niillä tuetaan myös oppilaan lukutaidon, ilmaisuvarojen, mielikuvituksen ja luovuuden kehittymistä. Oppilasta harjaannutetaan myös oman lukukokemuksen jakamiseen ja käsittelemiseen.

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- oppii erilaisissa viestintätilanteissa aktiivisen kuuntelijan ja viestijän taitoja; hän rohkaistuu osallistumaan keskusteluihin ja pyrkii ottamaan vastaanottajaa huomioon omassa viestinnässään
- oppii toimimaan tekstiympäristöissä, joissa sanat, kuvat ja äänet ovat vuorovaikutuksessa
- kehittää omaa kerrontaansa ja kokonaisilmaisuaan.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- oppii lukemaan sujuvasti erilaisia tekstejä ja tottuu tarkkailemaan ja arvioimaan itseään lukijana
- tutustuu erilaisiin lukutapoihin ja harjaantuu käyttämään luetun ymmärtämistä parantavia strategioita
- oppii valitsemaan sopivaa luettavaa eri tarkoituksiin ja tottuu pohtimaan ja ilmaisemaan tekstien herättämiä ajatuksia sekä siltaamaan niitä omaan elämäänsä ja ympäristöönsä
- opettelee etsimään tietoa erityyppisistä ikäkaudelleen sopivista lähteistä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Oppilas

- oppii rakentamaan erilaisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti
- kehittää taitoaan ilmaista itseään, hänen sanavarastonsa laajenee ja täsmentyy; hän tottuu arvioimaan omaa ilmaisuaan
- oppii kirjoittamaan sujuvasti käsin, saa kokemuksia erilaisten tekstien tuottamisesta tekstinkäsittelyohjelmalla ja oppii käyttämään viestinnän välineitä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- tutustuu oman maansa ja muitten kansojen kulttuureihin kirjallisuuden, teatterin ja elokuvan keinoin
- lukee paljon ja monipuolisesti lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja oppii valitsemaan itselleen kiinnostavaa ja sopivaa luettavaa; hänen positiivinen asenteensa lukemiseen säilyy
- kasvattaa kiinnostustaan kielen toimintaan; hän oppii ymmärtämään kieliopillisen kuvauksen perusasioita ja havaitsemaan ympäristössään puhuttavat eri kielet ja antamaan niille arvon
- oppii perustietoja mediasta ja hyödyntää viestintävälineitä tavoitteellisesti.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- viestinnän perustekijöihin tutustumista, vuorovaikutuksen havainnointia
- kertomista ja selostamista, oman mielipiteen esittämistä, asiointia, kysymysten tekoa ja keskustelupuheenvuoroja sekä aktiivisen kuuntelun opettelua
- ilmaisuharjoituksia.

Tekstinymmärtäminen

- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun harjoittelua
- silmäilevää, etsivää, sana- ja asiatarikkaa sekä päättelevää lukemista
- tekstien sisällön ja rakenteen ennustamista kuvien, otsikon ja aikaisempien lukukokemusten ja ennakkotietojen perusteella
- pääasioiden erottamista sivuasioista, tiivistämistä, väliotsikointia, kysymysten esittämistä, muistiinpanojen tekemistä, päätelmien tekoa sekä luetun ja kuullun arviointia
- ajatuskarttojen laatimista, tekstin ajatusten pohdintaa ja tekstien vertaamista.

Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen

- tukisanalistan laatimista ja käyttöä, kontaktin ottamista yleisöön, esityksen jaksottamista ja havainnollistamista, äänenkäytön selkeyttämistä
- tutun asian selostaminen ja kuvailu, juonellinen kertomus, hankittujen tietojen koonti, mielipiteen ilmaisu ja perusteleminen
- oman tekstin suunnittelua, muokkaamista ja viimeistelyä
- palautteen vastaanottamista ja antamista
- otsikoinnin ja kappalejaon opettelua
- selkeän ja sujuvan käsialan opettelemista
- oikeinkirjoituksen perusasioita, yleiskielen käytön harjoittelua.

Tiedonhallintataidot

- erilaisten tietokirjojen käyttöä
- erityyppisten tietotekstien avaamista
- kirjaston aineiston ryhmittelyyn ja sisältöihin tutustumista, kirjojen hakua ja varausta, yksinkertaisia tiedonhakuja tietoverkoista ja tiedonhaun vaiheita ohjatusti.

Kielen tehtävät ja rakenne

- sanojen merkitysten tarkastelua tekstiyhteydessä
- sanojen ryhmittelyä merkityksen ja taivutuksen perusteella
- taivutuksen tehtävä tekstilauseissa
- lauseet rakenteellisina ja toisiinsa liittyvinä yksikköinä
- puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien vertailua.

Kirjallisuus ja muu kulttuuri

- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien sekä useiden valinnaisten kirjojen runsasta lukemista ja kuuntelemista sekä niiden käsittelyä ja oman lukukokemuksen jakamista
- keskeisiä kirjallisuuden käsitteitä kuten juoni, pää- ja sivuhenkilö, tapahtuma-aika ja paikka sekä niiden käyttöä
- kirjallisuuden ja muiden taiteenalojen yhteyksien etsimistä.

SISÄLLÖT VUOSILUOKITTAIN

3. – 5. LK

	3. luokka	4. luokka	5. luokka
Vuorovaikutustaidot Puhuminen ja kuunteleminen Mediaviestintä Luova ilmaisu	<ul style="list-style-type: none"> aktiivinen kuuntelu, kysyminen selkeä puheilmaisu kertominen oman mielipiteen esittäminen ja perustelu osallistuminen keskusteluun tukisanalistan laatiminen ja käyttö kirjallisen esityksen tukena katsekontaktin harjoittelua kuulijoihin palautteen antaminen ja vastaanottaminen pienet esitykset 	<ul style="list-style-type: none"> selostaminen oman puheenvuoron käyttö keskustelussa kontaktin ottaminen kuulijoihin esiintyminen harjoitelluissa vuoropuheiluissa / näytelmissä tutustuminen sanomalehtiin, radioon, televisioon 	<ul style="list-style-type: none"> muistiinpanojen tekeminen nähdyn, kuullun ja luetun perusteella ja niiden vertaileminen muiden havaintoihin pienimuotoisen esityksen pitäminen havaintovälineitä käyttäen ja yleisö huomioon ottaen ilmaisuharjoituksia tutustutaan teatteriin ja elokuvaan
Kirjallisuus ja kulttuuri	<ul style="list-style-type: none"> luetaan ja kuunnellaan lastenkirjallisuutta 	<ul style="list-style-type: none"> luetaan ja kuunnellaan lasten- ja nuor- 	<ul style="list-style-type: none"> runsa ja valinnainen lukeminen

<p><i>Jatketaan tutustumista Aleksis Kiveen, hänen teoksiinsa ja Kalevalaan. Kirjallisuuden opetuksen tukena voidaan käyttää kunnan ja koulun lukudiplomeja.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - suutta monipuolisesti yhteisen kokonaistekoksen lukeminen ja käsittely - oman lukukokemuksen jakaminen (esim. pienimuotoinen kirjaesittely) - pää- ja sivuhenkilöt, juoni, tapahtum aika ja -paikka 	<ul style="list-style-type: none"> - tenkirjallisuutta monipuolisesti yhteisen kokonaistekoksen lukeminen ja käsittely - oman lukukokemuksen jakaminen - tosiasian ja kuvitteellisen ero 	<ul style="list-style-type: none"> - kirjallisuuden ja muiden taiteenalojen yhteyksien etsiminen
	<ul style="list-style-type: none"> - ison alkukirjaimen ja lopetusmerkkien käyttö - puhekielen ja kirjoitetun kielen erot - erisnimi- ja yleisnimi - pilkku luettelossa, vuorosanaviivan käyttö - tutustutaan sanaluokista substantiiviin, adjektiiviin ja verbiin 	<ul style="list-style-type: none"> - sanaluokat - yhdyslause - lausetyypit (toteamus, kysymys ja huudahdus) - yhdysmerkki yhdys sanoissa 	<ul style="list-style-type: none"> - pää- ja sivulause ja niiden välinen pilkku - verbin persoona- ja aikamuodot - lauseenjäsennystä: subjekti, predikaatti, objekti - tutustutaan sijamuotoihin
Lukeminen	<ul style="list-style-type: none"> - harjoitellaan sujuvaa ja ymmärtävää lukemista - harjoitellaan tekstin silmäilyä ja etsivää lukemista - ennakoidaan tekstin sisältöä ja rakennetta kuvien ja otsikoiden perusteella - erotellaan pää- ja sivuasioita 	<ul style="list-style-type: none"> - harjoitellaan sana- ja asiatakkua lukemista - ennakoidaan tekstin sisältöä ja rakennetta aikaisempien lukukokemusten perusteella 	<ul style="list-style-type: none"> - harjoitellaan päättelevää lukemista - ennakoidaan tekstin sisältöä ja rakennetta ennakkotietojen perusteella - arvioidaan luettua tekstiä - vertaillaan erilaisia tekstejä
Kirjoittaminen	<ul style="list-style-type: none"> - lauseen ja tekstin oikeinkirjoitus - otsikointi - oman tekstin tuottaminen - pieni juonellinen tarina - ajatuskartan laatiminen - ajatuskartta oman tarinan tukena - selkeän ja sujuvan tekstauksen ja käsialan harjoittelu - tekstin tuottaminen tekstinkäsittelyohjelmalla 	<ul style="list-style-type: none"> - ohjeen kirjoittaminen - kuvauksen kirjoittaminen - omien kertomusten kirjoittaminen - oman asiatekstin kirjoittaminen - tekstin tiivistäminen - selkeän ja sujuvan tekstauksen ja käsialan harjoittelu - tekstin tuottaminen tekstinkäsittelyohjelmalla 	<ul style="list-style-type: none"> - omien kertomusten kirjoittaminen - kappalejako - väliotsikointi - selkeän ja sujuvan tekstauksen ja käsialan harjoittelu - tekstin tuottaminen tekstinkäsittelyohjelmalla
Tiedonhallintataidot (kts. myös kunnan tietostrategia)	<ul style="list-style-type: none"> - tutustutaan tiedonhankinnan päävaiheisiin - tiedonhakua ja vali- 	<ul style="list-style-type: none"> - erityyppisten tietotekstien avaamista - lähdekritiikin harjoittelua 	<ul style="list-style-type: none"> - kirjaston aineiston ryhmittelyä

	kointia eri lähteistä, esim. tietokirjoista ja tietoverkoista - kirjaston käyttöä tiedonhaussa - medialukutaidon kehittäminen	- medialukutaidon kehittäminen	- medialukutaidon kehittäminen
--	---	--------------------------------	--------------------------------

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- rohkenee ilmaista itseään sekä suullisesti että kirjallisesti erilaisissa tilanteissa ja haluaa kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojaan; hän osaa käyttää puheenvuoron keskustelutilanteessa
- kertoo ja kuvailee omia havaintojaan ja ajatuksiaan sekä vertailee niitä toisten havaintoihin; hän pystyy jo omassa viestinnässään jonkin verran ottamaan huomioon viestintätilanteen ja -välineen ja pyrkii siihen, että hänen oma viestinsä on ymmärrettävä ja saavuttaa vastaanottajan
- osaa kuunnella toisten ajatuksia ja osaa myös muodostaa omia mielipiteitä ja pyrkii perustelemaan niitä; hän on tottunut arvioimaan kuulemaansa ja lukemaansa
- osaa tehdä puhutussa ja kirjoitetussa tekstissä käytetyistä keinoista viestin sisältöä ja viestintätilannetta koskevia päätelmiä
- pystyy pitämään tutulle yleisölle pienimuotoisen, selkeän suullisen esityksen; hän osallistuu aktiivisesti ilmaisuharjoituksiin.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

- on saavuttanut sujuvan peruslukutaidon
- osaa käyttää luetun ymmärtämistä parantavia strategioita
- tuntee tiedonhankinnan päävaiheet
- on tottunut käyttämään kirjastoa ja pystyy etsimään tarvitsemaansa tietoa painetuista ja sähköisistä lähteistä
- löytää pääasiat, myös teksteistä, joissa on sanoja, ääntä ja kuvia
- erottaa mielipiteen ikäisilleen sopivasta tekstistä ja pohtii tekstin luotettavuutta ja merkitystä itselleen
- käyttää lukutaitoaan sekä hyödykseen että huvikseen.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- osaa tuottaa kirjallisesti ja suullisesti erilaisia tekstejä kuten kertomuksen, kuvauksen ja ohjeen
- suunnittelee ja ideoi tekstinsä sisältöä ja pystyy rakentamaan tietoon, kokemukseen ja mielikuvitukseen perustuvia tekstejä; hänen kirjoitelmissaan on havaittavissa kirjoittajan oma ääni ja laajeneva sanavarasto
- ymmärtää lauserakenteiden ja kappalejaon merkityksen tekstin jäsentämisessä ja osaa käyttää tietoaan kronologisesti etenevää tekstiä suunnitellessaan ja tuottaessaan; hän osaa käyttää teksteissään vaihtelevasti erimittaisia lauseita ja yhdistää niitä melko sujuvasti
- osaa tekstata, ja hänelle on kehittynyt luettava sidosteinen käsiala
- osaa tuottaa tekstiä myös tekstinkäsittelyohjelmilla
- hallitsee oikeinkirjoituksesta perusasiat ison ja pienen alkukirjaimen käytössä ja yhdyssanojen muodostamisessa, käyttää oikein lopetusmerkkejä ja on tottunut käyttämään myös muita välimerkkejä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän

- hyödyntää kielellisiä havaintojaan ja taitojaan omien ja muiden tekstien ymmärtämisessä ja tuottamisessa
- on tottunut tarkastelemaan tekstiä kokonaisuutena ja erottelemaan sen osia, osaa etsiä ja luokitella tekstien sanoja eri perustein ja ryhmitellä sanoja merkityksen ja taivutuksen perusteella sanaluokkiin

- tietää, että verbeillä voi ilmaista aikaa ja persoonaa
- hahmottaa yksinkertaisen tekstin lauseista subjektin ja predikaatin sekä hahmottaa lauseen tekstin osaksi
- tuntee puhutun ja kirjoitetun kielimuodon eroja ja hyödyntää niiden työnjakoa jo omassa ilmaisussaan
- on lukenut luokan yhteiset kokonaisteokset, runsaasti lyhyitä tekstejä ja erilaisia valinnaisia kirjoja ja työstänyt niitä eri menetelmin
- pystyy valitsemaan itselleen mieluista luettavaa ja osaa kuvailla itseään lukijana; hän laajentaa lukemalla tietämystään, saa elämyksiä ja kehittää mielikuvitustaan
- on tutustunut myös elokuvan, teatterin ja muun median keinoin rakennettuun fiktion.

VUOSILUOKAT 6–9

Vuosiluokilla 6–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen ydintehtävä on laajentaa oppilaan tekstintaitoja lähipiirissä tarvittavista taidoista kohti yleiskielen ja oppilaalle uusien tekstilajien vaatimuksia.

Pyrkimys on, että oppilas tulee entistä tietoisemmaksi tavoitteistaan ja itsestään kielenkäyttäjänä. Hän kehittyy tekstien erittelijänä ja kriittisenä tulkitsijana ja pystyy tuottamaan erityyppisissä viestintätilanteissa tarvitsemiaan tekstejä. Opetuksen tehtävänä on kannustaa oppilasta lukemaan ja arvioimaan kirjallisuutta, myös erilaisia median tekstejä. Opetus ohjaa oppilasta hankkimaan yleisivistävää tietoa kirjallisuudesta ja innostaa häntä tutkimaan kieltä.

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- kehittää viestintävalmiuttaan ja tilannetajuaan
- harjaantuu toimimaan puhujana, lukijana ja kirjoittajana tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen erilaisissa viestintäympäristöissä koulussa ja sen ulkopuolella
- pyrkii suojelemaan vuorovaikutukselle myönteistä ilmapiiriä ja tottuu siihen, että on erilaisia näkemyksiä ja tapoja osallistua vuorovaikutukseen.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- harjaantuu aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi ja kuulijaksi; hänen tulkitsevat ja arvioivat luku- ja kuuntelutaitonsa kehittyvät
- kehittää tekstityyppien ja tekstilajien tuntemustaan ja tottuu ennakoimaan, millaista luku-, kuuntelu- tai tiedonhankintatapaa tekstilaji ja tavoite edellyttävät
- tottuu tiedonhankinnan ja -käytön prosessiin ja oppii käyttämään monenlaisia lähteitä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Oppilas

- kehittyy monipuoliseksi ja omaääniseksi tekstien tekijäksi, joka osaa hyödyntää oppimaansa kielitietoa puhuessaan ja kirjoittaessaan
- rohkaistuu tuomaan esille ja perustelemaan näkemyksiään sekä kommentoimaan rakentavasti muiden ajatuksia
- tottuu suunnittelemaan viestintäänsä ja etenemään tavoitteellisesti puhe- ja kirjoitustehtävissään
- oppii ottamaan huomioon tilanteen, viestintävälineen ja vastaanottajan teksteissään.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- oppii perustietoa omasta äidinkielestään, sen rakenteesta, vaihtelusta ja muuttumisesta
- monipuolistaa lukuharrastustaan; hänen kirjallisuudentuntemuksensa syvenee, ja hän oppii tuntemaan Suomen kirjallisuuden vaihteita ja eri maiden klassikkoja

- saa lisää kokemuksia teatterin ja elokuvan ilmaisukeinoista
- saa käsityksen median ja tekstien mahdollista tuottaa mielikuvia, muokata maailmankuvaa ja ohjata ihmisten valintoja
- saa mahdollisuuksia avartaa esteettistä kokemusmaailmaansa; hänen eettinen tietoisuutensa vahvistuu, ja hänen näkemyksensä kulttuureista laajenee
- kasvaa suvaitseväiseksi erilaisia kielenpuhujia kohtaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- perustietoa vuorovaikutuksesta ja tekstien sisällöstä, rakenteesta ja ilmaisutavasta sekä niiden yhteydestä viestinnän tavoitteeseen, välineeseen ja viestintäsuhteeseen
- tehtävän mukaista etenemistä ja puheenvuorolajien monipuolistamista erityyppisissä keskusteluissa ja viestintäympäristöissä
- puheenvuoron ajoittaminen ja mitoittaminen, kielimuodon valinta, menettely ristiriitatilanteissa ja eriävien näkemysten hyödyntäminen, palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- viestintärohkeuden ja -varmuuden kehittämistä: omien näkemysten esittämisen ja puolustamisen sekä ilmaisutapojen harjoittelua
- omien luku-, viestintä- ja mediankäyttötottumusten sekä -taitojen arviointia.

Tekstinymmärtäminen

- ymmärtävän ja arvioivan kuuntelun harjoittelua
- silmäilevän, etsivän sekä sana- ja asiatarkan ja päättelevän lukutavan valinta, lukuprosessien hallinnan varmentamista
- siltojen rakentamista tekstin ja vastaanottajan välille, lukukokemusten jakamista
- kaunokirjallisten tekstien tulkintaa ja tarkastelua elämysten antajina ja näkemysten kehittäjinä
- selostavat, kuvailevat, ohjaavat, kertovat, pohtivat ja kantaa ottavat tekstityypit asia- ja kaunokirjallisissa teksteissä
- kulttuurissa keskeisiä tekstilajeja ja tekstien tarkastelua rakenteellisina ja merkityksellisinä kokonaisuuksina
- tekstien verbaalisten, visuaalisten ja auditiivisten keinojen tarkastelua tekstien merkityksen rakentajina
- tekstin sisällön tiivistämistä, mielipideainesten, tekijän tavoitteiden ja keinojen tunnistamista, erittelyä ja arviointia vaikuttavuuden kannalta, tekstien vertaamista eri näkökulmista
- puheeseen, kirjoitukseen ja kuviin kätkeytyneiden näkemysten, arvojen ja asenteiden etsimistä ja arviointia.

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- omien tekstien ja työskentelyn tavoitteiden määrittelyä ja tekstintekoprosessien vakiinnuttamista
- tavallisten jäsentelytapojen harjoittelua, jaksotus-, aloitus- ja päätäntätaidon varmentamista
- tekstien suuntaamista eri kohderyhmille ja erilaisiin viestintävälineisiin ja -tilanteisiin
- omia elämyksiä ja näkemyksiä kuvaavien ja uusia maailmoja rakentavien fiktioiden tuottamista
- yleispuhekielen ja kohteliaan, kuulijan huomioon ottavan ilmaisu- ja viestintätavan opettelu
- kirjoitetun kielen lause- ja virketajun kehittämistä ja oikeinkirjoituksen vakiinnuttamista
- erilajisten tekstien kirjoittamista käsin ja tietotekniikkaa hyödyntäen
- ilmaisukeinojen monipuolistamista.

Tiedonhallintataidot

- tietojen hankintaa erityyppisistä lähteistä: tiedonhankinnan suunnittelua, lähteiden luotettavuuden ja käyttökelpoisuuden arviointia
- muistiinpanojen tekemisen ja yksinkertaisten lähdemerkintöjen opettelu, aineistojen valikointia, ryhmittelyä ja rakentamista esitykseksi.

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- perustiedot Suomen ja maailman kielitilanteesta ja käsitys kielidemokratiasta sekä äidinkielen merkityksestä
- suomen kielen vaihteita ja vaihtelua
- suomen kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteen ominaisuuksia ja vertailua muihin kieliin
- suomen kielen tilanteenmukaisen, sosiaalisen ja maantieteellisen vaihtelun sekä yleiskielen käytön perusteiden pohdintaa
- kirjallisen yleissivistyksen pohjan luomista: tietoa keskeisistä teoksista ja niiden kirjoittajista sekä Kalevalasta, kansanperinteestä ja Suomen kirjallisuuden päävaiheista
- yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukemista, runsaasti myös erilajisten lyhyitten tekstien käsittelyä
- kaunokirjallisuuden luokittelu pää- ja joihinkin alalajeihin
- tekstien tyylillinen pääjako: romanttisten, realististen ja modernististen tekstien tuntomerkkejä
- fiktion rakenteiden erittelyä luokkatasolle sopivia käsitteitä käyttäen
- teatteri- ja elokuvakokemusten hankkimista, kokemusten erittelyä ja jakamista.

SISÄLLÖT VUOSILUOKITTAIN

6. – 9. LK	6. luokka	7. luokka	8. luokka	9. luokka
<i>Vuorovaikutustaidot</i> <i>Puhuminen ja kuunteleminen</i> <i>Mediaviestintä</i> <i>Luova ilmaisu</i>	- kysymystekniikka - keskustelu - ilmaisuharjoituksia - pienimuotoinen puhe - kirjan esittely	- palautteen antaminen ja vastaanotto - kysymystekniikka, haastattelu, esitelly, keskustelu - kerrontatehtävä - uutinen - havaintovälineiden käyttö - ilmaisuharjoituksia	- palautteen antaminen ja vastaanotto - perustelu, väittely - esitelmä - mainonta	- palautteen antaminen ja vastaanotto - erilaisia puhetilanteita - keskusteluharjoituksia - henkilöesittelyjä
<i>Kirjallisuus ja kulttuuri</i>	- runsas ja valinnainen lukeminen - monipuolinen tutustuminen suomalaiseen lasten- ja nuortenkirjallisuuteen sekä klassikoihin, erityisesti Kalevala ja Aleksis Kiven tuotantoa - lukukokemusten jakaminen	- kirjallisuuden käsitteet ja lajit - luetaan useita valinnaisia nuortenkirjoja sekä ryhmän yhteinen kirja - luetaan novelleja ja runoja	- kirjojen käsittelyä teemoittain, esim. sodanvastainen kirja, viihdekirja, jännityskirja jne. - elokuvan käsitteilyä - luetaan ja tulkitaan novelleja ja runoja	- kotimaisen kirjallisuuden klassikkoja - kirjallisuuden historian vaihteita - kansanperinne ja Kalevala - lukutekstejä eri maiden kirjallisuudesta - kirjailijan ja kirjan esittelyä - elokuva- ja teatteriesityksen analysointi

6. – 9. LK	6. luokka	7. luokka	8. luokka	9. luokka
Kielentuntemus	<ul style="list-style-type: none"> - lainausmerkit vuorosanoissa - sijamuotoja - puhutun ja kirjoitetun kielen ero - miten sanoja saadaan, mm. johtaminen yksinkertaisimmillaan ja lainasanat - murteisiin tutustuminen 	<ul style="list-style-type: none"> - sanojen merkityseroja, esim. abstraktit ja konkreetit sanat - sanaluokat syventäen - verbin persoonajaj aikamuotojen kertaus - kaikki sijamuodot - oikeinkirjoitusasioiden kertaus (alkukirjain, yhdyssanat, isot välimerkit, vuorosanaväli-merkit, pää- ja sivulauseen välinen pilkku) - epäsuora kerronta 	<ul style="list-style-type: none"> - verbien taivutus (tapaluokat sekä persoonamuotoisten ja nominaalimuotoisten verbien erot) - lauseenjäsennys - edelleen oikeinkirjoitusharjoituksia 	<ul style="list-style-type: none"> - kieliopin kertaus - lauseenvastikkeet - kielen merkitys yksilölle ja kansalle - suomen kielen ominaispiirteet - sanaston kehitys - kielisukulaisuus - kirjakielen vaiheita - murteet - ”oikeinkirjoituspaketti” eli perusopetuksen oikeinkirjoitusasiat
Lukeminen (kts. myös kirjallisuus ja kulttuuri)	<ul style="list-style-type: none"> - ymmärtävän ja arvioivan kuuntelemisen ja lukemisen harjoittelua - tarkoituksenmukaisen lukutavan (silmäilevä, etsivä, sana- ja asiatarikka, päättelevä) valitsemista 	<ul style="list-style-type: none"> - opiskelulukeminen, esim. harjoitellaan oleellisen löytämistä asiatekstistä 	<ul style="list-style-type: none"> - asialukemista - vaikuttavaan tekstiin tutustumista 	<ul style="list-style-type: none"> - erilaisten tekstien tulkinta ja hyödyntäminen tarkoituksenmukaista lukutapaa käyttäen
Kirjoittaminen	<ul style="list-style-type: none"> - selkeän ja sujuvan käsialan ja tekstauksen varmentaminen - lause- ja virketajun kehittäminen - erilaisen tekstien, kuten omakohtaisten selostusten ja kertomusten, kirjoittaminen, myös tekstin käsittely-ohjelmalla - tekstin asettelun varmistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - selkeän ja sujuvan käsialan ja tekstauksen sekä tekstin asettelun varmentaminen - kertomus, selostus, kuvaus, kirje - yleiskielen käyttäminen kirjoituksissa - tekstin tiivistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> - tekstipohjaisen kirjoittelman harjoittelua - mielipideteksti - arvostelu - referointiharjoituksia - proosan keinojen käytön harjoittelua 	<ul style="list-style-type: none"> - esseevastaus - tekstipohjainen kirjoitelma - asiakirjoittelman rakenne - erilaisia asiakirjoja - pohtivia ja analyysoivia kirjoitelmia
Tiedonhallintataidot (kts. myös kunnan tietostrategia)	<ul style="list-style-type: none"> - tiedonhankinnan suunnittelua - lähdemerkinnät - mediakasvatus 	<ul style="list-style-type: none"> - lähteiden luotettavuus ja käyttökelpoisuus - mediakasvatus 	<ul style="list-style-type: none"> - aineiston rakentelua, valikointia ja ryhmittelyä esitystä varten - mediakasvatus 	<ul style="list-style-type: none"> - monipuolista tiedonhankintaa eri lähteistä - lähteiden käyttö ja arviointi - mediakasvatus

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- haluaa ja rohkenee ilmaista itseään kirjallisesti ja suullisesti sekä ryhmän jäsenenä että yksin esiintyessään
- osoittaa päättelevän ja arvioivan kuuntelemisen taitoa
- osaa ottaa ideointi- ja ongelmanratkaisukeskusteluissa sekä muissa ryhmäviestintätilanteissa puheenvuoron ja esittää ehdotuksen, kannanoton, kysymyksen, lisätietoja ja perusteluja
- edistää ryhmän pääsyä tavoitteeseen sekä osaa toimia rakentavasti myös silloin, kun asioista ollaan eri mieltä
- tuntee keskeisimmät puhutun ja kirjoitetun kielimuodon erot ja ottaa huomioon viestintätilanteen, vastaanottajan ja välineen muun muassa kielimuotoa valitessaan; hän pystyy vaihtamaan nuorison oman puhekielen tarvittaessa yleispuhekieleksi
- pystyy havainnoimaan ja arvioimaan äidinkielen taitojaan; hän ottaa vastaan palautetta ja hyödyntää sitä omien taitojensa kehittämiseksi; hän antaa myös rakentavaa palautetta toisille ja työskentelee tavoitteellisesti sekä yksin että ryhmässä.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

- osaa keskustella erilaisten tekstien kanssa: hän osaa kysyä, tiivistää, kommentoida, väittää vastaan, esittää tulkintoja ja arvioita sekä pohtia tekstin yhteyksiä omiin kokemuksiinsa ja ajatuksiinsa
- tuntee erilaisten tekstien käyttömahdollisuuksia ja osaa suunnistaa monenlaisessa tekstiymppäristössä
- lukee tekstejä, myös erilaisia median tekstejä, tarkoituksenmukaista lukutapaa käyttäen
- erottaa tavallisia tekstityyppejä tekstikokonaisuuksista
- tunnistaa tavallisia kaunokirjallisuuden, median ja arjen tekstilajeja
- osaa vertailla tekstejä, löytää sisällön ydinasiat sekä tekijän mielipiteen ja sen perustelut
- pystyy tiivistämään fiktiivisen tekstin juonen, laatimaan henkilökuvia sekä seuraamaan henkilöiden ja heidän suhteittensa kehitystä
- osaa kuvata runoa ja esittää siitä ajatuksia
- tietää, että tekstillä on tekijä ja tarkoitus, jotka vaikuttavat sen sisältöön, muotoon ja ilmaisuun
- pystyy tekemään havaintoja ja päätelmiä tekstien visuaalisista ja auditiivisista keinoista
- pystyy tekemään havaintoja kielen keinoista ja huomaa esimerkiksi sananvalintojen, käytetyn kuvakielen, lausemuotojen sekä tyyliarvoltaan erilaisten ilmausten yhteyksiä tekstin tarkoitukseen ja sävyyn
- pystyy käyttämään opetettuja kielitiedon ja tekstitiedon käsitteitä tekstejä havainnoidessaan sekä kirjallisuustietoa fiktiivisiä tekstejä käsitellessään.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- osaa käyttää kirjastoa, tietoverkkoja, tieto- ja kaunokirjallisia teoksia sekä suullisesti välitettyä tietoa tiedonhankinnassaan; hän osaa valita lähteensä ja myös ilmoittaa ne
- tuntee puhe-esityksen ja kirjoitelman laatimisen prosessin ja soveltaa tietoaan tekstejä tuottaessaan
- kokoaa esitykseensä riittävästi aineksia, jäsentelee niitä sekä tuo asiasta esille olennaisen; hänen tekstinsä ajatuskulkua on helppo seurata
- pystyy laatimaan suullisia ja kirjoitettuja tekstejä eri tarkoituksiin, muun muassa kuvauksia, kertomuksia, määritelmiä, tiivistelmiä, selostuksia, kirjeitä, hakemuksia, yleisönosastokirjoituksia ja muita kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä
- pystyy tuottamaan tekstinsä sekä käsin että tekstinkäsittelyohjelmalla ja muutenkin hyödyntämään työskentelyssään tietotekniikkaa ja viestintävälineitä
- osaa hyödyntää kielitietoaan tekstien tuottamisessa ja tehdä tyyllillisiä, sanastollisia ja rakenteellisia valintoja; hän osaa säädellä virkkeiden rakennetta ja pituutta sekä tarpeen mukaan tiivistää tekstiään
- soveltaa teksteihinsä tietoaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroista, kohteliaisuuskeinoista ja oikeinkirjoituskäytännöistä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän

- on saavuttanut lukutaidon, joka riittää myös kokonaisten kirjojen lukemiseen
- löytää itseään kiinnostavaa tieto- ja kaunokirjallisuutta sekä muita tekstejä ja osaa perustella valintojaan
- on lukenut sekä kotimaisesta että ulkomaisesta kaunokirjallisuudesta runoja, satuja, tarinoita, novelleja, esimerkkejä näytelmäteksteistä ja sarjakuvia sekä tuntee Kalevalan runoja ja muutakin kansanperinnettä; kokonaisteoksia hän on lukenut ainakin yhteisesti sovitun määrän
- tuntee kirjallisuuden päälaajat, tekstien tyyllillisen pääjaon sekä joitakin kirjallisuuden klassikkoja, jotka edustavat eri aikakausia
- pystyy jakamaan luku- ja katselukokemuksensa muiden kanssa
- osaa puhua kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteesta sekä sanastosta; hänellä on tietoa sanaluokista ja tärkeimmistä lauseenjäsenistä, hän tuntee suomen kielen keskeisimmät ominaispiirteet ja pystyy vertailemaan suomen kieltä muihin opiskelemiinsä kieliin; hänellä on käsitys kielisukulaisuudesta ja suomen sukukielistä
- tietää, että suomen kieli vaihtelee tilanteen, käyttäjän ja alueen mukaan
- tietää kielen muuttuvan, hänellä on tietoa äidinkielen asemasta muiden kielten joukossa ja monikulttuurisessa kieliyhteisössä; oppilas tuntee Suomen kielitilanteen, hänellä on perustietoa Suomessa puhuttavista kielistä.

Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuuksien sisällyttäminen äidinkielen ja kirjallisuuden opetussuunnitelmaan merkitsee opetuksen eheyttämistä ja ajan haasteisiin vastaamista.

Kaikki aihekokonaisuudet, niiden tavoitteet ja sisällöt liittyvät äidinkielessä ja kirjallisuudessa käsiteltäviin aihepiireihin.

IHMISENÄ KASVAMINEN

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus tukee oppilaan itsetunnon ja identiteetin kehittymistä. Ihmisenä kasvaminen-aihekokonaisuus näkyy erityisesti kirjallisuuden opetuksessa, vuorovaikutustaitojen sisällöissä ja siinä käsityksessä, että tietoisuus yhteisöön kuulumisesta syntyy kielen avulla.

KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KANSAINVÄLISYYS

Tämä aihekokonaisuus on olennainen osa äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta. Oppilas tulee tietoiseksi omasta kielestään, kulttuuriperinnöstään ja sen monimuotoisuudesta ja pystyy tarkastelemaan sitä osana eurooppalaista kulttuuria.

VIESTINTÄ JA MEDIATAITO

Tavoitteena on oppilaan aktiivinen ja kriittinen lukutaito. Oppilas kasvaa osallistuvaksi, vaikuttavaksi ja vastuulliseksi viestijäksi ja kriittiseksi median käyttäjäksi. Mediakasvatuksen tavoitteena on tarjota välineitä mediasanomien tulkintaan, oppia ymmärtämään, että median välittämään viestiin sisältyy aina näkökulma ja usein myös jonkun oma intressi. Oleellista on näin ollen oppia myös mediakritiikkiä.

OSALLISTUVA KANSALAISUUS JA YRITTÄJYYS

Oppilaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja kehitetään äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa. Hän oppii käyttämään monipuolisesti kielen vaikuttamisen keinoja, saa valmiuksia yrittäjyyteen ja kykenee kohtaamaan ja käsittelemään muutoksia.

VASTUU YMPÄRISTÖSTÄ, HYVINVOINNISTA JA KESTÄVÄSTÄ TULEVAISUUDESTA

Aihekokonaisuus sisältyy opetukseen suullisten esitysten, kirjoitelmien ja muiden opinnäytteiden aiheina.

TURVALLISUUS JA LIIKENNE

Aihekokonaisuus sisältyy opetukseen viestinnän ja kirjallisuuden aiheissa.

IHMINEN JA TEKNOLOGIA

Tämä aihekokonaisuus korostuu äidinkielen opetuksessa siten, että oppilas kykenee tekemään järkeviä valintoja ja pohtimaan teknologiaan liittyviä eettisiä ja moraalisia kysymyksiä. Tavoitteena on, että oppilas oppii käyttämään tietoverkkoja vastuullisesti ja kriittisesti.

19. TOINEN KOTIMAINEN KIELI JA VIERAAT KIELET

Tuusulan kunnassa A1-kielenä voidaan opiskella peruskoulussa ruotsia, englantia, ranskaa, saksaa tai venäjää sekä A2-kielenä englantia, ranskaa, saksaa tai venäjää. B1-kielenä voidaan opiskella ruotsia tai englantia ja B2-valinnaisina kielinä ranskaa, saksaa, venäjää tai espanjaa. Vuosiluokilla 8-9 voidaan tarjota lyhyempiä valinnaiskursseja, joiden tavoitteet ja sisällöt määritellään koulukoh-
taisessa opetussuunnitelmassa.

Kielten opetus antaa oppilaalle valmiuksia toimia erikielisissä viestintätilanteissa. Opetuksen tehtävänä on saada oppilas arvostamaan omaa kielitaitoaan, totuttaa hänet käyttämään sitä rohkeasti ja kasvattaa hänet ymmärtämään ja arvostamaan eri kulttuureja. Opetuksessa vertaillaan myös omaa ja opiskeltavaa kulttuuripiiriä. Hyvään kielitaitoon kuuluu, että opitaan ottamaan huomioon kielialueen kulttuurinormit ja tarvittaessa toimimaan niiden mukaisesti. Oppilas oppii ymmärtämään, että hyvän kielitaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Vieras kieli on oppiaineena taito- ja kulttuuriaine.

Kielten oppimisympäristö on viihtyisä ja motivoiva. Opetustilaa ja -välineitä voidaan käyttää joustavasti siten, että ne mahdollistavat monipuoliset opetusmenetelmät ja työskentelytavat. Luokassa, jossa vierasta kieltä opetetaan, tarvitaan vähintään piirtoheitin, äänentoistolaitteet sekä TV- ja videolaitteisto. Koulussa on käytettävissä äänittävät laitteet sekä tieto- ja viestintätekniikkaa osana kielten opiskelua.

Kielen oppimisessa on tärkeää motivointi, opettajan rohkaiseva ja tukeva asenne, opiskelutilan peloton ilmapiiri ja jokaisen oppilaan huomioon ottaminen. Oppiaineessa sovelletaan monipuolisia ja vaihtelevia opiskelu- ja opetusmenetelmiä. Opetuksessa, opiskelussa ja arvioinnissa käytetään hyväksi mahdollisimman monta aistikanavaa, jotta erilaiset oppijat pääsevät kykyjensä mukaisiin tuloksiin. Oppilaita ohjataan käyttämään erilaisia kielen opiskelulle ominaisia opiskelutapoja ja -taitoja kuten sanastojen ja hakemistojen käyttöä tai ääntämisohjeiden tulkitsemista. Huomiota kiinnitetään kielialueen kulttuurin mukaisiin viestintätapoihin, ilmaisurohkeuteen ja myös ei-kielilliseen viestintään. Oppilaita totutetaan työskentelemään itsenäisesti ja ottamaan vastuuta opiskelustaan sekä arvioimaan omaa työtään.

Erityisesti alaluokilla kielten opiskeluun sopivia työtapoja ovat laulut, leikit, lorut, pelit, dramatisointi, parityöskentely ja ryhmätyöt. Yläluokilla sovelletaan samoja työtapoja oppilaiden ikäkausi huomioon ottaen. Oppilasta rohkaistaan ja tuetaan löytämään oma oppimistyylinsä. Opetuksen suunnittelussa otetaan huomioon tieto- ja taitorakenteet ja jatkumot alaluokilta lukioon.

19.1. Toinen kotimainen – ruotsi

Tuusulan kunnassa toista kotimaista kieltä, ruotsia, voidaan opiskella A1- ja B1-kielenä.

Toisen kotimaisen kielen opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia toimia erilaisissa viestintätilanteissa. Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilasta käyttämään rohkeasti kielitaitoaan ja kasvat-
taa hänet ymmärtämään ja arvostamaan Suomen kaksikielisyyttä ja pohjoismaista elämänmuotoa. Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle kulttuuripääomaa sekä uusi näkökulma omaan kieleen ja kulttuuriin. Kielten opiskelu vaatii pitkäjänteistä ja monipuolista harjoittelua. Oppiaineena ruotsin kieli on taito- ja kulttuuriaine.

RUOTSI A-KIELENÄ (A1)

VUOSILUOKKA 2

Tuusulan kunnan kieliohjelman mukaan A1-kielen opetus aloitetaan toisella luokalla.

Tässä ikävaiheessa keskitytään kuullun ymmärtämiseen, toistamiseen, soveltamiseen ja puhumiseen. Kirjoittamista harjoitetaan tilanteen mukaan suullisen harjoittelun tukena. Integroidaan jo tuttuihin sisältöihin ja teemoihin. Opetus on luonteeltaan toiminnallista ja leikinomaista.

TAVOITTEET

Oppilas

- ymmärtää, että on olemassa erilaisia kieliä
- rohkaistuu puhumaan sana- ja sanontatasolla kuuntelemalla ja ymmärtämällä kieltä
- saa pohjaa kielten opiskelutaidoille ja myöhemmille kieliopinnoille
- kiinnostuu kielen opiskelusta ja elämästä erilaisissa kulttuureissa.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit

Oppilaan omaan kokemuspäiriin ja lähiympäristöön liittyviä aiheita ja tilanteita.

- tervehtiminen, esittäytyminen, ikä, kehon osat, perusluvut 1-10, värit, perhe, koti, koulu, ruokia ja juomia, eläimiä
- ikäkauteen sopivat ruotsinkieliset laulut, leikit ja lorut
- ruotsinkieliseen kielialueeseen ja kulttuuriin ja muihinkin Pohjoismaihin liittyvää yleistietoa alustavasti.

VUOSILUOKAT 3-6

Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilasta viestimään ruotsiksi hyvin konkreettisissa ja itselleen läheisissä tilanteissa aluksi ja pääsääntöisesti suullisesti ja vähitellen kirjallista viestintää lisäten. Hänen tulee tiedostaa, että kielet ja kulttuurit ovat erilaisia, mutta eivät eriarvoisia. Oppilaalle tulee kehittyä hyviä kielenopiskelutottumuksia.

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- kertomaan perustietoja itsestään ja lähipiiristään sekä viestimään ruotsiksi yksinkertaisimmissa arkipäivän puhetilanteissa tarvittaessa puhekumppanin apuun tukeutuen
- ymmärtämään arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän tekstin tai puheen keskeisimmän sisällön tilanneyhteyden tukemana
- kirjoittamaan lyhyen viestin tutuimmissa ja arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa
- puhumaan ja lukemaan ruotsin kieltä oikein ääntäen.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan suomenruotsalaista, ruotsalaista ja muuta pohjoismaista elämänmuotoa ja tutustuu ruotsinkieliseen leikki- ja lauluperinteeseen, satuihin, tarinoihin sekä juhla- ja tapaperinteeseen
- viestimään jokapäiväisissä tilanteissa ruotsinkieliselle kulttuurille luontevalla tavalla.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- työskentelemään vastuullisesti itsenäisesti, parin kanssa ja ryhmässä
- suunnittelemaan ja arvioimaan omaa työskentelyään ja asettamaan tavoitteitaan
- arvostamaan omaa kasvavaa kielitaitoaan ja käyttämään sitä rohkeasti
- käyttämään erilaisia apuvälineitä ja lähdemateriaaleja apuna opiskelussaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

VUOSILUOKAT 3-4

Sisältöalueet on esitelty yhtenä kokonaisuutena 3. ja 4. luokille. Käytettävien materiaalien ja koulukohtaisten painotusten mukaan ne voidaan ryhmitellä luokkatasoille.

Tilanteita ja aihepiirejä tarkastellaan suomen- ja ruotsinkielisen kielialueen näkökulmasta. Vahvistetaan aiemmin opittua uusien aihepiirien ohella.

Tilanteet ja aihepiirit

- tutustuminen, tervehtiminen
- itsestä, omasta perheestä ja lähisuvusta kertominen
- kotiin, asumiseen, kouluun ja harrastuksiin liittyvää sanastoa ja tekemisiä
- ruokailu
- lemmikki- ja kotieläimet
- vartalon osat
- perusluvut 1- 100
- värit
- kellonajat, viikonpäivät, kuukaudet ja vuodenajat
- kysyminen, pyytäminen, käskeminen ja kieltäminen eri tilanteissa
- tunteiden ja mielipiteen ilmaiseminen
- leikki- ja lauluperinnettä, satuja, tarinoita ja loruja
- juhlia ja tapoja, esim. Lucian päivä, joulukin, pääsiäinen
- pohjoismainen elämänmuoto, perustietoutta.

Rakenteet

3. luokka

- är ja har -verbit
- substantiivin suku ja luku
- monikossa olevia substantiiveja
- adjektiiveja
- preesens
- luokkahuone- ja opiskelutilanteessa käytettävät fraasit
- persoonapronominit
- omistuspronominit alustavasti
- kysymyssanoja
- ajan ja paikan prepositioita
- prepositioita keskeisten verbien ja adjektiivien yhteydessä
- s-genetiivi
- kielteinen lause.

4. luokka

- vahvistetaan edellisen vuoden rakenteita.

Uutta:

- substantiivien epämääräinen ja määräinen muoto yksikössä
- lisää monikkomuotoisia substantiiveja
- adjektiivit
- verbin perusmuoto ja apuverbit
- ska-futuuri
- omistuspronominit
- lisää pronomineja
- lisää prepositioita.

Viestintästrategiat 3. ja 4. luokka

- oppilas pystyy tunnistamaan ja ymmärtämään puheen tai tekstin keskeisen sisällön.
- oppilas pystyy suunnittelemaan omia viestejään.
- oppilas pystyy tukeutumaan puhekumppaninsa apuun ja eleisiin ja ilmeisiin puhetilanteessa sekä kirjallisiin apuneuvoihin tuottaessaan ja tulkitessaan tekstiä.

VUOSILUOKKA 5

Tilanteet ja aihepiirit

Suomen- ja ruotsinkielisen kielialueen näkökulmat otetaan huomioon.

Syvennetään edellisten vuosien aiheita ja tilanteita.

Uutta:

- ihminen, ulkonäkö, vaatetus
- terveys ja sairaus, lääkärissä käynti
- lähiympäristö: koti, suku ja ystävät
- kortin, kirjeen ja tekstiviestin kirjoittaminen
- puhelinkeskustelu
- sää
- ostoksilla
- koulu, kouluympäristö ja lukujärjestys.

Rakenteet

Kerrataan ja vahvistetaan edellisen vuoden rakenteita, lisäksi:

- järjestysluvut ja päivämäärät
- imperfekti
- det finns -rakenne

- persoonapronominien objektimuodot
- en-sukuisten sanojen monikko, epämääräinen ja määräinen muoto
- päälauseen sanajärjestys.

Viestintästrategiat

- oppilas pystyy tunnistamaan ja ymmärtämään puheen tai tekstin keskeisen sisällön
- oppilas pystyy suunnittelemaan omia viestejään
- oppilas pystyy tukeutumaan puhekuppaninsa apuun ja eleisiin ja ilmeisiin puhetilanteessa sekä kirjallisiin apuneuvoihin tuottaessaan ja tulkitessaan tekstiä.

VUOSILUOKKA 6

Tilanteet ja aihepiirit

Suomen- ja ruotsinkielisen kielialueen näkökulmat huomioon.

Vahvistetaan ja syvennetään edellisten vuosien sisältöasioita.

Uutta:

- ammatteja
- ajan ilmaiseminen
- viestit
- matkustaminen, kulkuneuvot, aikataulut, matkareitti, matkalipun osto
- tien neuvominen ja kysyminen
- asiointi kahvilassa, ravintolassa
- asuinympäristö maalla ja kaupungissa, julkiset rakennukset
- kotipaikkakunta
- nähtävyyksiä.

Rakenteet

- ett-sukuisten sanojen taivutus, yksikkö ja monikko
- adjektiivien vertailu
- adverbit ja adverbien vertailu
- muodollinen subjekti
- lisää imperfektistä.

Viestintästrategiat

- oppilas pystyy tunnistamaan ja ymmärtämään puheen tai tekstin keskeisen sisällön
- oppilas pystyy suunnittelemaan omia viestejään
- oppilas pystyy tukeutumaan puhekuppaninsa apuun ja eleisiin ja ilmeisiin puhetilanteessa sekä kirjallisiin apuneuvoihin tuottaessaan ja tulkitessaan tekstiä
- vaatimustasossa huomioidaan ikäkausi.

ARVIOINTI

Arvioinnissa kiinnitetään huomioita tiedollisten ja taidollisten tavoitteiden saavuttamiseen neljällä kielen osa-alueella: kuullun ja luetun ymmärtäminen, puhuminen ja kirjoittaminen.

Huomiota kiinnitetään myös kulttuurin ja maan tuntemukseen sekä työskentelytapoihin.

Arvioinnin tulee kohdistua todellisiin tietoihin ja taitoihin. Arviointitietoa hankitaan monipuolisesti erilaisin menetelmin. Näin pyritään myös takaamaan erilaisten oppijoiden mahdollisuudet osoittaa tietonsa ja taitonsa.

Arvosanaan vaikuttavat

- tuntiosallistuminen ja -osaaminen, suullinen ja kirjallinen
- kotitehtävien suorittaminen
- erilaiset kirjalliset ja suulliset testit, kokeet ja/tai tuotokset
- asennoituminen kielten opiskeluun
- opiskelutaidot ja tottumukset
- itsenäinen työskentely ja yhteistyökyky
- opiskelutarvikkeista ja työvälineistä huolehtiminen.

Arvioinnissa käytetään sanallista tai numeroarviointia Tuusulan kunnan yleisen linjauksen mukaisesti.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 6. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Tekstin ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A1.3 Toimiva alkeiskielitaito	A1.2 Kehittyvä alkeiskielitaito	A1.3 Toimiva alkeiskielitaito	A1.2 Kehittyvä alkeiskielitaito

Kulttuuritaidot

- Oppilas tuntee oman ja ruotsinkielisen kulttuurin keskeisimpiä sisältöjä, yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas pystyy vuorovaikutukseen ruotsinkielisten henkilöiden kanssa yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa.

Opiskelustrategiat

- Oppilas käyttää luontevasti joitakin kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja, kuten pari- ja pienryhmäkeskustelua sekä oppi- ja sanakirjaa, ymmärtää sinnikkään harjoittelun merkityksen ja on tottunut arvioimaan omaa työskentelyään.

VUOSILUOKAT 7-9

Oppilaan ruotsin kielen taito laajenee vaativampiin tilanteisiin eri elämänalueilla.

Kirjoitetun kielen osuus opetuksessa kasvaa. Suullinen kielitaito on edelleen keskeistä.

Taito toimia ruotsinkielisen kulttuurin edellyttämällä tavalla kasvaa. Opiskelutaidot vahvistuvat.

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- ymmärtämään kouluikäisen nuoren elämään liittyvää sekä yleis- ja asiantietoa sisältävää selkeää yleiskielistä puhetta ja tekstiä
- selviytymään yksinkertaisissa keskustelutilanteissa ja tavallisimmissa palvelutilanteissa ja kuvailemaan lähipiiriään
- kirjoittamaan suppeita viestejä ja luettelomaisia kuvauksia tutuista aiheista
- tiedostamaan Suomessa ja Ruotsissa puhutun ruotsin kielen keskeisiä eroavuuksia.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan suomenruotsalaista, ruotsalaista ja muuta pohjoismaista kulttuuria ja arvoja ja ymmärtämään kulttuurierojen syitä
- oppilas tulee tietoiseksi lähialueiden kaksikielisyydestä
- viestimään ja toimimaan kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla tavanomaisissa arkipäivän tilanteissa.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja ja opiskelu-strategioita sekä käyttämään hyväksi äidinkielessä oppimaansa
- hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikkaa tiedonhankinnassa ja viestinnässä
- tekemään pienimuotoisia projektitöitä itsenäisesti ja ryhmässä
- arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vahvistetaan ja laajennetaan aiemmin opittua uusien asioiden ohella.

Tilanteet ja aihepiirit valitaan suomen- ja ruotsinkielisen kielialueen näkökulmasta.

Sisällöt voivat vaihtaa vuosiluokkaa käytettävissä olevien materiaalien ja oppilaiden mukaan.

7. luokka

Tilanteet ja aihepiirit

- Koti, koulu, asuminen, kotiaskareet, ruokailu, terveys, ystävyys, arkipäivän asioimistilanteita, vapaa-aika ja harrastukset, pohjoismainen juhlaperinne ja kulttuuri (esim. Alla Hjärtans dag, midsommar, kirjallisuutta, elokuvaa, musiikkia), oma kotipaikkakunta, Tuusulan ystävyyskunnat Pohjoismaissa.

Rakenteet

Kerrataan

- omistuspronominit
- persoonapronominien subjekti- ja objektipronominit
- päiväykset, kuukaudet ja järjestysluvut
- substantiivien taivutus
- omistussana adjektiivin ja substantiivin kanssa
- adjektiivien vertailu
- apuverbit ja verbin perusmuoto
- preesens ja imperfekti
- prepositioita ja prepositioilmauksia
- imperatiivi.

Uutta:

- perfekti ja pluskvamperfekti
- att + infinitiivi
- sivulauseita ja sivulauseen sanajärjestys
- relatiivipronominit
- sin, sitt, sina
- verbillä alkavat kysymykset ja lyhyet vastaukset.

Viestintästrategiat

- oppilas oppii päättelemään kielellisten ja tilannevihjeiden avulla viestin sisältöä
- oppilas oppii tarkkailemaan omaa ja puhekuumppanin kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteessa ja toimimaan kohdekielen edellyttämällä tavalla
- oppilas oppii korvaamaan puuttuvaa kielitaitoa ja turvautumaan kiertoilmaisuihin
- oppilas oppii käyttämään ilmaisuja, joiden avulla hän reagoi toisen puheeseen tilanteen edellyttämällä tavalla ja joiden avulla hän ottaa puheenvuoron, antaa palautetta, myöntelee, on eri ja samaa mieltä, jne.
- oppilas oppii ruotsin kielelle ominaisen ääntämisen, sävelkulun ja rytmin.

8. luokka

Vahvistetaan ja laajennetaan aiemmin opittua.

Tilanteet ja aihepiirit

- arkipäivän tilanteita, vapaa-ajanviettoa ja harrastuksia, juhla- ja tapakulttuuria, maantuntemusta
- asioiminen esim. pankissa ja postissa
- tietokoneen ja internetin käyttö
- musiikki ja sen harrastaminen, musiikkitapahtumia
- juhlat, järjestäminen, osallistuminen
- Pohjoismaiden kansallis- ja itsenäisyyspäivät
- pohjoismaista kirjallisuutta, musiikkia ja elokuvaa
- Pohjoismaita koskevaa historia- ja maantietoa syvennetään.

Rakenteet

Vahvistetaan ja syvennetään aiemmin opittua, mm.

- aikamuodot
- päälauseen suora ja käänteinen sanajärjestys
- sivulauseen sanajärjestys
- substantiivien taivutus
- adjektiivien vertailu
- adjektiivi ja substantiivi yhdessä
- omistussana, adjektiivi ja substantiivi yhdessä
- sin, sitt, sina

Uutta:

- lisää pronomineja
- man-rakenne
- substantiivin ja adjektiivin epämääräinen ja määräinen muoto
- refleksiiviverbit
- konditionaali, päälause, om-lause
- tämä, nämä, tuo, nuo -pronominit
- s-passiivi (alustavasti)

Viestintästrategiat

- oppilas oppii päättelemään kielellisten ja tilannevihjeiden avulla viestin sisältöä
- oppilas oppii tarkkailemaan omaa ja puhekumppanin kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteessa ja toimimaan kohdekielen edellyttämällä tavalla
- oppilas oppii korvaamaan puuttuvaa kielitaitoa ja turvautumaan kiertoilmaisuihin
- oppilas oppii käyttämään ilmaisuja, joiden avulla hän reagoi toisen puheeseen tilanteen edellyttämällä tavalla ja joiden avulla hän ottaa puheenvuoron, antaa palautetta, myöntelee, on eri ja samaa mieltä, jne.
- oppilas oppii ruotsin kielelle ominaisen ääntämisen, sävelkulun ja rytmin
- lisätään vaatimustasoa aiemmista luokista.

9. luokka

Vahvistetaan ja laajennetaan aiemmin opittua.

Tilanteet ja aihepiirit

- nuorten kanssakäyminen, esim. nuorisotapaamiset, leirit
- aikuisuuteen kasvaminen, nuorten ajatuksia elämästä, suhteita, ongelmia
- perhe-elämä
- kansainvälisyys ja monikulttuurisuus

- kestävä kehitys, ympäristön ja luonnon suojelu
- ammatinvalinta, tulevaisuuden suunnitelmat, työelämä
- ruotsalaista tapakulttuuria
- lisää pohjoismaista kirjallisuutta, musiikkia ja elokuvaa.

Rakenteet

Kerrataan kieliopin perusrakenteita.

Uutta:

- epäsuora kysymyslause
- maantieteelliset nimet
- 2. konditionaali
- s-passiivi.

Viestintästrategiat

- oppilas oppii päättelemään kielellisten ja tilannevihjeiden avulla viestin sisältöä
- oppilas oppii tarkkailemaan omaa ja puheukumppanin kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteessa ja toimimaan kohdekielen edellyttämällä tavalla
- oppilas oppii korvaamaan puuttuvaa kielitaitoa ja turvautumaan kiertoilmaisuihin
- oppilas oppii käyttämään ilmaisia, joiden avulla hän reagoi toisen puheeseen tilanteen edellyttämällä tavalla ja joiden avulla hän ottaa puheenvuoron, antaa palautetta, myöntelee, on eri ja samaa mieltä, jne.
- oppilas oppii ruotsin kielelle ominaisen ääntämisen, sävelkulun ja rytmin
- lisään vaatimustasoa aiemmista luokista.

ARVIOINTI

Arvioinnissa kiinnitetään huomioita tiedollisten ja taidollisten tavoitteiden saavuttamiseen neljällä kielen osa-alueella: kuullun ja luetun ymmärtäminen, puhuminen ja kirjoittaminen.

Huomioita kiinnitetään myös kulttuurin ja maan tuntemukseen sekä työskentelytapoihin.

Arvioinnin tulee kohdistua todellisiin tietoihin ja taitoihin. Arviointitietoa hankitaan monipuolisesti erilaisin menetelmin. Näin pyritään myös takaamaan erilaisten oppijoiden mahdollisuudet osoittaa tietonsa ja taitonsa.

Arvosanaan vaikuttavat

- tuntiosallistuminen ja -osaaminen, suullinen ja kirjallinen
- kotitehtävien suorittaminen
- erilaiset kirjalliset ja suulliset testit, kokeet ja/tai tuotokset
- asennoituminen kielten opiskeluun
- opiskelutaidot ja tottumukset
- itsenäinen työskentely ja yhteistyökyky
- opiskelutarvikkeista ja työvälineistä huolehtiminen.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Kielitaito

- Kielen osaamisen taso 9. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Tekstin ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A2.2 Kehittyvä peruskielitaito	A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe	A2.2 Kehittyvä peruskielitaito	A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe

Kulttuuritaidot

- Oppilas tuntee oman ja ruotsalaisen kulttuurin keskinäisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä sekä historiallisia juuria.

Opiskelustrategiat

- Oppilas käyttää säännöllisesti kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja. Oppilas on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

RUOTSI B-KIELENÄ (B1)***VUOSILUOKAT 7-9***

Tuusulan kunnassa B1-kielen opiskelu aloitetaan 7. luokalla. Opetuksen tavoitteena on suulliseen vuorovaikutukseen painottuvan ruotsin kielen perustaidon saavuttaminen. Opetus edistää oppilaan kielenopiskelutaitojen ja kulttuurin välisen toimintakyvyn kehittymistä.

TAVOITTEET**Kielitaito****Oppilas oppii**

- kertomaan perustietoja itsestä ja lähipiiristään sekä viestimään ruotsiksi yksinkertaisimmissa arkipäivän puhetilanteissa tarvittaessa puhekumppanin apuun tukeutuen
- ymmärtämään jokapäiväisen elämän tapahtumia käsittelevää tekstiä tai puhetta tilanneyhteyden tukemana
- kirjoittamaan lyhyen viestin tutuissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.

Kulttuuritaidot**Oppilas oppii**

- ymmärtämään suomenruotsalaista, ruotsalaista ja muuta pohjoismaista elämänmuotoa
- viestimään ruotsinkielisen kulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa ruotsinkielisille kulttuureille luontevalla tavalla.

Opiskelustrategiat**Oppilas oppii**

- käyttämään erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja, kuten pari- ja ryhmätyöskentelyä ja tiedonhankintavälineiden käyttöä
- tarkkailemaan ja korjaamaan tuotostaan sekä korvaamaan kielitaitonsa puutteita käyttämällä erilaisia ymmärtämis- ja viestintästrategioita
- arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Sisällöt voivat vaihdella vuosiluokittain käytettävissä olevien materiaalien mukaan. Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla vahvistetaan ja laajennetaan opittua uusien asioiden ohella. Tilanteita ja aihepiirejä käsitellään suomen- ja ruotsinkielisen kielialueen näkökulmasta.

7. luokka

Tilanteet ja aihepiirit

- Tervehtiminen ja esittäytyminen, itsestä kertominen, perhe ja asuminen, koulu, matkustaminen, arkipäivän asioimistilanteet, perustietoa Pohjoismaista, suomenruotsalaisesta ja ruotsalaisesta elämänmuodosta.

Rakenteet

- persoonapronominit
- kysymyssanat
- numerot ja kellonajat
- substantiivien epämääräinen ja määräinen muoto yksikössä ja monikossa
- olla-verbi, vara, är ja olla, omistaa-verbi ha, har
- kielteinen lause
- apuverbit
- verbin preesens
- adjektiivit yksikön suvun mukaan ja monikon a-muoto
- genetiivi
- omistuspronominit
- kysymys- ja väitelauseen sanajärjestys.

Viestintästrategiat

- oppilas rohkaistuu käyttämään oppimaansa suullisesti ja kirjallisesti
- oppilas harjoittelee selviytymään ruotsin kielellä helpohkoissa arkipäivän tilanteissa.

8. luokka

Tilanteet ja aihepiirit

- harrastuksia ja vapaa-ajanviettoa, sääilmauksia, asumisteemaa 7. luokan tietoja laajentaen, ruokailu, terveys, sairauksia, matkustaminen, suomen-ruotsalaisen ja pohjoismaisen kulttuurin tuntemusta ja maantietoa.

Rakenteet

- verbin imperfekti, perfekti ja pluskvamperfekti
- persoonapronominien objektimuodot
- järjestysluvut
- ajanmääreitä
- pronominit sanojen suvun mukaisesti
- adjektiivien vertailu
- verbi + prepositio
- rinnastuskonjunktiot
- man-rakenne.

Viestintästrategiat

- oppilas rohkaistuu käyttämään oppimaansa suullisesti ja kirjallisesti
- oppilas harjoittelee selviytymään ruotsin kielellä helpohkoissa arkipäivän tilanteissa
- lisätään vaatimustasoa aiemmasta luokasta.

9. luokka

Tilanteet ja aihepiirit

- nuoren jokapäiväisiä elämäntilanteita, lisää Pohjoismaiden tietoutta, monikulttuurisuus, nuoren tulevaisuudensuunnitelmia ja ammattisanoja, luonto ja ympäristö.

Rakenteet

Keskeisen kielioopin kertausta ja laajentamista, lisäksi mm.

- konditionaali
- imperatiivi
- sivulauseet ja sivulauseen sanajärjestys.

Viestintästrategiat

- oppilas rohkaistuu käyttämään oppimaansa suullisesti ja kirjallisesti
- oppilas harjoittelee selviytymään ruotsin kielellä helpohkoissa arkipäivän tilanteissa
- lisätään vaatimustasoa aiemmista luokista.

ARVIOINTI

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedollisten ja taidollisten tavoitteiden saavuttamiseen neljällä kielen osa-alueella: kuullun ja luetun ymmärtäminen, puhuminen ja kirjoittaminen. Huomiota kiinnitetään myös kulttuurin ja maan tuntemukseen sekä työskentelytapoihin. Arvioinnin tulee kohdistua todellisiin tietoihin ja taitoihin. Arviointitietoa hankitaan monipuolisesti erilaisin menetelmin. Näin pyritään myös takaamaan erilaisten oppijoiden mahdollisuudet osoittaa tietonsa ja taitonsa.

Arvosanaan vaikuttavat

- tuntiosallistuminen ja -osaaminen, suullinen ja kirjallinen
- kotitehtävien suorittaminen
- erilaiset kirjalliset ja suulliset testit, kokeet ja /tai tuotokset
- asennoituminen kielten opiskeluun
- opiskelutaidot ja tottumukset
- itsenäinen työskentely ja yhteistyökyky
- opiskelutarvikkeista ja työvälineistä huolehtiminen.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8 (HYVÄ)

Kielitaito

- Kielen osaamisen taso 9. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Tekstin ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A2.2 Kehittyvä peruskielitaito	A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe	A2.2 Kehittyvä peruskielitaito	A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe

Kulttuuritaidot

- Oppilas tuntee oman ja ruotsalaisen kulttuurin keskinäisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä sekä historiallisia juuria.

Opiskelustrategiat

- Oppilas käyttää säännöllisesti kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja. Oppilas on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

19.2. Vieraat kielet

Vieraan kielen opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia toimia erikielisissä viestintätilanteissa. Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas käyttämään rohkeasti kielitaitoaan ja kasvattaa hänet ymmärtämään ja arvostamaan myös muiden kulttuurien elämänmuotoa. Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle kulttuuripääomaa sekä uusi näkökulma omaan kieleen ja kulttuuriin. Oppilas oppii myös, että taitoaineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Vieras kieli oppiaineena on taito- ja kulttuuriaine.

A-KIELI

A-kieltä opiskellaan kaikille yhteisenä aineena (A1). Lisäksi A-kieli voidaan aloittaa vapaaehtoisena (A2). Hyvien opiskelutottumusten omaksuminen kaikille yhteisen A-kielen opetuksessa luo pohjaa myöhemmin alkaville kieliopinnoille. A-kielen opiskelun myötä oppilailla alkaa myös kehittyä kulttuurienvälinen toimintakyky. Tuusulan kunnan kieliohjelman mukaan kunnassa voi vieraista kielistä A1-kielenä opiskella englantia, ranskaa, saksaa tai venäjää ja A2-valinnaisena kielenä englantia, ranskaa, saksaa tai venäjää.

VUOSILUOKKA 2

Tuusulan kunnan kieliohjelman mukaan A1-kielen opetus aloitetaan jo toisella luokalla. Tässä ikävaiheessa keskitytään kuullun ymmärtämiseen, toistamiseen, soveltamiseen ja puhumiseen. Kirjoittamista harjoitetaan tilanteen mukaan suullisen harjoittelun tukena. Integroidaan jo tuttuihin sisältöihin ja teemoihin. Opetus on luonteeltaan toiminnallista ja leikinomaista.

TAVOITTEET

Oppilas

- ymmärtää, että on olemassa useita kieliä
- rohkaistuu puhumaan sana- ja sanontatasolla kuuntelemalla ja ymmärtämällä kieltä
- saa pohjaa kielenopiskelutaidoille ja myöhemmille kieliopinnoille
- kiinnostuu kielten opiskelusta ja elämästä erilaisissa kulttuureissa
- saa myönteisiä oppimiskokemuksia kielten opiskelusta.

KESKEISET SISÄLLÖT

- tervehtiminen
- esittäytyminen
- iän kertominen ja kysyminen
- luvut 1-10
- värejä
- eläimiä
- kehon osat
- perheenjäseniä
- ruokia ja juomia
- lauluja, leikkejä ja loruja.

VUOSILUOKAT 3–6

Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas viestimään vieraalla kielellä hyvin konkreettisissa ja itselleen läheisissä tilanteissa aluksi pääsääntöisesti suullisesti ja vähitellen kirjallista viestintää lisäten. Hänen tulee tiedostaa, että kielet ja kulttuurit ovat erilaisia mutta eivät eriarvoisia. Oppilaalle tulee kehittyä hyviä kielenopiskelutottumuksia.

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- kertomaan perustietoja itsestään ja lähipiiristään sekä viestimään kohdekielellä yksinkertaisissa arkipäivän puhetilanteissa, tarvittaessa puhekumppanin apuun tukeutuen
- ymmärtämään arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän puheen tai tekstin keskeisimmän sisällön tilanneyhteyden tukemana
- kirjoittamaan lyhyen viestin kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa olevissa, arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa
- puhumaan ja lukemaan vierasta kieltä oikein ääntäen.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan kohdekulttuuria ja tutustuu alustavasti kohdekulttuurin ja suomalaisen kulttuurin yhtäläisyyksiin ja eroihin
- viestimään arkitilanteissa kohdekulttuurissa luontevalla tavalla.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- toimimaan vastuullisesti ja yritteliäästi kielenoppimistilanteissa
- käyttämään pari- ja pienryhmätilanteita hyväkseen kielen opiskelussa
- käyttämään itsenäisesti oppikirjaa, sanakirjaa ja muita tiedonhankintavälineitä
- käyttämään uusia sanoja ja rakenteita omassa tuotoksissaan
- käyttämään äännemerkkejä lausumisen tukena
- tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan kielen opiskelijana
- asettamaan itselleen tavoitteita ja arvioimaan omaa kielitaitoaan sekä työskentelyään.

KESKEISET SISÄLLÖT

A1-ENGLANTI

3. luokka

Tilanteet ja aihepiirit

- 2. luokan aihepiirien kertaaminen ja syventäminen
- luvut 1-20, kymmenluvut
- viikonpäivät
- ostotilanne
- luokkahuone- ja opiskelufraasit
- kaupunkiympäristö
- perhe ja ystävät
- koti ja huoneita
- toiminnan kuvailu.

Rakenteet

- monikko (säännöllinen)
- s-genetiivi
- be-, can ja have- verbit
- yksikön persoonapronominit
- keskeisiä verbejä
- adjektiiveja
- prepositioita
- käskeminen ja kieltäminen.

Viestintästrategiat

- kirjoitus- ja äänneasujen erilaisuuden ymmärtäminen
- kielelle tyypillisen ääntämisen ja sävelkulun sekä puherytmin oppiminen
- puheen ja kirjoitetun tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä ja puheesta
- omien viestien suunnittelu
- puhekumppanin apuun sekä eleisiin, ilmeisiin ja tilannevihjeisiin tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen tekstin tuottamisessa ja tulkitsemisessä

4. luokka

Tilanteet ja aihepiirit

- 3. luokan aihepiirien kertaaminen ja syventäminen
- haastattelemine
- aakkoset
- koulupäivästä, harrastuksesta ja vapaa-ajasta kertominen
- kellonajat
- kuukaudet
- vaatteita
- maiden ja kielten nimiä
- säätiloja
- lukusanoja
- ammatteja.

Rakenteet

- edellisten vahvistaminen
- päälauseiden muodostamista
- kysymyksen muodostaminen, kysymyssanat
- yleispreesens (yksikön 3.p. s-pääte)
- apuverbejä
- epämääräiset artikkelit
- epä säännöllisiä monikoita
- prepositioita
- monikon persoonapronominit
- persoonapronominien omistusmuodot.

Viestintästrategiat

- Sama kuin 3. luokalla vaatimustasoa nostaen.

5. luokka

Tilanteet ja aihepiirit

- 4. luokan aihepiirien kertaaminen ja syventäminen
- matkustaminen
- nähtävyydet
- henkilötietojen kysyminen ja antaminen
- puhelinkeskustelu
- ravintolassa tilaaminen
- ohjeiden antaminen ja noudattaminen
- ajan kertominen (päivämäärä, kuukausi, vuodenajat)
- tien neuvominen, ilmansuunnat
- kuvaileminen ja vertailu
- omasta voinnista kertominen, sairaudet
- asuinympäristöt

- ikäkaudelle ominaisia harrastuksia ja vapaa-ajanviettotapoja
- kirjeen tai lyhyehkön viestin kirjoittaminen.

Rakenteet

- edellisten vahvistaminen
- preesensin vahvistaminen
- kestopreesens
- there is/ there are –rakenne
- komparatiivi ja superlatiivijärjestysluvut
- imperfektiin tutustuminen
- määräinen artikkeli
- persoonapronominien objektimuodot
- lisää prepositioita.

Viestintästrategiat

- Samat kuin 3. ja 4. luokka vaatimustasoa nostaen.

6. luokka

Tilanteet ja aihepiirit

- edellisten vuosien aihepiirien vahvistaminen
- matkustaminen ja lomailu ulkomailla
- Suomesta kertominen kohdekielellä
- erilaiset kulttuurit
- luonto
- historia
- juhlat
- modernin teknologian sanastoa
- kansainvälisyys.

Rakenteet

- edellisten kertaaminen, syventäminen ja laajentaminen
- imperfekti
- futuuriin ja konditionaaliin tutustuminen
- of-genetiivi
- ainesanat.

Viestintästrategiat

- Sama kuin 3., 4. ja 5. luokka vaatimustasoa nostaen.

KESKEISET SISÄLLÖT

A1 RANSKA, SAKSA JA VENÄJÄ

Tilanteet ja aihepiirit sekä viestintästrategiat soveltuvat osin kuten A1-englannissa. Rakenteista opiskellaan kunkin kielen perusasiat (kirjainmerkit, substantiivit, adjektiivit, pronominit ja verbit kielelle ominaisine taivutuksineen, prepositioilmauksia, lauserakenteita, myönteinen, kielteinen ja kysyvä lause; aikamuodoista preesens ja mennyt aikamuoto).

ARVIOINTI

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedollisten ja taidollisten tavoitteiden saavuttamiseen neljällä kielen osa-alueella: kuullun ja luetun ymmärtäminen, puhuminen ja kirjoittaminen. Huomiota kiinnitetään myös kulttuurin ja maan tuntemukseen sekä työskentelytapoihin. Arvioinnin tulee kohdistua todellisiin tietoihin ja taitoihin. Arviointitietoa hankitaan monipuolisesti erilaisin menetelmin. Näin pyritään myös takaamaan erilaisten oppijoiden mahdollisuudet osoittaa tietonsa ja taitonsa.

Arvosanaan vaikuttavat

- tuntiosallistuminen ja -osaaminen, suullinen ja kirjallinen
- kotitehtävien suorittaminen
- erilaiset kirjalliset ja suulliset testit, kokeet ja/tai tuotokset
- asennoituminen kielten opiskeluun
- opiskelutaidot ja -tottumukset
- itsenäinen työskentely ja yhteistyökyky
- opiskelutarvikkeista ja työvälineistä huolehtiminen.

Arvioinnissa käytetään sanallista tai numeroarviointia Tuusulan kunnan yleisen linjauksen mukaan.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Kielitaito

- Kielen osaamisen taso 6. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Tekstin ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Englanti	A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe	A1.3 Toimiva alkeiskielitaito	A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe	A1.3 Toimiva alkeiskielitaito
Muut kielet	A1.3 Toimiva alkeiskielitaito	A1.2 Kehittyvä alkeiskielitaito	A1.3 Toimiva alkeiskielitaito	A1.2 Kehittyvä alkeiskielitaito

Kulttuuritaidot

Oppilas

- tuntee oman ja kohdekielen kulttuurin keskeisimpiä sisältöjä, yhtäläisyyksiä ja eroja
- pystyy vuorovaikutukseen kohdekielen puhujien kanssa yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- käyttää luontevasti joitakin kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja kuten pari- ja pienryhmäkeskustelua sekä oppi- ja sanakirjaa
- ymmärtää sinnikkään harjoittelun merkityksen ja on tottunut arvioimaan omaa työskentelyään.

A2-KIELET

Tuusulan kunnassa A2-kielenä voidaan opiskella englantia, saksaa, ranskaa ja venäjää. A2-kieli on vapaaehtoinen valintapäätökseen asti ja sen jälkeen kielen opiskelu voidaan keskeyttää vain erityisen painavista syistä.

TAVOITTEET

Vieraiden kielten opetuksen tavoitteena on antaa oppilaille valmiuksia toimia viestintätilanteissa ja rohkaista oppilasta käyttämään kielitaitoaan. Opetuksen tehtävänä on tutustuttaa oppilas uusiin kohdekielialueen kulttuureihin sekä antaa valmiuksia kohdata erilaisia ihmisiä ja kulttuureita. Oppilaan tulee oppia, että kielen opiskelu edellyttää monipuolista viestinnällistä harjoittelua.

SISÄLLÖT

4. luokka

Tilanteet ja aihepiirit

- esittäytyminen ja tervehdykset
- itsestä ja perheestä kertominen
- tutustuminen kohdekulttuurin tapoihin
- aakkoset
- viikompäivät
- eläimiä.

Rakenteet

- kirjoitus- ja äänneasujen harjoittelu
- sanojen suku, artikkelit ja monikkoja
- preesensmuotoja
- kysymyssanoja ja -lauseita
- omistus- ja persoonapronomineja
- lukusanoja.

Viestintästrategiat

- kirjoitus- ja äänneasujen erilaisuuden ymmärtäminen
- kielelle tyypillisen ääntämisen ja sävelkulun sekä puherytmin oppiminen
- puheen ja kirjoitetun tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä ja puheesta
- omien viestien suunnittelu
- puhekumppanin apuun sekä eleisiin, ilmeisiin ja tilannevihjeisiin tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen tekstin tuottamisessa ja tulkitsemisessä.

5. ja 6.luokka

Tilanteet ja aihepiirit (voivat osittain vaihdella kielestä ja luokkatasosta riippuen)

- edellisten aihepiirien kertaaminen ja vahvistaminen
- ostoksilla
- vapaa-aika ja harrastukset
- vaatesanastoa
- kouluaineet ja tietoa kohdemaan koulujärjestelmästä
- sää
- päiväykset ja vuodenajat
- kellonajat
- tien neuvominen
- ulkonäön kuvaileminen

Rakenteet

a. ranska

- edellisten rakenteiden kertaaminen ja syventäminen
- kieltosanat
- omistus- ja persoonapronominit
- er-päätteisten verbien preesens
- être ja avoir: muodot ja käyttö
- tärkeimpiä epäsäännöllisiä verbejä
- adjektiivien taivutus ja paikka
- il y a-rakenne
- prepositioita
- est-ce que -kysymykset
- lähifutuuri
- genetiivi.

b. saksa

- edellisten rakenteiden kertaaminen ja syventäminen
- epäsäännöllinen preesenstaivutus
- omistuspronomineja
- substantiivin monikko
- akkusatiivi ja datiivi
- käänteinen sanajärjestys
- modaaliapuverbit
- komparatiivi
- prepositioita
- perfekti alustavasti.

c. englanti

- preesensin vahvistaminen
- there is/ are -rakenne
- adjektiiveja
- prepositioita
- lisää pronomineja
- lauserakenteiden vahvistamista
- imperfekti
- järjestysluvut.

d. venäjä

- venäjän kielen kirjoittamisen ja ääntämisen vahvistamista
- substantiivien yksikkö ja monikko
- adjektiivien ja verbien taivutuksen perusteita
- preesens ja preteriti
- sijamuotoja
- lauserakenne
- prepositioilmauksia
- pronomineja.

Viestintästrategiat

- Sama kuin 4. luokka vaatimustasoa nostaen.

ARVIOINTI

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedollisten ja taidollisten tavoitteiden saavuttamiseen neljällä kielen osa-alueella: kuullun ja luetun ymmärtäminen, puhuminen ja kirjoittaminen. Huomiota kiinnitetään myös kulttuurin ja maan tuntemukseen sekä työskentelytapoihin. Arvioinnin tulee kohdistua todellisiin tietoihin ja taitoihin. Arviointitietoa hankitaan monipuolisesti erilaisin menetelmin. Näin pyritään myös takaamaan erilaisten oppijoiden mahdollisuudet osoittaa tietonsa ja taitonsa.

Arvosanaan vaikuttavat

- tuntiosallistuminen ja -osaaminen, suullinen ja kirjallinen
- kotitehtävien suorittaminen
- erilaiset kirjalliset ja suulliset testit, kokeet ja tuotokset
- asennoituminen kielten opiskeluun
- opiskelutaidot ja tottumukset
- itsenäinen työskentely ja yhteistyökyky
- opiskelutarvikkeista ja työvälineistä huolehtiminen.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Kielitaito

- Kielen osaamisen taso 6. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Tekstin ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Englanti	A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe	A1.3 Toimiva alkeiskielitaito	A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe	A1.3 Toimiva alkeiskielitaito
Muut kielet	A1.3 Toimiva alkeiskielitaito	A1.2 Kehittyvä alkeiskielitaito	A1.3 Toimiva alkeiskielitaito	A1.2 Kehittyvä alkeiskielitaito

Kulttuuritaidot

Oppilas

- tuntee oman ja kohdekielen kulttuurin keskeisimpiä sisältöjä, yhtäläisyyksiä ja eroja
- pystyy vuorovaikutukseen kohdekielen puhujien kanssa yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- käyttää luontevasti joitakin kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja kuten pari- ja pienryhmäkeskustelua sekä oppi- ja sanakirjaa
- ymmärtää sinnikkään harjoittelun merkityksen ja on tottunut arvioimaan omaa työskentelyään.

VUOSILUOKAT 7-9

TAVOITTEET

Kielitaito, muu kuin englanti

- Oppilas oppii ymmärtämään kouluikäisen nuoren elämään liittyvää sekä yleis- tai asiatietoa sisältävää selkeää yleiskielistä puhetta tai tekstiä. Hän oppii selviytymään yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisista palvelutilanteista ja kuvailemaan lähipiiriään. Hän oppii kirjoittamaan suppeita viestejä ja luettelomaisia kuvauksia hyvin tutuista aiheista.

Kielitaito, englanti

- Oppilas oppii ikäkaudelleen sopivaa keskeistä, sanastoa ja rakenteita. Oppilas oppii ymmärtämään sekä jokapäiväistä että laajempaa yleistietoa sisältävää, kuultua ja kirjoitettua, selvästi jäsennettyä kieltä. Hän oppii selviytymään myös hiukan vaativammista epävirallisista keskustelutilanteista sekä kertomaan suullisesti tai kirjallisesti arkisista asioista. Oppilas oppii tiedostamaan joitakin keskeisiä eroja englannin kielen eri varianteista.

Kulttuuritaito

- Oppilas oppii tuntemaan kohdekulttuuria ja vertailemaan sitä omaan kulttuuristaansa. Oppilas oppii viestimään ja toimimaan kohdekultuurissa hyväksyttävällä tavalla tavanomaisissa arkipäivän tilanteissa. Oppilas oppii arvostamaan erilaisia kulttuureja.

Oppimisstrategiat

- Oppilas hallitsee erilaisia kielen opiskelulle tyypillisiä työtapoja ja strategioita. Hän osaa päättellä merkityksiä asiayhteydestä ja käyttää hyväksi äidinkielessä oppimiaan rakenteita. Oppilas oppii arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapoja päästäkseen tavoitteisiin. Hän oppii hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikkaa kieliopinnoissaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Kunkin kielen opetuksessa sovelletaan keskeisiä sisältöjä oppilaiden ikäkauden ja kykyjen mukaisesti. Kullakin luokka-asteella huolehditaan aikaisempien sisältöjen riittävästä kertaamisesta. Opetuksessa pyritään sekä oman että vieraiden kulttuurien ominaispiirteiden tunnistamiseen ja ymmärtämiseen. A1-kielen sisältöjä sovelletaan A2-kieleen siihen käytettävissä olevan tuntimäärän puitteissa. Sisällöt voidaan käsitellä eri järjestyksessä ja painottaa eri tavoin oppimateriaaleista, yms. riippuen.

7. luokka

Tilanteet ja aihepiirit

- koti, perhe + arkielämä, asuminen, harrastukset, ystävyys / kaveruus, lähiympäristö, koulu, kohdekielen kulttuureihin ja kielialueisiin liittyvää keskeistä yleistietoa.

Rakenteet

- verbin perustaivutus ja tärkeimmät aikamuodot
- substantiivien, adjektiivien ja lukusanojen sekä yleisimpien pronomien ja prepositioiden käyttö
- keskeinen lauseoppi ja sidosrakenteet.

Viestintästrategiat

- kielelle tyypillisen ääntämisen ja sävelkulun sekä puherytmin oppiminen
- kohdekielen kirjoitustavan oppiminen
- kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis-, tuottamis- ja vuorovaikutusstrategiat
- kielellinen ja tilannevihiin perustuva päättely
- kielitaidon puutteiden korvaaminen erilaisin keinoin.

8. luokka

Tilanteet ja aihepiirit

- nuoret ja ihmissuhteet, terveys ja hyvinvointi, harrastukset, matkustaminen, lomailu, kohdekielen kulttuureihin ja maihin tutustuminen.

Rakenteet

- seitsemännen luokan rakenteiden laajentaminen ja syventäminen; substantiivit, pronominit, verbit, adjektiivit, adverbit, prepositiot, tapaluokkia.

Viestintästrategiat

- seitsemännen luokan strategioiden hallintaa parannetaan ja laajennetaan.

9. luokka

Tilanteet ja aihepiirit

- työelämä, opiskelu, tiedotusvälineet ja viestintä, kansainvälisyys ja monikulttuurisuus, juhla-
tapakulttuuri, nuorisokulttuuri ja kielestä riippuen ympäristö- ja luonnonsuojelu sekä kestävä
kehitys.

Rakenteet

- seitsemännen ja kahdeksannen luokan rakenteiden laajentaminen ja syventäminen
- kielestä riippuen passiivi, lisää tapaluokista, infinitiivin käyttö, englannissa ing-muoto ja epä-
suora kysymys ja esitys, saksassa epäsuora kysymys.

Viestintästrategiat

- seitsemännen ja kahdeksannen luokan strategioiden kehittäminen ja laajentaminen
- suullisen ja kirjallisen tuottamisen sujuvuuden kehittäminen.

ARVIOINTI

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedollisten ja taidollisten tavoitteiden saavuttamiseen neljällä kielen osa-alueella: kuullun ja luetun ymmärtäminen, puhuminen ja kirjoittaminen. Huomiota kiinnitetään myös kulttuurin ja maan tuntemukseen sekä työskentelytapoihin. Arvioinnin tulee kohdistua todellisiin tietoihin ja taitoihin. Arviointitietoa hankitaan monipuolisesti erilaisin menetelmin. Näin pyritään myös takaamaan erilaisten oppijoiden mahdollisuudet osoittaa tietonsa ja taitonsa.

Arvosanaan vaikuttavat

- tuntiosallistuminen ja -osaaminen, suullinen ja kirjallinen
- kotitehtävien suorittaminen
- erilaiset kirjalliset ja suulliset testit, kokeet ja tuotokset
- asennoituminen kielten opiskeluun
- opiskelutaidot ja tottumukset
- itsenäinen työskentely ja yhteistyökyky
- opiskelutarvikkeista ja työvälineistä huolehtiminen.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Kielitaito

- Kielen osaamisen taso 9. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Tekstin ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Englanti	B1.1 Toimiva peruskielitaito	A2.2 Kehittyvä peruskielitaito	B1.1 Toimiva peruskielitaito	A2.2 Kehittyvä peruskielitaito
Muut kielet	A2.2 Kehittyvä peruskielitaito	A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe	A2.2 Kehittyvä peruskielitaito	A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe

Kulttuuritaidot

- Oppilas tuntee kohdekielen kielialueen elämänmuotoa ja historiaa.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- käyttää säännöllisesti kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja
- on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestintäharjoittelun merkityksen.

B1-kieli

Tuusulan kunnan kieliohjelman mukaan oppilaan B1-kieli on englanti, jos hän on valinnut toisen kotimaisen kielen, ruotsin, A1-kielekseen.

VUOSILUOKAT 7-9**TAVOITTEET****Kielitaito**

- oppilas oppii kertomaan perustietoja itsestään ja lähipiiristään sekä viestimään arkipäivän tavanomaisissa puhetilanteissa tarvittaessa puhekumppanin apuun tukeutuen
- oppilas oppii ymmärtämään jokapäiväisen elämän tapahtumia käsittelevää tekstiä tai puhetta tilanneyhteyden tukemana
- oppilas oppii kirjoittamaan lyhyen viestin tutuissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.

Kulttuuritaidot

- oppilas oppii ymmärtämään kohdekielen kielialueen elämänmuotoa
- hän oppii viestimään kohdekulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla.

Oppimisstrategiat

- oppilas oppii käyttämään erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja, kuten pari- ja ryhmätyöskentelyä ja tiedonhankintavälineiden käyttöä
- hän oppii laatimaan omia viestejään, tarkkailemaan ja korjaamaan tuotostaan sekä korvaamaan kielitaitonsa puutteita käyttämällä erilaisia ymmärtämis- ja viestintästrategioita
- hän oppii arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

SISÄLLÖT**7. luokka****Tilanteet ja aihepiirit**

- koti, perhe, ystävät, lähiympäristö, harrastukset, perustietoja omista ja vieraista kulttuureista ja asioimista arkipäivän tilanteissa.

Rakenteet

- viestinnän kannalta kyseiselle kielelle ominainen, keskeinen kielioppi: persoonapronominit, substantiivien yksikkö ja monikko, preesens, genetiivi, lukusanat, adjektiiveja, prepositioita, artikkelit, myönteinen, kielteinen ja kysyvä lause, imperfekti alustavasti.

Viestintästrategiat

- kielelle tyypillisen ääntämisen ja sävelkulun sekä puherytmin oppiminen
- kohdekielen kirjoitustavan oppiminen
- kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis-, tuottamis- ja vuorovaikutusstrategiat
- kielellinen ja tilanneviiheisiin perustuva päättely
- kielitaidon puutteiden korvaaminen erilaisin keinoin.

8. luokka**Tilanteet ja aihepiirit**

- koulu, tavalliset asiointitilanteet, harrastukset, terveys, ihmisen kuvaileminen, erilaiset asuinympäristöt, matkustaminen ja kulttuurien kohtaaminen.

Rakenteet

- seitsemännen luokan rakenteiden laajentaminen ja syventäminen, lisää mm. pronomineja ja perusaikamuodot, sivulauseita.

Viestintästrategiat

- seitsemännen luokan strategioiden hallintaa parannetaan ja laajennetaan.

9. luokka

Tilanteet ja aihepiirit

- kansainvälisyys, monikulttuurisuus, tulevaisuus, luonnon- ja ympäristönsuojelu, kohdekielten kulttuureihin liittyviä aihepiirejä.

Rakenteet

- seitsemännen ja kahdeksannen luokan rakenteiden laajentaminen ja syventäminen, lisää mm. futuuri ja konditionaali, passiivi.

Viestintästrategiat

- seitsemännen ja kahdeksannen luokan strategioiden kehittäminen ja laajentaminen suullisen ja kirjallisen tuottamisen sujuvuuden kehittäminen.

ARVIOINTI

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedollisten ja taidollisten tavoitteiden saavuttamiseen neljällä kielitaidon osa-alueella: kuullun ja luetun ymmärtäminen, puhuminen ja kirjoittaminen. Huomiota kiinnitetään myös kulttuurin ja maan tuntemukseen sekä työskentelytapoihin. Arvioinnin tulee kohdistua todellisiin tietoihin ja taitoihin. Arviointitietoa hankitaan monipuolisesti erilaisin menetelmin. Näin pyritään myös takaamaan erilaisten oppijoiden mahdollisuudet osoittaa todelliset taitonsa ja taitonsa.

Arvosanaan vaikuttavat

- tuntiosallistuminen ja -osaaminen, suullinen ja kirjallinen
- kotitehtävien suorittaminen
- erilaiset kirjalliset tuotokset
- asennoituminen kielenopiskeluun
- opiskelutaidot ja -tottumukset
- itsenäinen työskentely ja yhteistyökyky
- opiskelutarvikkeista ja -välineistä huolehtiminen

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Kielen osaamisen taso 9. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Tekstin ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Englanti	A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe	A1.3 Toimiva alkeiskielitaito	A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe	A1.3 Toimiva alkeiskielitaito

Kulttuuritaidot

- Oppilas tuntee oman ja kohdekulttuurin keskinäisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- käyttää säännöllisesti kieltenopiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja

- on oivaltanut kielenopiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

B2-KIELET

Tuusulan kunnassa B2-kielinä voidaan opiskella saksaa, ranskaa, espanjaa ja venäjää 8. ja 9. luokilla. Alla olevat aihepiirit ja rakenteet voivat vaihdella vuosiluokittain käytettävästä materiaalista riippuen.

TAVOITTEET

Kielitaito

- oppilas oppii kommunikoidaan kaikkein tavallisimmissa tilanteissa sekä ymmärtämään arkielämää käsittelevää tekstiä ja saamaan selville puheen keskeisen sisällön. Hän oppii myös tuottamaan lyhyitä suullisia ja kirjallisia viestejä.
- tavoitteena on puheen ja kirjoittamisen osalta taitotaso A1.1.-A1.2. ja kuullun ja lue-tunymmärtämisen osalta taitotaso A1.2.-A1.3.

Kulttuuritaidot

- Oppilas oppii viestimään kohdekulttuurille ominaisella tavalla ja tutustuu kohdekielisiin maihin ja niiden tapoihin.

Opiskelustrategiat

- Oppilas oppii rohkeasti käyttämään kielitaitoaan sekä hyödyntämään muissa kielissä hankkimiaan tietoja ja taitoja. Hän pystyy myös arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa annettuihin tavoitteisiin.

KESKEISET SISÄLLÖT

8. luokka

Tilanteet ja aihepiirit

- esittäytyminen ja tervehtiminen
- perhe ja vapaa-aika
- koulu ja lähiympäristö
- selviytyminen arkipäivän viestintätilanteista
- tapakulttuuriin liittyvä kieli perusvuorovaikutustilanteissa.

Rakenteet

- substantiivin suku ja luku, sijamuotoja (kunkin kielen mukaisesti)
- verbin preesenstaivutus, venäjässä myös preteriti
- tärkeimpiä pronomineja ja prepositioita
- teitittely
- kielelle ominaiset lauseopin keskeiset rakenteet
- alustavasti adjektiiveja
- lukusanoja.

Viestintästrategiat

- kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis-, tuottamis- ja vuorovaikutusstrategiat.

9. luokka

Tilanteet ja aihepiirit

saksa, ranska ja espanja:

- omasta maasta kertominen
- terveys
- ympäristö ja luonto
- juhlapäivät.

venäjä:

- omasta maasta kertominen
- vuodenajat
- lähiympäristö ja luonto.

Rakenteet

- 8. luokan rakenteiden syventäminen
- adjektiivit
- verbin eri aikamuotoja
- sijamuotoja ja niiden käyttö kohdekielessä
- lauseopin rakenteita
- tapaluokkia.

venäjä:

- edellisten lisäksi liikeverbit, pronomien taivutusta.

Viestintästrategiat

- kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis-, tuottamis- ja vuorovaikutusstrategiat syventäen.

ARVIOINTI

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedollisten ja taidollisten tavoitteiden saavuttamiseen neljällä kielitaidon osa-alueella: kuullun ja luetun ymmärtäminen, puhuminen ja kirjoittaminen. Huomiota kiinnitetään myös kulttuurin ja maan tuntemukseen sekä työskentelytapoihin. Arvioinnin tulee kohdistua todellisiin tietoihin ja taitoihin. Arviointitietoa hankitaan monipuolisesti erilaisin menetelmin. Näin pyritään myös takaamaan erilaisten oppijoiden mahdollisuudet osoittaa todelliset taitonsa ja taitonsa.

Arvosanaan vaikuttavat

- tuntiosallistuminen ja -osaaminen, suullinen ja kirjallinen
- kotitehtävien suorittaminen
- erilaiset kirjalliset ja suulliset testit, kokeet ja tuotokset
- asennoituminen kielenopiskeluun
- opiskelutaidot ja -tottumukset
- itsenäinen työskentely ja yhteistyökyky
- opiskelutarvikkeista ja -välineistä huolehtiminen.

Taitotasoasteikolla ilmaistuna tavoitteena on puheen ja kirjoittamisen osalta taso A1.1–A1.2 ja kuullun ja luetun ymmärtämisen osalta taso A1.2–A1.3.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan ja ymmärtämään suomalaista kulttuuria ja kohdekulttuuria sekä tutustumaan niiden välisiin keskeisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään rohkeasti kielitaitoaan
- hyödyntämään muissa kielissä hankkimiaan tietoja, taitoja ja strategioita
- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

AIHEKOKONAISUUDET

1. Ihmisenä kasvaminen

Kielen opiskelu lisää oppilaan ymmärrystä omasta kasvustaan, ja hän oppii ymmärtämään omaa ainutkertaisuuttaan. Hän oppii vuorovaikutustaitoja, toisten huomioon ottamista ja arvostamista toimiessaan yhteisön jäsenenä (esim. pari- ja ryhmätöiden kautta). Keskeisiä aihepiirejä tämän aihealueen kohdalla ovat esim. tunteet, ystävyys, perhe ja muut läheiset sekä lemmikkieläimet.

2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Kotiseutu ja sen kulttuuri, suomalaisuus, pohjoismaalaisuus ja eurooppalaisuus ovat keskeisiä kielten sisältöjä. Myös monikulttuurisuus, suvaitsevaisuus ja kansainvälisyys kuuluvat luonnollisena osana kielten oppisisältöihin. Opinnoissa tutustutaan muiden maiden kulttuureihin ja tapoihin, niiden yhtäläisyyksiin ja eroihin verrattuna oman maan kulttuuriin sekä muiden kulttuurien vaikutukseen oman maamme kulttuuriin.

3. Viestintä ja mediataito

Oppilas oppii ilmaisemaan tunteitaan ja mielipiteitään vieraalla kielellä. Totuttaudutaan erityylyisiin teksteihin. Tutustutaan ja opetellaan käyttämään ja hankkimaan tietoa eri tiedotusvälineistä (sanomalehdet, tietokoneet, televisio, video ym.) Opetellaan laatimaan esim. sähköpostiviestejä ja käyttämään keskustelukanavia.

4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Työtavat edistävät oppilaan aloitteellisuutta ja päämäärätietoisuutta. Keskeisissä sisällöissä tutustutaan sanastollisesti koulutukseen ja työelämään. Käsitellään erilaisia asiakaspalvelutilanteita sekä palvelun tarjoajan että asiakkaan näkökulmasta. Harjoitellaan asioimista esim. kaupassa, postissa ja ravintolassa.

5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Aihekokonaisuuksia käsitellään eri vuosiluokilla huomioon ottaen oppilaan kielitaito ja kehitystaso. Keskeisiä sisältöjä ovat: ympäristöarvot, kestävä kehitys, yksilön ja yhteisön vastuu ympäristöstä ja tulevaisuudesta sekä ihmisen fyysinen ja psyykkinen hyvinvointi.

6. Turvallisuus ja liikenne

Turvallisuusasioita pohditaan esimerkiksi kaupungissa ja maalla asumista käsiteltäessä. Käydään läpi liikennesanastoa, opitaan kysymään ja neuvomaan reittiä. Lisäksi harjoitellaan asioimistilanteita kuten matkalipun osto, aikataulujen tiedustelu ym.

7. Ihminen ja teknologia

Keksinnöt ja teknologia arkielämässä (esim. käyttöohjeet). Tietokonetta ja tietotekniikkaa käytetään omissa tuotoksissa ja tiedonhankinnassa. Myös näihin liittyvää sanastoa harjoitellaan.

20. MATEMATIIKKA

Matematiikan opetuksen tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia matemaattisen ajattelun kehittämiseksi ja matemaattisten käsitteiden sekä yleisimmin käytettyjen ratkaisumenetelmien oppimiseksi. Opetuksen tulee kehittää oppilaan luovaa ja täsmällistä ajattelua, ja sen tulee ohjata oppilasta löytämään ja muokkaamaan ongelmia sekä etsimään ratkaisuja niihin. Matematiikan merkitys on nähtävä laajasti – se vaikuttaa oppilaan henkiseen kasvamiseen sekä edistää oppilaan tavoitteellista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta.

Matematiikan opetuksen on edettävä systemaattisesti, ja sen tulee luoda kestävä pohja matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumiselle. Konkreettisuus toimii tärkeänä apuvälineenä yhdistettäessä oppilaan kokemuksia ja ajattelujärjestelmiä matematiikan abstraktiin järjestelmään. Arkipäivän tilanteissa eteen tulevia ongelmia, joita on mahdollista ratkoa matemaattisen ajattelun tai toiminnan avulla, tulee hyödyntää tehokkaasti. Tieto- ja viestintätekniikkaa tulee käyttää oppilaan oppimisprosessin tukemisessa.

Sallivan ja rohkaisevan oppimisympäristön avulla luodaan myönteistä asennetta matematiikan oppimista kohtaan. Oppilaalla tulee olla mahdollisuus käyttää kehitys- ja taitotasolleen sopivia havaintovälineitä ja konkreetteja malleja.

VUOSILUOKAT 1–2

Vuosiluokkien 1–2 matematiikan opetuksen ydintehtävinä ovat matemaattisen ajattelun kehittäminen, keskittymisen, kuuntelemisen ja kommunikoinnin harjaannuttaminen sekä kokemusten hankkiminen matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi.

TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

Oppilas

- oppii keskittymään, kuuntelemaan, kommunikoimaan ja kehittämään ajatteluaan ja iloitsee ongelmien ymmärtämisestä ja ratkaisemisesta
- tottuu matemaattisten käsitteiden käyttöön vähitellen
- ymmärtää luonnollisen luvun käsitteen ja oppii siihen soveltuvia peruslaskutaitoja
- oppii tekemään konkreettisen mallin matemaattisesta ongelmasta, kirjaamaan sen ja kertomaan ratkaisunsa
- oppii löytämään yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia sekä syy- ja seuraussuhteita
- harjaantuu tekemään havaintoja ja ratkaisemaan arjen matemaattisia ongelmia.

Sisällöt 1. luokka

Luvut ja laskutoimitukset	Algebra	Geometria	Mittaaminen	Tietojen käsittely ja tilastot
- lukumäärän, luskusanan ja numeron yhteys, lukualue 0-20, lukualueen laajennusta sataan - < , > ja = merkinät - järjestysluvut ja järjestyslukumerkintä 1.-10. - paljon lukujen	- kuvien säännönmukaisuudet - suhteet ja riippuvuudet - yksinkertaisia lukujonoja	- oman luokan ja koulupiikan kartta - luokan esineet, pinnat - esineiden kuvaaminen sivulta/ylhäältä/alhaalta - rakentaminen geometrisista muodoista	- mitaamisen periaate, oma mittaväline (sormenpituus, kämmen jne) - pituusmitta, m, cm, viivoittimen käyttö - tutustuminen erilaisiin vaakoihin ja mittaastioihin	- tietojen etsiminen, kerääminen ja tallentaminen - pylväsdiagrammi-> esittäminen ja tulkitseminen - yksinkert. taulukon lukeminen

<p>hajoittamista konkreettisin välinein, eri lukumäärien vaihtoehtojen tutkimista</p> <ul style="list-style-type: none"> - kymmenjärjestelmän rakentuminen havainnollisesti - yhteen- ja vähennyslasku lukualueella 0-20: merkinäät +, -, myös "pitkät laskut" - laskulausekkeen muodostaminen (laskutarinat) - kymmenylitys yhteenlaskussa - kymmenalitus vähennyslaskussa - yhteen- ja vähennyslaskun välinen yhteys - yhteenlaskut ketjussa kertolaskua pohjustaen - parillinen, pariton, joka toinen, joka kolmas - jakolaskun alkeita välineillä - eri laskutavat ja välineet: sormet, palikat, helmet, erilaiset kymmenjärjestelmävälineet, lukusuora, paperin- ja kynäkäyttö - mahdollisimman paljon päässä lasku- ja - murtoluku-käsite: puoli 		<ul style="list-style-type: none"> - nimetään piste, jana, kulma, kolmio, neliö, suorakulmio, ympyrä, kuutio, pallo - yksinkertaisia peilauksia, suurennoksia 	<ul style="list-style-type: none"> - ajan mittaaminen: tasatunnit ja puolet tunnit - hinta: rahoihin tutustuminen, nimeäminen, 1€, 2€, 5€ ja 10€ rahat käyttöön - mittaustulosten arviointia 	
--	--	---	---	--

Sisällöt 2.luokka

Luvut ja laskutoimitukset	Algebra	Geometria	Mittaaminen	Tietojen käsittely ja tilastot
<ul style="list-style-type: none"> - lukualue 0 - 100, laajennusta tuhanteen - $>$, $<$ = - vertailut lukualueella - järjestysluvut lukualueella - kymmenjärjestelmän rakentuminen, 	<ul style="list-style-type: none"> - kuvien säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia - yksinkertaisia lukujonoja opitulla lukualueella 	<ul style="list-style-type: none"> - ympäröivän tilan avaruudellisten suhteiden havainnointia, kuvailua - kartan mittasuhteet - kartan lukeminen - kerrataan ja tutkitaan tarkemmin kaksi- 	<ul style="list-style-type: none"> - mittayksiköt käyttöön: - m, cm ja mm - kg ja g - mitta-astiat l ja dl - rahoista myös sentit käyttöön - aika: minuutit - 5 min tarkkuudella, digitaali-merkintä 	<ul style="list-style-type: none"> - tietojen etsimistä, keräämistä ja tallentamista - taulukon ja diagrammin lukemista - pylväsdiagrammien lukeminen ja vertailu

allekkainlasku: kymmenylitys ja -alitus muistinumero käyttö, lainaa- minen - laskulausek- keen muo- dostaminen - kertolaskujen alkeet, kerto- taulun idea: kerto-taulut 0- 5 ja 10 - yhteen- ja kertolaskun yhteys - jakolaskua välineillä, (yh- teys opittuihin kertolaskuihin) - murtoluku- käsitteen poh- justamista: neljännes, kol- masosa, konk- reettista suu- ruus-vertailua - erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkimista, lu- kujen hajotta- minen		ja kolmiulotteisia muotoja, -piste, jana, kulma + uutena murtovii- va, puolisuora, suora - peilauksia ja suurenoksia -kaksiulotteisten muotojen piir- täminen ja jäl- jentäminen -kolmiulotteisten kappaleiden ra- kentelua	- pinta-ala konk- reettisesti värit- tämällä, leik- kaamalla jne. - mittaustulosten arviointia - tarkoituksen- mukaisen mitta- välineen valinta ja käyttö	
--	--	---	--	--

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 2. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelmien ratkaisuissa sekä esittämällä ja selittämällä niitä toisille oppilaille ja opettajalle
- pystyy tekemään perusteltuja päätelmiä, selittämään toimintaansa ja osaa esittää ratkaisujaan konkreettisilla mallein ja välinein, kuvin, suullisesti ja kirjallisesti
- osaa tehdä vertailua, muun muassa pituusvertailua ja asettaa asioita järjestykseen, löytää asioille vastakohtia, luokitella asioita eri ominaisuuksien mukaan sekä ilmoittaa esineen sijainnin, esimerkiksi käyttämällä sanoja yläpuolella, alla, oikealla, vasemmalla, takana ja välissä; hän osaa vertailla joukkojen suuruuksia käyttäen sanoja enemmän, vähemmän, yhtä monta, paljon ja vähän sekä kirjoittaa ja käyttää vertailun symboleja $>$, $=$ ja $<$.

Luvut ja laskutoimitukset sekä algebra

Oppilas

- tietää lukujen merkityksen määrän ja järjestyksen ilmaisemisessa, lukujen kirjoittamisen ja lukusuoraesityksen
- hallitsee lukujen hajottamisen ja yhdistämisen, vertailun, summien ja lukujonojen muodostamisen; hän tuntee parilliset ja parittomat luvut
- tuntee ja ymmärtää kymmenjärjestelmän paikkajärjestelmänä sekä osaa käyttää sitä
- ymmärtää yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskun sekä osaa soveltaa niitä arkitilanteissa
- osaa etsiä ratkaisuvaihtoehtojen lukumäärän yksinkertaisissa tapauksissa

- tuntee ja osaa esittää konkreettisilla välineillä yksinkertaisia murtolukuja, kuten yksi kahdesosa, yksi neljäsosa ja yksi kolmasosa.

Geometria Oppilas

- tuntee perusmuodot tasokuvioista ja kappaleista, muun muassa nelikulmio, kolmio, ympyrä, pallo ja kuutio sekä tietää geometrian peruskäsitteet: piste, jana, murtoviiva, puolisuora, suora ja kulma ja niiden yhteyden yksinkertaisimpiin tasokuvioihin
- osaa käyttää yksinkertaisia peilauksia ja suurennoksia.

Mittaaminen

Oppilas

- osaa mitata yksinkertaisilla mittavälineillä ja tuntee keskeisimmät suureet, kuten pituuden, massan, tilavuuden ja ajan
- osaa havainnoida tarpeellisen informaation yksinkertaisissa arkipäivän ongelmissa ja käyttää matemaattisia tietojaan ja taitojaan niiden ratkaisemiseksi.

VUOSILUOKAT 3–5

Vuosiluokkien 3–5 matematiikan opetuksen ydintehtävinä ovat matemaattisen ajattelun kehittäminen, matemaattisten ajattelumallien oppimisen pohjustaminen, lukukäsitteen ja peruslaskutoimitusten varmentaminen sekä kokemusten hankkiminen matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumisen pohjaksi.

TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

Oppilas oppii

- konkreettisesti muodostamaan matemaattisia käsitteitä
- käyttämään matemaattisia käsitteitä
- peruslaskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- löytämään yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia sekä syy- ja seuraussuhteita
- kertomaan ajattelustaan ja ratkaisustaan muille
- havainnoimaan ja keskustelemaan matemaattisista ongelmista
- käyttämään sääntöjä ja noudattamaan ohjeita
- keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn ja toimimaan ryhmässä.

Sisällöt 3. luokka

Luvut ja las- kutoimitukset	Algebra	Geometria	Mittaaminen	Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys
- yhteen- ja vähennyslaskun hallitseminen lukualueella 0-1000 -kymmenjärjestelmä -käsitteen varmentaminen - lukualueen laajennus tuhansiin - tutustuminen	- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen opitulla lukualueella - kuvioiden säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia	- peilauksia suoran suhteen, symmetria- yhtenevyys konkreettein välinein - yhdensuuntaiset suorat - piiri (nelikulmio ja kolmio) - kuvioiden ja kappaleiden geometrinen ominaisuuksien	-mitta- yksiköiden käyttöä, vertailua ja muuntamista (mm, cm, dm, m, km, kg, g, dl, l) -mittaus- tuloksen arviointia ja mittaamalla tarkistamista	- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen - yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen

60-järjestelmään kellon- aikojen avulla - lukujen luokittelua ja järjestämistä - laskualgoritmit: kertolasku allekkain 1-numeroisella kertojalla, yhteen- ja vähennyslasku allekkain - päässälasku - laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen - laskujärjestysopimus - kertotaulut 0-10 - jakolasku: merkintä, päässälasku ja jakojäännöksen käsite - tutustumista murtolukukäsitteeseen - lukukäsitteen varmentaminen tunnetulla lukualueella		tutkiminen		
---	--	------------	--	--

Sisällöt 4. luokka

Luvut ja laskutoimitukset	Algebra	Geometria	Mittaaminen	Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys
- yhteen- ja vähennyslaskun hallitseminen lukualueella 0-100000 - kymmenjärjestelmä käsitteen varmentaminen - lukualueen laajennus miljooniin - kellon aikojen hallinta (digitaalikello ja perinteinen kello), aika-	- lausekkeen käsite: sanallisen tehtävän muotoilu laskulausekkeeksi - lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen - säännön mukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia	- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu - kuvioiden ja kappaleiden geometristen ominaisuuksien tutkiminen - kohtisuorat suorat - kulmien luokittelu (terävä, suora, tylppä)	- opittujen mitattavien käyttöä, vertailua ja muuntamista - mittaustulosten arviointia ja mittaamalla tarkistamista	- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen - yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien (pylväs- & viiva) lukeminen

muunnokset (tunti, minuutti, sekunti) - lukujen luokittelua ja järjestämistä - laskualgoritmit: kertolasku allekkain 2- ja 3-numeroisella kertojalla, yhteen- ja vähennyslasku allekkain, jakokulma, jakajana 1-numeroinen luku - päässälasku - laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen - laskujärjestyssopimus - kertotaulu 0-10 varmentaminen - jakolasku: merkintä, päässälasku ja jakojäännöksen käsite - sisältöjako, ositusjako ja jaollisuus - murtoluvun ja desimaaliluvun käsite - samannimisten murtolukujen ja desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslasku - murtoluvun muuttaminen sekaluvuksi				
--	--	--	--	--

Sisällöt 5. luokka

Luvut ja laskutoimitukset	Algebra	Geometria	Mittaaminen	Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys
- laskualgoritmien varmentaminen - päässälaskuja - murtolukujen muunnokset - murtoluvun,	- säännönmuokkauksia, suhteita ja riippuvuuksia - yhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisujen et-	- mittakaava ja yhdenmuotoisuus, suurennoksia ja pienennöksiä - ympyrä ja sen osia (keskipiste,	- mittaamisen periaatteen ymmärtämisen vahvistaminen - mittayksiköiden käyttöä, vertai-	- koordinaatistoon tutustuminen - tietojen luokittelu ja järjestäminen, tyyppiä ja mediaanin käsitteiden pohjus-

desimaaliluvun ja prosentin välinen yhteys - luonnollisten, murtolukujen ja desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla - laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen & pyöristäminen -laskujärjestys-sopimus - negatiivisen kokonaisluvun käsite - erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen keksiminen ja vertaileminen	siminen päättelämällä	säde, halkaisija, kehä) - kulmien mittaus, mittayksikkö (aste) ja luokittelu (suora- & oikokulma, terävä, tylppä, täysikulma) - mittayksiköt (millimetristä kilometriin, milligrammasta tonniin, neliömillimetristä neliökilometriin - kuvioiden ja kappaleiden geometristen ominaisuuksien tutkiminen - varmennetaan peilaus suoran suhteen, - peilaus pisteen suhteen - symmetria-yhtenevyys konkreettein välinein - piiri (kolmio, nelikulmio, monikulmio) - pinta-ala (neliö, suora-kulmio, suunnikas, kolmio) mittayksikkönä neliösenttimetri	lua ja muuntamista (pituus ja massa) - mittaustuloksen arviointia ja mittaamalla tarkistamista	taminen - kokemuksia klassisesta ja tilastollisesta todennäköisyydestä - keskiarvon käsite ja laskeminen
---	-----------------------	--	---	--

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelmanratkaisussa ja esittämällä niitä monipuolisesti välineillä, kuvilla, symboleilla, sanoilla, lukujen avulla tai diagrammeilla
- pyrkii tietoisesti kohdistamaan tarkkaavaisuutensa havaintoja tehdessään; hän pystyy kommunikoimaan havainnoistaan ja ajatuksistaan monipuolisesti: toimimalla, puhumalla, kirjoittamalla ja symbolien avulla
- osaa kuvata reaali maailman tilanteita ja ilmiöitä matemaattisesti: vertailulla, luokittelulla, järjestämällä, konstruoimalla ja mallintamalla
- osaa ryhmitellä tai luokitella annetun ja valitsemansa kriteerin perusteella sekä osaa etsiä yhteistä ominaisuutta; hän osaa erottaa laadullisen ja määrällisen ominaisuuden; hän osaa kuvata asia- ja esineryhmiä tehden niistä tosia ja epätosia väitteitä
- osaa esittää matemaattisia ongelmia uudessa muodossa; hän pystyy tulkitsemaan yksinkertaisen tekstin, kuvan tai tapahtuman ja tekemään suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi
- osaa noudattaa sääntöjä.

Luvut, laskutoimitukset ja algebra

Oppilas

- ymmärtää kymmenjärjestelmän myös desimaalilukujen osalta ja osaa käyttää sitä varmasti; hän ymmärtää negatiivisen luvun ja murtoluvun käsitteet sekä osaa esittää niitä eri metodeilla
- osaa esittää laskutoimitukset kirjallisesti ja suullisesti ja tietää eri laskutoimitusten väliset yhteydet; hän osaa etukäteen arvioida tuloksen suuruusluokan ja tehtävän ratkaisemisen jälkeen tarkistaa laskun vaiheet sekä arvioida ratkaisun mielekkyyden
- osaa muodostaa ja jatkaa lukujonoja sekä esittää riippuvuuksia.

Geometria

Oppilas

- osaa muodostaa kuvioita annettuja ohjeita noudattaen; hän pystyy havaitsemaan yksinkertaisten geometrinen kuvioiden ominaisuuksia sekä tuntee tasokuvioiden käsitteiden muodostamaa rakennetta
- tunnistaa yhdenmuotoisuuden; oppilas osaa peilata suoran suhteen sekä suurentaa ja pienentää kuvioita annetussa suhteessa; hän tunnistaa suoran suhteen symmetriset kuviot
- ymmärtää mittaamisen periaatteen; hän osaa arvioida mittaustuloksen suuruuden ja mittauksen tuloksen mielekkyyden sekä ilmoittaa mittaustuloksen sopivalla mittayksiköllä
- osaa laskea suunnikkaiden ja kolmioiden pinta-aloja ja piirejä.

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Oppilas

- osaa kerätä tietoja, järjestää, luokitella ja esittää niitä tilastoina; hän osaa lukea yksinkertaisia taulukoita ja diagrammeja
- osaa selvittää erilaisten tapausten ja vaihtoehtojen lukumäärän sekä osaa päätellä mahdollottoman ja varman tapauksen.

VUOSILUOKAT 6–9

Vuosiluokkien 6–9 matematiikan opetuksen ydintehtävänä on syventää matemaattisten käsitteiden ymmärtämistä ja tarjota riittävät perusvalmiudet. Perusvalmiuksiin kuuluvat arkipäivän matemaattisten ongelmien mallintaminen, matemaattisten ajattelumallien oppiminen sekä muistamisen, keskittymisen ja täsmällisen ilmaisun harjoittelu.

KESKEISET SISÄLLÖT JA TAVOITTEET

Yhteisiä sisältöjä luokilla 6-9

Ajattelun taidot ja menetelmät
<ul style="list-style-type: none"> • loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista, rakentamista, mallintamista, sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä sekä niiden esittämistä • vertailussa ja riippuvuuksissa tarvittavien käsitteiden tulkinta ja käyttö • matemaattisten tekstien tulkinta ja tuottaminen • todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut, systemaattinen yritys-erehdysmenetelmä, vääräksi osoittaminen, suora todistus • kombinatoristen ongelmien ratkaisemista eri menetelmillä • ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä • matematiikan historiaa.

SISÄLLÖT 6. LUOKKA

Luvut ja laskutoimitukset	Algebra	Funktiot	Geometria	Todennäköisyys ja tilastot
<ul style="list-style-type: none"> • luonnollisten lukujen 10-järjestelmän hallitseminen • lukusuora-ajattelu • murtolukujen yhteen- ja vähennyslasku • laventaminen ja supistaminen • murtoluvun kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla • murtoluvun kertominen murtoluvulla • murto-, desimaali- ja prosenttiluvun yhteys • laskuja desimaalilukujen kymmenes- ja sadasosilla • desimaaliluvun katkaiseminen ja pyöristäminen • kertominen ja jakaminen desimaaliluvulla • prosentin käsite • tutustumista prosenttiluvun ja prosenttiarvon laskeamiseen (1%, 10%, 20%, 25%, 50%, 75%, 100%) • keskiarvo • negatiivisten kokonaislukujen suuruusvertailua • aikalaskut ja aikaväli • mittayksiköiden (pituus ja massa) muuntamisen varmentaminen • arviointi 	<ul style="list-style-type: none"> • yhtälöihin ja epäyhtälöihin tutustuminen 		<ul style="list-style-type: none"> • kuvioiden ja kappaleiden luokittelu • koordinaatisto (origo, akselit, pisteen paikka koordinaatistossa) • pinta-ala (suunnikas, kolmio) • piiri (monikulmio) • tilavuus (suorakulmainen särmiö, kuutio) • mittakaava, suurennos, pienennös • mittayksiköt (kuutiomillimetri, kuutiodesimetri, kuutiodesi- & kuutiometri) • litran ja kuutiodesimetrimin yhteys • arviointi 	<ul style="list-style-type: none"> • tietojen kerääminen ja esittäminen sopivan diagrammin avulla (viiva-, pylväs-, sektori-diagrammi) • diagrammien tulkinta

TAVOITTEET 7. LUOKKA

Oppilas oppii:

- ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan matematiikassa
- matemaattisia käsitteitä ja säännönmukaisuuksia aiempaa täsmällisemmin
- lisää peruslaskutaitoja
- esittämään havaintoja ja päätelmiä havaintojen perusteella
- näkemään säännönmukaisuuksia
- työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti sekä toimimaan ryhmässä.

Sisällöt 7. luokka

Luvut ja laskutoimitukset	Algebra	Funktiot	Geometria	Todennäköisyys ja tilastot
<ul style="list-style-type: none"> • peruslaskutoimitusten (yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolasku) varmentaminen luonnollisilla luvuilla, desimaaliluvuilla, sekä murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskun, supistamisen ja laven- tamisen varmentami- nen • murtolukujen kerto- ja jakolaskun opetta- minen • desimaaliluvun ja murtoluvun yhteyden varmentaminen • kokonaislukujen las- kutoimitusten opet- taminen • potenssin käsitteen opettaminen, potens- sin arvon laskeminen, kun kantalukuna on rationaaliluku & eks- ponenttina positiivi- nen kokonaisluku • vastaluvun, käänteis- luvun, itseisarvon opettaminen • aikalaskujen varmen- taminen, aikavälit • alkuluku, luvun jaka- minen alkutekijöihin, luvun jaollisuussään- töjen opettaminen • lausekkeiden sieven- täminen: laskujärjes- tyksen opettaminen, pyöristäminen ja arvi- ointi, laskimen käyt- töön tutustuminen 	<ul style="list-style-type: none"> • muuttuja-käsite, lausekkeen ar- von laskeminen • monomin kerto- minen ja jakami- nen luvulla • yksinkertaisten monomien yh- teen- ja vähen- nyslasku • lukujonojen tut- kimista ja muo- dostamista 	<ul style="list-style-type: none"> • riippuvuuden havaitsemi- nen ja sen esittäminen muuttujien avulla • lukuparin esittäminen koordinaatis- tossa 	<ul style="list-style-type: none"> • kulmien- välisiä yhte- yksiiä • kolmioihin ja neli- kulmioihin liittyviä kä- sitteitä • säännölliset monikulmiot • ympyrä ja siihen liitty- viä käsitteitä • taso- kuvioiden (kolmio, ne- likulmio) pii- rin ja pinta- alan laske- minen • geometrista konstruointia • yhtenevyys- kuvauksia: peilaukset, kierto- ja siirtotasossa 	<ul style="list-style-type: none"> • diagram- mien tulkin- taa

TAVOITTEET 8. LUOKKA

Oppilas oppii:

- ymmärtämään matemaattisten käsitteiden sääntöjen merkityksiä sekä näkemään matemaatiikan ja reaalimaailman välisiä yhteyksiä
- laskutaitoja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- loogista ja luovaa ajattelua
- ilmaisemaan ajatuksiaan yksiselitteisesti ja perustelemaan toimintaansa ja päätelmiään.

Sisällöt 8. luokka

Luvut ja laskutoimitukset	Algebra	Funktiot	Geometria	Todennäköisyys ja tilastot
<ul style="list-style-type: none"> • suhteen ja verrannollisuuden opettaminen • prosenttilaskentaa: $p\%$ luvusta, alennus, korotus, alennettu & korotettu hinta, kuinka monta prosenttia luku a on luvusta b • pyöristämisen ja arvioinnin vahvistaminen • juuren käsite ja laskutoimituksia neliojuurella • potenssin arvon laskeminen, kun kantalukuna on rationaaliluku ja eksponenttina kokonaisluku 	<ul style="list-style-type: none"> • yhtälön käsite, ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen, verrantomuotoinen yhtälö, vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen • potenssilauseke ja sen sieventäminen, • polynomin käsite, polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolasku 		<ul style="list-style-type: none"> • yhdenmuotoisuuden yhtenevyyden ja mittakaavan varmentaminen • Pythagoraan lause • kolmion ja ympyrän välisiä yhteyksiä, ympyrän kehän pituus, ympyrän pinta-ala 	

TAVOITTEET 9. LUOKKA

Oppilas oppii:

- hallitsemaan matematiikan eri osa-alueita
- käyttämään opittuja taitoja ja soveltamaan niitä ongelmanratkaisussa
- soveltamaan erilaisia menetelmiä tiedonhankintaan ja käsittelyyn
- työskentelemään entistä itsenäisemmin ja pitkäjänteisemmin
- loogista ja luovaa ajattelua.

SISÄLLÖT 9. LUOKKA

Luvut ja laskutoimitukset	Algebra	Funktiot	Geometria	Todennäköisyys ja tilastot
<ul style="list-style-type: none"> prosentti-laskentaa: vertailu- ja muutosprosentti, prosentti-yksikkö, perusarvon laskeminen 	<ul style="list-style-type: none"> yhtälöpari ja sen ratkaiseminen algebrallisesti ja graafisesti epäyhtälö, määrittelyjoukko, ratkaisujoukko 	<ul style="list-style-type: none"> funktion käsite riippuvuuden havaitseminen ja sen esittäminen koordinaattitasossa yksinkertaisten funktioiden tulkitseminen ja niiden kuvaajien piirtäminen koordinaattitasoon funktion kuvaajan tutkimista: funktion nollakohta, suurin ja pienin arvo, kasvaminen ja väheneminen lineaarinen funktio suoraan ja kääntäen verrannollisuus 	<ul style="list-style-type: none"> kappaleiden nimeäminen ja luokittelu varmennetaan Pythagoraan lause, ympyrän kehän pituus ja pinta-ala kappaleen tilavuuden ja pinta-alan laskeminen trigonometriaa ja suora- kulmaisen kolmion ratkaiseminen 	<ul style="list-style-type: none"> todennäköisyyden käsite frekvenssi ja suhteellinen frekvenssi keskiarvon, tyyppiarvon ja mediaanin määrittäminen tutustutaan hajonnan käsitteeseen diagrammien tulkintaa tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käytökelpoisessa muodossa

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Ajattelun taidot ja menetelmät

Oppilas

- huomaa eri tapauksien yhtäläisyydet ja säännönmukaisuudet
- osaa käyttää puheessaan loogisia elementtejä kuten ja, tai, jos niin, ei, on olemassa, ei ole olemassa
- osaa päätellä yksinkertaisten väitelauseiden totuusarvon
- osaa muuntaa yksinkertaisen tekstimuodossa olevan ongelman matemaattiseen esitysmuotoon ja tehdä suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi, ratkaista sen ja tarkistaa tuloksen oikeellisuuden
- osaa käyttää luokittelua matemaattisten ongelmien ratkaisuihin
- osaa esittää järjestelmällisesti mahdolliset ratkaisuvaihtoehdot taulukkoa, puu-, polku- tai muuta diagrammia käyttäen.

Luvut ja laskutoimitukset

Oppilas osaa

- arvioida mahdollista tulosta sekä laatia suunnitelman laskun ratkaisemisesta, ja hänellä on luotettava peruslaskutaito
- korottaa luvun potenssiin, jonka eksponenttina on luonnollinen luku ja pystyy jakamaan luvun alkutekijöihinsä.
- ratkaista tehtäviä, joissa tarvitaan neliöjuurta
- käyttää verrantoa, prosenttilaskua ja muita laskutoimituksia arkielämässä eteen tulevien ongelmien ratkaisemisessa.

Algebra

Oppilas osaa

- ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön
- sieventää yksinkertaisia algebrallisia lausekkeita
- potenssien laskutoimitukset
- muodostaa yksinkertaisesta arkielämään liittyvästä ongelmasta yhtälön ja ratkaista sen algebrallisesti tai pääättelemällä
- käyttää yhtälöparia yksinkertaisten ongelmien ratkaisemiseen
- arvioida tuloksen järkevyyttä sekä tarkastaa ratkaisunsa eri vaiheet.

Funktiot

Oppilas

- osaa määrittää pisteen koordinaatit koordinaatistosta
- osaa laatia taulukon lukupareista annetun säännön mukaan
- osaa etsiä lineaarisen funktion nollakohdan
- osaa jatkaa lukujonoa annetun säännön mukaan ja pystyy kertomaan sanallisesti yleisen säännön annetun lukujonon muodostumisesta
- tietää suoran yhtälön kulmakertoimen ja vakion merkityksen; hän osaa määrittää kahden suoran leikkauspisteen piirtämällä.

Geometria

Oppilas osaa

- tunnistaa eri geometriset muodot ja tuntee niiden ominaisuudet
- soveltaa oppimiansa piirin, pinta-alan ja tilavuuden laskutapoja
- käyttää harppia ja viivoitinta yksinkertaisten geometrinen konstruktioiden tekemiseen
- löytää yhdenmuotoisia ja yhteneviä sekä symmetrisiä kuvioita ja pystyy soveltamaan tätä taitoa kolmioiden ja nelikulmioiden ominaisuuksien tutkimisessa
- soveltaa kahden kulman välisiä yhteyksiä yksinkertaisissa tilanteissa
- käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometriaa suorakulmaisen kolmion osien ratkaisemiseen
- suorittaa mittauksia ja niihin liittyviä laskelmia sekä muuntaa tavanomaisimpia mittayksiköitä.

Todennäköisyys ja tilastot

Oppilas osaa

- määrittää mahdollisten tapausten lukumäärän ja järjestää yksinkertaisen empiirisen tutkimuksen todennäköisyydestä; hän ymmärtää todennäköisyyden ja satunnaisuuden merkityksen arkielämän tilanteissa
- lukea erilaisia taulukoita ja diagrammeja ja määrittää annetusta aineistosta frekvenssit, keskiarvon, mediaanin ja tyyppiarvon.

Aihekokonaisuudet ja eheyttäminen

1. IHMISENÄ KASVAMINEN

- auttaa löytämään matematiikan ja arkielämän välisiä yhteyksiä
- kehittää opiskelutaitoja, kun käytetään monipuolisia työskentelytapoja
- kehittää luovaa ja täsmällistä ajattelutaitoa, jonka avulla opitaan löytämään ja muokkaamaan ongelmia sekä etsimään niihin ratkaisuja
- edistää tavoitteellista toimintaa ja taitoa sietää tilanteita, joissa oppiminen on työlästä ja aikaavievää
- vahvistaa itsetuntoa, kun tieto-, taito- ja osaamistaso kasvaa
- lisää pitkäjänteisyyttä, yritteliäisyyttä
- on päättely- ja arviointikyvyn sekä suhteellisuudentajun vahvistaja
- on vuorovaikutustaitojen kehittäjä
- auttaa ympäristön matemaattisen esteettisyyden havainnoimisessa.

2. KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KANSAINVÄLISYYS

- matematiikan kieli on kansainvälinen
- tutustumista euroon ja muihin rahayksiköihin
- valuuttalaskut
- aika: ajanlasku, aikajana, ikä, kello, aikavyöhykkeet
- matkat, välimatkat, kartan koordinaatit omasta lähiympäristöstä lähtien
- vanhat suomalaiset mittayksiköt
- vieraskieliset tehtävät
- matematiikan historia
- eri maiden mittayksiköitä
- tutkimustehtäviä maantiedon sisällöistä.

3. VIESTINTÄ JA MEDIATAITO

- matemaattisten prosessien ilmaiseminen suullisesti ja kirjallisesti
- kriittinen ajattelu, tuloksien kriittinen tarkastelu
- oleellisen tiedon löytäminen annetusta informaatiosta
- taulukoiden ja diagrammien luominen ja tulkitseminen
- projektitöiden kirjoittaminen tekstinkäsittelyohjelmalla
- kyky hankkia, vertailla ja valikoida tietoa sekä ilmaista sitä tilastollisia tunnuslukuja käyttäen
- oppia arvioimaan tietolähteen luotettavuutta
- tiedonhankintaa eri medioista
- opetusohjelmien käyttö
- verkkoetiikka.

4. OSALLISTUVA KANSALAISUUS JA YRITTÄJYYS

- rahankäyttö
- tuotteen hinnan määräytyminen
- kaupankäyntiin ja matkustamiseen liittyvä laskenta
- prosenttilaskennan sovellukset: korkolaskut, verotus, vaalimatematiikka.

5. VASTUU YMPÄRISTÖSTÄ; HYVINVOINNISTA JA KESTÄVÄSTÄ TULEVAISUUDESTA

- vastuu omista ja yhteisistä työvälineistä
- valintojen tekeminen ja kustannusvaikutukset
- oman talouden hallinta ja kulutuskäyttäytyminen.

6. TURVALLISUUS JA LIIKENNE

- liikennemerkkikuviot geometriassa
- liikenteen tilastointitehtäviä
- soveltavia tehtäviä liikenteestä.

7. IHMINEN JA TEKNOLOGIA

- tietotekniikan käyttö matematiikassa
- laskimenkäyttö
- matematiikka teknologian ymmärryksen ja käyttötaidon kehittäjänä
- oppimispelit
- mallintaminen.

21. YMPÄRISTÖ JA LUONNONTIETO

VUOSILUOKAT 1-4

Ympäristö- ja luonnontieto on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu aineryhmä, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, itseään ja muita ihmisiä, ihmisten erilaisuutta sekä terveyttä ja sairautta.

Ympäristö- ja luonnontiedon opetus tukeutuu tutkivaan ja ongelmakeskeiseen lähestymistapaan, jossa lähtökohtana ovat oppilaan ympäristöön ja oppilaaseen itseensä liittyvät asiat, ilmiöt ja tapahtumat sekä oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset. Kokemuksellisen ja elämyksellisen opetuksen avulla oppilaalle kehittyy myönteinen ympäristö- ja luontosuhde.

Ympäristö- ja luonnontiedon lähestymistavat ja sisällöt valitaan oppilaiden edellytysten ja kehitystason perusteella sekä siten, että opiskelutilanteissa voidaan työskennellä myös maastossa. Ympäristö- ja luonnontietoon liittyvät käsitteet voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilasta, ympäröivää maailmaa ja hänen toimintaansa yhteisön jäsenenä. Näiden kokonaisuuksien opiskelu auttaa häntä ymmärtämään omaa ympäristöään sekä ihmisen ja ympäristön välistä vuorovaikutusta.

Tuusulalainen näkökulma

Tuusulan sijainti pääkaupungin läheisyydessä, kuitenkin luonnon ympäröimänä, antaa hyvät mahdollisuudet tarkastella ja oppia ymmärtämään niin luontoa kuin rakennettuaakin ympäristöä sekä ympäristön ja ihmisen välistä vuorovaikutusta. Ympäristö- ja luonnontiedossa tutustutaan tuusulaisiin elinympäristöihin ja niiden keskeiseen lajistoon, alkaen pihasta ja niitystä aina lähiympäristön vesistöihin. Läpi koko peruskoulun jatkuva kasvion keräys aloitetaan kolmannella luokalla lähiympäristön keskeisestä lajistosta.

1. Vuosiluokka

TAVOITTEET:

Oppilas oppii

- toimimaan ympäristössään turvallisesti sekä noudattamaan annettuja ohjeita koulussa, lähiympäristössään ja liikenteessä
- tuntemaan oman lähiseutunsa luontoa ja rakennettua ympäristöä sekä havaitsemaan niissä tapahtuvia muutoksia
- tekemään havaintoja käyttäen eri aisteja ja luokittelemaan tekemiään havaintoja
- hankkimaan tietoja luonnosta ja ympäristöstä havainnoimalla
- suojelemaan luontoa
- fyysistä ja psyykkistä itsetuntemusta, itsensä ja muiden arvostamista ja sosiaalisia taitoja
- tuntemaan terveyttä edistäviä elämäntapoja.

SISÄLLÖT:

Eliöt ja elinympäristöt tuottajien kuluttajien ja hajottajien näkökulmasta

- opitaan elollisen ja elottoman luonnon peruspiirteet
- havainnoidaan koulun lähialueen eläimiä ja kasveja
- tarkkaillaan koulun lähialueen luontoa eri vuodenaikoina.

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- hahmotetaan koulun piha pihakartalla
- tutustutaan omaan kotiseutuun ja kotikuntaan osana Suomea.

Ympäristön ilmiöitä

- tehdään havaintoja lämpöön ja valoon liittyvistä arkipäivän ilmiöistä.

Ympäristön aineita

- tutustutaan arkielämään liittyviin erilaisiin luonnonmateriaaleihin sekä niitä säästävään käyttöön ja kierrätykseen
- havainnoidaan veden eri olomuotoja lähiympäristössä.

Ihminen ja terveys

- tutustutaan ihmisen kasvuun ja kehitykseen pääpiirteissään
- opitaan huolehtimaan omasta puhtaudesta ja hyvinvoinnista sekä arkipäivän terveystottumuksista
- ymmärretään perheen ja ystävien merkitys oman mielen hyvinvoinnille
- harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri tilanteissa koulussa.

Turvallisuus

- tiedetään sääntöjen merkitys ja niiden noudattaminen kaikkien turvallisuutta ja hyvinvointia edistävänä tekijänä
- harjoitellaan hyviä tapoja koulun arkipäivän ja juhlien tilanteissa
- harjoitellaan oman, toisen ja yhteisen omaisuuden erottamista ja omaisuuden kunnioittamista.

2. Vuosiluokka

TAVOITTEET:

Oppilas oppii

- toimimaan ympäristössään turvallisesti sekä noudattamaan annettuja ohjeita koulussa, lähiympäristössään ja liikenteessä
- tuntemaan oman lähiseutunsa luontoa ja rakennettua ympäristöä sekä havaitsemaan niissä tapahtuvia muutoksia
- tekemään havaintoja käyttäen eri aisteja sekä vertailemaan ja luokittelemaan tekemiään havaintoja
- hankkimaan tietoja luonnosta ja ympäristöstä havainnoimalla, yksinkertaisia tutkimusvälineitä sekä lähdeaineistoja käyttämällä
- suojelemaan luontoa
- fyysistä ja psyykkistä itsetuntemusta, itsensä ja muiden arvostamista ja sosiaalisia taitoja
- tuntemaan terveyttä edistäviä elämäntapoja.

SISÄLLÖT:

Eliöt ja elinympäristöt tuottajien, kuluttajien ja hajottajien näkökulmasta

- tutustutaan lähialueen erilaisiin elinympäristöihin ja eliöiden sopeutumiseen niihin
- opitaan tuntemaan koulun lähialueen eläimiä ja kasveja
- tarkkaillaan lähialueen eliöiden elämänvaiheita.

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- hahmotetaan koulun piha ja lähialue karttakuvana
- tutustutaan omaan kotiseutuun ja kotikuntaan osana Suomea
- tutustutaan maapalloon osana avaruutta
- opitaan vuorokauden- ja vuodenaajat.

Ympäristön ilmiöitä

- tutkitaan erilaisia lämmön lähteitä
- tehdään havaintoja valon ja varjon yhteydestä.

Ympäristön aineita

- tutustutaan arkielämään liittyviin erilaisiin teollisiin materiaaleihin sekä niitä säästävään käyttöön ja kierrätykseen
- havainnoidaan veden ominaisuuksia lähiympäristössä.

Ihminen ja terveys

- tutustutaan ihmisen kehon osiin ja toimintaan pääpiirteissään
- opitaan toimimaan hätätilanteessa ja hoitamaan yksinkertaisia vammoja
- harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustaitoja ja erilaisuuden hyväksymistä.

Turvallisuus

- tiedetään sääntöjen merkitys ja niiden noudattaminen turvallisuutta edistävänä tekijänä
- harjoitellaan turvallista liikkumista koulussa, koulumatkoilla liikenteessä ja vapaa-ajan harrastuksissa
- opitaan kunnioittamaan toisen fyysistä ja psyykkistä koskemattomuutta.

3. Vuosiluokka

TAVOITTEET:

Oppilas oppii

- hankkimaan tietoa luonnosta ja lähiympäristöstään havainnoimalla, tutkimalla ja erilaisia lähdeaineistoja käyttämällä
- jäsentämään tietoa kuvailemalla, vertailemalla ja luokittelemalla
- tunnistamaan pihan ja puiston keskeisimpiä eliölajeja
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- selittämään yksinkertaisten laitteiden toimintaa sekä erilaisten rakenteiden lujuutta
- tuntemaan ilmansuunnat
- tulkitsemaan ja piirtämään yksinkertaisia karttoja
- hahmottamaan Tuusulan osana Suomea
- osoittamaan vastuullisuutta luonnonympäristöä kohtaan
- lajittelemaan ja kierrättämään tuottamia jätteitä
- tuntemaan terveyttä edistäviä elämäntapoja
- toimimaan vastuullisesti ja muut huomioon ottaen
- arvostamaan itseään ja muita ihmisiä
- jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesääntöjä.

SISÄLLÖT:

Eliöt ja elinympäristöt tuottajien, kuluttajien ja hajottajien näkökulmasta

- tutustutaan eliökunnan sukupuhun
- opitaan tunnistamaan pihan- ja puiston keskeisiä kasvi-, sieni ja eläinlajeja
- aloitetaan kasvion kerääminen ohjatusti
- perehdytään kasvien ja sienien lisääntymiseen
- tarkkaillaan luontoa eri vuodenaikoina
- tutustutaan ravinnontuottamiseen.

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- opitaan ilmansuunnat
- tutustutaan erilaisiin lähiympäristön karttoihin ja karttamerkkien selityksiin
- tehdään karttoja luokasta, koulusta ja lähiympäristöstä
- tutustutaan oman kotiseudun ja kotimaan luonnonoloihin ja maisemaan sekä rakennettuun ympäristöön ja ihmisen toimintaan.

Ympäristön ilmiöitä

- tutustutaan magnetismiin ja sen sovelluksena kompassiin
- perehdytään yksinkertaisten laitteiden toimintaperiaatteisiin (esim. pyörä, vipu, jousi)
- perehdytään erilaisten rakenteiden lujuuksiin.

Ympäristön aineita

- opitaan tunnistamaan arkielämään kuuluvia aineita ja materiaaleja ja pohditaan niiden säästävää käyttöä
- perehdytään jätteiden lajitteluun ja kierrätykseen.

Ihminen ja terveys

- harjoitellaan ryhmätyöskentelytaitoja
- opetellaan huolehtimaan omasta terveydestä ja tekemään oman terveyden kannalta terveellisiä valintoja (uni, liikunta, ryhti, suun terveys, ravinto, hygienia)
- keskustellaan hyvien kaverisuhteiden ja perheen merkityksestä
- opitaan arvostamaan monikulttuurisuuden mukanaan tuomaa erilaisuutta.

Turvallisuus

- harjoitellaan hyviä tapoja ja toisten huomioon ottamista
- selvitetään sopimusten ja sääntöjen merkitystä
- perehdytään oman koulun turvallisuuteen selvittämällä ja ehkäisemällä vaaratilanteita sisällä, pihalla, liikenteessä ja retkillä
- ehkäistään kiusaamista ja väkivaltaa ja opitaan kunnioittamaan fyysistä koskemattomuutta.

4. Vuosiluokka

TAVOITTEET:

Oppilas oppii

- hankkimaan tietoa luonnosta ja lähiympäristöstään havainnoimalla, tutkimalla ja erilaisia lähdeaineistoja käyttämällä
- jäsentämään tietoa kuvailemalla, vertailemalla ja luokittelemalla
- kuvaamaan, kuinka eliöt ovat sopeutuneet eri vuodenaikoihin ja erityisesti Suomen talveen
- tunnistamaan niityn ja pellon keskeisimpiä eliölajeja
- selittämään veden olomuodon muutoksia ja veden kiertokulkua luonnossa
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- käyttämään luonnontieteen keskeisiä käsitteitä
- tulkitsemaan monipuolisesti erilaisia karttoja
- hahmottamaan Suomen osana Pohjoismaita
- rakentamaan yksinkertaisen virtapiirin
- tunnistamaan valoon, ääneen ja lämpöön liittyviä ilmiöitä
- toimimaan hätätilanteessa
- yksinkertaisia ensiaputaitoja.

SISÄLLÖT:

Eliöt ja elinympäristöt tuottajien, kuluttajien ja hajottajien näkökulmasta

- tutustutaan eri selkärangaisryhmiin
- perehdytään eläinten elämänsykliin ja lisääntymiseen
- perehdytään eliöiden talveen sopeutumiseen
- opitaan tunnistamaan niityn ja pellon keskeisimpiä kasvi-, sieni- ja eläinlajeja
- jatketaan kasvion keräämistä.

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- opitaan mistä johtuu vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelu
- opitaan käyttämään kartanluvussa avuksi ilmansuuntien ja karttamerkkien lisäksi janamittakaavaa
- tutustaan Pohjoismaiden ja Baltian maiden luonnonoloihin ja maisemaan sekä opitaan hahmottamaan alueen karttaa.

Ympäristön ilmiöitä

- tutustutaan sääilmiöihin
- tutustutaan valon heijastumiseen ja taittumiseen
- tutustutaan äänen etenemiseen ja lämmön siirtymiseen
- tutustutaan sähköön ja opitaan rakentamaan virtapiiri.

Ympäristön aineita

- tutkitaan veden ominaisuuksia ja olomuodon muutoksia
- tutustutaan veden kiertokulkuun luonnossa
- pohditaan vesiensuojelua
- tutkitaan ilman ominaisuuksia ja palamista.

Ihminen ja terveys

- kehitetään ryhmätyöskentelytaitoja
- tutustutaan tavallisimpiin pitkäaikaissairauksiin (diabetes, epilepsia, allergiat, astma)
- opitaan lääkkeiden käytön perussääntöjä
- perehdytään haitallisten vaikuteaineiden (päihteet, tupakka, liimat, myrkyt) vaikutukseen ihmisen terveydelle
- opitaan yksinkertaisia ensiaputaitoja.

Turvallisuus

- opitaan näön- ja kuulonsuojeluun sekä paloturvallisuuteen ja sähkötapaturmien ehkäisyyn liittyviä toimenpiteitä
- opitaan, miten toimia hätätilanteessa
- opitaan, mitä lasten tukiverkkoja on olemassa
- opitaan vastustamaan kielteistä ryhmäpainostusta.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa tehdä havaintoja eri aisteilla sekä osaa kohdistaa huomionsa havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin
- osaa kuvailla, vertailla ja luokitella kappaleita ja eliöitä sekä ilmiöitä niiden erilaisten ominaisuuksien perusteella
- osaa tehdä ohjatusti yksinkertaisia tutkimuksia, jotka kohdistuvat luontoon, luonnon ilmiöihin ja rakennettuun ympäristöön
- osaa käyttää erilaisia tietolähteitä ja vertailla eri tavoin hankkimaansa tietoa
- osaa ilmaista luonnosta ja rakennetusta ympäristöstä hankkimaansa tietoa puhuen, kirjoittaen ja piirtäen.

Eliöt ja ympäristöt

Oppilas

- ymmärtää, kuinka elollinen ja eloton luonto eroavat toisistaan ja osaa kuvata eri elinympäristöjen, kuten pihan, puiston, metsän, niityn ja pellon piirteitä sekä tunnistaa niiden tavallisia eliölajeja; oppilas osaa antaa esimerkkejä selkärangattomista ja selkärangaisista eläimistä
- tuntee vuodenaikojen vaihtelun piirteet ja osaa kuvata, kuinka eliöt ovat sopeutuneet eri vuodenaikoihin ja erityisesti Suomen talveen

- tietää mistä ruoka-aineet ovat peräisin ja missä ruoka tuotetaan
- osaa kuvata luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön eroja, osoittaa kiinnostusta ja vastuullisuutta niitä kohtaan sekä osaa arvioida ympäristön kauneutta, monimuotoisuutta ja viihtyisyyttä
- ymmärtää kartan ilmaisutavan sekä osaa käyttää kartanluvussa apuna ilmansuuntia, karttamerkkien selitystä ja janamittakaavaa ja osaa laatia yksinkertaisen kartan koulun pihasta ja omasta lähiympäristöstään
- osaa kuvata kotiseutunsa ja oman maakuntansa luonnonoloja ja ihmisen toimintaa
- oppilas osaa hahmottaa Suomea, Pohjoismaita ja muita lähialueita sekä ymmärtää näiden alueiden maisemallisen rikkauden
- ymmärtää kotiseutunsa osana Suomea ja Suomen osana Pohjoismaita sekä ymmärtää maapallon ihmisen elinpaikkana.

Ympäristön aineita ja ilmiöitä

Oppilas

- osaa käyttää keskeisiä käsitteitä ja hahmottaa käsitteitä kokonaisuuksina
- osaa käyttää yksinkertaisia tutkimusvälineitä, kuten kelloa, pituusmittoja, lämpömittaria ja luoppia sekä käyttää havaintojen teossa myös itse tehtyjä välineitä
- osaa selittää yksinkertaisten laitteiden, kuten vivun, pyörän, jousen, toimintaa sekä osaa tutkia erilaisten rakenteiden lujuutta
- osaa rakentaa yksinkertaisen virtapiirin pariston, lampun ja johtimien avulla sekä tuntee kodissa käytettäviä sähkölaitteita; hän ymmärtää, että sähkön käyttöön liittyy vaaroja ja osaa käyttää sähkölaitteita turvallisesti
- tuntee erilaisia valon, äänen ja lämmön lähteitä sekä tunnistaa ja osaa tutkia valoon, ääneen ja lämpöön liittyviä ilmiöitä, kuten äänen etenemistä, valon etenemistä ja heijastumista sekä lämmön siirtymistä ja lämmittämistä
- tuntee näön ja kuulon suojeluun sekä palovammojen ehkäisyyn liittyviä toimenpiteitä ja osaa toimia niiden mukaisesti
- osaa tutkia ilman ja veden ominaisuuksia, veden olomuodon muutoksia ja osaa kuvailla veden kiertokulkua luonnossa
- ymmärtää aineen muuttumisen toisiksi aineiksi, esimerkiksi kynttilän tai puun palaessa, sekä tuntee herkästi syttyviä aineita ja osaa käyttää alkusammutusvälineitä
- tuntee erilaisten aineiden ja materiaalien ominaisuuksia ja käyttötarkoituksia ja tietää, että kotona voi olla vahingollisia aineita, kuten lääkkeitä, pesu- ja puhdistusaineita sekä liuottimia, tupakka- ja alkoholituotteita
- osaa lajitella jätteitä, ei roskaa ympäristöä sekä osaa säästää vettä, sähköä ja lämpöä.

Ihminen ja terveys

Oppilas

- osaa kuvata kasvun ja kehityksen sekä elämänkulun eri vaiheita, osaa nimetä ihmisen tärkeimmät ruumiinosat ja keskeisiä elintoimintoja
- tuntee terveyttä edistäviä arkikäytäntöjä ja tottumuksia: vuorokausirytmä, riittävä uni ja lepo, ravinto, säännöllinen ruokaileminen, päivittäinen liikunta, oikeat työskentelyasennot koulussa ja kotona, ryhti, suun terveys, hygienia, pukeutuminen
- osaa perussäännöt ryhmässä toimimisesta ja kohteliaasta käytöksestä; hän osaa tunnistaa ja nimetä erilaisia tunteita ja tietää, että tunteiden ilmaisua voidaan säädellä
- osaa kuvata tavallisimpia lasten sairauksia, niiden oireita ja itsehoitoa; hän tietää lääkkeiden käytön perussääntöjä; hän osaa yksinkertaisia ensiaputaitoja sekä osaa hälyttää ja hakea apua tarvittaessa.

Turvallisuus

Oppilas

- oppii toimimaan hätätilanteessa
- osaa kuvata erilaisia kiusaamisen ja väkivallan tunnuspiirteitä; hän tietää yksilön oikeuden fyysiseen koskemattomuuteen sekä tunnistaa hyväksytyt ja ei-toivotut kosketuksen erot; hän tietää, miten tarvittaessa voi hakea apua itselleen ja tietää, ketkä auttavat koulussa ja lähiyhteisössä

- tietää ikäkautensa mukaisesti, mikä on luvallista toimintaa ja mikä ei
- tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä lähiympäristössä ja liikuttaessa liikenteessä, vesillä tai jäällä; hän tuntee jalankulkijana ja pyöräilijänä keskeiset liikennesäännöt ja ymmärtää, miksi sovittuja ohjeita ja sääntöjä pitää noudattaa.

AIHEKOKONAIUUDET BIOLOGIASSA, MAANTIEDOSSA, YMPÄRISTÖ- JA LUONNONTIEDOSSA

1. Ihmisenä kasvamisen

Ihmisenä kasvamisen on vahvasti esillä niin ympäristö- ja luonnontiedon kuin biologiankin tavoitteissa ja sisällöissä läpi koko peruskoulun. Esimerkiksi kolmannen ja neljännen luokan sisällöissä ("Ihminen ja terveys"), viidennen ja kuudennen luokan sisällöissä ("Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys") sekä yhdeksännen luokan sisällöissä ("Ihminen ja evoluutio") toteutuvat ihmisenä kasvamisen päämäärät.

2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys ovat selvästi näkyvissä niin ympäristö- ja luonnontiedon kuin maantiedonkin tavoitteissa ja sisällöissä läpi koko peruskoulun. Kotiseutua, suomalaisuutta ja pohjoismaalaisuutta tarkastellaan erityisesti kolmannella, neljännellä ja yhdeksännellä luokalla. Viidennellä ja kahdeksännellä luokalla perehdytään Eurooppaan ja eurooppalaisuuteen. Muihin kulttuureihin luodaan katsaus kuudennen, seitsemännen ja kahdeksännen luokan maantiedossa.

3. Viestintä ja mediataito

Tavoitteena on median luonteva käyttö kulloinkin käsiteltävänä olevan aiheen osalta ja tiedon kriittinen tarkastelu. Harjoitellaan tiedonhankintaa, tulkitsemista ja tuottamista, apuna mahdollisuuksien mukaan erilaiset viestintätekniset välineet. Seurataan ajankohtaisia kotimaan ja ulkomaiden tapahtumia ja pyritään sijoittamaan tapahtumat kartalle.

4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Esimerkiksi yhdeksännen luokan maantiedossa tarkastellaan erilaisia elinkeinoja ja elinkeinorakenteen muutosta. Aluesuunnittelun yhteydessä tarkastellaan yksilön vaikutusmahdollisuuksia yhteiskunnassa.

5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Vastuu ympäristöstä ja kestävä kehityksen periaatteet muodostavat ympäristö- ja luonnontiedon perustan, ja ne ovat näin ollen taustalla kaikissa opetettavissa asioissa. Tarkemmin aihealueeseen perehdytään esimerkiksi kolmannen luokan sisällöissä ("Ympäristön aineita") sekä yhdeksännellä luokalla ("Ihminen ja ympäristö").

6. Turvallisuus ja liikenne

Aihekokonaisuuden päämäärät toteutuvat esimerkiksi kolmannen ja neljännen luokan sisällöissä ("Ihminen ja terveys" ja "Turvallisuus"). Aihekokonaisuutta tarkastellaan myös viidennellä ja kuudennella luokalla "Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys" -sisältöosuuksissa sekä yhdeksännen luokan sisällössä ("Ihminen ja evoluutio").

7. Ihminen ja teknologia

Teknologiaan perehdytään mm. kolmannen luokan sisällöissä ("Ympäristön ilmiöitä" ja "Ympäristön aineita"). Neljännellä luokalla tutustutaan sähköön ja sähkölaitteisiin. Tuotteen elinkaaresta ja sen ympäristövaikutuksista (elinkaarianalyysi) puhutaan erityisesti yhdeksännellä luokalla ("Ihminen ja ympäristö"). Maantiedossa erilaisten kulttuurien tarkastelun yhteydessä perehdytään teknologian kehitykseen ja siihen vaikuttaviin tekijöihin eri kulttuureissa.

22. BIOLOGIA JA MAANTIETO

VUOSILUOKAT 5-6

Biologian opetuksessa tutkitaan elämää ja sen ilmiöitä. Opetus järjestetään siten, että oppilas oppii tunnistamaan eliölajeja, ymmärtämään eliöiden ja niiden elinympäristöjenvälistä vuorovaikutusta sekä arvostamaan ja vaalimaan luonnon monimuotoisuutta. Biologian- opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta tuntemaan myös itseään ihmisenä ja osana luontoa. Ulkona tapahtuvassa opetuksessa oppilaan tulee saada myönteisiä elämyksiä ja kokemuksia luonnosta sekä oppia havainnoimaan ympäristöä. Biologian opetuksen tulee perustua tutkivaan oppimiseen. Opetusta toteutetaan sekä maastossa että luokkahuoneessa.

Maantiedon opetuksessa tarkastellaan maapalloa ja sen erilaisia alueita. Opetuksen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään luonnon ja ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja niiden välistä vuorovaikutusta eri alueilla. Maantiedon opetuksen tavoitteena on laajentaa oppilaan maailmankuvaa kotimaasta Eurooppaan ja muualle maailmaan. Opetus järjestetään siten, että oppilas saa käsityksen luonnonympäristöjen ja kulttuuriympäristöjen rikkaudesta eri puolilla maapalloa ja oppii arvostamaan niitä. Maantiedon opetuksen tulee luoda pohjaa kansojen ja kulttuurienväliselle suvaitsevaisuudelle ja kansainvälisyydelle.

Vuosiluokilla 5–6 biologian ja maantiedon opetukseen integroidaan myös terveystiedon opetusta. Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii ymmärtämään omaa kasvuaan ja kehitystään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena prosessina sekä ihmisen ja hänen ympäristönsä välisenä vuorovaikutuksena.

Biologian ja maantiedon opetuksen tulee painottaa vastuullisuutta, luonnon suojelua ja elinympäristöjen vaalimista sekä tukea oppilaan kasvua aktiiviseksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.

Tuusulalainen näkökulma

Viidennellä ja kuudennella luokalla pidemmätkin opintoretket ovat mahdollisia, jolloin lähiympäristöön tutustumista voidaan jatkaa pihapiiristä laajemmalle. Ravinnontuotantoon perehdyttäessä voidaan esimerkiksi vierailla tuusulalaisella maatilalla. Metsä- ja suoekosysteemeihin tutustuttaessa keskitytään erityisesti tuusulalaisiin elinympäristöihin ja niiden keskeiseen lajistoon. Kolmannella luokalla aloitettua kasvion keräämistä jatketaan. Vesiensuojelussa tarkastellaan erityisesti Tuusulan vesistöjen tilaa. Euroopan maantiedon yhteydessä voidaan tutustua myös Tuusulan euroopalaisiin ystävyyskuntakaupunkeihin.

Riihikallion koulussa opiskellaan 5. ja 6. luokalla Afrikan ja Aasian aluemaantietoa pääpiirteittäin. Näiden maanosien aluemaantiedon opiskelu tarjoa erinomaisen mahdollisuuden integroiviin kokonaisuuksiin muiden reaaliaineiden (historia, uskonto) kanssa sekä luo valmiuksia myöhempien vuosiluokkien maantiedon opiskelulle, jossa korostuu kahden tai useamman maanosan vertailu.

5. Vuosiluokka

TAVOITTEET:

Oppilas oppii:

- tuntemaan metsien eliölajeja, niiden rakennetta ja elämää sekä sopeutumista elinympäristöönsä
- liikkumaan luonnossa sekä havainnoimaan ja tutkimaan luontoa maastossa
- ymmärtämään, että ihminen on ravinnontuotannossaan riippuvainen muusta luonnosta
- kehittämään ympäristölukutaitoaan, toimimaan ympäristöystävällisesti, huolehtimaan lähiympäristöstään ja suojelemaan luontoa
- tietämään perusasiat ihmisen rakenteesta ja elintoiminnoista
- arvostamaan kasvua ja kehitystä jokaisen henkilökohtaisena prosessina, tunnistamaan murrosiän tunnuspiirteitä sekä ymmärtämään ihmisen seksuaalisuutta
- pohtimaan kasvuun, kehitykseen, ihmisten erilaisuuteen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyviä kysymyksiä
- ottamaan vastuuta omista teoistaan sekä ottamaan huomioon toiset ihmiset
- perehtyy Euroopan maantietoon.

SISÄLLÖT:

Eliöt ja elinympäristöt tuottajien, kuluttajien ja hajottajien näkökulmasta

- tutustutaan monipuolisesti metsään elinympäristönä ja tehdään tutkimuksia kuivassa ja tuoreessa kangasmetsässä
- tutustutaan erilaisiin ravintoketjuihin
- opitaan, että vihreät kasvit tuottavat itse ravintonsa yhteyttämisen avulla
- opitaan tunnistamaan metsän keskeisimpiä kasvi-, sieni ja eläinlajeja
- jatketaan kasvion keräämistä
- tutustutaan metsien hyötykäyttöön
- tutustutaan jokamiehenoikeuksiin ja -velvollisuuksiin.

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

- tutustutaan ihmisen kehon rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä lisääntymiseen
- tutustutaan murrosiän mukanaan tuomiin fyysisiin, psyykkisiin ja sosiaalisiin muutoksiin.

Eurooppa osana maailmaa

- tutustutaan Euroopan karttakuvaan ja sen sijoittumiseen maailmankartalla
- tutustutaan Euroopan valtioihin ja tärkeimpiin kaupunkeihin
- tutustutaan Euroopan kasvillisuus- ja ilmastovyöhykkeisiin ja ihmisen toimintaan.

<i>Afrikan aluemaantietoa pääpiirteittäin.</i>
--

6. vuosiluokka

TAVOITTEET:

Oppilas oppii:

- tuntemaan soiden eliölajeja, niiden rakennetta ja elämää sekä sopeutumista elinympäristöönsä
- liikkumaan luonnossa sekä havainnoimaan ja tutkimaan luontoa maastossa
- hahmottamaan eliökunnan kokonaisuuden ja luokittelemaan eliöitä
- kehittämään ympäristölukutaitoaan, toimimaan ympäristöystävällisesti, huolehtimaan lähiympäristöstään ja suojelemaan luontoa
- pohtimaan kasvuun, kehitykseen, ihmisten erilaisuuteen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyviä kysymyksiä
- ottamaan vastuuta omista teoistaan sekä ottamaan huomioon toiset ihmiset
- hahmottamaan maailmankartan ja tuntemaan sen keskeisen nimistön
- laatimaan ja tulkitsemaan karttoja sekä käyttämään tilastoja, diagrammeja, kuvia ja sähköisiä viestimiä maantieteellisen tiedon lähteinä
- ymmärtämään ihmisen toiminnan riippuvuutta ympäristön tarjoamista mahdollisuuksista maapallolla
- arvostamaan ja suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin, niiden kansoihin ja kulttuureihin.

SISÄLLÖT:

Eliöt ja elinympäristöt tuottajien, kuluttajien ja hajottajien näkökulmasta

- tutustutaan monipuolisesti suohon elinympäristönä
- opitaan tunnistamaan soiden keskeisimpiä kasvi-, sieni ja eläinlajeja
- jatketaan kasvion keräämistä
- tutustutaan eliökunnan kehittymiseen ja luokitteluun
- perehdytään ravinnontuotantoon.

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

- pohditaan oman kehon arvostamiseen ja suojeluun liittyviä kysymyksiä
- tutustutaan tervettä kasvua ja kehitystä edistäviin ja haittaaviin tekijöihin
- pohditaan ihmissuhteisiin, huolenpitoon ja tunteidensäätelyyn liittyviä kysymyksiä
- opitaan tuntemaan ikäkauteen liittyvät oikeudet ja vastuu.

Ihmisen elämä ja luonnonympäristöjen monimuotoisuus maapallolla.

- opitaan maailmankartan keskeinen nimistö ja keskeiset karttataidot
- tutustutaan maapallon ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeisiin ja niiden vaikutukseen ihmisen elämään
- pohditaan luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta maapallolla sekä ihmisen toiminnan aiheuttamia muutoksia ympäristössä
- pohditaan luonnon monimuotoisuuden merkitystä.

Aasian aluemaantietoa pääpiirteittäin.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- oppii ymmärtämään ihmisen toiminnan riippuvuutta ympäristön tarjoamista mahdollisuuksista maapallolla
- oppii arvostamaan ja suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin, niiden kansoihin ja kulttuureihin

- osaa liikkua luonnossa sekä havainnoida ja tutkia luontoa
- osaa kuvata tekemiään yksinkertaisia luontoon ja muuhun ympäristöön liittyviä tutkimuksia sekä selostaa niiden tuloksia
- tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja osaa kerätä lähiympäristön kasveja ohjeiden mukaisesti.

Eliöt ja elinympäristöt

Oppilas

- tuntee eri selkärangaisryhmät ja tunnistaa lähiympäristön yleisimmät nisäkkäät, linnut ja kalat sekä osaa kertoa esimerkkejä eläinten sopeutumisesta ympäristöönsä
- tietää, että vihreät kasvit valmistavat itse oman ravintonsa yhteyttämisen avulla
- osaa selittää ravintoketjun pääperiaatteet jonkin esimerkin avulla
- ymmärtää ja osaa antaa esimerkkejä siitä, miksi ja miten ihminen on riippuvainen luonnosta ja osaa selvittää peruselintarvikkeiden alkuperän
- osaa antaa esimerkkejä siitä, miten lähiluontoa ja asuinympäristöä voidaan vaalia ja suojella.

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

Oppilas

- osaa kuvata perusasioita ihmisen rakenteesta ja elintoiminnoista
- osaa tarkastella omaan kasvuunsa ja kehitykseensä liittyviä muutoksia, osaa selittää murrosiän ja seksuaalisen kehityksen muutoksia tytöillä ja pojilla sekä antaa esimerkkejä niiden yksilöllisestä ilmenemisestä
- osaa antaa esimerkkejä siitä, miten tunteidenilmaisua voidaan säädellä, ja siitä, miten asioita voidaan tarkastella myös muiden ihmisten näkökulmasta, sekä osaa esimerkein kuvata tunneilmaisuuksiin liittyvää ihmisten erilaisuutta
- tietää ikäkauteensa liittyvät oikeutensa ja vastuunsa.

Karttataidot

Oppilas

- osaa etsiä kartastosta tutkimiaan paikkoja, käyttää kartanluvussa hyväkseen karttamerkkejä ja mittakaavoja sekä osaa tulkita erilaisia karttoja
- osaa tulkita tilastoja, diagrammeja, kuvia, ja sähköisten viestimien välittämää tietoa sekä osaa kriittisesti arvioida eri tietolähteitä
- osaa itse laatia yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.

Eurooppa osana maailmaa

Oppilas

- tietää pääpiirteissään Euroopan valtiot ja niiden pääkaupungit sekä osaa kuvata luonnonolojen vaihtelua ja ihmisen toimintaa Euroopassa.

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

Oppilas

- tietää maailmankartan keskeisen nimistön, kuten maanosat, valtameret, suurimmat vuoristot sekä sademetsä- ja aavikkoalueet
- tietää, että maapallolla on erilaisia ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä ja osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten ilmasto-olot, kuten lämpötila ja sademäärä, vaikuttavat ihmisen toimintaan, erityisesti maatalouteen ja asumiseen, eri vyöhykkeillä sekä osaa kuvata ihmisten elämää erilaisissa ympäristöissä
- osaa kertoa esimerkkejä eri alueilta siitä, miten ihmisen toiminta, kuten kaupunkien ja teollisuuden rakentaminen, liikalaiduntaminen ja polttopuun kerääminen, ovat aiheuttaneet muutoksia ympäristössä
- osaa tunnistaa oman kulttuurin ja vieraiden kulttuurien piirteitä.

22.1. Biologia

VUOSILUOKAT 7-9

Biologian opetuksessa tutkitaan elämää, sen ilmiöitä ja edellytyksiä. Opetuksen tulee kehittää oppilaan luonnontuntemusta ja ohjata ymmärtämään luonnon perusilmiöitä. Tavoitteena on, että oppilaat tutustuvat myös evoluutioon, ekologian perusteisiin ja ihmisen rakenteeseen ja elintoihin. Biologian opetuksessa oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota ihmisen ja muun luonnon välisiin vuorovaikutussuhteisiin sekä korostetaan ihmisen vastuuta luonnon monimuotoisuuden suojelusta.

Biologian opetuksen tulee perustua tutkivaan oppimiseen ja kehittää oppilaan luonnontieteellistä ajattelua. Opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle valmiudet havainnoida ja tutkia luontoa sekä hyödyntää biologisen tiedon haussa myös tietoteknisiä mahdollisuuksia. Opetus järjestetään siten, että oppilaat saavat myönteisiä elämyksiä ja kokemuksia luonnossa opiskelusta, oppilaiden ympäristötietoisuus kehittyy ja halu vaalia elinympäristöjä ja elämän eri muotoja kasvaa.

Tuusulalainen näkökulma

Vesi- ja metsäekosysteemeihin tutustuttaessa otetaan huomioon erityisesti tuusulalaiset elinympäristöt ja niiden keskeinen lajisto. Mahdollisuuksien mukaan tehdään opintoretkeä lähiympäristöön, esimerkiksi Tuusulanjärven rantaan. Tuusulalaiseen lajistoon perehtymistä jatketaan myös kasvion keräämisen yhteydessä. Perehdytään ympäristön tilaan Tuusulassa ja pohditaan omia vaikutusmahdollisuuksia ympäristön tilan kohentamiseksi.

7. vuosiluokka

TAVOITTEET:

Oppilas oppii

- käyttämään biologialle ominaisia käsitteitä ja tiedonhankintamenetelmiä
- tutkimaan ympäristöä ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä, esim. veden ominaisuuksien (pH, lämpötila, näkösyvyys tms.) tutkiminen, planktonin ja veden selkärangattomien haavinta, planktonin tutkiminen mikroskoopilla, kalan rakenteen tutkiminen preparoinnin yhteydessä
- hahmottamaan vesiekosysteemin rakennetta ja toimintaa ja ymmärtämään yhteyttämisen merkityksen vesiekosysteemin kannalta
- tunnistamaan erityisesti Tuusulan alueen ranta- ja vesiekosysteemin eliölajeja
- tuntemaan kotiseudun vesistöjä ja arvostamaan niiden monimuotoisuutta sekä suhtautumaan myönteisesti niiden vaalimiseen
- tunnistamaan kotiseudun vesistöjen ympäristömuutoksia
- ymmärtämään syy-seuraus -suhteita, jotka vaikuttavat esim. rannan kasvillisuuden vyöhykeisyyteen tai eliöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin (mm. ekologinen lokero).

SISÄLLÖT:

Vesiekosysteemi

- tutustutaan tutkittavan vesiekosysteemin ominaispiirteisiin ja opitaan arvostamaan sen monimuotoisuutta
- perehdytään erilaisiin elämän perusilmiöihin, kuten yhteyttämiseen ja kasvien merkitykseen vesiekosysteemissä, ravintoketjuun ja hyönteisten kasvuun ja kehitykseen (muodonvaihdos)
- tutkitaan vesiekosysteemiä omakohtaisesti (esim. planktonin ja veden selkärangattomien keruu ja mikroskointi, kalan preparointi, vesikasvien rakenteen tutkiminen yms.)

- opitaan tunnistamaan rannan ja vesien kasvi- ja eläinlajeja, painottuen Tuusulan alueen keskeiseen lajistoon
- mahdollisuuksien mukaan jatketaan kasvion keräämistä opettajan johdolla (vain muutama yleinen rannan kasvi)
- opitaan ymmärtämään rannan ja vesien lajiston sopeutumista omaan elinympäristöönsä (mm. ekologinen lokero -käsite)
- tutustutaan erilaisiin järvityyppeihin ja lähialueen vesistöjen (esim. Tuusulanjärven) erityispiirteisiin.

8. vuosiluokka

TAVOITTEET:

Oppilas oppii

- käyttämään biologialle ominaisia käsitteitä ja tiedonhankintamenetelmiä
- tutkimaan ympäristöä ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä, esim. mikroskoopin käyttöä kasvien rakenteen tutkimisessa tai ympäristön tilan arviointia kenttätutkimuksin (esim. jäkäläanalyysi)
- hahmottamaan metsäekosysteemin rakennetta ja toimintaa
- kuvaamaan erilaisia elämän perustapahtumia, kuten yhteyttäminen, kasvien lisääntymistä, kasvien ja eläinten talvehtimista
- tunnistamaan metsän eliölajeja, erityisesti Tuusulan alueen keskeistä lajistoa
- arvostamaan metsäluonnon monimuotoisuutta ja suhtautumaan myönteisesti sen vaalimiseen
- ymmärtämään syy-seuraus -suhteita, esim. eliöiden keskinäisiä vuorovaikutussuhteita
- tuntemaan kasvien kasvattamisen ja viljelyn periaatteita.

SISÄLLÖT:

Metsäekosysteemi

- opitaan kasvisolun rakenne ja toiminnot
- perehdytään yhteyttämiseen ja sen merkitykseen eliökunnan kannalta
- tutustutaan ekosysteemi-käsitteeseen, mm. ekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan (esim. ravintoketju sekä ravinteiden ja energian kulku)
- tarkastellaan metsäekosysteemin ominaispiirteitä ja mahdollisuuksien mukaan tutkitaan niitä omakohtaisesti (esim. metsäretket, mikroskooppityöt)
- tutustutaan sienten lisääntymiseen sekä kasvien rakenteeseen ja elintoimintoihin (esim. veden ja sokerin kulku, lisääntyminen, talvehtiminen tms.)
- opitaan tunnistamaan metsän kasvi-, eläin- ja sienilajeja painottuen Tuusulan alueen keskeiseen lajistoon
- jatketaan kasvion keräämistä
- tutustutaan kasvinviljelyyn, metsänhoitoon ja metsän kestävän käytön periaatteisiin
- opitaan nimeämään ja kuvaamaan eri metsätyyppejä
- perehdytään metsäluonnon monimuotoisuuden merkitykseen ja opitaan arvostamaan sitä
- tutustutaan eliökunnan jäsentämiseen pääryhmittäin ja opitaan ymmärtämään ryhmittelyn perusteet.

9. vuosiluokka

TAVOITTEET:

Oppilas oppii

- käyttämään biologialle ominaisia käsitteitä ja tiedonhankintamenetelmiä
- käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä monipuolisesti ihmiskehon ja elintoimintojen tutkimiseen, esim. mikroskoopin käyttö (solu, kudokset yms.), elinten preparointi,

keuhkojen tilavuuden mittaaminen, verenpaineen ja sydämen lyöntitiheyden mittaaminen, veriryhmän määrittäminen, aistien testaaminen tms.

- tuntemaan ihmisen perusrakenteen ja keskeiset elintoiminnot sekä ymmärtämään seksuaalisuuden biologisen perustan
- tuntemaan perinnöllisyyteen liittyviä keskeisiä käsitteitä
- ymmärtämään ympäristönsuojelun keskeiset tavoitteet ja luonnonvarojen kestävä käytön periaatteet
- arvostamaan luonnon monimuotoisuutta sekä suhtautumaan myönteisesti sen vaalimiseen
- tunnistamaan kotiseudun ympäristömuutoksia, pohtimaan niiden syitä ja esittämään ongelmien ratkaisumahdollisuuksia.

SISÄLLÖT:

Ihminen

- opitaan eläinsolun rakenne ja sen erot kasvisoluun nähden
- opitaan tuntemaan ihmisen perusrakenne ja keskeiset elintoiminnot (kudosten, elinten ja elimistöjen rakenteen ja toiminnan pääpiirteet)
- opitaan ymmärtämään seksuaalisuuden biologinen perusta ja sen erilaiset ilmenemismuodot
- perehdytään ihmisen lisääntymiseen (sukupuolisolujen synty, yhdyntä, hedelmöitys, raskauden kulku ja synnytys) ja tutustutaan myös mikrobien lisääntymiseen.

Perinnöllisyys, evoluutio ja ympäristö

- opitaan ymmärtämään perimän ja ympäristön merkitys ihmisen ominaisuuksien kehityksessä ja tutustutaan periytymiseen liittyviin keskeisiin käsitteisiin
- opitaan evoluution peruspiirteet ja ihmisen evoluution vaiheet
- perehdytään ekologisesti kestävä kehityksen ja ympäristönsuojelun sisältöön ja keskeisiin tavoitteisiin sekä niiden merkitykseen luonnon säilymisen ja yhteisen hyvinvoinnin kannalta
- tutkitaan Tuusulan alueen ympäristön tilaa ja ympäristömuutoksia
- pohditaan ongelmien ratkaisumahdollisuuksia ja omaa ympäristökäyttäytymistä sekä tarkastellaan oman lähiympäristön tilaa parantavia toimia
- perehdytään kestävä kehityksen mukaisiin tavoitteisiin ja pyritään toimimaan niiden mukaisesti
- opitaan ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön periaatteet
- opitaan ymmärtämään luonnon monimuotoisuuden merkitys ekologisen kestävyys kannalta.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Biologian tutkimustaidot

Oppilas osaa

- käyttää mikroskooppia näytteitä tutkiessaan
- työskennellä maastossa ja laboratoriossa annettujen ohjeiden mukaan sekä osaa kerätä kasveja ohjeiden mukaisesti
- toteuttaa itsenäisesti pienimuotoisia tutkimuksia.

Luonto ja ekosysteemit

Oppilas osaa

- jaotella eliöitä pääryhmittäin keskeisten tuntomerkkien avulla ja osaa tunnistaa lähiluonnon kasvi-, eläin- ja sienilajeja
- kuvata ekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan
- nimetä ja kuvata metsä- ja järviyyppejä
- tehdä pienimuotoisia metsä-, vesi- tai suoekosysteemiin liittyviä tutkimuksia
- selostaa perusasioita metsänhoidosta ja kasvinviljelystä
- kuvata esimerkein luonnon monimuotoisuutta, osaa perustella sen merkitystä ekologisen kestävyys kannalta sekä tuntee metsien kestävä käytön periaatteet.

Elämä ja evoluutio

Oppilas osaa

- kuvata pääpiirteet kasvi- ja eläinsolun rakenteesta
- selostaa fotosynteesin ja kuvata sen merkityksen eliökunnan kannalta
- kuvata kasvien, eläinten, sienten ja mikrobien lisääntymistä
- selostaa evoluution peruspiirteet ja ihmisen evoluution vaiheet
- jäsentää eliökunnan pääryhmiin ja perustella ryhmittelyn.

Ihminen

Oppilas osaa

- kuvata ihmisen tärkeimpien kudosten, elinten ja elimistöjen rakenteen ja toiminnan pääpiirteet
- selvittää seksuaalisuuden erilaisia ilmenemismuotoja
- selostaa pääpiirteissään sukupuolisolujen synnyn, yhdyntän, hedelmöityksen, raskauden kulun ja synnytyksen
- käyttää periytymiseen liittyviä keskeisiä käsitteitä.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- kuvata ekologisesti kestävästä kehitystä sekä luonnon monimuotoisuuden säilymisen ja ympäristösuojelun merkitystä
- tehdä pienimuotoisia tutkimuksia oman elinympäristönsä tilasta
- kertoa esimerkkejä kotiseutunsa luonnonympäristön muuttumisesta ja antaa esimerkkejä siitä, millä tavalla voi itse toimia kestävästä kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

22.2. Maantieto

VUOSILUOKAT 7-9

Maantiedonopetuksessa tutkitaan maapalloa ja sen erilaisia alueita sekä alueellisia ilmiöitä. Opetuksen tulee kehittää oppilaiden maantieteellistä maailmankuvaa ja sen alueellista perustaa. Maantiedon opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kykyä tarkastella luonnonympäristöä, rakennettua ympäristöä ja sosiaalista ympäristöä sekä ihmisen ja ympäristönvälistä vuorovaikutusta paikallistasolta globaalille tasolle saakka. Opetuksen tulee ohjata oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia maailmassa ja arvioimaan niiden vaikutusta luontoon ja ihmisen toimintaan.

Maantiedonopetus järjestetään siten, että oppilaiden kulttuurientuntemus lisääntyy ja kyky ymmärtää ihmisten elämän ja elinympäristöjen erilaisuutta eri puolilla maailmaa kehittyy. Maantiedonopetuksen tulee toimia siltana luonnontieteellisen ja yhteiskuntatieteellisen ajattelun välillä. Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita pohtimaan maapallolla esiintyvien luonnontieteellisten, kulttuuristen, sosiaalisten ja taloudellisten ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita. Maantiedonopetuksen tulee tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneiksi kansalaisiksi.

Tuusulalainen näkökulma

Etenkin yhdeksännen luokan maantieto tarjoaa mahdollisuuden kotiseudun lähempään tarkasteluun. Tällöin voidaan perehtyä esim. ympäristön tilaan Tuusulassa, Tuusulan väestönkasvuun, väestörakenteen muutokseen ja ihmistoiminnan vaikutukseen Tuusulan maiseman muuttumisessa. Kotiseutututietoutta voidaan syventää omakohtaisen kotiseutututkimuksen muodossa.

7. Vuosiluokka

TAVOITTEET:

Oppilas oppii

- käyttämään ja tulkitsemaan fyysisiä karttoja ja teemakarttoja sekä käyttämään muita maantieteellisiä tietolähteitä, kuten diagrammeja, tilastoja, valokuvia, kirjallisuutta, uutislähteitä sekä sähköisiä viestimiä
- määrittelemään alueiden sijainnin ja paikkojenväliset etäisyydet
- ymmärtämään planetaarisuuden vaikutuksia maapallolla
- ymmärtämään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta tarkasteltavilla alueilla sekä oppii tietämään syyt, jotka ohjaavat ihmisen toimintojen sijoittumista
- tunnistamaan eri kulttuurien piirteitä ja suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin ja niiden kansoihin sekä erilaisten kulttuurien edustajiin
- ymmärtämään ja kriittisesti arvioimaan uutistietoa, esimerkiksi maailmanlaajuisista ympäristö- ja kehityskysymyksistä sekä oppii toimimaan itse kestävän kehityksen mukaisesti.

SISÄLLÖT:

Maanosien maailma

- opitaan kartankäytön perusteita: mm. ilmansuunnat, asteverkko, sijainnin määrittäminen koordinaattien avulla, etäisyyden määrittäminen janamittakaavan avulla, fyysisten karttojen ja teemakarttojen tulkinta
- opitaan hahmottamaan maailman karttakuva yleispiirteissään: mantereet, maanosat, valtameret
- perehdytään kahden tai useamman maanosan luonnonoloihin, ihmistoimintaan ja kulttuuriin piirteisiin (esim. Pohjois- ja Etelä-Amerikka) ja vertaillaan maanosia keskenään
- opitaan ymmärtämään planetaarisuuden vaikutukset vuorokauden ja vuodenaikojen vaihteluun sekä lämmön jakautumiseen maapallolla (lämpövyöhykkeisyys)
- opitaan laatimaan ilmastodiagrammi tilastotietojen perusteella ja perehdytään eri alueiden ilmaston vertailuun ilmastodiagrammien avulla
- tutustutaan mannerlaattojen liikkeisiin ja poimuvuoriston syntyyn (yleisellä tasolla).

8. vuosiluokka

Euroopan maantiedettä on käsitelty jo viidennellä luokalla, joten kahdeksannen luokan aluemaan-tiedossa voisi Euroopan lisäksi painottaa myös muiden maanosien tarkastelua laajemmin.

TAVOITTEET:

Oppilas oppii

- käyttämään ja tulkitsemaan fyysisiä karttoja ja teemakarttoja sekä käyttämään muita maantieteellisiä tietolähteitä, kuten diagrammeja, tilastoja, valokuvia, kirjallisuutta, uutislähteitä sekä sähköisiä viestimiä
- määrittelemään alueiden sijainnin ja paikkojenväliset etäisyydet
- ymmärtämään planetaarisuuden vaikutuksia maapallolla
- ymmärtämään maanpintaa muokkaavien tekijöiden vaikutuksen maisemassa
- ymmärtämään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta Euroopassa ja muualla maailmassa sekä oppii tietämään syyt, jotka ohjaavat ihmisen toimintojen sijoittumista
- tunnistamaan eri kulttuurien piirteitä ja suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin ja niiden kansoihin sekä erilaisten kulttuurien edustajiin
- ymmärtämään ja kriittisesti arvioimaan uutistietoa, esimerkiksi maailmanlaajuisista ympäristö- ja kehityskysymyksistä sekä oppii toimimaan itse kestävän kehityksen mukaisesti.

SISÄLLÖT:**Eurooppa osana maailmaa**

- harjoitellaan ja kerrataan kartankäyttötaitoja: erilaisten fyysisten karttojen ja teemakarttojen tulkintaa, etäisyyden määrittämistä janamittakaavan avulla, sijainnin määrittystä koordinaattien avulla
- opitaan ymmärtämään planetaarisuuden vaikutukset vuorokauden- ja vuodenaikoihin sekä suurmaantieteelliseen vyöhykkeisyyteen maapallolla: esim. aika-, lämpö- tuuli- ja kasvillisuusvyöhykkeet
- pyritään jäsentämään maailmaa alueellisesti: tutustutaan eri maanosien luonnon- ja kulttuurimaantieteellisiin peruspiirteisiin sekä maailman karttakuvan keskeiseen nimistöön
- perehdytään maapallonsisäisiin tapahtumiin, kuten mannerlaattojen liikkeisiin ja niiden vaikutuksiin pinnanmuotojen synnyssä (edellistä vuotta tarkemmin, esim. tulivuoritoiminta, maanjäristykset, lohkovuoristot)
- perehdytään maapallon ulkoisiin tapahtumiin, rapautumiseen ja eroosioon ja niiden vaikutuksiin maiseman synnyssä
- opitaan Euroopan karttakuvan keskeistä nimistöä ja Euroopan luonnonolojen peruspiirteet
- tutustutaan Euroopan maisemalliseen ja kulttuuriseen rikkauteen sekä näiden ilmiöiden keskinäiseen vuorovaikutukseen Euroopan eri alueilla
- tarkastellaan Euroopan asemaa osana maailmaa ja vuorovaikutussuhdetta maailman muiden alueiden kanssa
- pohditaan Euroopan tulevaisuutta.

9. vuosiluokka**TAVOITTEET:****Oppilas oppii**

- käyttämään ja tulkitsemaan fyysisiä karttoja ja teemakarttoja sekä käyttämään muita maantieteellisiä tietolähteitä, kuten diagrammeja, tilastoja, ilmakuvia, satelliittikuvia, valokuvia, kirjallisuutta, uutislähteitä sekä sähköisiä viestimiä
- määrittelemään alueiden sijainnin ja paikkojen väliset etäisyydet (janamittakaavan lisäksi myös suhdemittakaava)
- ymmärtämään maanpintaa muokkaavien tekijöiden vaikutuksen suomalaisessa maisemassa
- ymmärtämään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta Suomessa sekä oppii tietämään syyt, jotka ohjaavat ihmisen toimintojen sijoittumista Suomessa
- oppii suhtautumaan myönteisesti lähialueisiin ja niiden kansoihin sekä erilaisten kulttuurien edustajiin
- tuntemaan ja arvostamaan Suomen luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä sekä oppii hahmottamaan oman alueellisen identiteettinsä
- tietämään, miten Suomessa jokainen kansalainen voi vaikuttaa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittymiseen
- ymmärtämään ja kriittisesti arvioimaan uutistietoa esimerkiksi maailmanlaajuisista ympäristö- ja kehityskysymyksistä sekä oppii toimimaan itse kestävän kehityksen mukaisesti.

SISÄLLÖT:**Suomi osana maailmaa**

- harjoitellaan aiemmin opittujen karttataitojen lisäksi suhdemittakaavan käyttöä sekä karttamerkkien merkitystä tarkemmin (esim. Tuusulan peruskartan tulkinta)
- tarkastellaan Suomen vuorovaikutusta lähialueiden, Euroopan ja maailman kanssa sekä suomalaisuuden piirteitä
- perehdytään Suomen karttakuvaan ja maisemaan sekä luonnonmaiseman muotoutumiseen
- tarkastellaan luonnonolojen vaikutusta ihmisen toimintaan Suomen eri alueilla

- tutustutaan asutuksen ja elinkeinoelämän alueellisiin piirteisiin ja sijoittumiseen Suomessa
- tutustutaan rakennetun ympäristön piirteisiin ja arvokkaisiin kulttuuri- ja perinnemaisemiin, esimerkkinä Tuusula, Uusimaa
- perehdytään Suomen ja Tuusulan väestöön ja harjoitellaan väestöpyramidin tulkintaa sekä eri alueiden väestörakenteen vertailua
- tutustutaan Suomen ja lähialueiden vähemmistökulttuureihin
- opitaan huomaamaan vaikuttamismahdollisuudet oman ympäristön suunnittelussa ja kehittämisessä
- suunnitellaan ja toteutetaan pienimuotoinen tutkimus omasta lähiympäristöstä tai Tuusulasta: luonnonympäristö, rakennettu ja sosiaalinen ympäristö, tuusulalaisuuden ilmeneminen.

Yhteinen ympäristö

- tarkastellaan ympäristö- ja kehityskysymyksiä paikallisesti ja maailmanlaajuisesti (kasvihuooneilmiön voimistuminen, otsonikato, aavikoituminen, elinympäristöjen saastuminen, väestönkasvu, köyhyys- ja nälkäongelma)
- opitaan tunnistamaan omat vaikutusmahdollisuudet ympäristön tilan parantamiseksi ja keinot, joilla maailmanlaajuisia ympäristö- ja kehityskysymyksiä voidaan ratkaista
- perehdytään Itämeren alueen ympäristökysymyksiin (ongelmat, syyt, parannuskeinot)
- tarkastellaan ihmistä luonnonvarojen kuluttajana ja pohditaan luonnonvarojen kestävästä käytöstä periaatteita

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Maantieteelliset taidot

Oppilas osaa

- etsiä kartoista ja kartastoista tutkimiaan paikkoja sekä käyttää hyväksi karttamerkkejä ja kartan mittakaavaa
- tulkita fyysisiä kartoja, teemakarttoja, valokuvia ja tilastoja sekä käyttää hyväksi uutislähteitä ja tietoverkoissa olevaa tietoa
- havainnollistaa maantieteellistä tietoa karttojen ja piirrosten avulla
- vertailla eri alueiden ilmastodiagrammeja ja väestöpyramideja sekä laatia itse ilmastodiagrammin tilastotietojen perusteella.

Maailman jäsentäminen

Oppilas osaa

- hahmottaa ja jäsentää maailmaa sekä tunnistaa eri maanosien luonnon- ja kulttuurimaantieteelliset peruspiirteet
- soveltaa oppimaansa maantieteellistä tietoa eri lähteistä saamiensa ajankohtaisten uutistietojen analysointiin ja osaa sijoittaa uutisten tapahtumapaikat maailmankartalle.

Euroopan jäsentäminen

Oppilas osaa

- kuvata Euroopan eri alueiden luonnonoloja ja ihmisen toimintaa sekä ymmärtää Euroopan maisemallisen ja kulttuurisen rikkauden
- vertailla Eurooppaa muihin maanosiin ja ymmärtää, että Eurooppa on vuorovaikutuksessa muiden maailman alueiden kanssa.

Suomen jäsentäminen

Oppilas osaa

- selostaa, miten Suomen luonnonmaisemat ovat muotoutuneet ja miten luonnonolot ovat vaikuttaneet ihmisen toimintaan Suomen eri alueilla
- kuvata ja analysoida asutuksen ja elinkeinoelämän alueellisia piirteitä ja sijoittumista Suomessa
- analysoida Suomen rakennetun ympäristön piirteitä ja tuntee, mitä ovat arvokkaat kulttuuri- ja perinnemaisemat
- osaa selostaa, miten jokainen kansalainen voi vaikuttaa Suomessa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen

- suunnitella ja toteuttaa pieniä kotiseutunsa luonnonympäristöön ja rakennettuun ympäristöön liittyviä tutkimuksia
- tunnistaa oman kulttuurin piirteitä sekä tuntee Suomen ja lähialueiden vähemmistökulttuurit
- kuvata sitä, miten Suomi on vuorovaikutuksessa omien lähialueidensa sekä Euroopan ja koko maailman kanssa.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- selostaa lyhyesti, mitä ovat keskeiset maailmanlaajuiset ympäristö- ja kehitysongelmat, kuten kasvihuoneilmiön voimistuminen, otsonikato, aavikoituminen, elinympäristöjen saastuminen, väestönkasvu sekä köyhyys- ja nälkäongelma
- kuvata Itämeren alueen ympäristöongelmia ja niiden syitä sekä osaa esittää keinoja parantaa Itämeren alueen ympäristön tilaa
- kuvata, mitkä ovat hänen omat vaikutusmahdollisuutensa ympäristön tilan parantamiseksi ja tietää keinoja, joiden avulla keskeisiä maailmanlaajuisia ympäristö- ja kehityskysymyksiä voidaan ratkaista.

AIHEKOKONAISUUDET

Katso kappale 20. Ympäristö- ja luonnontieto.

23. FYSIIKKA JA KEMIA

UUOSILUOKAT 5–6

Fysiikan ja kemian opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset sekä ympäristön kappaleista, aineista ja ilmiöistä tehdyt havainnot ja tutkimukset, joista edetään kohti fysiikan ja kemian peruskäsitteitä ja periaatteita. Opiskelun tulee innostaa oppilasta luonnontieteiden opiskeluun, auttaa oppilasta pohtimaan hyvän ja turvallisen ympäristön merkitystä sekä opettaa oppilasta huolehtimaan ympäristöstään ja toimimaan siinä vastuullisesti. Opetukseen integroidaan terveystiedon opetusta, jossa oppilaan toimintaa tarkastellaan turvallisuuden ja terveyden näkökulmasta.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään ja liikkumaan turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattamaan annettuja ohjeita
- tekemään havaintoja ja mittauksia, etsimään tietoa tutkittavasta kohteesta sekä pohtimaan tiedon luotettavuutta
- tekemään johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan sekä tunnistamaan luonnonilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, joissa selvitetään ilmiöiden, eliöiden, aineiden ja kappaleiden ominaisuuksia sekä niiden välisiä riippuvuuksia
- käyttämään luonnontieteellisen tiedon kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa fysiikan ja kemian alaan kuuluvia käsitteitä
- ymmärtämään päihde- ja vaikuteaineiden vaarallisuuden.

KESKEISET SISÄLLÖT

5. luokka

Energia ja sähkö

- erilaisia sähkön ja lämmön tuotantotapoja sekä energiavarat.

Luonnon rakenteet

- Maan vetovoima ja kitka sekä voimista aiheutuvia liike- ja tasapainoilmiöitä
- turvallinen liikkuminen ja tapaturmien ehkäiseminen
- Maan ja Kuun liikkeet ja näistä aiheutuvia ilmiöitä sekä Aurinkokunnan rakenne ja tähti-taivas.

Aineet ympärillämme

- | |
|--|
| <ul style="list-style-type: none">• ilman koostumus ja ilmakehä <i>sekä keskeisimpiä kemiallisia merkkejä</i>• veden ominaisuudet ja sen merkitys liuottimena, luonnonvesien tutkiminen sekä veden puhdistaminen. |
|--|

6. luokka

Energia ja sähkö

- lämmön, valon ja liikkeen aikaansaaminen sähkön avulla sekä sähköturvallisuus.

Aineet ympärillämme

- maaperästä saatavien aineiden luokittelu sekä aineiden erotusmenetelmiä
- elinympäristöön kuuluvien aineiden ja tuotteiden alkuperä, käyttö ja kierrätys sekä niiden turvallinen käyttö
- vaikuttavat aineet päihteissä ja huumaavissa aineissa ja niiden haitat.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä ja toimia turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattaa annettuja ohjeita
- osaa tehdä havaintoja ja mittauksia eri aisteilla ja mittausvälineillä sekä osaa kohdistaa havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin, esimerkiksi liikkeeseen tai lämpötilaan ja niiden muutoksiin
- osaa tehdä johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan, esittää mittaustuloksiaan esimerkiksi taulukoiden avulla sekä selittää luonnon perusilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita, esimerkiksi mitä suurempi massa kappaleella on, sitä vaikeampi se on saada liikkeelle tai pysäyttää
- osaa tehdä yksinkertaisia kokeita, esimerkiksi tutkia, mitkä tekijät vaikuttavat kiinteän aineen liukenemiseen
- osaa käyttää käsitteitä, suureita ja niiden yksiköitä aineiden, kappaleiden ja ilmiöiden ominaisuuksien kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa
- osaa koota eri lähteistä löytämänsä tietoa sekä pohtia sen oikeellisuutta aikaisempien tietojensa, tutkimustensa ja muiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella.

Energia ja sähkö

Oppilas

- tuntee eri jännitelähteitä, kuten paristo ja akku sekä osaa tehdä kokeita, joissa sähköä käytetään valon, lämmön ja liikkeen aikaansaamiseen
- tietää, että sähköä ja lämpöä voidaan tuottaa erilaisten luonnonvarojen avulla sekä osaa luokitella luonnonvaroja uusiutuviin ja uusiutumattomiin.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- osaa tutkia vuorovaikutuksista aiheutuvia voimia, kuten painovoimaa, kitkaa sekä ilman- ja vedenvastusta sekä tunnistaa erilaisia liikkeitä
- osaa tutkia, miten voima muuttaa liikettä ja soveltaa luonnontieteellistä tietoa liikkumisessa ja liikenteessä
- tunnistaa Maan ja Kuun liikkeistä johtuvia ilmiöitä, kuten vuorokaudenajat, vuodenajat, Kuun vaiheet, pimennykset sekä tuntee Aurinkokunnan rakenteen ja osaa tehdä havaintoja tähtitaivaasta
- osaa kuvata vaaratilanteita liikenteessä ja muussa arkiympäristössä.

Aineet ympärillämme

Oppilas

- tuntee ilman koostumuksen ja osaa ilmakehän kaasujen kemiallisia merkkejä sekä ymmärtää ilmakehän merkityksen elämän ylläpitäjänä
- osaa tutkia erilaisia veden ominaisuuksia sekä tietää, miten vesiä puhdistetaan
- osaa luokitella maaperästä saatavia aineita, tuntee maaperän alkuaineiden kemiallisia merkkejä sekä osaa käyttää erilaisia aineiden erottamismenetelmiä, kuten suodatusta, kiteytystä ja seulomista
- tuntee perusasioita ympäristönsä aineiden ja tuotteiden turvallisesta käytöstä ja elinkaaresta sekä osaa tutkia aineiden ja tuotteiden ominaisuuksia esimerkiksi happamuutta, tuntee keskeisiä asioita tupakasta, päihteistä ja huumaavista aineista, tietää, miksi ne ovat haitallisia ja antaa esimerkkejä siitä, miksi niiden käyttö on vaarallista.

23.1. Fysiikka

VUOSILUOKAT 7–9

Vuosiluokilla 7–9 fysiikan opetuksen ydintehtävänä on laajentaa oppilaan tietämystä fysiikasta ja käsitystä fysikaalisen tiedon luonteesta sekä vahvistaa kokeellisen tiedonhankinnan taitoja.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset sekä ympäristön kappaleista, aineista ja ilmiöistä tehtyt havainnot ja tutkimukset, joista edetään kohti fysiikan peruskäsitteitä ja lakeja. Kokeellisuuden tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja sekä kehittää kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun.

Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin elämän eri tilanteissa. Opetus antaa oppilaalle valmiuksia keskustella ja kirjoittaa fysiikan ja teknologian tiedonalaan kuuluvista asioista ja ilmiöistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä auttaa häntä ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Fysiikan opiskelu tukee oppilaan persoonallisuuden kehittymistä ja nykyaikaisen maailmankuvan muodostamista sekä antaa valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja erityisesti energiavarojen käyttöön ja ympäristön suojeluun liittyvissä asioissa.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään ja tutkimaan luonnonilmiöitä turvallisesti ja yhdessä toisten kanssa
- luonnon tutkimisen taitoja, kuten kysymysten tekemistä ja ongelmien hahmottamista

- havaintojen, mittauksien ja päätelmien tekemistä, vertailua ja luokittelua, hypoteesin esittämistä ja sen testaamista sekä tulosten käsittelyä, esittämistä ja tulkitsemista myös tietojen viestintätekniikkaa hyväksi käyttäen
- suunnittelemaan ja tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, jossa vakioidaan ja variaoidaan luonnonilmiöissä vaikuttavia muuttujia ja selvitetään muuttujien välisiä riippuvuuksia
- muodostamaan yksinkertaisia malleja ja käyttämään niitä ilmiöiden selittämisessä sekä tekemään yleistyksiä ja arvioimaan tutkimusprosessin ja tulosten luotettavuutta
- käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita
- arvioimaan eri lähteistä hankkimansa tiedon luotettavuutta
- käyttämään erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden selittämisessä, ennusteiden tekemisessä ja ongelmanratkaisussa
- tuntemaan luonnonilmiöitä ja prosesseja ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia, erilaisia luonnon rakenteita ja rakennneosien vuorovaikutuksia sekä ymmärtämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita.

KESKEISET SISÄLLÖT

7. luokka

Fysiikka luonnontieteenä

- fysiikan työtapoja
- mittaamisen perusteita.

Värihdys- ja aaltoliike

- mittaamisen perusteita
- erilaiset värihdys- ja aaltoliikkeiden perusilmiöt sekä aaltoliikkeen synty ja vastaan ottaminen sekä havaitseminen, heijastuminen ja taittuminen sekä niihin liittyvät ominaisuudet, suureet ja lait
- äänen ja valon merkitys ja sovellukset
- optisten laitteiden toimintaperiaatteita.

8. luokka

Liike ja voima

- vuorovaikutus ja niistä syntyvät voimat sekä niistä aiheutuvat liike- ja tasapainoilmiöt sekä niiden esiintyminen ympäristössä
- liike, tasaisen ja tasaisesti kiihtyvän liikkeen mallit
- voiman tekemä työ, mekaaninen energia ja teho.

Lämpö

- kappaleiden ja aineiden lämpenemiseen ja jäähtymiseen liittyvät ilmiöt sekä niiden kuvaaminen tarkoituksenmukaisilla käsitteillä ja laeilla sekä lämpöilmiöiden merkitys ja sovellukset
- energian säilyminen ja huononeminen, lämpö energiamuotona.

9. luokka

Sähkö

- kappaleidenväliset sähköiset ja magneettiset voimat
- tasavirtapiiri ja virtapiirin perusilmiöt sekä näiden ilmiöiden soveltaminen turvallisesti jokapäiväisessä elämässä ja tekniikassa
- sähkömagneettinen induktio ja sen käyttö energian siirrossa sekä sähköön käyttö kotona.

Luonnon rakenteet

- luonnon rakenteet ja mittasuhteet
- rakenneosia koossa pitävät vuorovaikutukset sekä energian sitoutuminen ja vapautuminen rakenneosien välisissä prosesseissa
- radioaktiivinen hajoaminen, fissio ja fuusio, ionisoiva säteily ja sen vaikutus elolliseen luontoon sekä säteilyltä suojautuminen.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä turvallisesti, ohjeita noudattaen ja yhdessä toisten kanssa
- osaa tehdä luonnontieteellisen tutkimuksen annetun ohjeen mukaan sekä suunnitella yksinkertaisia kokeita, sopia työnjaosta ja tehtävistä sekä osaa asettaa tavoitteita tai päämääriä yhdessä muiden oppilaiden kanssa
- osaa laatia pienimuotoisia tutkimuselostuksia, esittää tulokset esimerkiksi taulukkojen ja graafien avulla sekä tulkita niitä
- osaa tehdä kontrolloidun kokeen ja arvioida koejärjestelyn toimivuutta sekä tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä
- tietää, että fysiikka on perusluonnontiede ja että fysiikan tietoja ja kokeellista tiedonhankintamenetelmää käytetään muissa luonnontieteissä ja tekniikassa.

Liike ja voima

Oppilas

- osaa tutkia erilaisia vuorovaikutus- ja liikeilmiöitä sekä käyttää niitä kuvaavia suureita, kuten aika, matka, nopeus, kiihtyvyys ja voima
- osaa tehdä graafisia esityksiä esimerkiksi tasaisen ja kiihtyvän liikkeen mittaustuloksista sekä tulkita niitä sekä käyttää tasaisen liikkeen mallia liikettä koskevien ennusteiden tekemiseen ja keskinopeuden yhtälöä matkan tai ajan arviointiin ja laskemiseen
- ymmärtää yksinkertaisten mekaanisten koneiden, esimerkiksi vivun, toimintaperiaatteen ja tietää mekaanisten koneiden ja erilaisten rakenteiden sovelluksia
- osaa käyttää kappaleiden ja aineiden ominaisuuksia kuvaavia suureita ja osaa selittää niiden avulla havaitsemiaan ilmiöitä, esimerkiksi vertailla aineiden tiheyksiä ja selittää tiheyden avulla erilaisia ilmiöitä, kuten kellumisen ja kuumailmapallon toiminnan
- tuntee työn ja energian välisen yhteyden
- ymmärtää liikenneturvallisuutta koskevien määräysten fysikaalisen perustan.

Värähdys- ja aaltoliike

Oppilas

- tunnistaa aaltoliikkeitä ja niille luonteenomaisia ilmiöitä, esimerkiksi aaltoliikkeen synnyn, etenemisen, vastaanottamisen, heijastumisen ja taittumisen
- tunnistaa erilaisia jaksollisia ilmiöitä ja värähtelijöitä ympäristöstään ja niille ominaisia ilmiöitä sekä osaa luonnehtia kyseessä olevia ilmiöitä niitä kuvaavien suureiden avulla
- osaa tutkia valon heijastumista ja taittumista sekä selittää valonsädettä mallina käyttäen erilaisia näkemiseen liittyviä ilmiöitä ja peilien ja linssien toimintaa
- ymmärtää äänen ja valon merkityksen ihmisen ja yhteiskunnan kannalta, esimerkiksi melu ja siltä suojautuminen sekä valo tiedonsiirrossa.

Lämpö

Oppilas

- tunnistaa ympäristöstä lämmön siirtymiseen ja varastoitumiseen liittyviä ilmiöitä ja osaa tulkita niitä
- osaa luonnehtia lämpöopin perusilmiöitä, kuten lämpölaajenemista ja kappaleen lämpenemistä, niitä kuvaavien suureiden ja kokeellisten lakien avulla

- osaa käyttää lämpenemisen, olomuodon muutosten ja lämpölaajenemisen lakeja tarkastellessaan ja selittäessään ympäristössään tapahtuvia lämpöilmiöitä.

Sähkö

Oppilas

- osaa sähkölaitteiden ja lämpöä tuottavien laitteiden turvallisen ja taloudellisen käytön periaatteet sekä osaa arvioida ja laskea eritehoisten sähkölaitteiden käyttökustannuksia
- ymmärtää jännitteen ja sähkövirran välisen yhteyden suljetussa virtapiirissä ja vastuksien vaikutuksen sähkövirran suuruuteen sekä osaa tehdä ennusteita virtapiirin toiminnasta ja käyttää kytkentäkaaviota virtapiirin mallina
- tuntee sovelluksia, kuten sähkölaitteet ja sähköinen viestintä
- tuntee sähkön tuotantoon ja siirtoon liittyviä prosesseja, kuten muuntajan toiminta
- osaa selittää energian muuntumisen voimalaitoksessa sekä arvioida erilaisten voimalaitosten hyötyjä ja haittoja.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- tuntee säteilylajit ja säteilyn vaikutuksia, pystyy erottamaan vaaralliset säteilylajit vaaratomista ja osaa suojautua säteilyltä
- hahmottaa rakenneosien ketjun ja mittasuhteita alkeishiukkasista galakseihin ja osaa havainnollistaa näitä rakenteita ja järjestelmiä sopivilla malleilla
- osaa käyttää keskusteluissaan keskeisiä fysiikan käsitteitä, muun muassa energiaa, vuorovaikutusta ja säteilyä
- ymmärtää energian säilymisen periaatteen sekä osaa antaa esimerkkejä energian muuntumisesta erilaisissa prosesseissa, kuten puun palamisessa ja kiven putoamisessa.

23.2. Kemia

VUOSILUOKAT 7–9

Kemian opetuksen tehtävänä vuosiluokilla 7–9 on laajentaa oppilaan tietämystä kemiasta ja kemiallisen tiedon luonteesta sekä ohjata luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen käyttämiseen elämän eri tilanteissa. Opetus antaa oppilaalle persoonallisuuden kehittymisen ja nykyaikaisen maailmankuvan muodostamisen kannalta välttämättömiä aineksia ja se auttaa ymmärtämään kemian ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Kemian opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja ja keskustella erityisesti energian- tuotantoon, ympäristöön ja teollisuuteen liittyvistä asioista ja ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Opetus tukeutuu kokeelliseen lähestymistapaan, jossa lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havaitseminen ja tutkiminen. Tästä edetään ilmiöiden tulkitsemiseen, selittämiseen ja kuvaamiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Kokeellisuuden tulee auttaa oppilasta hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja, kehittää käden taitoja, kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä innostaa oppilasta kemian opiskeluun.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen
- käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyypillisiä tutkimusmenetelmiä, myös tieto- ja viestintätekniikkaa sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen sekä tulkitsemaan ja esittämään tuloksia

- aineiden kiertokulkuun ja tuotteiden elinkaareen liittyviä prosesseja sekä niiden merkityksen luonnolle ja ympäristölle
- tuntemaan aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja käyttämään niitä
- aineen rakennetta ja kemiallisia sidoksia kuvaavia käsitteitä ja malleja
- kuvailemaan ja mallintamaan kemiallisia reaktioita reaktioyhtälöiden avulla
- soveltamaan omia tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa
- tuntemaan kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen sekä ihmiselle että yhteiskunnalle.

KESKEISET SISÄLLÖT

7. luokka

Kemiaa tutkimaan, aine ja reaktio

- työturvallisuus
- alkuaineiden merkitseminen, seosten luokittelu ja erottaminen
- kemiallinen reaktio ja reaktionopeuksien vertailu
- aineiden paloherkkyys, palamisreaktio, sen kuvaaminen kemian merkkikielellä.

Ilma ja vesi

- ilmakehän aineet ja niiden merkitys ihmiselle ja luonnon tasapainolle
- vesi ja veden ominaisuuksia, kuten happamuus ja emäksisyys.

8. luokka

Raaka-aineet ja tuotteet

- alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksien ja rakenteiden selittäminen atomimallin tai jaksollisen järjestelmän avulla
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen sekä yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tasapainottaminen
- hapot ja emäkset
- palamistuotteiden ominaisuudet ja vaikutukset ympäristössä
- tärkeimmät maankuoresta saatavat alkuaineet ja yhdisteet ja niiden ominaisuuksia sekä tuotteiden valmistus, käyttö, riittävyys ja kierrätettävyys
- sähkökemiallisia ilmiöitä, sähköpari, elektrolyysi ja niiden sovellukset, korroosio.

9. luokka

Elollinen luonto ja yhteiskunta

- fotosynteesi ja palaminen, energialähteet
- hiilivedyt, öljynjalostusteollisuus ja sen tuotteita
- orgaanisten yhdisteiden hapettumisreaktioita ja reaktiotuotteita, kuten alkoholit ja karboksyylihapot sekä niiden ominaisuudet ja käyttö
- hiilihydraatit, valkuaisaineet, rasvat, niiden koostumus ja merkitys ravintoaineina sekä teollisuuden raaka-aineina
- pesu- ja kosmeettiset aineet ja tekstiilit.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

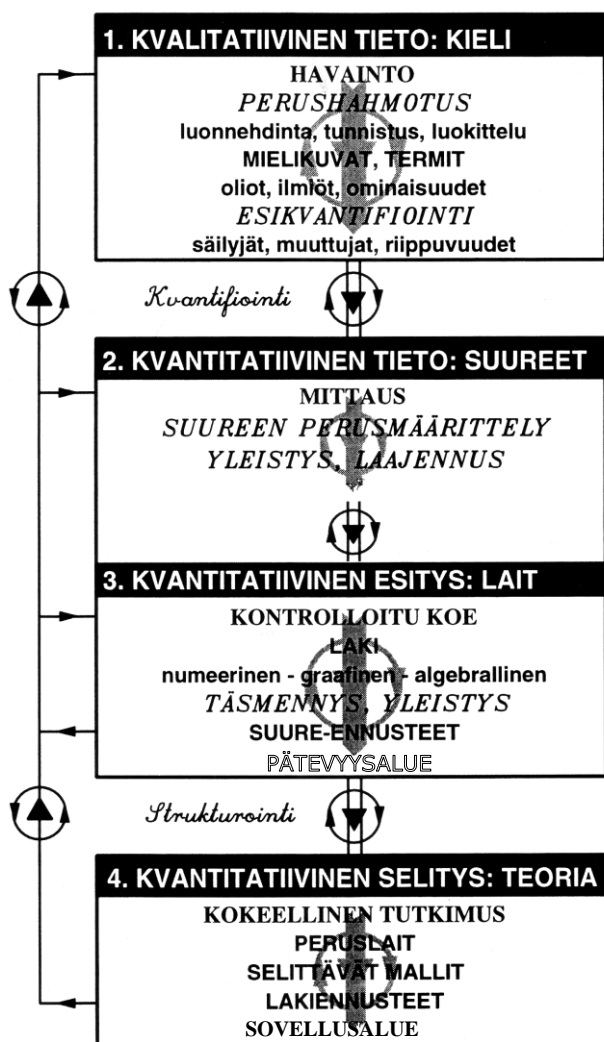
Oppilas

- osaa työskennellä annetun ohjeen mukaan turvallisesti yksin ja ryhmässä
- osaa tehdä yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, esimerkiksi kokeen, jossa tutkitaan aineen palamista, palamistuotteen liukenemista veteen ja syntyneen vesiliuoksen happamuutta

- osaa esittää kokeidensa tulokset ja tulkita niitä
- tuntee aineiden kiertoprosesseja ja niiden aiheuttamia ilmiöitä luonnossa ja ympäristössä, esimerkiksi hiilen kiertokulku, kasvihuoneilmiö ja happamoituminen
- tuntee kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen ihmiselle ja yhteiskunnalle, esimerkiksi fotosynteesin merkityksen elollisen luonnon energiavarannolle sekä korroosion ja korroosiolta suojaamisen merkityksen rakentamisessa ja metalliteollisuudessa
- tuntee ympäristöön vaikuttavia aineita, niiden lähteitä, leviämistapoja ja vaikutuksia ihmisen ja luonnon hyvinvointiin, esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden palamistuotteita ja raskasmetalleja
- tuntee teollisuuden eri aloja, kuten metalli- ja puunjalostusteollisuus sekä niiden tuotteita ja niiden merkityksen jokapäiväisessä elämässä
- osaa tulkita tavaraselosteita, selittää tuotteen elinkaaren ja osaa tehdä valintoja kuluttajana
- osaa käyttää oikeita käsitteitä kuvaillaessaan aineiden ominaisuuksia ja kemiallisia ilmiöitä, esimerkiksi happamuutta, sähkönjohtokykyä ja olomuodon muutoksia
- osaa tutkia aineiden ominaisuuksia ja käyttää tuloksia alkuaineiden ja yhdisteiden luokittelussa, tunnistamisessa ja erottamisessa, esimerkiksi epäjalot ja jalot metallit
- osaa kuvata atomia, kemiallisia sidoksia ja yhdisteitä asianmukaisia malleja käyttäen
- osaa tulkita yksinkertaisia reaktioyhtälöitä ja kirjoittaa esimerkiksi hiilen palamisreaktion yhtälön
- osaa tehdä päätelmiä aineen reaktioherkyydestä atomin uloimman elektronikuoren rakenteen tai alkuaineen paikan perusteella jaksollisessa järjestelmässä.

OPPIMAAN OPPIMINEN FYSIIKASSA JA KEMIASSA

Hahmottavan lähestymistavan mukaan fysiikan oppiminen on oppilaan käsitteen muodostusta; opitaan uusia käsitteitä, niiden riippuvuuksia ja käsitteistä pyritään luomaan hierarkkinen verkosto.



Viereinen kaavio esittää hahmottavaa lähestymistapaa, joka esitetään kirjassa Fysiikan rakenteet ja merkitykset (Kurki-Suonio, Kaarlo ja Riitta). Peruskoulussa olemme lähinnä kielen ja suureiden tasolla.

Käsitteenmuodostus lähtee havainnoista. Havainnot kuvaillaan laajasti ja monipuolisesti omin sanoin. Havainnoista pyritään löytämään oleellinen tunnistamisen ja luokittelun avulla. Opettaja ohjaa oppilaita löytämään ne seikat, joille pyritään saamaan täsmälliset merkitykset. Oppilaille pitäisi syntyä käsitelystä tapahtumasta selkeä mielikuva, josta hän pystyy yhteisesti sovitulla termeillä kertomaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

Kvalitatiivisen tiedon tasoon kuuluu myös havaittujen ilmiöiden systemaattinen tutkiminen ominaisuuksien riippuvuuksien löytämiseksi.

Kemian oppiminen on samankaltaista, mutta kemiallisten ilmiöiden luonne on toisenlainen. Kemianopetuksessa ei pyritä niin laskennallisiin suureisiin vaan ilmiöitä tarkastellaan kvalitatiivisella tasolla. Havainnointi ja havaintojen kuvailu on tärkeää. Usein löydetään ominaisuuksien riippuvuuksia, esimerkiksi mitä pienemmäksi aine on jauhettu, sitä nopeammin se reagoi tai mitä kuumempaa

aine on, sitä nopeammin se reagoi. Näitä tietoja voidaan sitten soveltaa arkipäivään.

Fysiikan ja kemian työmenetelmät vaativat oppilaalta aktiivisuutta. Ilmapiirin luokassa tulee olla salliva, jotta oppilaat uskaltavat kertoa havainnoistaan ja päätelmistään. Useinkaan ei ole vain yhtä oikeaa tapaa kuvailla ilmiötä. Oppilaiden kertoessa havainnoistaan ja käsityksistään tutkittavasta ilmiöstä sille pyritään yhdessä muodostamaan selitys. Tärkeää on, että oppilaat tuntevat oppineensa ja oppilaiden itsetunto kohenee. Kokeellisissa tehtävissä työohjeiden ymmärtäminen ja oikea toimiminen vahvistavat myös oppilaan itsetuntoa. Lisäksi kokeellisuus kehittää käden taitoja, suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä. Oppilastyöt tehdään lähes aina pienissä ryhmissä, jolloin myös sosiaaliset taidot kehittyvät.

Aihekokonaisuudet

Kutakin aihekokonaisuutta sivutaan fysiikan/kemian opetuksessa. Erityisesti painottuvat neljä viimeistä kohtaa.

1. Ihmisenä kasvaminen

Fysiikan ja kemian oppitunneilla oppilastöitä tehdään pareittain ja isommissakin ryhmissä. Tällöin oppilas joutuu toimimaan aktiivisesti toisten kanssa. Hän kantaa vastuuta sekä omasta että ryhmänsä työskentelystä. Oppilastöistä keskustellaan opettajaohjoisesti, jolloin korostuu töiden loppuunsaattaminen. Oppilas on konkreettisesti selvittänyt jonkin asian tutkimuksillaan. Monipuoliset työmenetelmät tukevat oppilaan kasvamista.

2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Fysiikka ja kemia ovat pohjana monille tieteen aloille, ovathan ne lähtöisin jo antiikin Kreikasta. Kemialliset merkit, fysikaalisten suureiden symbolit ja niiden riippuvuuksia esittävät matemaattiset kaavat ovat globaalia yhteistä kieltä. Suomalainen, kansainvälisestäikin hyvä tietotaito antaa oman haasteensa opetukselle.

3. Viestintä ja mediataito

Viestintä ja mediataitojen sisällöt ja tavoitteet opetuksessa kehittävät oppilaan taitoja mm. media-kritiikkiin, oman kriittisen mielipiteen muodostamiseen, tuoteselosteiden tulkintaan ja ymmärtämiseen, tiedonhallintataitoihin, monipuoliseen tietolähteiden käyttöön, oppimateriaalin hankkimiseen ja oikeiden käsitteiden omaksumiseen.

Ajankohtaisia fysiikan ja kemian aiheisiin liittyviä uutisia, kuten öljy ja Itämeri, voidaan seurata eri tiedotusvälineistä, pohtia uutisen merkittävyyttä ja oikeellisuutta, esimerkiksi oikeiden termien käyttöä.

4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Tavoitteena on yhteistyö yritysten kanssa kotipaikkakunnalla ja pääkaupunkiseudulla siten, että järjestetään esimerkiksi toiminnallisia opintoretkiä ja asiantuntijavierailuita kouluille. Niiden tarkoituksena on tuoda esille ammatillisen koulutuksen ja innovatiivisuuden merkitystä työelämässä. Lisäksi harjoitellaan käytännön kansalaistaitoja, esimerkiksi sähkö-, vesi- ja puhelinlaskujen lukeamista.

5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Opetuksessa käsitellään mm. tuotteiden elinkaarta, jätteiden vähentämistä ja lajittelua sekä ongelmajätteitä niin kotitalouksissa kuin teollisuudessa. Oppitunneilla voidaan pohtia koulun arkipäivään liittyviä ympäristöasioita, esimerkiksi ruoka- ja paperijätettä. Luonnonsuojeluteema laajenee omasta lähiympäristöstä koko maapalloa käsittävään suojeluun.

6. Turvallisuus ja liikenne

Laboratoriotyöskentelyssä korostuu työturvallisuus. Vaarallisten aineiden käsittely, jätteiden lajittelu, paloturvallisuuden korostaminen oppilastöissä ja sähkötyöt ohjaavat vastuulliseen käyttäytymiseen.

seen arkielämän tilanteissa. Yhteistyö palolaitoksen kanssa, esimerkiksi "Nou Hätä"-projekti edistää kansalaistietoja ja -taitoja. Fysiikan lakien avulla voidaan esimerkiksi perustella turvavöiden käyttöä. Oppilasta pyritään ohjaamaan vastuulliseen ja turvalliseen liikennekäyttäytymiseen perustelemalla niitä fysiikan lakien avulla, esimerkiksi turvavöiden merkitystä törmäystilanteessa, nopeuden vaikutusta jarrutusmatkaan ja pyöräily- ja mopokypärän käyttöä.

7. Ihminen ja teknologia

Teknolוגiatehtävät ovat osa fysiikan ja kemian opetusta. Oppitunneilla käytetään monenlaisia teknologisia laitteita ja tutustutaan joidenkin laitteiden toimintaperiaatteisiin. Oppilastöissä oppilaille annetaan mahdollisuus luovuuden ja oivalluksen käyttöön. Teknologian kehitys ja tämän päivän teknologiaan liittyvien päätösten vaikutus tulevaisuuteen tulevat esille useissa oppisisällöissä.

24. TERVEYSTIETO

TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT VUOSILUOKILLE 1-4

KASVU JA KEHITYS

Tavoitteet:

- oppilas tunnistaa kasvun ja kehityksen sekä elämänkulun eri vaiheita
- oppilas osaa nimetä ihmisen tärkeimmät ruumiinosat ja keskeisiä elintoimintoja.

Sisällöt:

1 lk

- miten minä sain alkuni
- keskeisten kehonosien tunnistaminen.

2 lk

- ihmisen elämänskaari.

3 lk

- terveet elämäntavat, terveyden ylläpito, omasta kehosta huolehtiminen.

4 lk

- sairastaminen, tavallisimmat sairaudet, itsehoidon perusteet, lääkkeiden käytön perusteet.

TERVEYS ARKIELÄMÄN VALINTATILANTEISSA

Tavoitteet:

- oppilas tuntee ja omaksuu terveyttä edistäviä arkikäytäntöjä ja tottumuksia.

Sisällöt:

1 lk

- ruokailutavat, käsienpesu, suun terveys
- poistumisreitit (paloturvallisuus)
- turvallinen liikennekäyttäytyminen.

2 lk

- uusien makujen maisteleminen
- tarkoituksenmukainen pukeutuminen.

3 lk

- oikeat työasennot, ryhti, sopiva pukeutuminen
- turvallinen koti ja koulu.

4 lk

- toimiminen hätätilanteissa, yksinkertaiset ensiaputoimet, tapaturmien ehkäisy, avun hälyttäminen.

VOIMAVARAT JA SELVIYTYMISEN TAIDOT

Tavoitteet:

- oppilas oppii psyykkistä itsetuntemusta, itsensä ja muiden arvostamista ja sosiaalista osaa-
- mista
- oppilas oppii toimimaan ympäristössään turvallisesti sekä noudattamaan annettuja ohjeita koulussa, lähiympäristössä ja liikenteessä.

Sisällöt:

1 lk

- omien perustunteiden tunnistaminen
- oma perhe, läheiset ihmissuhteet
- luokan ja koulun säännöt ja sopimukset.

2 lk

- ystävyys
- luokan ja koulun säännöt ja sopimukset.

3 lk

- toisten huomioon ottaminen
- hyvät tavat
- tuntee jalankulkijana ja pyöräilijänä keskeiset liikennesäännöt.

4 lk

- kiusaaminen, fyysinen koskemattomuus
- osaa pyytää apua, tietää koulun ja lähiyhteisön tukiverkot eri tilanteissa.

TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT VUOSILUOKILLE 5 - 6

KASVU JA KEHITYS

Tavoitteet:

- oppilas oppii tietämään perusasiat ihmisen anatomiasta ja elintoiminnoista

Sisällöt:

- ihmisen rakenne ja elintoiminnot (sydän- verenkiertoelimistö, luusto, keuhkojen toiminta, hermosto, lihasten toiminta, ruuan-
- sulatus)
- murrosiän yksilölliset muutokset eri sukupuolilla tarkastellen myönteisesti omaa kasvua ja kehitystä.

TERVEYS ARKIELÄMÄN VALINTATILANTEISSA

Tavoitteet:

- oppilas tuntee keskeisiä asioita päihde- ja huumausaineista
- ymmärtää seksuaalisuuden osaksi ihmisen persoonallisuutta.

Sisällöt:

- tupakanpolton, alkoholin- ja huumeidenkäytön vaikutukset
- seksuaalisuus
- hygienia.

VOIMAVARAT JA SELVIYTYMISEN TAIDOT**Tavoitteet:**

- oppilas oppii tuntemaan ikäkauteen liittyvät oikeudet ja vastuut
- oppilas ymmärtää suvaitsevaisuuden merkityksen hyvinvoinnille

Sisällöt:

- erilaisuus
- sosiaalinen vuorovaikutus, yhteistoiminta ryhmässä, tunneilmaisu
- oikeudet ja vastuu.

ARVIOINTI

Terveyskasvatus arvioidaan vuosiluokilla 1-4 osana ympäristö- ja luonnontietoa. Vuosiluokilla 5-6 arviointi on sisällytettyä seuraaviin oppiaineisiin: biologia/maantieto ja fysiikka/kemia.

TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT VUOSILUOKILLE 7-9**KASVU JA KEHITYS****Tavoitteet:**

- oppilas ymmärtää ihmisessä elämänkaaren aikana tapahtuvia fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia muutoksia
- oppilas ymmärtää ravinnon, unen ja liikunnan merkityksen kehitykselle

Sisällöt:**7. luokka**

- murrosiän fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset muutokset yksilölliset erityispiirteet huomioiden
- ihmisen elämänkulku syntymästä kuolemaan
- sosiaalistuminen ryhmään (kiusaaminen)
- itsetunto ja mielenterveys (kaverit)

8. luokka

- säännöllinen ja monipuolinen ravinto
- unen ja levon merkitys kasvuille
- liikunnan vaikutukset elimistöön ja energiantarve
- liikunnan vaikutukset terveyteen

9. luokka

- terveysliikunta
- henkilökohtaiset ruokatottumukset
- nuoruusiän ajankohtaiset ongelmat

TERVEYS ARKIELÄMÄN VALINTATILANTEISSA**Tavoitteet:**

- oppilas tietää seksuaaliterveyden perusteet ja vastuullisen seksuaalikäyttäytymisen merkityksen
- oppilas ymmärtää päihteidenkäytön terveysriskit
- oppilas ymmärtää tavallisimmat tartuntataudit ja sairaudet sekä niiden ehkäisyn ja hoidon periaatteet

- oppilas tunnistaa turvallisuus- ja terveysriskejä ja oppii ennakoimaan, välttämään ja toimimaan vaaratilanteissa
- oppilas tietää terveyskäyttäytymiseen liittyvän lainsäädännön.

Sisällöt:

7. luokka

- seurustelu ja oman seksuaalisuuden ymmärtäminen
- ehkäisyn periaatteet ja yksilölliset arvot
- tupakka ja nuuska
- keinoja välttää päihteidenkäyttöä
- hygienia
- ensiavun alkeet (hätäilmoitus, auttamisvelvollisuus)
- vastuullinen seksuaalikäyttäytyminen (ehkäisymenetelmät)
- seksuaalisuuden eri muodot

8. luokka

- esitellään tavallisimmat kansantaudit
- kodin, koulun ja vapaa-ajan turvallisuus (turvallisuus- ja kriisisuunnitelma)
- flunssa ja influenssa
- alkoholi ja liuottimet
- riippuvuus
- kansantaudit esim. tuki- ja liikuntaelinten sairaudet
- allergia ja astma
- diabetes
- syömishäiriöt
- erityisruokavaliot
- ensiapu (väestönsuojelu, hätäensiapu).
- huumeet
- kansantaudit esim. sydän- ja verisuonisairaudet

9. luokka

- sukupuolitaudit
- raskaus ja raskauden keskeytys
- päihteidenkäytön syiden ja seurauksien pohdinta
- hoitoonohjaus
- mielenterveyden häiriöt
- syöpä
- päihteet ja liikenne
- vesiturvallisuus.

VOIMAVARAT JA SELVIYTYMISEN TAIDOT

Tavoitteet:

- oppilas käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä, tiedonhankintamenetelmiä ja palveluja
- oppilas ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen hyvinvoinnin kannalta.

7. luokka

- terveyden ja sairauden keskeisiä käsitteitä
- koulun oppilashuoltopalvelut.

8. luokka

- terveys ja media
- vuorovaikutustaidot elämäntapavalintoja tehtäessä (tunteet).

9. luokka

- terveydenhuolto- ja hyvinvointipalvelut ja niihin hakeutuminen.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Kasvu ja kehitys

Oppilas

- tietää eri ikäkausien piirteitä ja elämäntapaan liittyviä tapahtumia ja osaa tarkastella niitä terveyden näkökulmasta
- osaa selittää, miten uni ja lepo vaikuttavat vireyteen ja hyvinvointiin, antaa esimerkkejä terveyden kannalta tasapainoisesta ja monipuolisesta ravinnosta ja tietää liikunnan terveysvaikutuksia
- osaa kuvata hyvän ystävyssuhteen ja toimivan yhteisön ominaispiirteitä sekä antaa esimerkkejä keskeisistä vuorovaikutuksen taidoista
- tietää, miten voi hoitaa itseään ja terveyttään
- osaa pohtia ja eritellä nuorten ongelmatilanteiden syitä ja seurauksia sekä kuvata niiden mahdollisia ratkaisuja.

Terveys arkielämän valintatilanteissa

Oppilas

- tietää seksuaaliterveyden perusteita, tietää raskauden ehkäisyn merkityksen ja menetelmiä sekä osaa pohtia ja perustella vastuullista seksuaalikäyttäytymistä
- osaa kuvata ja pohtia päihde- ja aineiden, kuten tupakan, nuuskan, alkoholin, huumeiden ja liuottimien käyttöön liittyviä riippuvuutta ja terveysriskejä sekä käytön syitä ja seurauksia ja antaa perustellen esimerkkejä keinoista välttää niiden käyttöä
- tunnistaa kiusaamisen ja muun väkivallan tunnuspiirteitä ja osaa tuottaa käytännön esimerkkejä väkivallan ehkäisemisestä ja rakentavasta kommunikaatiosta
- osaa nimetä yleisimpiä tartuntatauteja ja muita sairauksia ja kuvata esimerkein niiden ehkäisyä pääpiirteissään
- tietää liikenneturvallisuuden pääperiaatteita ja osaa kuvata tai esittää, miten erilaisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa toimitaan ja annetaan ensiapua.

Voimavarat ja selviytymisen taidot

Oppilas

- osaa nimetä, tunnistaa ja ilmaista erilaisia tunteita ja kuvata niiden syitä sekä antaa esimerkkejä siitä, miten niihin perustuvaa käyttäytymistä ja vuorovaikutusta voidaan säädellä tilanteeseen sopivalla tavalla
- osaa tehdä havaintoja tuntemuksistaan ja oireistaan ja tietää lääkkeiden tarkoituksenmukaisen käytön perusteet
- osaa pohtia elämäntapavalintojen merkitystä terveydelle ja perustella tai näyttää esimerkein arkielämän terveyttä edistäviä valintoja
- osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä sekä käyttää ja arvioida kriittisesti erilaisia terveystiedon tiedonhankintalähteitä.

Terveys, yhteiskunta ja kulttuuri

Oppilas

- tietää tavallisimmat kansantaudit ja niiden riskitekijöitä
- osaa kuvata ympäristön terveyttä ja turvallisuutta ja antaa esimerkkejä niitä edistävistä keinoista omassa lähiympäristössään
- tietää oman koulun ja kunnan keskeisiä terveys- ja hyvinvointipalveluja, osaa hakeutua niihin ja kuvata esimerkein, miten palveluja käytettäessä toimitaan tarkoituksenmukaisesti
- osaa kuvata keskeisiä lasten ja nuorten oikeuksia, toiminnan rajoituksia ja seuraamuksia koskevaa lainsäädäntöä.

AIHEKOKONAISUUDET

1. Ihmisenä kasvaminen

Terveystiedossa käsitellään ihmisen kasvua ja kehitystä.

2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Terveystiedossa pyritään edistämään suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden hyväksymistä arkielämän valintatilanteissa.

3. Viestintä ja mediataito

Voimavarat ja selviytymisen taidot -osiossa käsitellään median roolia ja vaikutusta terveyteen. Lisäksi kasvu ja kehitys -osiossa harjoitetaan sosiaalisia taitoja.

4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Voimavarat ja selviytymisen taidot -osiossa opetellaan käyttämään yhteiskunnan tukipalveluja terveyden näkökulmasta.

5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Kasvu ja kehitys -osiossa käsitellään vastuuta itsestä ja kaverista. Lain määäämät velvollisuudet ja vastuu käsitellään voimavarat ja selviytymisen taidot -osiossa.

6. Turvallisuus ja liikennekäyttäytyminen

Terveys arkielämän valintatilanteissa -osiossa käsitellään liikenteeseen ja turvallisuuteen liittyviä asioita.

7. Teknologia ja ihminen

Terveystiedossa pohditaan teknologian vaikutuksia ihmisen terveyskäyttäytymiseen.

25. USKONTO

25.1. Evankelisluterilainen uskonto

Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen lähtökohtana on tutustuttaa oppilas monipuolisesti uskonnolliseen kulttuuriin ja tuoda esiin oppilaan kehityksen ja kasvun kannalta keskeisiä tekijöitä. Oppilasta autetaan ymmärtämään uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskonnon vaikutuksia yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Opetuksen tavoite on laaja-alainen uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys.

Vuosiluokat 1-5

OPPIAINETAVOITTEET

Oppilas

- oppii luottamusta elämään ja itseensä, kohtaamaan rohkeasti tulevaisuuden, ymmärtämään pyhän ulottuvuuden sekä näkemään uskonnon vaikutuksen omassa ja muiden elämässä
- tutustuu Uuteen testamenttiin, Jeesuksen elämään ja opetuksiin
- tutustuu Vanhan testamentin keskeisiin kertomuksiin
- ymmärtää kirkkovuoden ja Jeesuksen elämänkaaren välisen yhteyden
- tutustuu luterilaiseen kirkkoon ja seurakunnan toimintaan
- tutustuu muihin kristillisiin kirkkoihin ja ympäröiviin uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin katsomuksiin
- oppii eettisten asioiden pohdintaa, omien tunteiden ja kokemusten jakamista sekä kristillisen etiikan soveltamista.

YHTEISET SISÄLLÖT

Luottamus ja turvallisuus

- oppilaiden kokemuksista ja elämäntilanteista nousevia elämään ja kuolemaan liittyviä asioita.

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- toisen ihmisen ja luonnon kunnioitus, valintojen tekeminen ja vastuullisuus
- suvaitsevaisuus, alustava tutustuminen niihin kirkkoihin, uskontoihin ja vähemmistöihin, jotka liittyvät oppilaiden elämään.

Eettisyyteen kasvaminen

- ihmisen arvo erityisesti luomisen näkökulmasta
- yhdessä elämisen kysymykset ja oikeudenmukaisuus.

Luterilaisen kirkon elämä

- seurakunta oppilaan elämässä
- kirkko- ja kalenterivuoden juhlia ja niihin liittyviä kristillisiä sisältöjä ja tapoja
- kristilliset symbolit kirkossa ja oppilaan ympäristössä, kirkkotaide sekä virsiä ja muita hengellisiä lauluja.

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- oppilaiden kohtaamat uskonnot ja kirkot Suomessa ja maailmalla
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä ja erilaisia piirteitä.

SISÄLLÖT VUOSILUOKITTAIN

1. lk

Luottamus ja turvallisuus

- Jeesuksen opetukset Jumalan huolenpidosta.

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- minun juureni; perheeni.

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- jouluku, pääsiäinen
- Jeesuksen kotimaa.

Eettisyyteen kasvaminen

- yhdessä elämisen kysymyksiä.

Luterilaisen kirkon elämä

- kirkkovuoden juhlia.

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- oppilaiden kohtaamat uskonnot omassa luokassa.

2. lk

Luottamus ja turvallisuus

- Jumala Isänä ja Luojana
- Jeesuksen opetukset Jumalan huolenpidosta.

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- minun juureni; perheitä ja perinteitä
- Jeesuksen suhtautuminen erilaisiin ihmisiin.

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- Luomiskertomus, vedenpaisumus
- Jeesus opettajana ja auttajana
- Isä meidän -rukous.

Eettisyyteen kasvaminen

- kultainen sääntö.

Luterilaisen kirkon elämä

- seurakuntani, kirkkoni.

3. lk

Luottamus ja turvallisuus

- Herran siunaus.

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- patriarkkakertomukset
- Egyptistä kohti luvattua maata.

Eettisyyteen kasvaminen

- kymmenen käskyä.

Luterilaisen kirkon elämä

- seurakunta oppilaan elämässä.

Oppilaita ympäröivä uskonnon maailma

- uskontoja oppilaiden lähiympäristössä.

4. lk

Luottamus ja turvallisuus

- Jumala Isänä ja Luojana.

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- alkukertomukset
- Israelin kansan elämää, profeettoja ja kuninkaita.

Luterilaisen kirkon elämä

- seurakunnan keskeisiä toimintoja, kuten jumalanpalvelus, kirkolliset toimitukset, diakonia sekä toiminta seurakunnan jäsenenä.

5. lk

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- minun juureni; suvun arvoja ja perinteitä.

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- Jeesuksen elämä ja opetukset, Isä meidän -rukous.

Eettisyyteen kasvaminen

- kultainen sääntö, rakkauden kaksoiskäsky.

Luterilaisen kirkon elämä

- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta, armosta, pelastuksesta ja Raamatusta
- uskontunnustus.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas tuntee keskeiset asiat Raamatusta ja Suomen evankelis-luterilaisesta kirkosta ja osaa käyttää oppimaansa lisätiedon hankkimiseen.

Oppilas

- tuntee Raamatun keskeisiä kertomuksia
- tuntee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon peruspiirteet ja oman alueensa seurakunnan
- tietää Suomen evankelis-luterilainen kirkon kuuluvan kirkkojen suureen perheeseen ja tuntee myös muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä.

Oppilas hahmottaa uskontoa ilmiönä

Oppilas

- ymmärtää uskonnollisen kielenkäytön luonnetta
- tunnistaa uskonnollisia symboleja, käsitteitä ja kielikuvia
- näkee uskonnon vaikutuksia omassa elämässään ja lähiympäristössään.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- hahmottaa alustavasti uskon ja tiedon perusluonnetta
- osaa tarkastella itselleen läheisiä elämänkysymyksiä
- pystyy ikäkauttansa vastaavasti hahmottamaan omaa maailmankatsomustaan.

Oppilas osaa toimia eettisesti vastuullisella tavalla

Oppilas

- kykenee eettiseen pohdintaan
- tunnistaa moraaliseen päätöksentekoon vaikuttavia tekijöitä ja ottaa niitä huomioon omassa elämässään.

VUOSILUOKAT 6 -9

Evangelisluterilaisen uskonnonopetuksen ydintehtävä vuosiluokilla 6-9 on syventää ja laajentaa oppilaan ymmärtämystä oman uskonnon ja muiden uskontojen luonteesta ja merkityksestä sekä näin tukea oppilaan oman maailmankatsomuksen ja eettisen näkemyksen rakentumista.

OPPIAINETAVOITTEET

Oppilas

- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää uskonnon ja siihen sisältyvän pyhyiden ulottuvuuden merkitystä ihmisen ja yhteisön elämässä
- perehtyy Raamattuun inhimillisenä ja pyhänä kirjakokoelmana
- perehtyy kristinuskoon, sen syntyyn ja kehitykseen sekä sen merkitykseen ihmisen ja yhteiskunnan elämässä
- perehtyy luterilaiseen kirkkoon ja sen uskonkäsitykseen
- tutustuu keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteissään
- osaa kunnioittaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä
- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja kristillisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettiseen pohdintaansa ja toimintaansa.

Oppilas tuntee suomalaisen katsomusperinteen, esim. herätysliikkeet

Oppilas on saanut valmiuksia omien ajatusten ja tunteiden ilmaisuun

YHTEISET SISÄLLÖT

- Raamattu pyhänä kirjana
- luterilaisen kirkon jäsenyys ja toiminta
- kristillinen virsi- ja muu musiikkiperinne
- kirkkotaide
- juhlaperinne
- elämänskatsomuksen muotoutuminen
- suvaitsevaisuus
- eettisen vastuullisuuden kehittyminen
- ajankohtaisuus.

vuorovaikutustaidot

globaali vastuu

medialukutaito uskonnollisissa ja kulttuurisissa kysymyksissä

SISÄLLÖT VUOSILUOKITTAIN

6. luokka

Oppilaan maailmankatsomuksellinen pohdinta

- elämän merkitys ja rajallisuus
- omien elämänskysymysten pohdinta luonteissa yhteyksissä.

Raamattu

- Uusi Testamentti Jeesuksen opetuksen sekä kristinuskon synnyn ilmentäjänä.

Suomalainen katsomusperinne

- kuva suomalaisesta uskonnollisuudesta erityisesti oman alueen katsomusperinteestä käsin.

Maailmanuskonnot

- alustava tutustuminen maailmanuskontoihin integroiden muihin oppiaineisiin.

7. luokka

Maailmanuskonnot

- uskonto ilmiönä
- keskeisten maailmanuskontojen pääpiirteet
- uskonnon ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin.

uskonnon ja pyhyiden merkitys ihmisen / yhteisön elämässä

8. luokka

Kirkko

- kristinuskon synty ja kehitys
- kirkkokuntien historia, erityispiirteet ja merkitys eurooppalaisessa kulttuuriperinteessä
- ekumeeninen liike
- kansainvälinen diakonia ja yhteisvastuu
- toiminta kansalaisena kestävän kehityksen ja tulevaisuuden hyväksi.
- oman elämänskatsomuksen rakentuminen ja kasvu ihmisenä

Raamatun synnyn pääpiirteet sekä Raamatun tulkinta

globaalit eettiset kysymykset - esim. ihmisoikeudet ja ympäristönsuojelu

ihmissuhdetaidot ja elämänhallinta

9. luokka

Etiikka

- suomalaista katsomusperinnettä
- uskonnonvapauden kehitys
- maailmankatsomuksellinen pohdinta
- kristillinen ihmiskäsitys ja kristillisen etiikan peruspainotukset
- yhteiskunnassa esiintyvät arvot ja moraaliperiaatteet eettisen vastuun näkökulmasta.

uskon ja tiedon suhde

ihmissuhdetaidot ja elämänhallinta

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas kykenee hankkimaan syventävää tietoa kristinuskosta ja evankelis-luterilaisesta kirkosta
Oppilas

- tuntee Raamatun keskeisen sisällön
- tuntee kristinuskon synty tapahtumat ja hallitsee kristillisten kirkkojen muotoutumisen keskeiset vaiheet
- tuntee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon historiaa ja ymmärtää suomalaisen luterilaisuuden perusluonteen
- ymmärtää suomalaista uskonnollisuutta ja katsomusperinnettä.

Oppilas ymmärtää uskontoa ilmiönä

Oppilas

- ymmärtää uskonnollista ajattelua sekä uskonnollisen kokemuksen ja käyttäytymisen luonnetta
- tunnistaa uskontojen vaikutuksia suomalaisessa ja eurooppalaisessa kulttuurissa
- tuntee maailmanuskontojen keskeiset piirteet
- arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

Oppilas tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- tuntee uskon ja tiedon perusluonteen sekä niiden keskinäisen suhteen
- hahmottaa oman maailmankatsomukseensa vaikuttavia tekijöitä
- kykenee keskustelemaan olemassaolon perimmäisistä kysymyksistä.

Oppilas osaa toimia eettisesti vastuullisella tavalla

Oppilas

- kykenee vastuulliseen eettiseen pohdintaan
- tunnistaa omien valintojensa ja tekojensa seurauksia.

TUUSULAN SEURAKUNNAN JA PERUSKOULUN YHTEISTYÖ, vuosiluokat 1-9

- päivänavaukset, koulukirkot, seurakunnan työntekijöiden pitämät oppitunnit, lähetystyöntekijöiden vierailut koululle
- mahdollisuus tutustua Tuusulan seurakunnan kirkkoihin ja Paijalan kappeliin
- yhteisvastuukeräys
- mahdollisuus virsimerkkien suorittamiseen seurakunnan kanttorien ja opettajien yhteistyönä
- kriisitilanteissa - esim. onnettomuustapauksissa, kuolemantapauksissa tai tapaturman yhteydessä - voidaan järjestää yhteinen tilaisuus koko yhteisölle, päivänavaus tai keskusteluhetki luokassa.

Aihekokonaisuuudet

1. Ihmisenä kasvaminen

Uskonnonopetus tukee oppilaan kokonaisvaltaista kasvua itseään ja toisia arvostavaksi, eettisesti tiedostavaksi, omaa elämäänsä hallitsevaksi ja vastuulliseksi ihmiseksi. Erityisesti oppilasta autetaan ymmärtämään, että yhteisöllisyys ja yhteisöjä rakentava osallisuus ovat hyvän elämän lähtökohtia. Opetuksessa annetaan runsaasti tilaa oppilaan omien tunteiden ja ajatusten käsittelyyn sekä mahdollisuuksia vuorovaikutustaitojen kehittämiseen monipuolisten työtapojen kautta.

2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta oman kulttuurinsa juurista käsin kasvamaan kohti monikulttuurisuutta ja kansainvälisyyttä. Tutustumalla kotiseutunsa uskonto- ja katsomusperinteeseen, tapakulttuuriin ja juhlapyhiin, tutkimalla eri kirkkokuntia osana suomalaista ja eurooppalaista kulttuuria sekä tutustumalla maailmanuskontoihin oppilas saa käsityksen kulttuuri-identiteetin osatekijöistä ja oppii ymmärtämään niiden merkitystä yksilölle ja yhteisölle. Perehtymällä erilaisiin katsomuksiin ja elämäntapoihin oppilas kasvaa suvaitsevaisuuteen ja saa taitoja ja valmiuksia kulttuurienväliseen vuorovaikutukseen.

3. Viestintä ja mediataito

Omien ajatusten ja tunteiden ilmaisu sekä osallistuminen ja keskustelu ovat keskeinen osa uskonnonopetusta. Oppilaita ohjataan hankkimaan tietoa eri tiedotusvälineistä painottaen kriittistä media- ja viestintäotetta. Erityistä huomiota kiinnitetään median välittämään kuvaan eri kulttuureista ja uskonnoista. Medialukutaidon avulla oppilaille pyritään antamaan valmiuksia kasvavan informaat-ion, etenkin kehitysmaita koskevan uutisoinnin, eettiseen arviointiin.

4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Oppilasta autetaan löytämään oma paikkansa ja vaikutusmahdollisuutensa niin kotipaikkakunnalla, Suomessa kuin maailmallakin. Häntä ohjataan toimimaan oman seurakuntansa aktiivisena, vastuullisena jäsenenä. Perehtymällä eri kansalaisjärjestöjen toimintaan hän voi osallistua erilaisiin vapaaehtoishelmiin ja keräyksiin. Oppilasta autetaan ymmärtämään, millaiset arvot ohjaavat ihmisten valintoja ja kulutustottumuksia.

5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Kristillisen etiikan keskeistä sisältöä on keskustelu toivottavasta tulevaisuudesta ja sen edellyttämistä valinnoista ja toiminnasta. Oppilas ohjataan huomaamaan yksilön ja yhteisön vastuu elinympäristön tilasta ja ihmisten hyvinvoinnista. Oppilasta autetaan ymmärtämään, että yksilö rakentaa valinnoillaan sekä omaa että yhteistä tulevaisuutta.

6. Turvallisuus ja liikenne

Oppilasta autetaan tunnistamaan väkivallan eri ilmenemismuotoja omassa ympäristössään. Häntä autetaan toimimaan rakentavasti esim. erilaisissa kiusaamistilanteissa. Myös onnettomuus- ja kriisitilanteet otetaan huomioon.

7. Ihminen ja teknologia

Oppilasta ohjataan käyttämään teknologiaa vastuullisesti ja kriittisesti. Käsitellään teknologian kehitykseen ja tietotekniikkaan liittyviä eettisiä kysymyksiä.

25.2 Ortodoksinen uskonto

Ortodoksisessa uskonnonopetuksessa keskeistä on oppilaan ortodoksisen identiteetin vahvistaminen ja ylläpitäminen. Oppilasta autetaan ymmärtämään uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskonnon vaikutuksia yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Opetuksessa pyritään uskonnollisen ja katsomuksellisen yleissivistyksen saavuttamiseen.

Vuosiluokat 1-5

OPPIAINETAVOITTEET

Oppilas

- vahvistaa ortodoksista identiteettiään ja ymmärtää pyhyiden ulottuvuutta elämässä
- perehtyy liturgiseen elämään ja kirkkotaiteeseen, ortodoksiseen kirkkovuoteen, pyhien ihmisten elämään, ortodoksisen kristillisyyden peruskäsitteisiin ja oman seurakunnan toimintaan
- tutustuu uskonopin peruskysymyksiin
- perehtyy Raamatun kertomuksiin, niiden sanomaan ja oppii pohtimaan Raamatusta ja oppilaan omasta elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä
- tutustuu muihin kristillisiin kirkkoihin ja ympäröiviin uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin katso-muksiin.

YHTEISET SISÄLLÖT

Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset

- pyhät ajat ja kirkkovuoden suuret ja keskisuuret juhlat
- paastot sekä niihin liittyvät eettiset kysymykset
- pyhät ihmiset.

Kirkon jäsenenä

- ortodoksinen perinne perheessä, koulussa, kotipaikkakunnalla, Suomessa, maailmalla
- oman seurakunnan toimintamuodot, erityisesti jumalanpalvelukset ja seurakunnan lapsityö.

Liturginen elämä

- kirkkomusiikki: tropareja, jumalanpalvelusveisuja ja muiden pyhien toimitusten veisuja.

Uskonoppi ja eettisyyteen kasvaminen

- kirkko ja seurakunta.

SISÄLLÖT VUOSILUOKITTAIN

Vuosiluokka 1

Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset

- oman kirkon ja oppilaan oma suojeluspyhä
- kirkkovuoden juhlista erityisesti joulu, teofania, palmusunnuntai ja pääsiäinen sekä Neitsyt Marian syntymä ja Neitsyt Marian ilmestys.

Kirkon jäsenenä

- ortodoksinen perinne erityisesti perheessä ja koulussa
- lähiympäristön muita kirkkoja ja uskontoja.

Raamattu pyhänä kirjana

- Jeesuksen elämä
- Jeesuksen kotimaa.

Liturginen elämä

- ikoni kuvana ja pyhänä esineenä, ristinmerkki
- kirkkomusiikki: Taivaallinen Kuningas sekä erityisesti joulun, teofanian, palmusunnuntain ja pääsiäisen troparit.

Uskonoppi ja eettisyyteen kasvaminen

- ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena
- Pyhän Kolminaisuuden persoonat.

Vuosiluokka 2**Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset**

- pyhistä ajoista ja kirkkovuoden juhlista erityisesti Suuri viikko ja pääsiäinen, Jeesuksen temppeliin tuominen, ristin ylentäminen ja kirkkovuoden alku
- suuri paasto.

Kirkon jäsenenä

- ortodoksinen perinne perheessä
- lähiympäristön muita kirkkoja ja uskontoja
- oppilaiden kohtaama uskonnollisuus Suomessa.

Raamattu pyhänä kirjana

- Jeesuksen elämä ja opetuksia.

Liturginen elämä

- sakramentteja, erityisesti kaste, mirhalla voitelu, katumus ja Pyhä Ehtoollinen
- jumalanpalvelusten toimittajat
- kirkkomusiikki: juhlien tropareja, jumalanpalvelusveisuja.

Uskonoppi ja eettisyyteen kasvattaminen

- ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena.

Vuosiluokka 3**Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset**

- pyhät ajat ja kirkkovuoden suuret ja keskisuuret juhlat, erityisesti helatorstai.

Kirkon jäsenenä

- ortodoksinen perinne kotipaikkakunnalla.

Raamattu pyhänä kirjana

- alkukertomukset ja patriarkkakertomukset
- Egyptistä luvattuun maahan.

Liturginen elämä

- liturgia-jumalanpalvelus
- sakramentit
- kirkkomusiikki: erityisesti helatorstain tropari, jumalanpalvelusveisuja, muiden pyhien toimitusten veisuja.

Uskonoppi ja eettisyyteen kasvaminen

- kirkko ja seurakunta
- kymmenen käskyn etiikka.

Vuosiluokka 4

Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset

- oppilaan oma suojeluspyhä
- pyhät ajat ja kirkkovuoden juhlat, erityisesti Kristuksen kirkastuminen ja Suuren paaston valmistussunnuntait
- kirkon suuria opettajia ja marttyyreja.

Kirkon jäsenenä

- ortodoksinen perinne Suomessa
- luostarien toiminta
- kirkollisia järjestöjä
- oppilaiden kohtaama uskonnollisuus Suomessa ja maailmalla
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä ja eriyttäviä piirteitä.

Raamattu pyhänä kirjana

- Jeesuksen elämä ja opetukset
- evankeliumien kirjoittajat.

Liturginen elämä

- kirkko rakennuksena ja pyhänä paikkana
- kirkkomusiikki: erityisesti Kristuksen kirkastumisen tropari ja kirkon pyhän tropari.

Uskonoppi ja eettisyyteen kasvaminen

- ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena.

Vuosiluokka 5

Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset

- pyhät ajat ja kirkkovuoden suuret juhlat: erityisesti helluntai.

Kirkon jäsenenä

- oman seurakunnan toimintamuodot.

Raamattu pyhänä kirjana

- Jeesuksen opetukset
- ylösnousemus ja uusi elämä
- Uuden testamentin ajanhistoriaa.

Liturginen elämä

- kirkkomusiikki: erityisesti helluntain tropari.

Uskonoppi ja eettisyyteen kasvaminen

- pelastus ja iankaikkinen elämä.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas tuntee keskeiset asiat ortodoksisuudesta

Oppilas

- tuntee liturgiajumalanpalveluksen merkityksen osana ortodoksikristityn elämää
- tuntee pääpiirteissään ortodoksisen kirkkovuoden paasto- ja juhlaperinteen sekä kykenee seuraamaan kirkkovuotta omassa elämässään
- tuntee ortodoksista ihmisenäkemyistä sekä ortodoksisen kristillisyyden muita peruskäsitteitä ja pystyy soveltamaan niitä omassa elämässään.

Oppilas tuntee Raamatun keskeisiä kertomuksia

Oppilas

- tuntee pääpiirtein Vanhan ja Uuden testamentin erilaisen luonteen
- tuntee Kristuksen opetuksia, elämänvaiheet ja kirkon synnyn
- osaa pohtia Raamatun kertomusten kautta sekä omasta elämästään nousevia eettisiä kysymyksiä ja osaa ottaa niitä huomioon omassa elämässään.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- tuntee ortodoksisen uskonopin keskeisiä peruskäsitteitä
- tuntee ortodoksista traditiota osana ortodoksikristityn elämää
- pystyy käyttämään oppimaansa ortodoksisen identiteetin vahvistamiseksi
- kykenee vahvistamaan ortodoksista identiteettiään.

Oppilas tuntee oman uskonnon sekä lähiympäristön uskontoja

Oppilas

- tuntee ortodoksisen kirkon erityispiirteitä
- tunnistaa oman perheensä uskonnollisen taustan
- tuntee oman kotiseurakuntansa toimintaa
- tuntee lähiympäristössään olevia muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä.

vuosiluokat 6-9

OPPIAINETAVOITTEET

Oppilas

- vahvistaa ja syventää ortodoksista identiteettiään ja ymmärtää pyhyiden ulottuvuutta elämässä
- perehtyy liturgiseen elämään ja kirkkotaiteeseen, ortodoksiseen kirkkoon, sen historiaan ja uskonkäsitteeseen
- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä ymmärtää uskonnon ja katsomuksen merkityksen ihmisen ja yhteisön elämässä
- perehtyy Raamattuun pyhänä ja inhimillisenä kirjakokoelmana
- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja ortodoksisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettisessä pohdinnassaan ja toiminnassaan
- tutustuu keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteissään
- osaa arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

YHTEISET SISÄLLÖT

Liturgiikka ja uskonoppi

- kirkkotaide ja kirkkomusiikki.

SISÄLLÖT VUOSILUOKITTAIN

Vuosiluokka 6

Liturgiikka ja uskonoppi

- sakramentit
- jumalanpalvelukset: liturgia, vigilia, paastoliturgia ja muita kirkollisia toimituksia
- kirkkorakennus, kirkkotaide ja kirkkomusiikki
- uskonopin keskeiset kohdat.

Etiikka

- Vuorisaarnan etiikka.

Vuosiluokka 7

Kirkkohistoria

- kristinuskon synnyn ja kehityksen keskeiset tapahtumat
- kirkkokunnat sekä ekumenia
- Suomen ortodoksisen kirkon historiaa ja hallintoa
- Suomen uskonnollisen tilanteen kehitys.

Vuosiluokka 8

Raamattu

- Raamatun synty ja sisältö
- Raamattu pyhänä kirjana
- profeetat, kuninkaiden aika, psalmit
- apostolien teot
- maailmanuskonnot
- keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet, perususkomukset ja uskonnollisen elämän pääpiirteet
- uskonnon ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin.

Vuosiluokka 9

Liturgiikka ja uskonoppi

- kirkkotaide.

Etiikka

- ortodoksinen ihmiskäsitys
eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohdinta ja soveltaminen.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas kykenee hankkimaan tietoa ortodoksisesta uskosta

Oppilas

- tuntee ortodoksisen kirkkovuoden paasto- ja juhlaperinteen sekä kykenee seuraamaan ortodoksista kirkkovuotta
- tuntee ortodoksisen jumalanpalvelusperinteen
- on muodostanut itselleen yleiskuvan kirkon opista
- tuntee sakramentit sekä muita pyhiä toimituksia ja tuntee niiden merkityksen
- tuntee kirkon eettistä opetusta ja osaa soveltaa sitä omaan elämäänsä.

Oppilas tuntee Raamatun synnyn ja keskeisen sisällön

Oppilas

- tuntee Raamatun sisäisen rakenteen
- ymmärtää Raamatun pelastusilmoituksen
- ymmärtää Raamatun osana kirkon traditioita
- tuntee Raamatun käytön kristityn jokapäiväisessä elämässä ja tunnistaa eri kirjojen liturgisen käyttöyhteyden.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- tietää kristillisen kirkon synnyn, leviämisen ja sen jakaantumisen syyt
- osaa sijoittaa Suomen ortodoksisen kirkon osaksi maailmanlaajuista kirkkoa
- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon vaiheet ja niiden vaikutuksen nykyyhteyteen
- tuntee oman seurakunnan toimintaa
- tuntee kirkollisia järjestöjä ja niiden toimintaa
- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon hallintoa.

Oppilas tuntee maailmanuskontoja

Oppilas

- ymmärtää uskonnon merkityksen ihmiselle
- tunnistaa suuret maailmanuskonnot
- osaa arvostaa eri tavalla uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

Aihekokonaisuudet

1. Ihmisenä kasvaminen

Uskonnonopetus tukee oppilaan kokonaisvaltaista kasvua itseään ja toisia arvostavaksi, eettisesti tiedostavaksi, omaa elämäänsä hallitsevaksi ja vastuulliseksi ihmiseksi. Erityisesti oppilasta autetaan ymmärtämään, että yhteisöllisyys ja yhteisöjä rakentava osallisuus ovat hyvän elämän lähtökohtia. Opetuksessa annetaan runsaasti tilaa oppilaan omien tunteiden ja ajatusten käsittelyyn, sekä mahdollisuuksia vuorovaikutustaitojen kehittämiseen monipuolisten työtapojen kautta.

2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta oman kulttuurinsa juurista käsin kasvamaan kohti monikulttuurisuutta ja kansainvälisyyttä. Tutustumalla kotiseutunsa uskonto- ja katsomusperinteesen, tapakulttuuriin ja juhlapyyhiin, tutkimalla eri kirkkokuntia osana suomalaista ja eurooppalaista kulttuuria sekä tutustumalla maailmanuskontoihin oppilas saa käsityksen kulttuuri-identiteetin osatekijöistä ja oppii ymmärtämään niiden merkitystä yksilölle ja yhteisölle. Perehtymällä erilaisiin katsomuksiin ja elämäntapoihin oppilas kasvaa suvaitsevaisuuteen ja saa taitoja ja valmiuksia kulttuurienväliseen vuorovaikutukseen.

3. Viestintä ja mediataito

Omien ajatusten ja tunteiden ilmaisu sekä osallistuminen ja keskustelu ovat keskeinen osa uskonnonopetusta. Oppilaita ohjataan hankkimaan tietoa eri tiedotusvälineistä painottaen kriittistä media- ja viestintäotetta. Erityistä huomiota kiinnitetään median välittämään kuvaan eri kulttuureista ja uskonnoista. Medialukutaidon avulla pyritään oppilaille antamaan valmiuksia kasvavan informaation, etenkin kehitysmaita koskevan uutisoinnin eettiseen arviointiin.

4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Oppilasta autetaan löytämään oma paikkansa ja vaikutusmahdollisuutensa niin kotipaikkakunnalla, Suomessa kuin maailmallakin. Häntä ohjataan toimimaan oman seurakuntansa aktiivisena, vastuullisena jäsenenä. Perehtymällä eri kansalaisjärjestöjen toimintaan hän voi osallistua erilaisiin vapaaehtoishelmiin ja keräyksiin. Oppilasta autetaan ymmärtämään, millaiset arvot ohjaavat ihmisten valintoja ja kulutustottumuksia.

5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Kristillisen etiikan keskeistä sisältöä on keskustelu toivottavasta tulevaisuudesta ja sen edellyttämistä valinnoista ja toiminnasta. Oppilas ohjataan huomaamaan yksilön ja yhteisön vastuu elinympäristön tilasta ja ihmisten hyvinvoinnista. Oppilasta autetaan ymmärtämään, että yksilö rakentaa valinnoillaan sekä omaa että yhteistä tulevaisuutta.

6. Turvallisuus ja liikenne

Oppilasta autetaan tunnistamaan väkivallan eri ilmenemismuotoja omassa ympäristössään. Häntä autetaan toimimaan rakentavasti esim. erilaisissa kiusaamistilanteissa. Myös onnettomuus- ja kriisitilanteet otetaan huomioon.

7. Ihminen ja teknologia

Oppilasta ohjataan käyttämään teknologiaa vastuullisesti ja kriittisesti. Käsitellään teknologian kehitykseen ja tietotekniikkaan liittyviä eettisiä kysymyksiä.

25.3 Muut uskonnot

Muiden uskontojen opetuksessa noudatetaan edellä esitettyjen uskontojen opetussuunnitelmien perusteiden periaatteita, erityisesti kaikille uskontosidonnaisille ryhmille laadittuja tavoitteita.

26. ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Elämänkatsomustieto oppiaineena on perustaltaan monitieteinen kokonaisuus, jonka lähtökohtiin kuuluu filosofiaa sekä yhteiskunta- ja kulttuuritieteitä. Elämänkatsomustiedon opetuksessa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uudistavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja ohjata aktiivisesti omaa elämäänsä.

Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Elämänkatsomustiedon opetus tukee kasvua täysivaltaiseen demokraattiseen kansalaisuuteen, joka globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa edellyttää eettisen ajattelu- ja toimintakyvyn kehittämistä, niihin liittyviä laaja-alaisia tietoja ja taitoja sekä katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamista. Elämänkatsomustiedon opetusta ohjaa käsitys oppilaiden mahdollisuudesta kasvaa vapaiksi, tasa-arvoisiksi ja kriittisiksi hyvän elämän rakentajiksi.

OPETUKSEN TEHTÄVÄ

Opetuksen ydintehtävänä on tukea lapsen kasvua ja antaa hänelle välineitä tutkia, rakentaa ja vahvistella syventää omaa elämänkatsomustaan ja maailmankuvaansa. Sisällöistä muodostetaan opintokokonaisuuksia, joiden tulee sisältää aineksia seuraavista aihepiireistä: ihmissuhteet ja moraalinen kasvu, itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti, yhteisö ja ihmisoikeudet sekä ihminen ja maailma.

Mikäli oppilaista muodostuu jossakin koulumuodossa vain yksi ryhmä, opetusta annetaan vuorokurssiperiaatteen mukaan.

OPETUSMENETELMIÄ

Elämäkatsomustiedon opetuksen sisältöjä käsiteltäessä kuunnellaan tarinoita, luetaan, hankitaan tietoa, pohditaan, keskustellaan ja opetellaan kuuntelemaan toisia.

Tunneilla työskennellään itsenäisesti, pareittain tai yhteistoiminnallisesti ryhmissä.

Oppilaita ohjataan seuraamaan tiedotusvälineistä ajankohtaisia asioita ja käsitellään niiden herättämiä ajatuksia elämäkatsomustiedon tunneilla.

YLEISET TAVOITTEET

Tavoitteena on edistää oppilaan pyrkimystä

- etsiä ja rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan ja sen myötä oppia hahmottamaan kokonaisuuksia, kasvaa kohtaamaan epävarmuutta ja kehittää taitojaan ilmaista itseään ja elämäkatsomustaan
- kehittää arvostelukykyyään ja kykyään eettiseen toimintaan ja oppia huomaamaan kohtaamien arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet ja käyttämään eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa
- tutustua ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteisiin ja oppia kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteisöstä ja luonnosta
- tutustua eri katsomuksiin ja kulttuureihin
- tutustua tuusulalaiseen kulttuuriperinteeseen.

YHTEISET SISÄLLÖT 1-9 LUOKAT

- suvaitsevaisuus
- elämäkatsomuksen muotoutuminen
- ajankohtaisuus.

SISÄLLÖT VUOSILUOKITTAIN

Vuosittain käsiteltävät sisällöt voivat vuorotella opetusryhmien koostumuksien mukaan.

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu

1. luokka: Minä ja muut

- minä itse
- toisiin tutustuminen
- toisten kanssa toimeen tuleminen.

2. luokka: Hyvä ja paha

- hyvä ja paha tarinoissa, elokuvissa jne.
- hyvä ja paha oikeassa elämässä, esimerkiksi leikeissä, koulussa jne.
- ihmisen hyvyys, esimerkiksi ystävällisyys toisia kohtaan.

3. luokka: Ystävyys

- ystävyyden -käsite
- ystävyyden merkitys
- erilaiset ystävyysuhteet.

4. luokka: Oikeudenmukaisuus

- oikeudenmukaisuus, epäoikeudenmukaisuus
- oikea/väärä teko
- rikkaus ja köyhyys maailmassa.

5. luokka: Ajattelun vapaus

- mielipide ja sen perustelu
- suvaitsevaisuus
- syrjintä.

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti**1. luokka: Kuka/millainen olen ja mitä osaan?**

- ihmisten ominaisuuksia
- erilaiset tunteet.

2. luokka: Miten kehityn ja kasvan?

- elämänkaari, elämänvaiheet.

3. luokka: Samanlaisuus/ erilaisuus

- ihmisiä yhdistäviä/erottavia seikkoja
- suvaitsevaisuus.

4. luokka: Erilaisia elämäntapoja

- lasten elämää eri maissa
- monikulttuurisuus.

5. luokka: Kulttuuri

- kulttuuri käsitteenä
- suomalainen kulttuuri
- suomalaiset kulttuurivähemmistöt
- maailman kulttuuriperintö.

Kaikilla vuosiluokilla otetaan huomioon suomalaiset vuotuisjuhlat, koulun tapa- ja juhlakulttuuri sekä tuusulalaisuus.

Yhteisö ja ihmisoikeudet**1. luokka: Perhe**

- oma perhe
- erilaisia perheitä
- perheen juhlia.

2. luokka: Koulu

- koulunkäynnin merkitys
- millainen on hyvä luokka/koulu.

3. luokka: Yhdessä eläminen

- yhteiselämän perusteita (esimerkiksi rehellisyys)
- erilaiset säännöt ja sopimukset (esimerkiksi leikeissä, koulussa, kotona).

4. luokka: Lasten oikeudet

- oikeudet ja velvollisuudet
- YK:n lastenoikeudet
- uskonnonvapaus.

5. luokka: Tasa-arvo ja rauha

- tasa-arvon käsite
- väkivallan syyt, muodot ja seuraukset
- rauhan edistäminen.

Ihminen ja maailma

1. luokka: Mitä on luonto?

- eloton/elävä
- ympäristö.

2. luokka: Elämän synty ja kehitys

- elämän synty ja kehitys, kertomuksia maailman synnystä.

3. luokka: Minä ja luonto

- minä ja eläimet/kasvit
- kauneus luonnossa
- luonnonsuojelu.

4. luokka: Tulevaisuus

- erilaiset aikakäsitykset
- omat toiveet
- luonnon ja yhteiskunnan tulevaisuus.

5. luokka: Kestävä kehitys

- kestävän kehityksen periaate ja sen mukaan toimiminen.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu

Oppilas

- kykenee arvioimaan erilaisten tilanteiden moraalisia vaatimuksia ja teon moraalista oikeutusta
- ymmärtää tekevänsä väärin toimiessaan vastoin omaksumiaan periaatteita
- kykenee tutkimaan moraalisia ongelmia yhdessä muiden kanssa ja hyväksyy erilaisten toimintälähtökohtien olemassaolon
- ymmärtää, että konflikteihin on löydettävissä väkivallattomia ratkaisuja.

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti

Oppilas

- tunnistaa katsomuksellisia kysymyksiä
- osaa käyttää oppiaineen keskeisiä käsitteitä (elämäntutkimus, kulttuuri, vähemmistö)
- rohkenee esittää omia näkemyksiään ja ymmärtää, että näkemyksiä tulee perustella
- pystyy hahmottamaan katsomusvapauden merkityksen omassa elämässään
- osaa hahmottaa suomalaisuuden osana maailman kulttuurista monimuotoisuutta.

Yhteisö ja ihmisoikeudet

Oppilas

- tuntee ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden ja oikeudenmukaisuuden periaatteita
- ymmärtää yhteisten sääntöjen merkityksen
- ymmärtää yksilöllisen vastuullisuuden ja sen, että yksilö kuuluu erilaisiin yhteisöihin.

Ihminen ja maailma

Oppilas

- tuntee erilaisia maailmaa ja ihmisen paikkaa koskevia selityksiä
- ymmärtää luonnon ja ympäristön tärkeyden ihmiselle
- osaa toimia luontoa kunnioittaen ja on omaksunut kestävän kehityksen periaatteita.

ARVIOINTI

Arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kuvata, miten oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet.

Arviointi on jatkuvaa ja tavoitteellista. Sen tulee olla yksilöllistä ja totuudenmukaista perustuen monipuoliseen näyttöön.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota oppilaan aktiiviseen vuorovaikutukseen, kykyyn hahmottaa kokonaisuuksia sekä pohtia ja perustella elämänskatsomuksellisia kysymyksiä.

Oppilaan edistymistä, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta. Tietoa annetaan oppilaan edistymisestä, vahvuuksista sekä niistä oppimisen alueista, joita on kehitettävä. Arviointipalautetta voidaan antaa lukuvuositoluiden ja jaksotoluiden avulla, tiedottein, arviointikeskusteluin, kokeiden ja kirjallisten läksykuulustelujen avulla tai muilla tavoin. Arvioinnin pohjana voivat olla myös esitelmät, ryhmä- tai projektityöt sekä muut oppilaan tuotokset.

VUOSILUOKAT 6–9

Opetuksen ydintehtävänä on syventää oppilaan omaa elämänskatsomusta ja maailmankuvaa koskevaa ymmärrystä. Erilaisista katsomuksista ja uskonnoista opiskellaan perustiedot sekä oppilaan kasvua vastuulliseksi ja aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi tuetaan.

TAVOITTEET

Tavoitteena on edistää oppilaan pyrkimystä

- etsiä ja rakentaa identiteettiään ja elämänskatsomustaan ja oppia samalla hahmottamaan kokonaisuuksia sekä kasvaa kohtaamaan epävarmuutta ja kehittää taitojaan ilmaista itseään ja elämänskatsomustaan
- kehittää arvostelukykyyään ja kykyään eettiseen toimintaan ja oppia huomaamaan kohtaamien arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet ja käyttämään eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa
- omaksua ja sisäistää ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävä kehityksen periaatteita ja oppia kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään ja oppia tuntemaan eri kulttuureissa tärkeitä pidettyjä arvoja, uskomusjärjestelmiä ja elämänskatsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustoja ja välittymistä sekä oppia arvioimaan tieteiden vaikutusta elämäntapaamme.
- perehtyy myös kotiseutunsa Tuusulan katsomuksellisiin ryhmiin.

SISÄLLÖT VUOSILUOKITTAIN

Opintokokonaisuudet, jotka voidaan opettaa kursseina, sisältävät syventäviä aineksia luokilla 1–5 käsitellyistä aihepiireistä: ihmissuhteista ja moraalista kasvusta, itsetuntemuksesta ja kulttuuri-identiteetistä, yhteisöstä ja ihmisoikeuksista sekä ihmisestä ja maailmasta.

6. luokka

Kansalaisuus ja hyvä yhteiskunta

- demokratia
- politiikka, toimiminen kansalaisena, kestävä kehitys.

Katsomusten maailma

- katsomusten historiaa, katsomusvapaus
- maailmankuva, maailmankatsomus ja elämäkatsomus
- tieto ja tutkimus, luonnollinen ja yliluonnollinen
- uskonto ja uskonottomuus, oma elämäkatsomus.

Kulttuuri

- kulttuurin tutkimus, kulttuuri ja luonto
- kulttuuri ja yhteisö, suomalainen kulttuuri.

Etiikka ja hyvä elämä

- etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä, nuoren moraalinen kasvu
- monikulttuurisuus eettisenä kysymyksenä.

Tulevaisuus

- luonnon ja yhteiskunnan tulevaisuus, maailmanperintö
- minun tulevaisuuteni, toimiminen tulevaisuuden hyväksi.

7. luokka

Katsomusten maailma

- maailmankuva, maailmankatsomus ja elämäkatsomus
- maailmanuskonnot.

Kulttuuri

- käsityksiä ihmisen ja luonnon suhteesta: humanistinen, utilistinen, mystinen ja luontokeskeinen.

Etiikka ja hyvä elämä

- nuoren moraalinen kasvu
- monikulttuurisuus eettisenä ongelmana.

Tulevaisuus

- luonnon ja yhteiskunnan tulevaisuus
- minun tulevaisuuteni, toimiminen tulevaisuuden hyväksi.

8. luokka

Kansalaisuus ja hyvä yhteiskunta

- yhteiskuntateorian perusteet.

Katsomusten maailma

- katsomusvapaus
- uskonto ja uskonottomuus, oma elämäkatsomus.

Kulttuuri

- kulttuurin tutkimus
- kulttuuri ja yhteisö, oma elämäkatsomus.

Etiikka ja hyvä elämä

- etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä
- monikulttuurisuus eettisenä kysymyksenä.

9. luokka

Kansalaisuus ja hyvä yhteiskunta

- politiikka, toimiminen kansalaisena
- kestävä kehitys.

Katsomusten maailma

- tieto ja tutkimus.

Etiikka ja hyvä elämä

- ihmisoikeusetiikka, ympäristöetiikka
- monikulttuurisuus eettisenä kysymyksenä.

Tulevaisuus

- tulevaisuuden tutkiminen.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu

Oppilas

- osaa nähdä yhteyden arvovalintojen ja hyvän elämän välillä
- tunnistaa etiikan perusnäkökulmia kuten teon tahallisuuden, tekijän tarkoituksen, teon seurausten huomioon ottamisen, vastuun ja oikeuksien näkökulmat
- kykenee tunnistamaan moraalidilemmasta eettisen näkökulman ja esittämään siihen eettisen ratkaisun
- kykenee havainnoimaan eettisiä ulottuvuuksia arkipäivästä, taiteesta, mediasta tai muilta elämän alueilta ja kykenee perustelemaan eron eettisesti kehittyneemmän ja kehittyneemmän arvion välillä.

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti

Oppilas

- tunnistaa ja osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien olennaisia piirteitä ja kehityskulkuja
- kykenee suhteuttamaan erilaisia kulttuurisia käsitteitä ja symboleja eri katsomusperinteisiin
- ymmärtää sekulaarin ja uskonnollisen katsomuksen eron
- osaa käyttää oppimiaan kulttuuriin liittyviä käsitteitä ja kykenee hankkimaan tietoa erilaisista katsomuksista.

Yhteisö ja ihmisoikeudet

Oppilas

- tuntee ihmis- ja kansalaisoikeuksien pääpiirteet sekä kykenee selittämään niiden eron
- hahmottaa yksilön eettisen näkökulman suhteessa yhteisöön
- pystyy perustelemaan oikeuksien ja velvollisuuksien keskinäisen riippuvuuden
- tuntee vaihtoehtoisia ja vastakkaisia yhteiskunnallisia näkemyksiä
- tunnistaa ihmis- ja kansalaisoikeuksien loukkauksia ja osaa arvioida erilaisten tasa-arvo- ja oikeusvaatimusten perusteita
- tuntee nyky-yhteiskunnan ongelmia ja pystyy esittämään sekä optimistisia että pessimistisiä näkemyksiä tulevaisuudesta.

Ihminen ja maailma

Oppilas

- ymmärtää kestävä kehityksen periaatteita
- tuntee ympäristöetiikan lähtökohtia
- osaa arvioida yksilön eettistä näkökulmaa suhteessa ympäristöön
- ymmärtää yhteiskunnallisten ratkaisujen pitkän tähtäimen vaikutuksia.

Aihekokonaisuudet

1. Ihmisenä kasvaminen

Opetus tukee oppilaan kokonaisvaltaista kasvua itseään ja toisia arvostavaksi, eettisesti tiedostavaksi, omaa elämäänsä hallitsevaksi ja vastuulliseksi ihmiseksi. Erityisesti oppilasta autetaan ymmärtämään, että yhteisöllisyys ja yhteisöjä rakentava osallisuus ovat hyvän elämän lähtökohtia. Opetuksessa annetaan runsaasti tilaa oppilaan omien tunteiden ja ajatusten käsittelyyn sekä mahdollisuuksia vuorovaikutustaitojen kehittämiseen monipuolisten työtapojen kautta.

2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta oman kulttuurinsa juurista käsin kasvamaan kohti monikulttuurisuutta ja kansainvälisyyttä. Tutustumalla kotiseutunsa katsomusperinteeseen, tapakulttuuriin ja juhlapyhiin, tutkimalla suomalaista ja eurooppalaista kulttuuria sekä tutustumalla maailmanuskontoihin oppilas saa käsityksen kulttuuri-identiteetin osatekijöistä ja oppii ymmärtämään niiden merkitystä yksilölle ja yhteisölle. Perehtymällä erilaisiin katsomuksiin ja elämäntapoihin oppilas kasvaa suvaitsevaisuuteen ja saa taitoja ja valmiuksia kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen.

3. Viestintä ja mediataito

Omien ajatusten ja tunteiden ilmaisu sekä osallistuminen ja keskustelu ovat keskeinen osa elämäntiedon opetusta. Oppilaita ohjataan hankkimaan tietoa eri tiedotusvälineistä painottaen kriittistä media- ja viestintätietoa. Erityistä huomiota kiinnitetään median välittämään kuvaan eri kulttuureista ja uskonnoista. Medialukutaidon avulla pyritään oppilaille antamaan valmiuksia kasvavan informaation, etenkin kehitysmaita koskevan uutisoinnin, eettiseen arviointiin.

4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Oppilasta autetaan löytämään oma paikkansa ja vaikutusmahdollisuutensa niin kotipaikkakunnalla, Suomessa kuin maailmallakin. Häntä ohjataan toimimaan yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä. Perehtymällä eri kansalaisjärjestöjen toimintaan hän voi osallistua erilaisiin vapaaehtoishjelmiin ja keräyksiin. Oppilasta autetaan ymmärtämään, millaiset arvot ohjaavat ihmisten valintoja ja kulutustottumuksia.

5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Ympäristöetiikan keskeistä sisältöä on keskustelu toivottavasta tulevaisuudesta ja sen edellyttämistä valinnoista ja toiminnasta. Oppilas ohjataan huomaamaan yksilön ja yhteisön vastuu elinympäristön tilasta ja ihmisten hyvinvoinnista. Oppilasta autetaan ymmärtämään, että yksilö rakentaa valinnoillaan sekä omaa että yhteistä tulevaisuutta.

6. Turvallisuus ja liikenne

Oppilasta autetaan tunnistamaan väkivallan eri ilmenemismuotoja omassa ympäristössään. Häntä autetaan toimimaan rakentavasti esim. erilaisissa kiusaamistilanteissa. Myös onnettomuus- ja kriisitilanteet huomioidaan.

7. Ihminen ja teknologia

Oppilasta ohjataan käyttämään teknologiaa vastuullisesti ja kriittisesti. Käsitellään teknologian kehitykseen ja tietotekniikkaan liittyviä eettisiä kysymyksiä.

27. HISTORIA

Historianopetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan vastuulliseksi toimijaksi, joka osaa käsitellä oman ajan ja menneisyyden ilmiöitä kriittisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että oma kulttuuri ja muut kulttuurit ovat historiallisen kehitysprosessin tulosta. Opetuksessa käsitellään sekä yleistä että Suomen historiaa tuusulalaisuus huomioon ottaen.

Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia rakentaa identiteettiään, perehtyä ajan käsitteeseen ja ymmärtää ihmisen toimintaa sekä henkisen ja aineellisen työn arvoa.

VUOSILUOKAT 5–6

Perusopetuksen vuosiluokkien 5 ja 6 historianopetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilas historiallisen tiedon luonteeseen, sen hankkimiseen ja peruskäsitteisiin sekä omiin juuriinsa ja eräisiin historian merkittäviksi muodostuneisiin tapahtumiin ja ilmiöihin esihistoriasta Ranskan suureen valankumoukseen saakka. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan historian toiminnallisuutta ja oppilaan kykyä eläytyä menneisyyteen.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja, jotka saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä
- ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin ja käyttämään oikein käsitteitä esihistoria, historia, vanha aika, keskiaika, uusi aika
- tunnistamaan muutoksia oman perheen tai kotiseudun historiassa ja kuvailemaan muutoksia, joiden on katsottu vaikuttaneen oleellisesti ihmisten elämään, kuten maanviljelyn syntyä
- tunnistamaan esimerkkien avulla jatkuvuuden historiassa
- esittämään muutoksille syitä.

KESKEISET SISÄLLÖT

Käsiteltävät aihealueet liittyvät Suomen ja maailman historiaan esihistoriasta 1800-luvulle. Yleistä historiaa ja Suomen historiaa opiskellaan rinnakkain sekä 5. että 6. luokalla.

5. luokka

Omat juuret ja historiallinen tieto

- oman perheen ja kotiseudun historia
- muistelujen, kirjoitusten, esineiden, kuvien ja rakennetun ympäristön merkityksien tulkitseminen.

Esihistoriallinen ja historiallinen aika sekä ensimmäiset korkeakulttuurit

- kivikauden ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset pronssin ja raudan keksimisen seurauksena
- maanviljelyn aloittamisen, valtioiden synnyn ja kirjoitustaidon keksimisen vaikutukset ihmisten elämään.

esim. Kaksoisvirranmaan ja Egyptin kulttuurit

Eurooppalaisen sivilisaation synty

- antiikin Ateenan ja Rooman yhteiskunta ja kulttuuri
- antiikin heijastuminen tähän päivään.

6. luokka

Keskiaika

- uskontojen vaikutukset ihmisten elämään ja ihmisten eriarvoinen yhteiskunnallinen asema
- Suomen liittäminen osaksi Ruotsia.

Uuden ajan murros

- eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan ja arvojen muutokset keskiajan ja uuden ajan taitteessa: renessanssi taiteessa, reformaatio uskonnossa, maailmankuvan avartuminen tiedeessä.

löytöretket, Kiinan ja Amerikan korkeakulttuureja

Suomi Ruotsin valtakunnan osana

- elämää kuninkaan alamaisina ja suurvallan asukkaina
- suomalaisen kulttuurin muotoutuminen.

Vapauden aate voittaa alaa

- Ranskan suuren vallankumouksen vaikutukset.

5. - 6. luokat:

Lisäksi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan esihistorialliselta ajalta 1800-luvulle saakka:

- a) jokin Euroopan ulkopuolinen korkeakulttuuri, esimerkiksi Kiinan, Intian ja Amerikan korkeakulttuurit
- b) kaupankäynnin kehitys, esimerkiksi jonkin raaka-aineen kauppa (puu, mausteet), kauppamerenkulku
- c) kulttuurin kehitys, esimerkiksi lapsen asema, rakennukset ja kodit, pukeutuminen, kirjoitettu kieli

musiikki

d) liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys

e) väestössä tapahtuneet muutokset, esimerkiksi asutuksen leviäminen ja sen painopistealueiden muuttuminen, taudit ja sairaanhoito.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Oppilas

- osaa erottaa faktan mielipiteestä
- osaa erottaa toisistaan lähteen ja siitä tehdyn tulkinnan.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Oppilas

- tietää, että menneisyyttä voi jaotella eri aikakausiin (kronologia) ja pystyy nimeämään yhteiskunnille ja aikakausille ominaisia piirteitä

- tunnistaa ilmiöiden jatkuvuuden eri aikakaudesta toiseen ja ymmärtää, ettei muutos ole sama kuin edistys eikä se myöskään merkitse samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta
- osaa eläytyä menneen ajan ihmisen asemaan: hän osaa selittää, miksi eri aikakausien ihmiset ajattelivat ja toimivat eri tavoin sekä tuntee syy- ja seuraussuhteen merkityksen.

Historiallisen tiedon käyttäminen

Oppilas

- osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön joidenkin toimijoiden kannalta
- tietää, että jotkut asiat voidaan tulkita eri tavoin, ja hän pystyy selittämään, miksi niin tapahtuu.

Oppilas on harjoitellut laajoihin sisältökysymyksiin vastaamista.

VIOSILUOKAT 7–9

Historianopetuksen tehtävänä vuosiluokilla 7–9 on syventää oppilaan käsitystä historian tiedon luonteesta. Historian opetuksen tehtävänä on vahvistaa oppilaan omaa identiteettiä ja perehdyttää hänet muihin kulttuureihin ja niiden vaikutuksiin.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- hankkimaan ja käyttämään historiallista tietoa
- käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun mielipiteensä niiden pohjalta
- ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin
- selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksia ja vaikutuksia
- arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja käyttäen apuna historiallista muutosta koskevaa tietoa.

medialukutaitoa

KESKEISET SISÄLLÖT

Käsiteltävät aihealueet liittyvät Suomen ja maailman historiaan 1800- ja 1900-luvuilla.

7. luokka

Elämää 1800-luvulla ja kansallisuusaate

- elämää 1800-luvun Suomessa
- 1800-luvun alun keskeiset valtiolliset muutokset ja kansallisuusaatteen vaikutukset Euroopassa
- kulttuuri kansallisuusaatteen heijastajana Suomessa.

Teollinen vallankumous

- teollistuminen ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- kaupungistuminen.

Murrosten aika Suomessa

- sääty-yhteiskunnan mureneminen
- Suomen venäläistäminen ja sen vastustus.

Suurvaltojen kilpailusta ensimmäiseen maailmansotaan seurauksineen

- imperialismi ja sen vaikutukset Euroopan suurvalloille ja siirtomaille
- ensimmäinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset.

8.luokka

Venäjän vallankumoukset ja itsenäinen Suomi

- Venäjän keisarikunnan luhistumisen syyt ja vuoden 1917 vallankumoukset
- Suomen itsenäistyminen ja sisällissota.

Laman ja totalitarismin aika

- maailmantalouden romahtaminen ja sen vaikutukset Eurooppaan
- elämää demokratioissa ja diktatuureissa.

Toisen maailmansodan aika

- toinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
- Suomi toisessa maailmansodassa ja sodasta selviäminen.

Suomi 1950-luvulta nykypäivään

- elinkeinorakenteen muutos ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen.

Idän ja lännen ristiriidoista etelän ja pohjoisen vastakkainasetteluun

- kylmä sota
- maailman jakautuminen köyhiin ja rikkaisiin valtioihin ja siitä aiheutuvat ongelmat.

Elämää 1900-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa

- länsimaisen kulutusyhteiskunnan synty ja sen vaikutukset ihmisten elämään ja ympäristöön
- tiedonvälityksen kehitys.

Eurooppa rautaesiripun jälkeen

globalisaatio

terrorismin vastainen taistelu

Lisäksi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan 1800-luvulta nykyaikaan saakka:

- a) jokin Euroopan ulkopuolinen kulttuuri, esimerkiksi Kiina, Intia, Japani, islamilainen kulttuuri
- b) tasa-arvoisuuden kehitys, esimerkiksi sääty-yhteiskunnan mureneminen ja sukupuolten välinen tasa-arvo, sosiaaliturvan kehitys, alueelliset erot
- c) kulttuurin kehitys
- d) teknologian kehitys, esimerkiksi liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
- e) Euroopan hajaannuksesta sen yhdistymiseen.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITÉERIT ARVOSANALLE 8

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Oppilas

- osaa erotella asiaa selittävät tekijät vähemmän tärkeistä
- pystyy lukemaan erilaisia lähteitä ja tulkitsemaan niitä.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Oppilas

- kykenee sijoittamaan opiskelemansa tapahtumat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aika-järjestykseen
- osaa selittää, miksi jollain elämäalueella toimittiin ennen toisin kuin nykyään.
- osaa esittää historiallisille tapahtumille syitä ja seurauksia.

Historiallisen tiedon käyttäminen

Oppilas

- pystyy vastaamaan menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä, myös nykuteknologian avulla saamaansa informaatiota
- pystyy muodostamaan tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja käsityksiä ja arvioimaan niitä.

AIHEKOKONAISUUDET

1. Ihmisenä kasvaminen

Historian ja yhteiskuntaopin opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, jotka edistävät oppilaan kokonaisvaltaista kasvua ja elämänhallinnan kehittymistä. Erityisesti oppilasta ohjataan käsittelemään ja pohtimaan kriittisesti oman ajan ja menneisyyden ilmiöitä.

2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Historian opiskelun tavoitteena on se, että oppilas tuntee ja arvostaa Tuusulan kulttuuriperintöä. Hän ymmärtää suomalaisen kulttuurin osana pohjoismaista, eurooppalaista ja globaalia kulttuuria sekä tutustuu muihin kulttuureihin ja pystyy toimimaan monikulttuurisessa ympäristössä.

3. Viestintä ja mediataito

Historian ja yhteiskuntaopin opiskelussa yhtenä keskeisenä tavoitteena on erilaisten lähteiden kriittinen tarkastelu ja käyttö. Oppilas osaa tehdä suullisia ja kirjallisia tuotoksia monipuolisia lähteitä käyttäen.

4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Yhteiskuntaopin opiskelun tavoitteena on ohjata oppilasta kasvamaan yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi toimijaksi. Oppilas saa perustiedot ja -taidot yhteiskunnan rakenteesta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista sekä yrittäjyydestä.

5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Oppilas ymmärtää, että menneisyyden valinnoilla on vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen.

Historian opit antavat pohjaa oppilaiden vastuulliseen toimintaan.

Yhteiskuntaopissa asiaa käsitellään oman talouden ja kulutuskäyttäytymisen sekä tuotannon näkökulmista.

6. Turvallisuus ja liikenne

Historian ja yhteiskuntaopin tavoitteena on antaa oppilaille perustiedot Suomen turvallisuus- ja oikeusjärjestelmästä sekä yhteiskunnan hyvinvointipalveluista.

7. Ihminen ja teknologia

Historian ja yhteiskuntaopin tavoitteena on auttaa oppilasta ymmärtämään ihmisen suhdetta teknologiaan ja auttaa näkemään teknologian merkitys arkielämässä, eri kulttuureissa, eri elämän alueilla ja eri aikakausina.

28. YHTEISKUNTAOPPI

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi toimijaksi. Yhteiskuntaopin opetuksen tulee antaa perustiedot ja -taidot yhteiskunnan rakenteesta ja toiminnasta sekä kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista. Opetuksen tarkoituksena on tukea oppilaan kasvua suvaitseväiseksi ja demokraattiseksi kansalaiseksi ja antaa hänelle kokemuksia yhteiskunnallisesta toimimisesta ja demokraattisesta vaikuttamisesta. Yhteiskuntaoppia opetetaan perusopetuksen 9. vuosiluokalla.

TAVOITTEET

Oppilas

- saa käsityksen yhteiskunnallisen tiedon luonteesta
- oppii hankkimaan ja soveltamaan yhteiskuntaa ja talouselämää käsittelevää informaatiota kriittisesti ja toimimaan aktiivisena vaikuttajana
- oppii tuntemaan julkiset palvelut
- saa valmiuksia työnteon kunnioittamiseen
- oppii yrittäjyyden perusteet ja ymmärtää yrittäjyyden merkityksen yhteiskunnan hyvinvoinnin tekijänä
- oppii ymmärtämään yhteiskunnallisten päätösten vaikutuksia kansalaisten elämään
- kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta ja vaikuttamisesta
- oppii tarkastelemaan ja kehittämään osaamistaan vastuullisena kuluttajana ja yhteiskunnallisena toimijana
- tuntee tekojensa oikeudelliset seuraamukset.

KESKEISET SISÄLLÖT

Aihealueina ovat suomalainen yhteiskunta ja talouselämä sekä Euroopan unioni.

Yksilö yhteisön jäsenenä

- perhe, erityyppiset yhteisöt sekä vähemmistö- ja osakulttuurit
- yksilön mahdollisuudet toimia kotikunnassa, oman valtion kansalaisena, Pohjoismaissa ja EU:ssa.

Yksilön hyvinvointi

- hyvinvointiyhteiskunnan eri ulottuvuudet
- tasa-arvo ja kestävä kehitys sekä muut keinot hyvinvoinnin edistämiseksi.

Vaikuttaminen ja päätöksenteko

- kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa
- demokratia, vaalit ja äänestäminen
- politiikan ja hallinnon toimijat kunnallisella, valtakunnallisella ja EU-tasolla
- media ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen.

Kansalaisen turvallisuus

- oikeusjärjestelmä, yksilön oikeudet ja velvollisuudet sekä oikeudellinen vastuu
- liikenneturvallisuus
- turvallisuuspolitiikka: ulkopoliittikka, maanpuolustus.

Taloudenpito

- yksityisen taloudenpidon periaatteet
- työnteke ja yrittäjyys.

Kansantalous

- yksilö ja kotitaloudet kuluttajina ja talouden toimijoina
- ulkomaankaupan ja globaalitalouden merkitys.

Talouspolitiikka

- talouden suhdannevaihtelut, työttömyys ja inflaatio sekä niiden vaikutukset yksityistalouksiin
- julkinen talous ja verotus.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja käyttäminen

Oppilas

- kykenee tulkitsemaan kriittisesti median välittämiä tietoja, tilastoja ja graafisia esityksiä
- pystyy perustelemaan käsityksiään yhteiskunnallisista asioista
- osaa vertailla yhteiskunnallisen päätöksenteon ja taloudellisten ratkaisujen eri vaihtoehtoja ja niiden seurauksia.

Yhteiskunnallisen tiedon ymmärtäminen

Oppilas

- ymmärtää, että yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja taloudellisissa ratkaisuissa on olemassa useita vaihtoehtoja
- ymmärtää yhteiskunnallisen ja taloudellisen toiminnan eettisiä kysymyksiä.

AIHEKOKONAISUUDET

Katso kappale 26. Historia.

29. MUSIIKKI

Musiikinopetuksen tehtävänä on auttaa oppilasta löytämään musiikin alueelta kiinnostuksen kohteensa sekä rohkaista oppilasta musiikilliseen toimintaan, antaa hänelle musiikillisia ilmaisunvälineitä ja tukea hänen kokonaisvaltaista kasvuaan. Opetuksen tehtävänä on myös saattaa oppilas ymmärtämään, että musiikki on aika- ja tilannesidonnaista. Se on erilaista eri aikoina, eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa, ja sillä on erilainen merkitys eri ihmisille. Opetuksessa tulee ottaa huomioon, että musiikin ymmärtämisen ja käsitteellistämisen perustana ovat musisoiminen ja musiikin kuuntelun yhteydessä saadut merkitykselliset kokemukset. Musiikinopetus antaa välineitä oppilaan oman musiikillisen identiteetin muodostumiseen prosessissa, jonka tavoitteena on rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista erilaisiin musiikkeihin. Musiikillisia taitoja kehitetään pitkäjänteisellä, kertaamiseen perustuvalla harjoittelulla. Yhdessä musisoiminen kehittää sosiaalisia taitoja, kuten vastuullisuutta, rakentavaa kriittisyyttä sekä taidollisen ja kulttuurisen erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista. Oppilaan kokonaisvaltaisen ilmaisun kehittymistä tulee tukea myös etsimällä yhteyksiä muihin oppiaineisiin. Musiikin opetuksessa sovelletaan teknologian ja median tarjoamia mahdollisuuksia.

VUOSILUOKAT 1–4

Vuosiluokilla 1–4 musiikinopetuksessa on keskeistä oppilaiden musiikillisen ilmaisun kehittäminen leikinomaisessa ja kokonaisvaltaisessa toiminnassa. Opetuksen tulee antaa oppilaalle kokemuksia monenlaisista äänimaailmoista ja musiikeista sekä rohkaista häntä ilmaisemaan ja toteuttamaan omia mielikuviaan.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- käyttämään luontevasti omaa ääntään ja ilmaisemaan itseään laulaen, soittaen ja liikkuen sekä ryhmässä että yksin
- kuuntelemaan ja havainnoimaan keskittyneesti ja aktiivisesti ääniympäristöä ja musiikkia
- käyttämään musiikin eri elementtejä musiikillisen keksinnän aineksina
- ymmärtämään musiikillisen maailman monimuotoisuutta
- toimimaan vastuullisesti musisoivan ryhmän jäsenenä sekä musiikin kuuntelijana.

KESKEISET SISÄLLÖT

- äänenkäytön harjoituksia puhuen, loruillen ja laulaen, ikäkauteen sopivia laululeikkejä
- lauluohjelmistoa sekä moniäänisyyteen valmentavia lauluharjoituksia
- yhteissoittoon valmentavia harjoituksia ja soitto-ohjelmistoa keho-, rytmi-, ja melodia- ja sointusoittimilla lähtökohtana perussyketajua kehittävät harjoitukset
- monenlaisen musiikin kuuntelua erilaisia aktivointikeinoja käyttäen sekä omien elämysten, mielikuvien ja kokemusten kuvailua
- musiikillista keksintää äänikerronnan, pienimuotoisten äänisommitelmien ja improvisoinnin keinoin
- musiikin elementteihin – rytmiin, melodiaan, harmoniaan, dynamiikkaan, sointiväriin ja muotoon – liittyvää peruskäsitteistöä musisoinnin, kuuntelun, liikunnan ja musiikillisen keksinnän yhteydessä
- laulu-, soitto- ja kuunteluohjelmistoa, joka tutustuttaa oppilaan sekä suomalaisen että muiden maiden ja kulttuurien musiikkiin ja sisältää esimerkkejä eri aikakausilta ja eri musiikin lajeista.

Oppiainesisällöt vuosiluokittain

1 lk

- äänenkäytön harjoituksia puhuen, loruillen ja laulaen, ikäkauteen sopivia laululeikkejä
- hyvä lauluasento
- *lauluohjelmistoa mm. onnittelulauluja ja joululauluja, yksi kansanlaulu*
- yhteissoittoon valmentavia harjoituksia keho- ja rytmisoittimin ja mahdollisuuksien mukaan laattasoittimin
- haetaan perussykettä
- aktiivisen musiikinkuuntelun harjoittelua
- musiikillista keksintää
- 1-2 lk. kuuntelun ja musisoinnin yhteydessä musiikin peruselementtejä: dynamiikka, sointiväri, rytmi, melodia, harmonia ja muoto.

2 lk

- äänenkäytön harjoituksia puhuen, loruillen ja laulaen, ikäkauteen sopivia laululeikkejä
- hyvä lauluasento
- *lauluohjelmistoa: edellisten lisäksi esim. Enkeli taivaan ja Suvivirsi, yksi kansanlaulu*
- yhteissoittoon valmentavia harjoituksia keho- ja rytmisoittimin ja mahdollisuuksien mukaan laattasoittimin
- haetaan perussykettä
- musiikillista keksintää
- kehitetään edelleen ensimmäisellä luokalla opittuja taitoja.

3 lk

- äänenkäytön harjoituksia puhuen, loruillen ja laulaen, ikäkauteen sopivia laululeikkejä
- hyvä lauluasento
- yksinkertaisia moniäänisiä harjoituksia
- laajennetaan lauluohjelmistoa (ainakin Maamme laulu) opettelemalla osa ulkoa, *yksi kansanlaulu*
- yhteissoittoon valmentavia harjoituksia keho- ja rytmisoittimin ja mahdollisuuksien mukaan laattasoittimin
- haetaan perussykettä
- harjoitellaan jotain melodia- ja sointusoitinta
- musiikillista keksintää, kuten rytmisiä täydennystehtäviä
-
- aktiivisen ja keskittyvän musiikinkuuntelun harjoittelua, *Mozart ja orkesterisoittimia, piano ja forte, crescendo ja diminuendo, puoli-, neljäsosa ja kahdeksasosanuotti, neljäsosatauko, kertausmerkki, duuri ja molli, C-duuriasteikon säveliä*
- laulaen, soittaen ja kuunnellen tutustutaan paikalliseen kulttuuriperintöön mm. Finlandia, oma maakuntalaulu
- 3-4 lk kuuntelun ja musisoinnin yhteydessä musiikin peruselementtejä: voimakkuuden vaihtelu, erilaisten soitinten tunnistaminen sointivärien perusteella, vaihteleva tempo, tasa-/kolmijakaisuus, melodian suunta (nouseva, laskeva tai paikallaan).
- laajennetaan lauluohjelmistoa (ainakin Uusmaalaisen laulu) opettelemalla osa ulkoa, *yksi kansanlaulu*
- aktiivisen ja keskittyvän musiikinkuuntelun harjoittelua

4 lk

- äänenkäytön harjoituksia puhuen, loruillen ja laulaen, ikäkauteen sopivia laululeikkejä
- hyvä lauluasento
- yksinkertaisia moniäänisiä harjoituksia
- laajennetaan lauluohjelmistoa (ainakin Uusmaalaisen laulu) opettelemalla osa ulkoa, *yksi kansanlaulu*
- aktiivisen ja keskittyvän musiikinkuuntelun harjoittelua
- laajennetaan lauluohjelmistoa (ainakin Uusmaalaisen laulu) opettelemalla osa ulkoa
- yhteismusisointiin valmentavia harjoituksia keho- ja rytmisoittimin ja mahdollisuuksien mukaan laattasoittimin
- yhteismusisointia rytmi-, melodia- ja sointusoittimin
- haetaan perussykettä
- musiikillista keksintää, kuten keksitään omia musiikillisia ratkaisuja yksinkertaisiin harjoituksiin
- aktiivisen ja keskittyvän musiikinkuuntelun harjoittelua, *Bach tai Grieg ja orkesterisoittimia, tahtilajit 2/4, 3/4 ja 4/4, C-duuriasteikko*
- tutustutaan muunmaalaisiin kansanmusiikkeihin.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa käyttää ääntään niin, että hän pystyy osallistumaan yksiaäniseen yhteislauluun
- hahmottaa musiikin perussykkeen niin, että pystyy osallistumaan soittamisen harjoitteluun ja yhteissoittoon
- hallitsee lauluohjelmistoa, josta osan ulkoa
- osaa yksin ja ryhmän jäsenenä ääntä, liikettä, rytmiä tai melodiaa käyttäen keksiä omia musiikillisia ratkaisuja esimerkiksi kaiku-, kysymys/vastaus- ja soolo/tutti-harjoituksissa
- tunnistaa kuulemaansa musiikkia ja osaa ilmaista kuuntelukokemustaan verbaalisesti, kuaallisesti tai liikkeen avulla
- osaa toimia musisoivan ryhmän jäsenenä ottaen huomioon muut ryhmän jäsenet.

VUOSILUOKAT 5–9

5.–9. luokkien musiikinopetuksessa jäsennetään musiikillista maailmaa ja musiikillisia kokemuksia sekä opitaan käyttämään musiikin käsitteitä ja merkintöjä musiikinkuuntelun ja musisoinnin yhteydessä.

TAVOITTEET

Oppilas

- ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla musisoivan ryhmän jäsenenä toimien
- oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemustaan
- oppii ymmärtämään musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointiväriin ja muodon tehtävää musiikin rakentumisessa sekä käyttämään niitä ilmaisevia käsitteitä ja merkintöjä
- rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

KESKEISET SISÄLLÖT

- äänenkäyttöä ja ääni-ilmaisua kehittäviä harjoituksia sekä eri tyytlejä ja lajeja edustavaa yksi- ja moniäänistä ohjelmistoa, josta osa ulkoa yhteissoittotaitoja kehittäviä harjoituksia sekä monipuolisesti eri musiikkityylejä ja -kulttuureja edustavaa soitto-ohjelmistoa
- monipuolista kuunteluohjelmistoa ja sen jäsentämistä ajallisesti, paikallisesti ja kulttuurisesti
- omien musiikillisten ideoiden kokeilua improvisoiden, säveltäen ja sovittaen esimerkiksi ääntä, laulua, soittimia, liikettä ja musiikkiteknologiaa käyttäen.

Oppiainesisällöt vuosiluokittain

5 lk

- äänenkäyttöä ja ääni-ilmaisua kehittäviä harjoituksia

- | |
|--|
| <ul style="list-style-type: none"> • yksi- ja moniäänistä ohjelmistoa soittaen ja laulaen, josta ulkoa esim. jokin laulu Aleksis Kiven tekstiin, <i>jokin kansanlaulu</i> |
|--|

- yhteissoittotaitoja kehittäviä harjoituksia
- yhteismusisoitinta rytmi-, melodia- ja sointusoittimin (esim. kannel, kitara, kosketinsoittimet)
- haetaan perussykettä

- | |
|---|
| <ul style="list-style-type: none"> • kuunnellaan erilaisia ja erityyppisiä teoksia (mm. taide-, populaari-, kansanmusiikki) ja <i>musiikin tyylikausia historiaan integroiden sekä erilaisia orkesterikokoonpanoja</i> |
|---|

- omien musiikillisten ideoiden kokeiluja
- 5-6 lk kuuntelun ja musisoinnin yhteydessä musiikin peruselementeistä edellisten lisäksi: melodian linjan seuraamista nuoteista, duuri ja molli, kiinnitetään huomiota teosten muotorakenteeseen, polyrytmiikka ja pop-rytmiikka.

- | |
|---|
| <ul style="list-style-type: none"> • <i>pisteellinen nuotti, ylennys- ja alennusmerkki, musiikkisanastoa</i> |
|---|

6 lk

- äänenkäyttöä ja ääni-ilmaisua kehittäviä harjoituksia huomioiden äänenmurroksen vaikutuksen
- yksi- ja moniäänistä ohjelmistoa soittaen ja laulaen, jokin kansanlaulu ulkoa
- yhteissoittotaitoja kehittäviä harjoituksia
- yhteismusisoitinta rytmi-, melodia- ja sointusoittimin (esim. kannel, kitara, kosketinsoittimet)

- haetaan perussykettä
- kuunnellaan erilaisia ja eri tyyliä teoksia ja teosten osia, *musiikin tyylikausia, populaarimusiikin klassikkoja, orkesterikokoonpanoja*
- musiikin havainnointia ja sen tuottamien ajatusten ilmaisua.

7 lk

- äänenkäyttöä ja ääni-ilmaisua kehittäviä harjoituksia huomioiden terve äänenkäyttö
- äänenmurroksen vaikutus oppilaan äänenkäyttöön (mahdollisuuksien mukaan äänenkäytön harjoittelua tyttö- ja poikaryhmissä)
- laajennetaan lauluohjelmistoa, josta opetellaan jokin laulu ulkoa (esim. Syksyn sävel, Yesterday, Sankarit)
- yhteissoittoa (esim. rumpusetti, kitara, basso ja kantele)
- kuunnellaan erityylistä musiikkia (taide-, populaari- ja kansanmusiikki) keskittyneesti ja analysoiden sekä jonkun paikallisen nykysäveltäjän teos. Kiinnitetään huomiota musiikin vaikutukseen mielialaan
- improvisoiminen esim. eri rytmejä tai pentatonista asteikkoa käyttäen
- tuetaan oppilaan omaa musiikillista tekemistä
- esitellään sähköisiä mahdollisuuksia muuttaa sointiväriä/-ääntä
- rytmi: kolmimuunteisuus
- kiinnitetään huomiota melodian luonteeseen (esim. yksinkertainen, monipuolinen, tasainen vaihtelu)
- harmonia: atonaalisuus musiikin kuuntelun yhteydessä
- otetaan huomioon harjoiteltavien kappaleiden muotorakenne (esim. abc-osat, kertausmerkit, blueskaava)
- paikalliseen musiikkielämään tutustuminen (esim. konserttikäynti).

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osallistuu yhteislauluun ja osaa laulaa rytmisesti oikein sekä melodialinjan suuntaisesti
- hallitsee jonkin rytmi-, melodia- tai sointusoitin perustekniikan niin, että pystyy osallistumaan yhteissoittoon
- osaa kuunnella musiikkia ja tehdä siitä havaintoja sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan
- osaa kuunnella sekä omaa että muiden tuottamaa musiikkia niin, että pystyy musisoimaan yhdessä muiden kanssa
- tunnistaa ja osaa erottaa eri musiikin lajeja ja eri aikakausien ja kulttuurien musiikkia
- tuntee keskeistä suomalaista musiikkia ja musiikkielämää
- osaa käyttää musiikin käsitteitä musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä
- osaa käyttää musiikin elementtejä rakennusaineina omien musiikillisten ideoidensa ja ajatustensa kehittämisessä ja toteutuksessa.

MUSIIKKILUOKAT

Musiikkikasvatuksen tavoitteet:

- musiikin ilon kokeminen
- musiikkitiedon ja -taitojen kehittyminen
- oman ja toisten musiikkiesitysten arvostaminen
- oman muusikkouden kehittyminen
- esiintymisvalmiuksien luominen ja ylläpitäminen
- luovuuteen rohkeus (improvisointi, omat esitykset, sävellykset, sanoitukset)
- konserttikäyttämisen harjoittelu
- elinikäisen musiikkiharrastuksen syntyminen

Laulaminen:

- oikean lauluasennon, äänenmuodostuksen ja äänenhuollon oppiminen
- oman äänityypin tunnistaminen ja äänialueen laajentaminen
- laulaminen erilaisissa laulukokoonpanoissa
- mikrofonin ja äänenvahvistuslaitteiden käytön harjoittelua
- ainakin yksi suomalainen kansanlaulu joka luokka-asteella

3.lk	yksiääniset, kaanonit ja helpot 2-ääniset laulut, Maamme-laulu ja Uusmaalaisien-laulu
4.lk	yksi- ja kaksiääniset laulut
5.lk	yksiääniset ja 2 - 3-ääniset laulut
6.lk	yksiääniset ja 2 - 3-ääniset laulut

Soittaminen:

- monipuolisuus: runsaasti eri soittimia; luettelo soittimista musiikkiluokkien osuuden lopussa
- karkeamotorisista hienomotorisiin harjoitteisiin
- ryhmä/yhtyesoitto
- soittimien käsittely ja huolto
- soittimien viritys (myös viritysmittari)
- kuulonhuolto

Nokkahuilu:

3.lk	g1 - d2
4.lk	c1 - d2
5.lk	moniäänisyys (esim. altto- ja tenorinokkahuilut), fis1, b1
6.lk	moniäänisyys (esim. altto- ja tenorinokkahuilut)

Kantele:

-eri komppaustavat

3.lk	I-, V- ja IV-duurisoinnut
4.lk	I-, V- ja IV-duuri- ja mollisoinnut
5.lk	melodian soitto (pentatonia)
6.lk	melodian soitto

Laattasoittimet:

- eri laattasoittinten soittotekniikka (bassopalat - sopraanokellopeti)
- yhteissoiton harjoittelu

3.lk	malletinkäsittelyharjoituksia, yksinkertaisia säestyskuvioita,
4.lk	säestyskuvioita
5.lk	säestyskuvioita, melodioita
6.lk	säestyskuvioita, melodioita

Rytmi- ja lyömäsoittimet:

- kehorytmit
- karkeamotoriset soittimet
- eri soitinten soittotekniikka
- yhteissoiton harjoittelu

3.lk	perussoittotekniikka, helpot säestyskuviot
4.lk	säestyskuviot
5.lk	vaativampia rytmikuvioita (esim. afrikkalainen ja latinalais-amerikkalainen musiikkikulttuuri)
6.lk	vaativampia rytmikuvioita

Rumpusetti:

- 3.lk Tutustutaan tasa- ja kolmijakoisiin rytmeihin, yksinkertaiset rumpukompit.
- 4.lk Tutustutaan tasa- ja kolmijakoisiin rytmeihin, yksinkertaiset rumpukompit.
- 5.lk Tutustutaan yksinkertaisiin komppeihin ja filleihin, tutustutaan Beat-komppiin.
- 6.lk Tutustutaan eri komppeihin ja filleihin.

Bassokitara:

- 3.lk vapaat kielet
- 4.lk vapaat kielet/otelauta
- 5.lk otelauta, yksinkertaisia bassokuvioita
- 6.lk otelauta, yksinkertaisia bassokuvioita

Kosketinsoitin:

- 3.-6. lk:t Tutustutaan kosketinsoittimiin osana yhteissoittoa.

Kitara:

- 3.lk soittaminen vapaalla kielellä
- 4.lk soittaminen vapailla kielillä
- 5.lk sointuja, otelauta
- 6.lk sointuja ohjelmiston mukaan

Äänentoistolaitteet:

- 3.lk johtojen käsittely, mikrofonin käyttö
- 4.lk soitinvahvistimen käyttö
- 5.lk soitinvahvistimen käyttö
- 6.lk miksauslaitteiston peruskäyttö

Musiikkiliikunta:

-musiikin ilmaiseminen liikkeen avulla joka luokka-asteella

- 3.lk laululeikit ja kehorytmit
- 4.lk laululeikit ja kehorytmit
- 5.lk koreografioita musiikin mukaan
- 6.lk koreografioita musiikin mukaan

Yleinen musiikkitietous ja musiikin kuuntelu:

-eläytyvä musiikin kuuntelu: lupa liikkua ja mahdollisuus ilmaista musiikkia omalla keholla

-Sibelius joka luokalla

- 3.lk Mozart
orkesterisoittimia
Sibelius, Finlandia
- 4.lk Bach ja Grieg
orkesterisoittimia
kansanmusiikkia pohjoismaista
- 5.lk sinfoniaorkesteri
eri musiikkikulttuurien musiikkia (esim. afrikkalainen ja latinalais-amerikkalainen musiikki)
- 6.lk musiikin tyylikausia historiaan integroiden
musiikin tyylikausia historiaan integroiden
populaarimusiikin klassikkoja

*Musiikin teoria ja säveltapailu:
-yhteys käytäntöön*

Dynamiikka:

- 3.lk *p - f, > <*
- 4.lk *pp - ff,*
- 5.lk *opitun kertausta*
- 6.lk *opitun kertausta*

Rytmi, tempo:

- 3.lk *nuottiarvot: koko-, puoli-, neljäsosa- ja kahdeksasosanuotit ja tauot, tasa- ja kolmijakoiset tahtilajit, tititointia, tuttujen rytmien nuotintaminen, musiikkisanastoa.*
- 4.lk *nuottiarvot:kuudestoistaosanuotti ja -tauko, pisteellinen puoli- ja neljäsosanuotti, tahtilajit 2/4, 3/4, 4/4, 5/4, tuttujen rytmien ja melodioiden nuotintaminen, musiikkisanastoa (esim. fermaatti)*
- 5.lk *musiikkisanastoa, opittujen asioiden kertausta*
- 6.lk *musiikkisanastoa, opittujen asioiden kertausta*

Melodia ja harmonia:

-opiskellaan erityisesti laulamisen ja soittamisen avulla

- 3.lk *G-avain, nuottinimet ilman oktaavialoja, duurin ja mollin tunnistaminen kuullun perusteella.*
- 4.lk *F-avain, muunnesävelet.*
- 5.lk *oktaavialat ja nuottinimet, intervallit priimistä oktaaviin (pieni ja suuri terssi), duuri ja molli, duuri- ja mollikolmoisointu, asteikkojen muodostaminen, sointumerkkien periaate*
- 6.lk *opittujen asioiden kertausta*

Musiikin muoto:

-opiskellaan käytännön, laulamisen, soittamisen ja musiikkiliikunnan avulla

- 3.lk *rakenne AB, ABA, kertausmerkit, kaanon*
- 4.lk *maalit*
- 5.lk *klassisten musiikkiteosten rakenteita*
- 6.lk *erilaisten teosten rakenteiden hahmottamista ja analysointia*

Musiikkiluokalla oppilas tutustuu seuraaviin instrumentteihin.

*agogo (metalli, puu)
bassokitara
bassoviulu: näppäily
bongorummut
cabasa
chimes
congarummut
djemberumpu
guiro
kantele (5-kielinen)
kellopeli (sopraano, altto)
kitara (akustinen)
kitara (sähkö)
kosketinsoitin (syntetisaattori):äänimatto
kulkuset
ksylofoni (sopraano, altto, basso)
käsirumpu
lehmänkello
marakassit*

metallofoni (sopraano, altto, basso)
nokkahuilu (sopraano, altto)
patarummut
piano: komppaus
putkipenaali
rumpusetti
rytmikapulat
sormisymbaalit
symbaali
tamburiini
triangeli

7. LUOKKA

Valtakunnallisen opetussuunnitelman mukainen kurssi 1h/vko + syvennettynä 1h/vko + yhteismusisointi 1h/vko

Tuusulan kunnan opetussuunnitelmaan pohjautuvat sisällöt (1h/vko)

- äänenkäyttö
- yhteissoitto – bändisoittimiin tutustuminen, kantele
- musiikin kuuntelu
- improvisointi
- musiikin muoto
- paikalliseen musiikkielämään tutustuminen

Syvennetään edellisiä musiikkiluokan tarpeisiin seuraavasti (2h/vko):

- **äänenkäyttö:** äänenhuoltoharjoituksia, yksiaänisiä ja moniaänisiä lauluja (2-3-äänisiä), mikrofoni laulun perusteita, äänenmurroksen vaikutus äänen käyttöön
- **yhteissoitto:** bändisoittimien perusteiden vahvistaminen ja edelleen kehittäminen (kitaran ja basson perusteet, koskettimet ja peruskompit rummuilla), erilaiset koulusoitinkokoonpanot, produktiokokoonpanot (esim. musiikkiluokkien kevätkonsertti)
- **musiikin kuuntelu ja musiikkitieto:** tutustutaan kuuntelu- ja soittoesimerkkien kautta eri kulttuurien musiikkiin:
 - o suomalaiseen kansanmusiikkiin (esim. joiku, rekilaulut)
 - o naapurivaltioiden musiikkiin
 - o etelä- ja pohjois-amerikkalaiseen musiikkiin:
Brasilia: samba, bossa nova
Kuuba: son, salsa
Argentiina: Tango
Pohjois-Amerikka: Rockin synty
- Improvisointiin tutustutaan ja sitä harjoitellaan esim. blues-kaavan yhteydessä
- Musiikin teoriassa kerrataan ja syvennetään 3-6 luokilla opittua.
- Paikalliseen musiikkielämään tutustutaan mm. yhteistyössä paikallisten kuorojen ja bändien kanssa.
- Musiikkiliikunta: esim. kehorytmit (mukana yhteismusisoinnissa), eri kulttuurien tanssit (musiikkitiedon yhteydessä)
- Musiikin eri tyylit tulevat tutuiksi tekemisen kautta.

8. LUOKKA

Yhteismusisointi ja erilaiset musiikkikulttuurit ovat jatkuvassa vuoropuhelussa keskenään.

Yhteismusisointi (2h/vko)

- syvennetään aiemmin opittua ja lisätään ohjelmistoa
- laulu- ja soitinyhtyeitä mahdollisuuksien mukaan
- musiikin tuottamista musiikkiteknologiaa hyödyntäen (säveltämisen ja sovittamisen perusperiaatteita)

Erilaiset musiikkikulttuurit (1h/vko)

- Rock/pop-, jazz-, näyttämö-, ja viihdemusiikin tärkeimmät suuntauokset

9. LUOKKA**Yhteissoitto ja musiikin tuottaminen (2h/vko)**

- yhteissoitto
 - tutustutaan musiikin tuottamiseen valitun produktion kautta (esim. äänite, konsertin tuottaminen, musikaali)
 - musiikkiteknologian perusteita harjoitellaan tietokoneella MIDI:n, äänittämisen ja miksaamisen kautta

Taidemusiikin historia (1h/vko)

- Suomalaisen ja Länsimaalaisen taidemusiikin historian pääpiirteisiin ja merkittävimpiin säveltäjiin tutustuminen kirjallisuuden, kuuntelunäytteiden, sekä yhteismusisoinnin kautta

Aihekokonaisuudet**1. Ihmisenä kasvaminen**

- oppii tuntemaan omat musiikilliset taipumuksensa ja kykynsä
- opettelee työskentelemään pitkäjänteisesti
- löytää kiinnostuksen kohteensa musiikin alueelta
- rohkaisee kasvamaan musiikilliseksi ihmiseksi
- tukee kokonaisvaltaista kasvua ja tunne-elämän kehittymistä
- oppii toimimaan ryhmän ja yhteisön jäsenenä.

2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

- tiedostaa oman kotiseudun kulttuuriperinnön
- auttaa ymmärtämään eri aikojen ja paikkojen musiikkia ja sitä kautta vähentää ennakkoluuloja
- tekee uteliaaksi muiden kulttuurien suhteen
- opettaa arvostamaan ihmisten ja kulttuurien erilaisuutta
- osaa käyttäytyä erilaisissa konserttitilanteissa (tapakulttuuri).

3. Viestintä ja mediataito

- opettaa arvioimaan kriittisesti eri musiikinlajeja ja kommunikoimaan niistä musiikin käsittein
- tukee oppilaan kokonaisvaltaisen ilmaisun kehittymistä
- soveltaa uusia teknisiä ja viestinnällisiä mahdollisuuksia kriittisesti.

4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

- rohkaisee musiikilliseen toimintaan
- nivoutuu eri oppiaineiden avulla ja ajankohtaisin sisällöin yhteiskuntaan
- kasvetaan kohtaamaan ja käsittelemään muutoksia, epävarmuutta ja ristiriitoja sekä toimimaan yritteliäästi ja aloitteellisesti (esim. musiikkiesitysten valmistaminen)
- antaa tietoa musiikin ammatillisista.

5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

- lisätä hyvinvointia yhdessä tekemisen ja itsensä toteuttamisen avulla
- lisää ymmärrystä miten musiikilla vaikutetaan ja otetaan kantaa
- opettaa ottamaan vastuuta ympäristöstä musiikin kuluttajana
- tiedostaa liiallisen melun vaikutukset terveyteen

6. Turvallisuus ja liikenne

- pyritään luomaan ilmapiiri, jossa oppilaan on turvallista kehittää musiikillista osaamista
- alkuopetuksessa turvallista liikenteessä liikkumista opitaan mm. lasten liikennelaulujen avulla
- tunnistaa turvallisuus ja terveysriskejä (vääränlaisen äänenkäytön, tupakoinnin ja melun vaikutukset).

7. Ihminen ja teknologia

- tutustutaan erilaisiin instrumentteihin ja mediavälineisiin
- tiedetään uusista musiikkiteknologian mahdollisuuksista ja opitaan käyttämään niitä vastuullisesti
- nähdään välineiden välinearvo.

30. KUVATAIDE

Kuvataiteen tehtävänä on tukea oppilaan kuvallisen ajattelun ja esteettisen ja eettisen tietoisuuden kehittymistä ja antaa valmiuksia omaan kuvalliseen ilmaisuun. Oppilaan henkilökohtaisen taidesuhteen syntyminen on ensisijaista. Opiskelussa painottuu prosessinomaisuus. Kuvataiteen opetus luo perustaa oman lähialueen kulttuurin tuntemukselle sekä muiden kulttuurien ymmärtämiselle ja arvostamiselle. Opetuksen lähtökohtina ovat oppilaan oman ympäristön kuvamaailma, aistihavainnot, mielikuvat ja elämykset. Opetuksen tavoitteena on kehittää mielikuvitusta, ongelmanratkaisutaitoa ja tutkivaa oppimista. Jatkuvuus luokka-asteelta toiselle on tärkeää. Kuvataiteelle on ominaista sisäinen integraatio sekä teemallisuus, joka mahdollistaa pitkäjänteisen työskentelyn.

Vuosiluokat 1 – 4

TAVOITTEET

Alaluokilla painottuvat:

- kuvailmaisussa tarvittavien taitojen hankkiminen
- havaintojen teko, mielikuvituksen kehittäminen
- esteettisten arviointien ja valintojen teko
- omien tavoitteiden asettelu
- omien ja toisten tekemien kuvien tarkastelu ja arvioiminen, erilaisten näkemysten ymmärtäminen
- kulttuurin kuvaperinteen tarkastelu, nykytaiteeseen, suomalaiseen rakennusperinteeseen, muotoiluun ja oman paikkakunnan ympäristöihin tutustuminen
- median merkityksen tarkastelu omassa elämässä.

TYÖTAVAT

Alaluokilla painottuvat:

- aistihavaintojen tekeminen
- mielikuvituksen käyttö
- leikinomainen lähestymistapa
- kuvailmaisun perustaitojen opetteleminen on opetuksen keskeistä sisältöä
- opetellaan prosessinomaista työskentelyä: kuvan suunnittelua, luonnostelua, työn toteuttamista ja arvioimista.

KESKEISET SISÄLLÖT

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- kuvailmaisun keinot, tekniikat ja ilmaisutavat, piirtäminen, maalaaminen, grafiikka, muovailu ja rakentelu
- sommittelun elementit: viiva, väri, muoto, tila, liike ja aika
- kuvien tarkastelu ja arvioiminen ja niistä keskustelu kuvataiteen käsittein.

Piirtäminen

Erilaisia piirtimiä: esim. lyijykynät, puuvärit, grafiittikynät, hiili, väriliitu

1.lk

- piirrinote, viivat, pinnat, perusmuodot

2.lk

- luonnostelu, havaintoon perustuva piirtäminen

3.lk

- pinnan kuvaaminen, viivaimen käyttö

4.lk

- oman piirtämisen kehittäminen, kerrataan eri piirtimien käyttöä.

Maalaaminen

Erilaisia maalausvälineitä: esim. vesi- ja peitevärit, pullovärit, akvarelliliidut, erilaisia siveltimiä

1.lk

- pää- ja välivärit, värien sekoittuminen, laveeraus, sivellinote, erilaisia sivellinjälkiä

2.lk

- kylmät ja lämpimät värit, valöörit, ruskea-harmaa, sivellinpiirustus

3.lk

- värien nimet, puhtaan värin sekoitus, siveltimen vaihteleva käyttö

4.lk

- murretut värit ja värien taittaminen, siveltimen vaihteleva käyttö.

Grafiikka

Erilaisia painomenetelmiä: esim. leimasimet, press-print levyt, luonnon – ja kierrätysmateriaalit

1.lk

- leimasinpainanta, kehopainanta

2.lk

- sabluunapainanta, luonnonmateriaalit, frottage

3.lk

- press-print painanta, telan käyttö, kohopainanta

4.lk

- monotypia, vedostaminen, peilikuva.

Muovailu ja rakentelu

Erilaisia materiaaleja: esim. muovailuvaha, savi, paperi, pahvi, rautalanka, kanaverkko, luonnonmateriaalit

1.lk

- luonnonmateriaalit, muovailuvaha, savi (yhdestä palasta muotoaminen), paperin leikkaus, repiminen, pistely, taitto ja liimaus

2.lk

- luonnonmateriaalit, savi (kaulintekniikka ja pinnan rakenne), rautalanka, pahvi- ja paperityöt

3.lk

- luonnonmateriaalit, saviveistos (liittäminen), valmiit massat, mobile, kollaasi, paperin taittelu

4.lk

- savi (makkaratekniikka), luonnonmateriaalit, pienoismalli, pahvi- ja paperityöt.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- oman paikkakunnan museo- ja taidenäyttelyvierailut tai taiteilijan työhön tutustuminen
- taidekuvien tarkastelua tekemällä omia kuvia ja keskustelemalla kuvista
- suomalais-kansallisia mestareita, esimerkkejä eri aikakausien taiteesta ja nykytaide.

1.lk

- taidekuvat elämysten ja havaintojen virittäjinä, näyttely- ja museokäynnit, satukuvitus

2.lk

- edellisten lisäksi tutustutaan esim. Martta Wendelinin taiteeseen

3.lk

- esimerkkejä kuvataiteesta, esim. Pekka Halosen ja *Martta Wendelinin* taiteeseen tutustuminen

4.lk

- taidekuvien tarkastelua, esim. Eero Järnefeltin taiteeseen tutustuminen.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- lähiympäristön luonto, rakennukset ja ympäristön muutosten tunnistaminen
- esineet, esineiden suunnittelu ja valmistaminen
- kolmiulotteinen rakentaminen, ympäristösuunnitelmat ja pienoismallit.

1.lk

- luonnonympäristö, rakennettu ympäristö, esineympäristö

2.lk

- viihtyisä ympäristö, koti, koulu, piha

3.lk

- Tuusulan merkittävät ja historialliset rakennukset: esim. Halosenniemi, Tuusulan kirkko, Klaavola, Ruukin miljö Kellokoskella, Jokelan tiilitehdas
- tilan kokeminen

4.lk

- esineen suunnittelu ja valmistaminen.

Media ja kuvaviestintä

- kuvakerronnan perusteita
- kuvitus, sarjakuva, mainoskuva, valokuvaus sekä video, digitaalinen kuvaus
- television, tietokonepelien, elokuvien, sarjakuvien ja mainonnan visuaalisten viestien kriittinen tarkastelu ja tutkiminen.

1.lk

- kirjainmuodot, satukuvat, kuvien ja symbolien lukeminen, kuvan ja sanan yhdistäminen

2.lk

- kuvitus, kuvan ja sanan yhdistäminen, sanoma- ja aikakauslehdet, mainoskuvat

3.lk

- kuvakulmien ja kuvakokojen tarkastelua, sarjakuva, taiton perusteita

4.lk

- valokuvauksen, videokuvauksen tai digitaalisen kuvan käsittelyä, liikkuvan kuvan periaate, elokuvien ja televisio-ohjelmien tarkastelua.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

Oppilas

- osaa antaa kuvallisen muodon ajatuksilleen, tunteilleen ja mielikuvilleen sekä
- muuntaa havaintojaan kuviksi

- osaa käyttää keskeisiä välineitä ja tekniikoita omassa kuvan tekemisessään sekä käyttää luonnostelua työskentelynsä apuna
- osaa huolehtia työvälineistä ja materiaaleista
- osaa sommittelun perusteita
- osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä itsearviointinnissaan.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Oppilas

- osaa keskustella omista ja toisten tekemistä kuvista sekä perustella omia taidemielityksiään ja käyttää keskustelussa kuvataiteen käsitteitä
- tietää, mitä taiteilijat, arkkitehdit ja suunnittelijat tekevät, tuntee joidenkin suomalaisten taiteilijoiden teoksia ja arkkitehtien töitä sekä omassa kokemuspiirissään olevien vieraiden kulttuurien visuaalista ilmaisua
- osaa toimia museossa ja taidenäyttelyssä
- osaa ohjatusti käyttää tietolähteenä taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnon ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

Oppilas

- tunnistaa ja osaa arvioida esteettisiä ja eettisiä arvoja omassa lähiympäristössä ja koulussa
- tuntee suunnittelun ja muotoilun perusteita
- osaa työskennellä suunnitelmia tehdessään yksin ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Media ja kuvaviestintä

Oppilas

- osaa arvioida omaa median käyttöään, tehdä omia valintoja ja perustella näkökantojaan
- osaa havaita ja arvioida todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja
- osaa käyttää joitakin kuvaviestinnän välineitä.

Vuosiluokat 5 – 9

TAVOITTEET

Yläluokilla painottuvat:

- kuvataiteen ja kuvaviestinnän keskeisten ilmaisutapojen tuntemus ja käyttäminen
- kuvallisen ilmaisun kehittäminen, arvostaminen ja arvioiminen
- kuvataiteen käsitteiden tuntemus
- kulttuuripalvelujen käyttäminen ja taiteen tarkasteleminen
- median kuvaviestien kriittinen arvioiminen
- ympäristön esteettinen tarkastelu
- taiteen kautta elämän ilmiöiden ymmärtäminen
- pyritään eri kulttuurien ymmärtämisen kasvuun.

TYÖTAVAT

- työskentelyn pohjana on keskustelu, havaintojen teko, mielikuvat, elämykset, intuitiivisten valintojen teko
- työskentely etenee prosessinomaisesti
- kuvallisen ilmaisun perustaitojen tekniikoiden ja mediateknologian taitojen harjoittelu
- kehitetään kuvan tulkintataitoja
- tuetaan oppilaiden mahdollisuuksia yhdessä työskentelyyn ja vuorovaikutukseen
- tarjotaan yhteisiä taide-elämyksiä
- pyritään kuvallisen ajattelun ja taiteellisen oppimisen kehittämiseen
- prosessia arvioidaan työskentelyn päätyttyä eri tavoin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- piirustus, maalaus, grafiikka, keramiikka, kuvanveisto, tilataide ja taide ympäristössä
- sommittelu: muoto, väri, tila, liike ja aika
- kuvataiteen tyylien ja kuvasymbolien käyttäminen kuvailmaisussa
- omien havaintojen, ajatusten ja mielikuvien ilmaiseminen kuvallisin keinoin.

Piirustus

5.lk

- viivan luonne (rytmi - liike), aksonometria, pintarakenne, muoto

6.lk

- tila ja perspektiivi, valo ja varjo, valöörit

7.lk

- stereotypiat ja oma ilmaisuus, piirustustekniikoita syventäen, tila ja perspektiivi

8.lk

- luonnostelusta piirustukseksi, työvälineitä esim. hiusterä, punaliitu, piirrostaiteen tyyli ja symbolit, tila ja perspektiivi

9.lk

- oman piirustustekniikan syventämistä.

Maalaus

5.lk

- maalaustekniikoiden ja väriopin syventämistä, spektri, vastavärit, värien symboliikka

6.lk

- valööri – kulööri, värikontrastit ja harmoniat

7.lk

- maalaustekniikoiden ja väri-ilmaisun syventämistä

8.lk

- maalaustaiteen tyylejä ja tekniikoita työvälineinä esim. akvarellivärit, akryylinvärit, öljyvärit

9.lk

- oman maalaustekniikan syventämistä.

Grafiikka

5.lk

- grafiikan menetelmiä esim. linoleikkaus

6.lk

- grafiikan menetelmiä

7.lk

- grafiikan menetelmiä

8.lk

- grafiikka kuvataiteessa esim. tyylien esittelyä, puupiirustus, metalligrafiikka

9.lk

- oman ilmaisun soveltamista grafiikan keinoin.

Keramiikka, kuvanveisto ja rakentelu

5.lk

- savenkäsittelyn perustekniikoita, savityövälineiden käyttöä sekä esim. kipsityö, rakentelua eri materiaalein, luonnon ja kierrätysmateriaalien käyttöä

6.lk

- savityöskentelyä, muita kuvanveistomateriaaleja

7.lk

- keramiikka ja kuvanveistotyön prosesseja

8.lk

- keramiikka ja kuvanveisto taiteena, esim. dreijaus, lasitukset, kipsityöt ja muut materiaalit, ympäristökokonaisuuksien rakentaminen

9.lk

- plastinen sommittelu, oman ilmaisun kehittäminen, esim. installaatio.

Sommittelu

5.lk

- kuvan huomiopisteet, pelkistäminen, rikastaminen

6.lk

- värisommittelu, tilan rakentaminen

7.lk

- esim. jännite, rytmi, liike, tasapaino

8.lk

- esim. kultainen leikkaus ja sommittelukeinojen syventämistä, abstrakti taide

9.lk

- sommittelun käyttö omassa ilmaisussa.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- keskeisiä piirteitä taiteen historiassa ja nykyaikaisessa sekä eri kulttuurien kuvamaailmassa
- ohjattuja näyttelyvierailuja, taiteilijavierailuja ja internetin kulttuuripalvelujen hyödyntämistä mahdollisuuksien mukaan
- kuvien analysointia: taidekuvan rakenteen tutkimista, sisältöjen tulkintaa ja taidekriittikää.

5.lk

- Suomen taiteen kultakauden taiteilijoita

6.lk

- eri kulttuurien kuvataidetta, esim. esihistoria, muinaiset kulttuurit, Egypti, Kreikka

7.lk

- kuvataiteen teemoja, esim. muinainen maailma, antiikki, keskiaika, renessanssi

8.lk

- kuvataiteen teemoja esim. barokista realismiin

9.lk

- kuvataiteen teemoja esim. modernismista nykyaikaiseen, kulttuurien vuorovaikutus.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- luonnon ja rakennetun ympäristön vuorovaikutus
- ympäristön tarkastelua ja arviointia esteettisestä, eettisestä, ekologisesta ja suunnittelun näkökulmasta
- arkkitehtuurin ja muotoilun ilmaisukeinoja, tyyli- ja perinteitä
- tilan havainnointia, suunnittelua ja rakentamista.

5.lk

- asuin- ja lähiympäristön tutkimista, kansanomaiset esineet ja koristekuviot

6.lk

- luonnonympäristö ja rakennettu ympäristö Tuusulassa, esim. kansanomainen arkkitehtuuri, tilan havainnointi, suunnittelu ja rakentaminen

7.lk

- ympäristösuunnittelu esim. rakennuspiirustus, kaavoitus, design-käsite, teollinen muotoilu, tärkeimpiä suomalaisia muotoilijoita, muotoiluprosessi, materiaalit ja käyttötarkoitukset

8.lk

- Tuusulan merkittävimpiä rakennuksia ja ympäristökohteita, suomalaisen arkkitehtuurin teemoja, esim. empirestä kansallisromantiikkaan

9.lk

- värit rakennetussa ympäristössä, arkkitehtuurin teemoja esim. funktionalismista konstruktivismiin.

Media ja kuvaviestintä

- kuvan käyttötarkoituksia mediassa, mediaesitysten rakenteellista ja sisällöllistä analyysia
- valokuvaus, videokuvaus ja digitaalinen kuva
- kuvakerronnan muodot: kuvitus, sarjakuva ja liikkuvan kuvan erityispiirteet
- graafinen suunnittelu: kuva ja sana, typografian ja taiton perusteita, mainonnan kanavia ja ilmaisukeinoja
- elokuvien ja tv-ohjelmien analysointia.

5.lk

- ympäristön taltioiminen esim. valokuvoin, koulumatka, tarinan kertominen sarjakuvan keinoin, kuvakoot, graafiseen suunnitteluun tutustuminen, käyttögrafiikkaa esim. juliste

6.lk

- ympäristön tarkastelua esim. lehtikuvoin, valokuvoin tai videokuvoin, kuvitus tai tekstin sisällön kuvitus esim. runo tai lehden kansi, kuvan ja äänen yhdistäminen, kuvakokojen ja kuvakulmien tarkastelua, esim. multimediaesitys

7.lk

- eri kuvatyypit: taidekuva, uutiskuva, mainoskuva, merkit ja symbolit, kuva piilovaikuttajana, dokumentointi valokuvoin tai videokameralla, sarjakuvan keinot: kuvakulmat, kuvakoot, pelkistys ja tyyli

8.lk

- kuvasarja, valokuvauksesta esim. pimiötyön vaiheet, liikkuvan kuvan vaikutuskeinot, kuvakoot, kuvakulmat, elokuvan analysointi: kuvakerronnan keinot esim. elokuvia katsomalla

9.lk

- minäkuvan tutkiminen kuvankäsittelyn keinoin, graafinen suunnittelu esim. kuvitus tai julisteen keinot, kuvan ja tekstin yhdistäminen.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

Oppilas osaa

- ilmaista itseään kuvallisin keinoin
- käyttää kuvan rakentamisen keinoja ja kuvataiteen ja kuvallisen median keskeisiä materiaaleja ja työskentelytekniikoita
- valita työskentelyssään tavoitteisiinsa sopivimman materiaalin ja tekniikan
- selostaa kuvan tekemisen prosessin luonnoksista valmiisiin töihin.

Taiteentuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Oppilas osaa

- tunnistaa keskeisiä kuvataiteen ilmiöitä ja osaa sijoittaa niitä ajalliseen ja kulttuuriseen yhteyteen
- tarkastella ja tulkita taiteen ja viestinnän kuvia
- hyödyntää näyttely- ja museokäyntejä sekä Internetin kulttuuripalveluja.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

Oppilas

- osaa erottaa, arvioida ja arvottaa erilaisten ympäristöjen ja esineitten esteettisiä ja ekologisia ominaisuuksia
- tuntee suunnittelu- ja muotoiluprosessin eri vaiheet ja osaa soveltaa niitä työskentelyssään
- tunnistaa kulttuuri- ja tyylipiirteitä arkkitehtuurissa ja esineissä.

Kuvaviestintä ja mediaosaaminen

Oppilas osaa

- kuvaviestinnän ja mediateknologian perusteita: valokuvausta, videokuvausta ja digitaalista kuvan käsittelyä ja graafista suunnittelua
- analysoida mediaesitysten sisältöjä, rakennetta ja visuaalista toteutusta.

Työskentelytaidot ja tiedonhankintataidot

Oppilas

- osaa havainnoida ja arvioida omaa oppimistaan ja hyödyntää muilta saadun palautteen omassa työskentelyssään
- osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä hyödykseen itsearvioinnissa
- pystyy tehtävän mukaisesti sekä itsenäiseen työskentelyyn että vuorovaikutteiseen yhteistyöhön muiden kanssa
- osaa ohjatusti käyttää tietolähteinä taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa.

Aihekokonaisuudet

1. Ihmisenä kasvaminen

- oppii arvostamaan omaa ja toisten työskentelyprosessia
- oppii hyväksymään omia ja toisten tuloksia
- oppii sietämään kritiikkiä ja keskustelemaan omista töistä
- lisää itsetuntemusta ja kasvattaa itsetuntoa
- tukee kokonaispersoonallisuuden ja tunne-elämän kehittymistä
- oppii luopumaan kilpailu- ja vertailuasenteesta ryhmässä työskennellessään.

2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

- tutustuu taidehistoriaan, suomalaiseen kulttuurihistoriaan ja -identiteettiin
- tutustuu paikalliseen kulttuuriin, maailmantaiteen ilmiöihin sekä lisää tietoa muista kulttuureista ja antaa valmiuksia toimia monikulttuurisessa ympäristössä
- kulttuurien vuorovaikutus rikastuttaa omaa kuvallista ilmaisua
- oppii käyttämään kulttuuripalveluja.

3. Viestintä ja mediataito

- tutustuu viestinnän ja median välineisiin tavoitteena kehittää kykyä arvioida ja vastaanottaa sekä tuottaa kuvallisia viestejä
- oppii analysoimaan erityyppisiä kuvia kuten: valokuvaa, liikkuvaa kuvaa ja sarjakuvaa
- oppii monipuolista kuvankäsittelyä
- harjaannuttaa vaatimaan eettisesti ja esteettisesti laadukasta kuvaviestintää.

4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

- kasvattaa luoviin ratkaisuihin
- esteettisten kvaliteettien tajun kehittyessä oppii ymmärtämään estetiikan merkitystä tuotesuunnittelussa
- löytää kuvataiteellisia vaikuttamiskeinoja
- opitaan, että nykykuvataide voi olla keino osallistua kansalaiskeskusteluun
- antaa tietoa kuvataiteen ammateista.

5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä

- kuvataide tukee oppilaan psyykkistä hyvinvointia
- perehdyttää kuvataiteen ja ympäristön suhteeseen
- materiaalivalinnoissa huomioidaan ympäristöystävällisyys
- auttaa arvioimaan oman kulutuksen ja arkikäytäntöjen merkityksiä suhteessa ympäristöön
- opettaa tulevaisuusajattelua ja tulevaisuuden rakentamista kestävästä kehityksen ajatusten pohjalta, esim. hyödyntämään kertakäyttöhyödykkeitä tuotesuunnittelussa.

6. Turvallisuus ja liikenne

- opastetaan käyttämään turvallisia työmenetelmiä
- opintoretkillä kiinnitetään huomiota turvalliseen liikennekäyttäytymiseen.

7. Ihminen ja teknologia

- perehdytään kuvantuottamisen apuvälineisiin sekä nykytekniikkaan (esim. kamerat, pimiö, digitaalitekniikka) että perinteisiin menetelmiin (esim. grafiikkaprässi, dreija, keramiikan polttouuni)
- pohditaan tietotekniikan käyttöön liittyviä eettisiä ja moraalisia kysymyksiä
- lisätään vastuullisuutta ja kriittisyyttä teknologian käytössä.

31. KÄSITYÖ

Käsityö on erilaisilla materiaaleilla, välineillä ja tekniikoilla tehtävää työtä, jossa edetään suunnitelmasta valmiiksi tuotteeksi. Käsityölle on ominaista monipuolisuus ja toiminnallisuus. Käsityön tekeminen kehittää luovuutta, esteettisiä, teknisiä ja fyysismotorisia kykyjä, avaruudellista hahmotuskykyä sekä ajattelun ja ongelmienratkaisutaitoja. Opetuksessa pyritään kehittämään oppilaan kykyä työskennellä suunnitelmallisesti, turvallisesti, pitkäjänteisesti ja itsenäisesti.

Oppilasta johdatetaan tutustumaan tuusulalaiseen, suomalaiseen ja myös muiden kansojen käsityön kulttuuriperinteeseen.

Käsityönopetus toteutetaan oppilaan kehitysvaihetta vastaavin aihepiirein tutkien, kokeillen ja keksien edeten kohti kokonaisen käsityöprosessin hallintaa. Työskentelyn alussa oppilaalle annetaan tavoitteet ja sovitaan käytettävät tekniikat, materiaalit ja määritellään käytettävissä oleva aika. Opetuksessa pyritään hyödyntämään mahdollisuuksien mukaan tietotekniikkaa suunnittelussa ja työn dokumentoinnissa.

Luokilla 3-4 oppilaat opiskelevat lukukauden tekstiilityössä ja teknisessä työssä. Opiskelu toteutetaan sekaryhmissä. Vuosiluokilla 5-7 oppilaat ovat 3-4 viikon jakson yhteisessä käsityössä. Neljännen luokan lopussa valitaan luokkia 5-7 varten joko tekninen tai tekstiilityö. Luokilla 8-9 käsityö on valinnainen aine.

1-4 LUOKAT

Käsityön opetuksen tehtävä vuosiluokilla 1-4 on perehdyttää oppilas käsityön perustietoihin ja -taitoihin. Oppilasta ohjataan käyttämään peruskäsityövälineitä, tutustutetaan erilaisiin koneisiin ja laitteisiin sekä niiden turvalliseen ja tarkoituksenmukaiseen käyttöön. Pyrkimyksenä on, että oppilas taidon kehittymisen myötä kokee tekemisen iloa ja omaksuu myönteisen asenteen käsillä tekemiseen. Työskentelystä tehdään lapselle läheistä ja mielenkiintoista. Lasta herätellään suunnittelemaan ja arvioimaan omaa toimintaansa.

Käsityö liitetään läheisesti muuhun opetukseen etenkin alkuopetuksessa. Ylemmillä luokilla käsityö integroidaan muihin oppiaineisiin mahdollisuuksien mukaan.

TAVOITTEET:

Oppilas:

- oppii käsityön perustekniikoita ja käsityöhön liittyviä käsitteitä
- oppii tuntemaan ja käyttämään erilaisia materiaaleja, työvälineitä ja menetelmiä
- oppii arvostamaan työn ja materiaalin laatua
- oppii tuotteiden valmistamista ja harjoittelee pitkäjänteistä ja huolellista työtä
- käyttää perustyövälineitä sekä erilaisia koneita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti
- harjoittelee suunnitelmallista ja itsenäistä työskentelyä
- oppii arvioimaan ja arvostamaan omaa ja muiden työtä ja toimintaa
- työskentelee oppimisympäristössä, jossa hän saa onnistumisen kokemuksia
- kehittää kykyään omaksua uutta.

TEKNINEN TYÖ**SISÄLLÖT:****1. luokka****puutyö**

- sahaaminen
- naulaaminen
- liimaaminen
- hionta
- maalaus.

2. luokka**puutyö**

- sahaaminen
- naulaaminen
- liimaaminen
- viilaaminen
- hionta
- pintakäsittely.

3.luokka

Sisältöalueet on jaettu teknisessä työssä materiaalin mukaan. Opetellaan työskentelemään turvallisesti teknisen työn tiloissa ja tutustutaan työkaluihin.

suunnittelu

- materiaalin valitseminen
- työjärjestyksen suunnittelu ja noudattaminen.

puutyö

- mittaaminen ja merkitseminen
- suorakulman käyttö
- sahaaminen
- poraaminen
- hiominen
- liitostekniikat (liimaaminen ja naulaaminen)
- pintakäsittely (esim. sivellinmaalaaminen ja -lakkaaminen, petsaaminen).

muovityö

- muovin muovaaminen (esim. vaahdotettu polystyreeni, vaahtomuovi).

4.luokka**suunnittelu**

- materiaalin valitseminen
- työjärjestyksen suunnittelu ja noudattaminen.

puutyö

- höyläminen
- viilaaminen
- mittaaminen ja merkintöjen tekeminen työstettävään materiaan
- liitostekniikoista tutustutaan ruuviliitokseen.

muovityö

- muovin muovaaminen (esim. akryyli).

sähkötyö ja koneet

- pienimuotoisen sähkölaitteen valmistaminen ja sen toiminnan ymmärtäminen
- suljettu virtapiiri, kytkimen toiminta
- pehmytjuottaminen
- polkupyörän yksinkertaisimpien kohteiden huoltaminen.

TEKSTIILITYÖ

SISÄLLÖT:

1. luokka

Opetellaan käsityövälineitä ja niiden oikeaa käyttöä. Käsityön aihepiireissä voidaan yhdistellä eri tekniikoita valmistettavasta työstä riippuen.

suunnittelu

- kuvallisen suunnittelun alkeita
- yksinkertaisen kaavan tai mallin piirtäminen.

ompelu: opetellaan käsin ompelun perustaitoja

- kankaan leikkaamisen harjoittelu
- langan pujottaminen neulansilmään
- solmun tekeminen langan päähän
- ompelun aloittaminen ja päättely
- ompelu etupistoin.

lankatyöt

- sormivirkkaus
- vohvelipujotus
- etupistokirjonta.

kudonta

- yksinkertainen pujottelu.

askartelu ja erikoistekniikat

- kankaanpaino valmista mallia käyttäen
- paperiaskartelu.

2. luokka

Käsityötaitoja opitaan lisää; huoliteltu ja viimeistelty työ. Itsearviointia.

suunnittelu

- kuvallisen suunnittelun alkeet
- yksinkertaisen kaavan tai mallin piirtäminen
- yhteissuunnittelu.

ompelu

- yksinkertaisen kaavan käytön harjoittelu
- nuppineulojen käyttö
- ompeleminen pykä- ja luotospistoin
- napin ja helmen ompelu
- täyttäminen(esim. maskotti tai pehmolelu).

lankatyöt

- oikea virkkausote virkkuukoukusta ja ketjusilmukoiden opettelu
- lankojen letitys.

kirjonta ja kankaan koristelu

- pistokirjonta kanavakankaalle, laaka-, etu-, tai pykäpisto.

askartelu ja erikoistekniikat

- paperin taittelu
- kankaanpainanta itsetehdyllä leimasimella
- kankaankudonnan alkeita mahdollisuuksien mukaan, esim. pujotustöitä kudontakehykseen.

3. luokka

ompelu: ompelukone tutuksi

- suunnittelee yksinkertaisen ompelutyön opettajan avustamana
- ompelukoneen käyttö: koneen osien nimitykset(alalanka, ylälanka, puolakotelo, neulatanko + neula)
- ylä- ja alalangan pujottaminen
- koneompelun aloitus ja lopetus
- piston pituuden ja ompeleen leveyden säätäminen (ompelukoneajokortti)
- saumavara -käsitteen ymmärtäminen ja saumavaran merkitseminen kankaalle.

lankatyöt

- virkkaustyö, palautellaan mieliin virkkauksen perusasiat ja opitaan kiinteä silmukka.

kirjonta

- alikempelu tarlatankankaaseen (esim. akvaario, ikkunakoriste).

askartelu ja erikoistekniikat

- huovutus
- kudontatyö mahdollisuuksien mukaan tai esim. nauhan/nyörin valmistus.

4. luokka

ompelu

- suunnitellaan ja valmistetaan ompelutyö yhdessä sovittujen tavoitteiden puitteissa
- harjoitellaan työohjeen seuraamista
- ompelukoneen käytön monipuolistuminen
- puolaus.

lankatyöt

- neulonnan työvälineisiin tutustuminen
- valmistetaan neuletyö edestakaisneuleena
- silmukoiden ristikkäinluominen ja päättely
- neuletyön viimeistely.

kirjonta

- päällikeompelu.

kudonta

- helmikudonta
- kudontatyön viimeistely.

askartelu ja erikoistekniikat

- esim. kankaan marmorointi.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa ohjatusti tuottaa luovia ideoita ja kokeilla teknisiä ratkaisuja sekä suunnitella toteuttamiskelpoisen tuotteen
- työskentelee ohjattuna tarkoituksenmukaisesti suunnitelmaansa toteuttaen ja työturvallisuuden huomioon ottaen
- hallitsee käsityön perustekniikoita, tuntee keskeisiä käsitteitä ja tunnistaa perusmateriaaleja
- työskentelee pitkäjänteisesti sekä ryhmän jäsenenä että itsenäisesti, haluaa kehittyä käsityöntekijänä ja tuntee vastuunsa yhteisistä työvälineistä, työtilojen järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- ymmärtää elinympäristön teknologisia toimintaperiaatteita
- arvioi ja arvostaa omaa ja toisten työskentelyä, oppimista sekä työn tuloksia
- suhtautuu myönteisesti omaan ja muiden kansojen kulttuuriperintöön.

5-7 LUOKAT

Oppilas painottaa opiskelunsa joko tekstiili- tai tekniseen työhön. Perusopetuksen aikana oppilas tekee vuosittain 3-4 viikon mittaisen vaihdon tekniseen tai tekstiilityöhön. Vaihtotyöskentelyn sisällöt ja ajankohdan kukin koulu päättää itse.

Käsityönopetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 5-7 on syventää ja kartuttaa oppilaan käsityötaitoja ja -tietoja. Monipuolisilla aihepiireillä luodaan mahdollisuus oppia eri tekniikoita, kokeilla eri materiaaleja ja käyttää koneita ja laitteita tarkoituksenmukaisesti. Työn visuaalisen suunnittelun ja työvaihesuunnittelun avulla oppilasta ohjataan pitkäjänteiseen työhön, jossa hän itse opettelee ottaen vastuun työnsä edistymisestä, oppii ymmärtämään käsityöllisen valmistamisen prosessina alkuideasta valmiiksi tuotteeksi. Yhteistyötaitoja kehitetään osallistumalla oman koulun, paikkakunnan työ- ja kulttuurielämän yhteistyöhankkeisiin.

TAVOITTEET

Oppilas:

- käyttää luovasti ja persoonallisesti aiemmin opittuja käsityön perustekniikoita ja taitoja
- harjaantuu valitsemaan työhönsä tarkoituksenmukaiset materiaalit, työtavat ja välineet
- oppii suunnittelemaan laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja esteettisiä tuotteita
- kykenee kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan
- käyttää ja laatii yksinkertaisia työohjeita
- oppii arvostamaan ja arvioimaan kriittisesti omaa ja muiden työtä
- etsii ongelmiin ratkaisuja sekä itsenäisesti että yhteistyössä muiden kanssa
- saa onnistumisen elämyksiä ja hänelle muodostuu positiivinen käsitys itsestään käsityöntekijänä
- perehtyy suomalaiseen ja mahdollisuuksien mukaan myös muiden kansojen käsityöperinteeseen
- perehtyy perinteiseen ja nykyaikaiseen teknologiaan
- käyttää työvälineitä, koneita ja laitteita turvallisesti ohjeiden mukaan huomioiden myös muiden työturvallisuuden
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan tietotekniikan käyttöön käsitöissä.

TEKNINEN TYÖ

SISÄLLÖT

5.luokka

suunnittelu

- suunnitellaan itsenäisesti osia tuotteesta
- kokeillaan ja hahmotellaan erilaisia ratkaisuja.

puutyö

- käytetään mahdollisimman paljon jo opittuja työtapoja
- perehdytään käsityövälineiden huoltoon
- taltan käyttäminen
- pintakäsitleminen.

metallityö

- metallin työstäminen mahdollisuuksien mukaan.

elektroniikka ja koneet

- yksinkertaisen elektronisen laitteen rakentaminen
- peruskomponenttien tunnistamista ja juotosharjoittelua
- polkupyörän huoltaminen ja tekniikka.

6.luokka

suunnittelu

- suunnitellaan itsenäisesti osia töistä
- kokeillaan ja hahmotellaan erilaisia ratkaisuja
- piirretään piirustukset työstä kaksiulotteisena ainakin joiltain osin tutustuen joihinkin teknisen työn piirtämisen perusteisiin.

puutyö

- syvennetään aikaisemmin opittujen käsityövälineiden käyttöä
- opitaan käyttämään keskeisimpiä sähkökäsityökaluja työskentelyssä
- pyörötapiliitoksen tekeminen
- saranoiminen
- sorvaaminen.

elektroniikka ja koneet

- vaativamman elektroniikkalaitteen valmistaminen
- vaikeampien juotosten tekeminen.

metallityö

- metallin työstäminen mahdollisuuksien mukaan.

7. luokka

suunnittelu

- opitaan valmistusprosessin suunnittelua
- opitaan teknisen piirtämisen perusteita
- opetellaan lukemaan piirustuksia
- muunnetaan valmiita piirustuksia ja suunnitellaan osia valmistettavasta tuotteesta
- suunnitellaan omia tuotoksia ja piirretään piirustukset
- käytetään tietotekniikkaa mahdollisuuksien mukaan.

metallintyöstötekniikka

Oppilas tutustuu tärkeimpiin metalleihin ja oppii käyttämään metallintyöstölaitteita turvallisesti.

- yleinen työturvallisuus, paloturvallisuus ja ensiapu
- levyn muokkaaminen koneellisesti
- liitostekniikoiden oppiminen
- taonnan perusteet
- metallin koneellinen työstäminen
- kaasuhitsausvälineiden käyttö
- nestekaasupolttimen käyttö
- pintakäsitleminen.

sähkötekniikka ja elektroniikka

Oppilas tutustuu elektroniisiin peruskomponentteihin ja oppii elektroniikkarakentelua. Oppilas tutustuu muoveihin ja oppii muokkaamaan muovia.

- piirilevyn valmistaminen
- komponenttien kiinnittäminen pehmytjuottamalla
- komponenttien ja elektronisten laitteiden toimintaperiaatteisiin tutustuminen
- sähkömittariin tutustuminen.

muovitekniikka

- muovin muokkaaminen ja työstäminen
- yleisimpien muovien tunnistaminen ja käyttäminen kotitaloudessa.

puuntyöstötekniikka

Oppilas tutustuu eri puulajeihin ja opettelee käyttämään puuntyöstökoneita turvallisesti.

- liimalevyn valmistaminen
- puun höylääminen, sahaaminen, poraaminen, hiominen, jyrsiminen koneellisesti
- sorvaaminen
- liitostekniikoiden oppiminen
- pintakäsittely.

TEKSTIILITYÖ

SISÄLLÖT

5. luokka

ompelu

- suunnitellaan ja valmistetaan kodin käyttötekstiili
- ompelukoneen käytön varmentuminen
- kaavan jäljentäminen
- mahdollisuuksien mukaan lisätöitä yhdistettynä erikoistekniikoihin.

neulonta

- suunnitellaan ja valmistetaan lankatyö suljettuna neuleena
- sileä neule
- värin vaihto neuleessa
- työskentely työhöjeen mukaan.

virkkaus

- suunnitellaan ja valmistetaan keskeltä alkava virkkaustyö
- pylväs
- virkkausmerkit
- virkkausmallin seuraaminen.

kirjonta ja kankaan koristelu

- suunnitellaan ja valmistetaan tilkkutyö

askartelu ja erikoistekniikat

- aurinkovärjäys tai kankaanmaalaus yhdistettynä kirjonta- tai ompelutyöhön

6. luokka

ompelu

- yksinkertaisen vaatteiden suunnittelu ja valmistus
- kaavasta vaatteeksi, opetellaan kaavan käytön periaatetta
- mittojen ottaminen
- kaavakoon valinta

- vaatteen sovittaminen
- vaateompelun perusteet: vetoketju, nappi ja napinläpi
- ompelutyön viimeistely
- kustannuslaskelma.

neulonta

- neuletyö suljettuna neuleena
- joustinneule
- neulevirheen korjaaminen.

kirjonta

- kone- tai pistokirjonta

kudonta

- pirtanauha
- loimen suunnittelu ja luonti
- työn viimeistely.

erikoistekniikat

- toteutetaan mahdollisuuksien mukaan (esim. neulahuovutus, silkkinauhakirjonta, helmityöt, kankaan värjäys)

7. luokka

ompelu

Vaatteen suunnittelu ja valmistaminen

- mittojenotto ja oikean kaavakoon valinta
- kaavamerkkit ja kaava-arkin käyttö,
- ompelun työjärjestyksen suunnittelu
- ompelukoneen ja saumurin käyttö, ompelun peruskäsittelyn varmentuminen
- oma pukeutumistyyli, kauden värit ja trendit
- työturvallisuus ja ergonomia
- lisäksi ompelutöinä tehdään mahdollisuuksien mukaan asusteita ja sisustustekstiilejä.

neulonta

Neulepajassa suunnitellaan ja valmistetaan omien suunnitelmien mukaan neuletyö.

- opitaan neulesuunnittelun perusasiat: neuletiheys ja sen merkitys
- neulepinnan merkitseminen neulemerkein
- erilaiset neulepinnat: kirjoneule, pintaneule, pitsineuleet
- yksinkertaisen neuleohjeen laatiminen
- lankavyöte
- lisäksi oppilaan innostuksen mukaisesti mm. virkkaus, erilaiset solmitut nauhat ja nyörit.

erikoistekniikat

- kankaanpainotyö: käyttäen kankaanpainoseulaa
- 2-3 -värisen mallin suunnittelu ja toteutus
- väriopin kertausta
- batiikkivärjäys, kirjonta, päällikeompelu.

materiaalitietous

Opiskellaan luonnonkuidut ja tekokuidut, kuitujen perusominaisuudet, käyttö ja hoito-ohjeet

- tutustutaan tekstiilituotteen valmistusprosessiin, kuidusta vaatteeksi. Pohditaan siihen liittyviä taloudellisia ja ekologisia kysymyksiä.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

Oppilas

- havaitsee myös itsenäisesti ongelmia, kehittää luovasti ideoita ja suunnittelee ohjatusti tuotteita, joissa on pyritty ottamaan huomioon käytettävissä oleva aika, välineet, materiaalit, tuotteiden esteettisyys, ekologisuus, kestävyys, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus
- ymmärtää suunnittelemansa tuotteet myös viestiksi ympäristölle
- dokumentoi suunnitelman esimerkiksi kuvallisesti, sanallisesti, näyttein, pienoismallin avulla tai muulla tavoin siten, että siitä käy ilmi, millainen idea on ja millä tavoin se on tarkoitus valmistaa
- osaa ohjatusti käyttää suunnittelussaan aineksia suomalaisesta ja muiden kansojen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuurista.

Valmistaminen

Oppilas

- työskentelee tarkoituksenmukaisesti ja huolellisesti työturvallisuusohjeita noudattaen sekä huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- hallitsee perustekniikoita siten, että tuotteesta tulee tarkoituksenmukainen, viimeistelty, ekologinen ja esteettinen
- osaa työskennellä tavoitteisesti yksin tai ryhmässä
- osaa ohjatusti käyttää työssään kehittynyttä teknologiaa ja ymmärtää teknologian käsitteitä, järjestelmiä ja niiden sovelluksia
- osaa soveltaa muissa oppiaineissa oppimaansa tietoa ja taitoa.

Itsearviointi ja prosessin pohdinta

Oppilas

- kykenee ohjatusti tarkastelemaan omaa työskentelyään ja oppimistaan
- havaitsee vahvuuksia ja heikkouksia prosessissa ja tuloksissa
- osoittaa arvioinnissa kritiikinsietokykyä ja haluaa suunnata toimintaansa palautteen mukaisesti
- arvioi ideoitaan ja tuotteitaan esteettisin, taloudellisin, ekologisin ja tarkoituksenmukaisuuskriteerein
- ymmärtää teknologian, kulttuurin, yhteiskunnan ja luonnon välisiä riippuvuuksia
- muodostaa realistisen kuvan taidoistaan ja kehittymismahdollisuuksistaan.

AIHEKOKONAISUUDET

1. Ihmisenä kasvaminen

- ryhmän jäsenenä työskennellessään oppilaan on otettava huomioon muut oppilaat työturvallisuuden ja työilmapiirin säilyttämiseksi
- kehittäessään, suunnitellessaan ja valmistaessaan tuotteita oppilas kohtaa ja käsittelee muutoksia, epävarmuutta sekä ristiriitoja
- perustaitojen karttuessa ja oman suunnitteluosuuden lisääntyessä käsitys itsestä "tekijänä" vahvistuu
- suunnitelmallisen ja pitkäjänteisen työn tekeminen antaa valmiuksia arjenhallintaan ja kehittää itsetuntemusta.

2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

- suomalaisten käsityötekniikoiden tunteminen,
- aihepiireittäin suunnittelupohjana muiden maiden käsityökulttuureita, voidaan toteuttaa myös teemapäivien yhteydessä.

3. Viestintä ja mediataito

- omien töiden dokumentointi, työohjeen, työpiirustuksen ja portfolion laatiminen
- internetin, videon, tv:n käyttö.

4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

- osallistumalla koulun yhteisiin tapahtumiin esim. somistus, puvustus, lavastus
- tutustuminen ja mahdollinen yhteistyö eri alojen kädentaitajiin
- tutustuminen työelämään (TET)
- pyritään kehittämään yrittäjyyttä tukevia toimenpiteitä.

5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä

- käsityötuotteen suunnittelun ja valmistuksen pohjana on aina ottaa huomioon tuotteen käyttötarkoitus ja sen elinkaari
- valitaan materiaalit ja työtavat, joissa kannamme vastuun ympäristöstämme
- ohjataan taloudellisuuteen materiaalin valinnassa ja käytössä esim. kierrätys.

6. Turvallisuus ja liikenne

- työturvallisuus ja ergonomia
- koneiden ja laitteiden turvallinen käyttö
- työskentelyilmapiirin luominen turvalliseksi ja toiset huomioon ottavaksi.

7. Ihminen ja teknologia

- tuotteen valmistamisen ymmärtäminen kokonaisuudeksi, jossa alkumielikuva jäsentyy suunnitelmalliseksi prosessiksi, jonka päätteenä on valmis tuote
- suunnitellaan ja valmistetaan töitä, joilla on käyttötarkoitus ja joissa tekniikat ja materiaalit ovat tarkoituksenmukaisia.

32. LIIKUNTA

Riihikallion koulussa korostamme kaikessa liikunnan opetuksessa liikunnan ilon kokemista ja reilun pelin periaatetta.

Liikunnanopetuksen toiminta-ajatuksena on kasvattaa oppilasta liikuntaan ja liikunnan avulla. Opetuksen tavoitteena on antaa oppilaille sellaisia tietoja, taitoja ja kokemuksia sekä välittää sellaisia asenteita, että oppilaalla on mahdollisuus omaksua liikunnallinen elämäntapa. Liikunnanopetuksella pyritään toiminnallisilla menetelmillä ohjaamaan oppilasta kohti omaehtoista, jatkuvaa liikunnan harrastamista. Tavoitteena on myös ylläpitää toiminta- ja työkykyisyyttä ja edistää sosiaalista, henkistä ja fyysistä hyvinvointia.

Liikunnan opetuksessa korostetaan oppilaiden yhteistyötaitoja ja vastuullisuutta ryhmän jäsenenä. Opetuksessa otetaan huomioon luonnon olosuhteet ja vuodenajat, paikalliset olosuhteet, lähiympäristön ja koulun tarjoamat mahdollisuudet sekä oppilaan erityistarpeet ja terveydentila.

Vuosiluokkien 1-2 teemana on liiku leikkien, 3-4 luokkien liiku oppien, 5-6 luokkien teemana liiku taitaen ja 7-9 luokkien teemana liiku ja harrasta

Vuosiluokat

1-4

Vuosiluokkien 1-4 liikunnanopetuksessa tulee ottaa huomioon oppilaan valmiudet sekä yksilölliset kehitysmahdollisuudet. Opetus toteutetaan leikinomaisesti kannustavassa ilmapiirissä, ja se etenee motorisista perustaidoista kohti lajitaitoja. Liikunnanopetuksen lähtökohta on oppilaiden aktiivisuus, ja opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.

Tavoitteet

Oppilas

- kokee liikunnan ja oppimisen iloa
- kehittää koordinaatiotaan, tasapainoaan ja liikkuvuuttaan
- kehittyy sosiaalisissa taidoissaan (oppii toimimaan myönteisellä asenteella ryhmän jäsenenä, kannustaa ja ottaa muut huomioon)
- kokeilee eri liikuntamuotoja ohjatusti
- saa virikkeitä harrastaa liikuntaa
- ymmärtää liikunnan terveydellistä vaikutusta
- oppii huolehtimaan henkilökohtaisesta hygieniasta
- oppii käyttämään asianmukaisia varusteita ja huolehtimaan niistä
- oppii turvallisen ja vastuullisen liikkumisen erilaisissa ympäristöissä
- oppii uimataidon
- oppii toimimaan pitkäjänteisesti ja suhtautumaan realistisesti omiin suorituksiinsa.

LIIKUNNAN OPPISISÄLLÖT

1. - 2. luokka (LIIKU LEIKKIEN)

Yleisurheilu	1.lk	2.lk
Juoksu	<ul style="list-style-type: none"> - erilaisilla vauhdeilla - erilaisia matkoja - viestileikkejä 	<ul style="list-style-type: none"> - lähtöharjoitukset erilaisista merkeistä ja asennoista - erilaisilla vauhdeilla, tasavauhtisen juoksun harjoittelua - erilaisia matkoja - viestileikkejä
Hypyt	<ul style="list-style-type: none"> - harjoitellaan ponnistamista eteen - ja ylöspäin - pituushypyn kokeilua 	<ul style="list-style-type: none"> - harjoitellaan ponnistamista eteen- ja ylöspäin - pituushypyn kokeilua
Heitot	<ul style="list-style-type: none"> - heittoharjoituksia yhdellä kädellä 	<ul style="list-style-type: none"> - heittoharjoituksia yhdellä kädellä
Suunnistus ja retkeily	1.lk	2.lk
	<ul style="list-style-type: none"> - valokuvasuunnistus - pihakarttaan tutustuminen - karttaretki - retkeily: <ul style="list-style-type: none"> -oikea vaatetus -kulkureitit -luonnonsuojelu -retkievää 	<ul style="list-style-type: none"> - valokuvasuunnistus - pihakartan hahmottaminen (kartan suuntaaminen, oman paikan paikallistaminen, rastien etsiminen, pihakartan merkkien tunnistaminen) - karttaretki - retkeily: <ul style="list-style-type: none"> -oikea vaatetus -kulkureitit -luonnonsuojelu -retkievää

Palloilu	1.lk	2.lk
	<ul style="list-style-type: none"> - pallon kuljetustavat, heitot ja kiinniotot - pallon pomputtaminen - lyönnit kädellä ja mailoilla - viite- ja pienpelit 	<ul style="list-style-type: none"> - pallon kuljetustavat, heitot ja kiinniotot - pallon pomputtaminen - lyönnit kädellä ja mailoilla - viite- ja pienpelit
Voimistelu	1.lk	2.lk
Perus- ja kunto-voimistelu Teline-voimistelu Musiikki-liikunta /tanssi	<ul style="list-style-type: none"> - järjestäytymismuodot (rivi, jono, parijono, piiri) - tutustuminen erilaisiin voimisteluvälineisiin (pallo, hernepusi, naru) - tasapaino, ketteryys, koordinaatio, nopeustehtävät (esim. erilaisia hyppyjä, kuperkeikka, kiipeäminen, riippuminen, temppuilu) - musiikin mukaan liikkuminen - liikunta- ja laululeikit - rytmit, lorut - leikinomaiset tanssit 	<ul style="list-style-type: none"> - järjestäytymismuodot (rivi, jono, parijono, piiri) - tutustuminen erilaisiin voimisteluvälineisiin (pallo, hernepusi, naru) - tasapaino, ketteryys, koordinaatio, nopeustehtävät (esim. erilaisia hyppyjä, kuperkeikka, kiipeäminen, riippuminen, temppuilu) - musiikin mukaan liikkuminen - liikunta- ja laululeikit - rytmit, lorut - leikinomaiset tanssit

Hiihto	1.lk	2.lk
Välineisiin tutustuminen Hiihtotavat Mäkien nousut Mäkien laskut Matkahiihto	<ul style="list-style-type: none"> - suksien kiinnittäminen - ote sauvasta - käynti ja käännösharjoituksia - turvallinen kaatuminen ja ylösnouseminen - liukuharjoituksia - sauvoitta hiihto - vuorohiihdon alkeet - tasatyöntö - sivuttaisnousu - matala laskuasento - vauhdin pysäyttäminen auraten - ryhmän taitojen ja kuntotason mukaan 	<ul style="list-style-type: none"> - suksien kiinnittäminen - ote sauvasta - käynti ja käännösharjoituksia - turvallinen kaatuminen ja ylösnouseminen - liukuharjoituksia - sauvoitta hiihto - vuorohiihdon harjoittelua - tasatyöntö - haaranousu - matala laskuasento - vauhdin pysäyttäminen auraten - ryhmän taitojen ja kuntotason mukaan

Luistelu ja jääpelit	1. lk	2. lk
	<ul style="list-style-type: none"> - luistinten kiinnittäminen - turvallinen kaatuminen ja ylösnousu - turvallinen jarruttaminen ja toisen väistäminen - perusharjoituksia tasapainon ja potkun kehittämiseen - leikit 	<ul style="list-style-type: none"> - luistinten kiinnittäminen - turvallinen kaatuminen ja ylösnousu - turvallinen jarruttaminen ja toisen väistäminen - perusharjoituksia tasapainon ja potkun kehittämiseen - leikit

Uinti	1. lk	2. lk
	<ul style="list-style-type: none"> - käyttäytyy uimahallin sääntöjen mukaisesti - kelluu päin- ja selinasennossa - sukeltaa esineen pohjasta ilman uimalaseja - liukuu virtaviivaisessa asennossa puhaltaen kuplia veteen - etenee uintiliikkein 	

3. - 4. luokka (LIIKU OPPIEN)

Sisällöt		
Yleisurheilu	3. lk	4. lk
Juoksu	<ul style="list-style-type: none"> - erilaisilla vauhdeilla - erilaisten juoksumatkojen kokeilua (lyhyt - pitkä matka) - pystylähtö - viestileikit 	<ul style="list-style-type: none"> - erilaisilla vauhdeilla - erilaisten juoksumatkojen kokeilua (lyhyt - pitkä matka) - pystylähtö - viestileikit - aitajuoksuun tutustuminen
Hypyt	<ul style="list-style-type: none"> - ponnistusharjoituksia - pituushypyn harjoittelua vauhdilla ja ilman - korkeushyppyyn tutustuminen 	<ul style="list-style-type: none"> - ponnistusharjoituksia - pituushypyn harjoittelua vauhdilla ja ilman - korkeushypyn harjoittelua
Heitot	<ul style="list-style-type: none"> - heittoharjoituksia yhdellä kädellä ilman vauhtia 	<ul style="list-style-type: none"> - pallonheitto vauhdilla
Suunnistus ja retkeily	3. lk	4. lk

	<ul style="list-style-type: none"> - tutustuminen lähialueen opetus- ja suunnistuskarttaan (1:5000 - 1:10 000) - kartan suuntaaminen - oman olinpaikan tiedostaminen - yksinkertaisia reitinvalintamahdollisuuksia - tavallisimmat karttamerkit - kartan värit - karttaretki - retkeily: - luonnossa käyttäytyminen - retkievää 	<ul style="list-style-type: none"> - tutustuminen lähialueen opetus- ja suunnistuskarttaan (1:5000 - 1:10 000) - kartan suuntaaminen - oman olinpaikan tiedostaminen - yksinkertaisia reitinvalintamahdollisuuksia - maastossa kuljetun matkan pituuden ylimalkainen hahmottaminen - tavallisimmat karttamerkit - kartan värit - karttaretki - retkeily: - luonnossa käyttäytyminen - retkievää
Palloilu	3.lk	4.lk
Jalkapallo	<ul style="list-style-type: none"> - pallonkäsittelyharjoituksia - sisäsyörjäsyöttö paikallaan - palloon haltuunotto - perussääntöjen omaksuminen - viitepelit ja leikit 	<ul style="list-style-type: none"> - pallonkäsittelyharjoituksia - sisäsyörjäsyöttö paikallaan ja kuljetuksesta - palloon haltuunotto - perussääntöjen omaksuminen - viitepelit ja leikit - perustaitojen soveltaminen peliin - eri pelipaikat kentällä
Koripallo	<ul style="list-style-type: none"> - pallon käsittelyharjoituksia - rannesyöttö - pysähtyminen ja käännös - koriin heittoharjoituksia - korkea kuljetus - viitepelejä, esim. syöttöpallo, seinäpallo, tornipallo 	<ul style="list-style-type: none"> - pallon käsittelyharjoituksia - rannesyöttö maan kautta - pysähtyminen ja käännös - koriin heittoharjoituksia - liikkuminen ja vapaan paikan etsiminen - korkea ja matala kuljetus - viitepelejä, esim. syöttöpallo, seinäpallo, tornipallo
Lentopallo	<ul style="list-style-type: none"> - pallon käsittelyharjoituksia - valmiusasento- ja liikkumisharjoitteita - sormilyönti - viitepelejä esim. koppipeli (kolmen kosketuksen idea) 	<ul style="list-style-type: none"> - pallon käsittelyharjoituksia - valmiusasento- ja liikkumisharjoitteita - sormilyönti - aloitus sormilyönneillä - viitepelejä esim. koppipeli (kolmen kosketuksen idea)
Pesäpallo	<ul style="list-style-type: none"> - pallon käsittelyharjoitteita - kiinniotto räpylällä - olan yli heitto - pystynäpäys - peruslyönti - viitepelejä esim. koulupesä 	<ul style="list-style-type: none"> - pallon käsittelyharjoitteita - kiinniotto räpylällä - olan yli heitto - syöttö - pystynäpäys - peruslyönti - peliajatus sisä- ja ulkopelaajalla - viitepelejä esim. koulupesä

Salibandy	<ul style="list-style-type: none"> - pallon ja mailan käsittelyharjoituksia - kuljetus ja syöttöharjoituksia 	<ul style="list-style-type: none"> - pallon ja mailan käsittelyharjoituksia - kuljetus- ja syöttöharjoituksia
Voimistelu	3.lk	4.lk
Perus- ja kuntovoimistelu Telinevoimistelu Musiikkilii-kunta / tanssi	<ul style="list-style-type: none"> - voimistelun perusasiat: kävely, juoksu, lihashallinta, liikkuvuus, lihaksia vahvistavat harjoitukset, hypyt ja rentoutus - permanto: kuperkeikat eteen ja taakse, erilaisia vaakoja, niskaseisonnat - kiipeämiset, riipunnat, heilunnat puolapuilla, renkailla, köysillä, rekillä - tasapainoharjoitteita - hypyt eri telineillä - erilaisia tansseja - luova tanssillinen ilmaisu 	<ul style="list-style-type: none"> - voimistelun perusasiat: kävely, juoksu, lihashallinta, liikkuvuus, lihaksia vahvistavat harjoitukset, hypyt ja rentoutus - permanto: kuperkeikat eteen ja taakse, erilaisia vaakoja, pääläseisonnat, kärrynpyörän kehittäminen, siltaan nousu - kiipeämiset, riipunnat, heilunnat puolapuilla, renkailla, köysillä, rekillä - hypyt eri telineillä - erilaisia tansseja - luova tanssillinen ilmaisu
Hiihto	3.lk	4.lk

Hiihtotavat	<ul style="list-style-type: none"> - sauvoitta hiihto - vuorohiihdon harjaannuttaminen - potkuton ja yksipotkuinen tasa-hiihto 	<ul style="list-style-type: none"> - sauvoitta hiihto - vuorohiihdon harjaannuttaminen - potkuton ja yksipotkuinen tasa-hiihto
Mäkien nousut	<ul style="list-style-type: none"> - eri nousutapojen harjoittelua 	<ul style="list-style-type: none"> - eri nousutapojen harjoittelua
Mäkien laskut	<ul style="list-style-type: none"> - turvallinen kaatuminen - korkea ja matala laskuasento - aurajarrutuksen harjaannuttaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - turvallinen kaatuminen - korkea ja matala laskuasento - aurajarrutuksen harjaannuttaminen
Luisteluhiihto	<ul style="list-style-type: none"> - matkahiihtoa ryhmän kuntotason mukaan opittuja taitoja soveltaen - suksitaituruutta monipuolisin hiihtoharjoittein 	<ul style="list-style-type: none"> - luisteluhiihdon alkeet - matkahiihtoa ryhmän kuntotason mukaan opittuja taitoja soveltaen - suksitaituruutta monipuolisin hiihtoharjoittein
Luistelu ja jääpelit	3. lk	4. lk
	<ul style="list-style-type: none"> - luisteluharjoituksia eteen- ja taaksepäin korostaen oikeaa luisteluasentoa - erilaisia liukuharjoituksia - erilaisia jarrutuksia - rinkeleitä eteen- ja taaksepäin - jääpeleissä erilaisia mailan- ja pallonkäsittelyharjoituksia - kuljetus- ja syöttöharjoituksia - perussäännöt - viitepelit 	<ul style="list-style-type: none"> - luisteluharjoituksia eteen- ja taaksepäin korostaen oikeaa luisteluasentoa - erilaisia liukuharjoituksia - erilaisia jarrutuksia - rinkeleitä eteen- ja taaksepäin - kaarreluistelun harjoittelua eteenpäin - jääpeleissä erilaisia mailan- ja pallonkäsittelyharjoituksia - kuljetus- ja syöttöharjoituksia - perussäännöt - viitepelit

Uinti	3. lk	4. lk
	<ul style="list-style-type: none"> - ui uintisyvyisessä vedessä matkauhintia selällään ja vatsallaan - hyppää jalat edellä uintisyvyiseen veteen - pituus- ja syvyyssukeltaa uintisuorituksen aikana 	

• Vuosiluokat 5-9

Vuosiluokkien 5-9 liikunnanopetuksessa tulee ottaa huomioon tässä kehitysvaiheessa korostuvat sukupuolten erilaiset tarpeet sekä oppilaiden kasvun ja kehityksen erot. Monipuolisen liikunnanopetuksen avulla tuetaan oppilaan hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja yhteisöllisyyteen sekä luodaan valmiuksia omaehtoisen liikunnan harrastamiseen. Opetuksessa annetaan mahdollisuuksia liikunnalliseen elämyksiin ja tuetaan oppilaan itsensä ilmaisua.

Tavoitteet

Oppilas

- kokee liikunnan ja oppimisen iloa
- kehittää monipuolisia perustaitojaan sekä fyysistä kuntoaan ja oppii liikunnan lajitaitoja
- oppii ymmärtämään liikunnan merkityksen oman terveyden ylläpitämisessä
- kehittää uimataitoaan sekä oppii vedestä pelastamisen taitoja
- oppii liikkumaan turvallisesti ja pukeutumaan asianmukaisesti erilaisiin liikuntatilanteisiin
- oppii liikuntaharjoitusten yhteydessä itsenäisen ja ryhmätyöskentelyn taitoja sekä kehittyä vastuullisuudessa ja toisten ihmisten huomioimisessa
- ymmärtää huolehtia omasta hygieniastaan peseytymällä liikuntatunnin jälkeen
- tietää fyysisen harjoittelun merkityksen oman toimintakyvyn ylläpitämisessä ja kehittämisessä
- ymmärtää kuntotestien merkityksen
- soveltaa oppimiaan lajitaitoja lajinmukaiseen taktiikkaan (pelikäsitys)
- sisällöt toteutetaan koulukohtaisten työjärjestysten, tilojen, käytössä olevien kenttien ja ulkoliikuntapaikkojen puitteissa.

5. - 6. luokka (LIIKU TAITAEN)

Sisällöt		
Yleisurheilu	5.lk	6.lk
Juoksu	<ul style="list-style-type: none"> - erilaisia nopeuteen ja kestävyys-teen tähtääviä juoksuharjoitteita - eripituisten juoksumatkojen juoksemista - kyyrylähtö - viestijuoksua - aitajuoksun harjoittelua 	<ul style="list-style-type: none"> - erilaisia nopeuteen ja kestävyys-teen tähtääviä juoksuharjoitteita - eripituisten juoksumatkojen juoksemista - kyyrylähtö - viestijuoksua - aitajuoksun rytmi
Hypyt	<ul style="list-style-type: none"> - ponnistusharjoituksia - pituushypyn tekniikkaharjoituksia - korkeushypyn tekniikkaharjoituksia 	<ul style="list-style-type: none"> - ponnistusharjoituksia - pituushypyn tekniikan varmentaminen - yleisurheilun muiden hyppylajien kokeilua mahdollisuuksien mukaan
Heitot	<ul style="list-style-type: none"> - kuulantyönnön alkeet ja vauhdin työntö - muiden heittolajien kokeilua mahdollisuuksien mukaan 	<ul style="list-style-type: none"> - kuulantyönnön harjoittelua - muiden heittolajien kokeilua mahdollisuuksien mukaan

Suunnistus ja retkeily	5.Ik	6.Ik
	<ul style="list-style-type: none"> - suunnistuskartan kartanlukutaidon varmistaminen - kartan suuntaaminen - oman olinpaikan tiedostaminen - reitinvalintaharjoituksia - retkeily: <ul style="list-style-type: none"> - varustautuminen retkelle eri vuodenaikoina - käyttäytyminen luonnossa - jokamiehen oikeudet - kartanlukutaidon hyödyntäminen maastossa - huolehtiminen yhteisvastuullisesti retkellä mukanaolijoista ja välineistä 	<ul style="list-style-type: none"> - suunnistuskartan kartanlukutaidon varmistaminen - kartan suuntaaminen - oman olinpaikan tiedostaminen - reitinvalintaharjoituksia - retkeily: <ul style="list-style-type: none"> - varustautuminen retkelle eri vuodenaikoina - käyttäytyminen luonnossa - jokamiehen oikeudet - kartanlukutaidon hyödyntäminen maastossa - huolehtiminen yhteisvastuullisesti retkellä mukanaolijoista ja välineistä
Palloilu	5.Ik	6.Ik
Jalkapallo	<ul style="list-style-type: none"> - syötöt ulkosyrjällä - laukomisen eri tekniikat - sivurajaheitto - peliajatuksen kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> - syötöt ulkosyrjällä - laukomisen eri tekniikat - sivurajaheitto - maalivahtipeli - peliajatuksen kehittäminen
Koripallo	<ul style="list-style-type: none"> - yhden käden koriin heitto - lay up –heiton hahmottelua - tukijalan käytön harjoittelua - erilaisia syöttöharjoituksia - puolustuspelaaminen - yhden korin peli 	<ul style="list-style-type: none"> - yhden käden koriin heitto - lay up –heiton harjoittelua - tukijalan käytön harjoittelua - erilaisia syöttöharjoituksia - puolustuspelaaminen - yhden korin peli
Lentopallo	<ul style="list-style-type: none"> - hihalyönnin alkeet - sormilyönnin varmentaminen - aloitus alakautta - viitepelejä (viimeinen kosketus suoraan verkon yli) 	<ul style="list-style-type: none"> - hihalyönnin harjoittelua - sormilyönnin varmentaminen - aloitus alakautta - liikkuminen pallon alle - viitepelejä (viimeinen kosketus suoraan verkon yli)
Pesäpallo	<ul style="list-style-type: none"> - syötön varmennus - erilaisten kiinniottotapojen varmennus - vaakanäpäys - peliajatuksen kehittäminen sisä- ja ulkopelaajana sekä lukkarina 	<ul style="list-style-type: none"> - syötön varmennus - erilaisten kiinniottotapojen varmennus - taittoheitto - vaakanäpäys - peliajatuksen kehittäminen sisä- ja ulkopelaajana sekä lukkarina
Salibandy	<ul style="list-style-type: none"> - laukaisuharjoittelua - erilaisten pelitilanteiden harjoittelua 	<ul style="list-style-type: none"> - laukaisuharjoittelua - erilaisten pelitilanteiden harjoittelua
Voimistelu	5.Ik	6.Ik

Perus- ja kunto-voimistelu	<ul style="list-style-type: none"> - voimistelun perusasioita yhdistelminä - kuntopiirit, venyttelyt, lihaskuntotestit 	<ul style="list-style-type: none"> - voimistelun perusasioita yhdistelminä ja sarjoina - kuntopiirit, venyttelyt, lihaskuntotestit
Telinevoimistelu	<ul style="list-style-type: none"> - permanto: korkea vaaka, käsinseisoonnan kehittäminen, kärrynpyörä - rekki: heilunta, oikonoja - erilaisia hyppyjä - erilaisia tansseja 	<ul style="list-style-type: none"> - permanto: korkea vaaka, käsinseisoonnan kehittäminen, hyppykuperkeikka, kärrynpyörä - rekki: kiepin kehittäminen - erilaisia hyppyjä - erilaisia tansseja
Musiikkiliikunta / tanssi		
Hiihto	5.Ik	6.Ik
Hiihtotavat	<ul style="list-style-type: none"> - 3.-4. luokkien harjoitteita vaikeuttaen 	<ul style="list-style-type: none"> - 3.-4. luokkien harjoitteita vaikeuttaen
Mäkien nousut		
Mäkien laskut		
Luisteluhiihto	<ul style="list-style-type: none"> - luisteluhiihtoa kehitellään eteenpäin - tasamaaluistelu - ylämäkiluistelu 	<ul style="list-style-type: none"> - luisteluhiihtoa kehitellään eteenpäin - tasamaaluistelu - ylämäkiluistelu
Luistelu ja jääpelit	5.Ik	6.Ik
	<ul style="list-style-type: none"> - eteen- ja taaksepäin luistelun kehittäminen oikea luistelutekniikka huomioiden - liukuharjoituksia yhdellä jalalla - erilaiset käännökset - hyppyjä vauhdissa - kaarreluistelun harjoittelua eteenpäin - matkaluistelua - jääpeleissä peliluistelutaidon kehittäminen - peliajatuksen harjaannuttaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - eteen- ja taaksepäin luistelun kehittäminen oikea luistelutekniikka huomioiden - liukuharjoituksia yhdellä jalalla - erilaiset käännökset - hyppyjä vauhdissa - kaarreluistelun harjoittelua taaksepäin - matkaluistelua - jääpeleissä peliluistelutaidon kehittäminen - peliajatuksen harjaannuttaminen

Uinti	5.lk	6.lk
	-ui matkauintia uintisyvyisessä vedessä vaihdellen eri uintitekniikoita -hyppää veteen eri tyyleillä -harjoittelee hengenpelastustaitoja	Hyppää veteen, josta jatkaa uintia. Uinnin aikana levähtää selälleen kelluen, pituus- ja syvyyssukeltaa sekä pelastautuu vedestä.

7.-9. luokka (LIIKU JA HARRASTA)

YLEISURHEILU		
7 lk.	8 lk.	9 lk.
JUOKSUT <ul style="list-style-type: none"> - pikajuoksu -reaktioharjoitukset ja erilaisia koordinaatiota ja juoksunopeutta kehittäviä harjoitteita -lähdöt -kestävyysjuoksu -tasavauhtinen ja tarkkuusjuoksu HYPYT <ul style="list-style-type: none"> - pituushyppy - erilaiset ponnistus- ja nopeusvoimaharjoitteet HEITOT <ul style="list-style-type: none"> -pallonheitto -kuulantyöntö 	<ul style="list-style-type: none"> -pikajuoksun kehittely -aitajuoksu -viestinvaihto -kestävyysjuoksharjoittelu -testit: 50m,1500 tai Cooper <ul style="list-style-type: none"> -korkeushyppy -moniloikat, 3- ja 5-loikat, kinkkaus, yhdistelmät <ul style="list-style-type: none"> - kuulantyönnön kehittely - kiekonheitto 	<ul style="list-style-type: none"> -aitajuoksun kehittely -intervalliharjoittelu -erilaisten juoksumatkojen kokeilu - testit: 50m, 1500m tai Cooper <ul style="list-style-type: none"> - kolmiloikka <ul style="list-style-type: none"> -keihäänheitto -yu- moniottelu
kaikilla vuosiluokilla oman toimintakykyisyyden mittaaminen eri testeillä		
KUNTOLIIKUNTA		
7-9 LK		
<ul style="list-style-type: none"> - kuntopiiri/circuit - aerobinen harjoittelu - lihaskuntoharjoittelu välineillä ja ilman -kuntosaliharjoittelu - oma kunto- ja venyttelyohjelman laadinta - lihashuolto -lihaskuntotestit 		

SUUNNISTUS JA RETKEILY		
7 lk.	8 lk.	9 lk.
<p>Perusasioiden kertaamista :</p> <ul style="list-style-type: none"> - karttamerkit - mittakaava - kartan suuntaaminen - karttaretki ja/tai helppo rata - luonnontarkkailua kokonaisvaltaisesti, jokamiehen oikeudet <p>Retkeily ja/tai vaellus mahdollisuuksien mukaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kompassi - korkeuserot - suunnanotto kartalta ja suunnassa kulkeminen - suunnistusrata <p>Retkeily paikkakunnan luonto- ja kulttuurikohteisiin</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kartanluku ja kompassin käyttö - suunnistustaitojen kehittäminen - suunnistusrata

VOIMISTELU		
7. Ikl	8. Ik	9. Ik.
<p>1. PERUS- ja KUNTOVOIMISTELU (tytöt)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ryhti - käynnit ja juoksut: suoraviivaiset ja kaarevat radat suuntia, tempoja ja tasoja vaihdelleen - sivuristiaskel - hyppy ja hyppelyt: tasa-, laukka- varsaohyppy - askelten ja hyppyjen yhdistelmät - tasapainoharjoittelu - notkeusharjoittelu <p>- kuntovoimistelua tahdissa ja omassa rytmissä, rytmin ja liikkeen yhdistelyä, kuntopiiri ja -rata</p> <p>PERUS- ja KUNTOVOIMISTELU (pojat)</p> <ul style="list-style-type: none"> - notkeusharjoittelu - tasapainoharjoittelu - kuntovoimistelua tahdissa ja omassa rytmissä, rytmin ja liikkeen yhdistelyä, kuntopiiri ja -rata <p>2. TELINEVOIMISTELU PERMANTO</p> <ul style="list-style-type: none"> - kuperkeikka eteen ja taakse - pääseisonta - silta ja siltakaato - käsinseisonta tukea vasten - kärrynpyörä - tasapaino(erilaiset vaa'at) 	<ul style="list-style-type: none"> - vartalonliikkeet - käten ja jalkojen liikkeet - hyppy ja hyppelyt: harppaus, saksinapsaushyppy - askelten ja hyppyjen yhdistelmät - notkeusharjoittelu - rentoutusharjoittelu <ul style="list-style-type: none"> - notkeusharjoittelu - tasapainoharjoittelu - kuntovoimistelua tahdissa ja omassa rytmissä, rytmin ja liikkeen yhdistelyä, kuntopiiri ja -rata <ul style="list-style-type: none"> - haarakuperkeikat eteen ja taakse - käsinseisonta - kärrynpyörä molempiin suuntiin - permantosarja 	<ul style="list-style-type: none"> - liikkeiden yhdisteleminen ja muuntelu aika, tila ja voimatekijöitä muunnellen sekä rytmikyvyn harjaantuttaminen <ul style="list-style-type: none"> - notkeusharjoittelu - tasapainoharjoittelu - kuntovoimistelua tahdissa ja omassa rytmissä, rytmin ja liikkeen yhdistelyä, kuntopiiri ja -rata <ul style="list-style-type: none"> - lentokuperkeikka - hallittu käsinseisonta - kärrynpyörä molempiin suuntiin - permantosarja / pyramidit

VOIMISTELU		
7. lk.	8. lk.	9. lk.
PUOMI/PENKKI (tytöt) <ul style="list-style-type: none"> - käynnit ja käännökset - hypyt - polvivaaka - kulmaistunta - alastulot REKKI <ul style="list-style-type: none"> - riipunnat - päinsuistunta - oikonoja - kiintopyörähdys taaksepäin - alastulot NOJAPUUT (Pojat) <ul style="list-style-type: none"> - perusheilunta - haaraistunta - alastulo 	<ul style="list-style-type: none"> - käynnit ja askeleet käsiliikkeisiin yhdistettynä - hyppysarjoja - tasapainoisia asentoja yhden jalan varassa: vaaka, kaaritaivutus - kuperkeikka eteen puomilla - puomisarja <ul style="list-style-type: none"> - kieppi <ul style="list-style-type: none"> - edellisten kehittelyä - oikonoja 	<ul style="list-style-type: none"> - puomilla opittujen asioiden yhdistäminen <ul style="list-style-type: none"> - kieppi <ul style="list-style-type: none"> - edellisten kehittelyä - haarakuperkeikka - rekkisarja

VOIMISTELU		
7.lk.	8.lk.	9.lk.
3.VÄLINEVOIMISTELU (tytöt) <ul style="list-style-type: none"> - hyppynaru - hyppelyt, hypyt - pyöritykset - heitot ja kiinniotot - lyhyt sarja 	<ul style="list-style-type: none"> - pallo - pallokäsittely-harjoitteita - heitot ja kiinniotot - pompotukset - vieritykset ja viennit - lyhyt sarja 	<ul style="list-style-type: none"> - vanne/nauha - heilahduksia - heittoja - vientejä - vierityksiä - hyppyjä vanteen yli - nauha: - spiraaleja - serpentiinejä - heittoja

TANSSILIIKUNTA		
7.Ik.	8.Ik.	9.Ik.
Erilaisia tansseja opettajan valinnan mukaan esim:		
<ul style="list-style-type: none"> - show/disco-tanssi - suomalaisia ja ulkomaisia tansseja - luovaa tanssia - rytmiharjoitukset - YHTEISTANSSI - valssin perusaskel, oikea pyörintä - jenkka, letkajenkka 	<ul style="list-style-type: none"> - moderni/ jazz-tanssi - afro- ja kantritansseja - oma tanssisarja - power- mover - valssin oikea ja vasen pyörintä - yleistanssi fox - samban perusaskel, huisku ja/tai - humppa 	<ul style="list-style-type: none"> - erilaisia tanssityylejä - suomalaisia ja ulkomaisia kansan- tansseja - oma tanssisarja - valssin pyörinnän suunnanvaihto - valinnainen latinalaistanssi - polkka - kertaus/tanssiaiset
PALLOILU		
LENTOPALLO		
7.Ik	8.Ik	9.Ik
<ul style="list-style-type: none"> - sormilyönti - hihalyönti - ala-aloitus - peliajatuksen kehittäminen: passaus, pallon suuntaus, liikkuminen - pelipaikat - pistelasku - pelinomaisia harjoitteita - 4-4 vastaan peli <p>PESÄPALLO</p> <ul style="list-style-type: none"> - heittäminen - kiinniotto - peruslyönnit - näpäys - syöttö - pelinomaisia harjoitteita (lyönti- ja heittomyllyt) ja peliä - keskeiset säännöt ja vihellysmerkit 	<ul style="list-style-type: none"> - juju - hyökkäyspeli - syötön vastaanotto taktiikka - pelinomaisia harjoitteita ja pienpelejä - pelaaminen - vauhdillinen peruslyönti - maapallon kiinniotto (vastaantulo) - kierrenäpy - lukkarin toiminta - kärkeäminen - erilaiset sisä- ja ulkopelitalanteet, sijoittuminen - pelinomaisia harj. ja peliä 	<ul style="list-style-type: none"> - iskulyönti - yläaloitus - torjunta - parannetaan perustaitoja ja kehitellään pelitaktiikkaa - pelaaminen - tuomarointi - parannetaan perustaitoja

PALLOILU		
7. lk	8. lk	9. lk
SALIBANDY <ul style="list-style-type: none"> - kuljetus - syöttö ja syötön vastaanotto - pallon suojaus - laukaukset suoraan syötöstä - syöttäminen ja liikkuminen - pelinomaisia harjoitteita ja peliä - säännöt 	<ul style="list-style-type: none"> - harhautukset - pallon suojaaminen ja riisto - maaliteko - pelaajien erilaiset roolit (maalivahdin, hyökkääjien ja puolustajien tehtävät) - pelinomaisia harjoitteita ja peliä 	<ul style="list-style-type: none"> - parannetaan perustaitoja ja kehitellään pelitaktiikkaa - pelaaminen - tuomarointi

PALLOILU		
7. lk.	8. lk.	9. lk.
JALKAPALLO <ul style="list-style-type: none"> - kuljetus - syöttö ja syötön vastaanotto - rajaheitto - maalilaukaisu - pelinomaisia harjoitteita - säännöt - pienkenttäpeli KORIPALLO <ul style="list-style-type: none"> - kuljetus - syöttö - heitto: <ul style="list-style-type: none"> yhden käden heitto, lay-up heitto oikealta puolelta - tukijalan käyttö: liikkuminen tukijalan varassa, lähtö kuljetukseen ja oikea pysähtyminen - pelaajavartiointi - anna ja mene -liike - palloleikkejä - keskeiset säännöt: kaksoiskuljetus, askelvirhe, kontakti - pienpelejä, katukoripalloa - säännöt 	<ul style="list-style-type: none"> - harhautukset - pallon riisto - peliajatuksen kehittelyä (puolustus, hyökkäys, maalivahtipeli) - peliä ja pelinomaisia harjoitteita - pienkenttäpeli <ul style="list-style-type: none"> - lay-up heitto oikealta ja vasemmalta puolelta omasta kuljetuksesta ja syötöstä - harhautukset - puolustuspelaaminen - paikkapuolustus - hyökkääminen, pelipaikat - 3 sek sääntö - peliä ja pelinomaisia harjoitteita - 5-5 vastaan peli 	<ul style="list-style-type: none"> - parannetaan perustaitoja ja kehitellään pelitaktiikkaa - pelaaminen - tuomarointi <ul style="list-style-type: none"> - erilaisia heittoja - levypallopeli - hyökkäys ja puolustus eri tilanteissa - parannetaan perustaitoja ja kehitellään pelitaktiikkaa - 5-5 vastaan peli - tuomarointi

Muut palloilu- ja mailapelilajit: esim. ultimate, lippupallo, salamapallo, käsipallo, pöytätennis, tennis, sulkapallo, squash koulun mahdollisuuksien mukaan ja/tai erilaisiin valinnaiskursseihin nivottuna.

LUISTELU vallitsevien sääolojen mukaan		
7.lk	8.lk	9.lk
Perusluistelu pojat: - eteen- ja taaksepäinluistelu - erilaisia tasapainoharjoitteita tytöt: - käännöksiä: kolmoiskään- nös, kantakäänös - pyörinnät: - kahden jalan pyörintä - luisteluleikkejä Jääpelit ringette/kaukalopallo/jääkiekko - syöttö- ja syötön vastaanotto - kuljetus - maalilaukaukset - pienpelit - säännöt	tytöt: - kehäkierto eteen ja taakse - valssihyppy - yhden jalan pyörintä - askelsarjoja - muodostelmaluistelun kuvioita - jumppaluistelu pojat: - kehäkierto eteen ja taakse	- oppilaan valinnan mukaan jääpelejä tai luistelutekniikan hiomista
HIIHTO vallitsevien sääolosuhteiden mukaan		
7. lk.	8. lk.	9. lk
Hiihto tai vaihtoehtoisesti muu ulkona harrastettava talviliikuntamuoto (esim. lumikengät) Hiihdon opetus edellyttää, että koululla on käytössä tarvittavat varusteet		

UINTI		
7. lk.	8. lk.	9. lk.
<ul style="list-style-type: none"> - selkäuinnin tekniikka - rinta-uinnin tekniikka - starttihyppy - uimahyppyjä - kuntouinti - sukellukset 	<ul style="list-style-type: none"> - kroolin tekniikka - rinta- ja selkäuinnin tekniikkaan hiomista - voltikäännös/käännös - hengenpelastustaidot - kuntouinti 	<ul style="list-style-type: none"> - opittujen uintitekniikoiden harjoittelua - hydrobic / vesivoimistelu - uimataito suoritus: yhtäjaksoisesti 200 metriä, josta 50 m selällään. Suorituksesta ei oteta aikaa.

UUTEEN LIIKUNTALAJIN TUTUSTUMINEN

Uusia liikuntalajeja esitellään oppilaille kunkin koulun omien mahdollisuuksien mukaan ja resurssien puitteissa. esim. liikuntapäivinä.

Aihekokonaisuudet

- **Ihmisenä kasvaminen**

Kiinnitetään huomiota

- sääntöjen noudattamiseen
- toisten ihmisten huomioon ottamiseen erilaisuus hyväksyen
- vastuulliseen ja oikeudenmukaiseen toimimiseen ryhmän ja yhteisön jäsenenä
- tavoitteelliseen itsensä kehittämiseen
- hyvien tapojen omaksumiseen.

- **Kulttuuri-identiteetti**

Otetaan huomioon

- kansalliset lajit, kuten pesäpallo, hiihto, jääpelit ja kansantanssit
- paikallinen luonto- ja kulttuuriympäristö esim. retkeilyn muodossa
- liikunta koulujen teemapäivien yhteydessä
- kontaktit ystävyyskuntiin yleisurheilukisojen muodossa.

-

- **3. Viestintä- ja mediataidon avulla**

- kannustetaan luovuuteen
- kasvatetaan ajatusten ja tunteiden ilmaisuun
- ohjataan toimimaan sekä viestien vastaanottajana että viestijänä
- perehdytään informoimaan liikuntatapahtumista
- perehdytään tallentamaan liikuntatapahtumia (lehtijutut, internet, video, valokuvaus).

- **Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys**

Päämääränä on

- tukea oppilasta kehittymään aktiiviseksi ja yritteliääksi liikkujaksi
- saada oppilas ymmärtämään asianmukaisten liikuntavarusteiden merkityksen
- saada oppilas osallistumaan yhteisten liikuntatapahtumien järjestämiseen
- tutustua paikallisten urheiluseurojen ja lajiliittojen toimintaan.

- **Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta**

Päämääränä on

- liikkua luontoa kunnioittaen ja säilyttäen
- toimintaohjeiden noudattaminen liikuntatiloissa
- saada oppilas huolehtimaan liikuntapaikkojen siisteydestä ja kunnosta
- saada oppilas omaksumaan terveytensä ja hyvinvointinsa ylläpitämiseen liittyvät tiedot ja taidot
- saada oppilas pukeutumaan asianmukaisesti liikuntatunneille.

- **Turvallisuus ja liikenne**

Kiinnitetään huomiota

- turvalliseen ja vastuulliseen liikkumiseen erilaisissa ympäristöissä
- urheiluvälineiden asianmukaiseen käyttöön
- tarkoituksenmukaiseen pukeutumiseen turvallisuusnäkökohdat huomioiden
- alkuverryttelyn ja lihahuollon merkitykseen
- annettujen ohjeiden noudattamiseen.

- **Ihminen ja teknologia**

Päämääränä on

- liikunnassa tarvittavien välineiden toimintaperiaatteiden ymmärtäminen ja käytön opettaminen
- korostaa ihmisen oman aktiivisuuden ja innostuksen olevan tärkeintä, mutta myös uudenlaiset välineet ja varusteet voivat motivoida harrastamaan liikuntaa.

33. KOTITALOUS

Kotitalousopetuksen tavoitteena on lisätä ja kehittää oppilaan arjen hallintaan liittyviä tietoja ja taitoja. Kotitalousopetuksen myötä oppilaan tulisi oppia ottamaan vastuuta omasta terveydestään, ihmissuhteistaan, rahankäytöstään sekä lähiympäristönsä viihtyisyydestä ja turvallisuudesta. Opetuksessa korostuvat kotiin ja perheeseen liittyvät ja jokapäiväisessä elämässä tarvittavat käytännön työ- ja yhteistyötaidot sekä tiedonhankinnan ja sen soveltamisen taidot. Kotitalouden opetuksessa painotetaan käytännön työskentelyä ja teorian välitöntä soveltamista käytäntöön.

Oppiaineessa perehdytään moniin ihmisen hyvinvoinnin ja hyvän elämän kannalta tärkeisiin kysymyksiin, jotka käsittelevät nuorta itseään, kotia ja perhettä sekä niiden yhteyksiä muuttuvaan yhteiskuntaan ja ympäristöön. Oppilasta kannustetaan toimimaan kriittisinä ja kestävän kehityksen mukaisena vastuullisena kuluttajana sekä perehtymään siihen, mitä tarvitaan, jotta ihminen voisi elää ja voida hyvin. Kotitalouden opetuksessa tulee ottaa huomioon oppilaan omat yksilölliset lähtökohdat ja kokonaisvaltainen kasvun tukeminen. Keskeisenä pyrkimyksenä on tarjota yhdessä tekemiseen pohjautuva työskentelyilmapiiri, jossa on mahdollista kokea tekemisen iloa ja saada onnistumisen elämyksiä. Kotitalouden opetuksessa pyritään myös hyödyntämään opetuksen eheyttämiseen ja yhteistyön mahdollisuudet eri oppiaineiden kanssa sekä soveltaa käytäntöön useiden eri alojen tietoa. Tuusulan alueen rikas kulttuuri- ja ruokaperinne otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään hyvien tapojen, yhteistyön ja tasa-arvon merkityksen yksilön sekä perheen hyvinvoinnin kannalta
- pohtimaan valintojaan ja toimintaansa sekä niiden vaikutuksia kotitalouden arjen hallintaan
- ruokatalouden hoitoon liittyviä perustaitoja
- asunnon, tekstiilien ja oman asun hoitoon liittyviä perustaitoja
- käyttämään tarkoituksenmukaisia, turvallisia ja kestävän kehityksen mukaisia aineita ja työtapoja
- toimimaan harkitsevana ja vastuunsa tuntevana kuluttajana sekä tiedostamaan kulutuksen monimuotoisuutta ja kulutukseen liittyviä globaaleja ongelmia
- tiedostamaan kotitalouksien toimintaa ohjaavaa suomalaista kulttuuriperinnettä sekä kansainvälistymisen ja monikulttuurisuuden tuomia mahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Perhe ja yhdessä eläminen

- toisen huomioon ottaminen ja välittäminen
- vastuun ottaminen ja auttaminen
- ajankäyttö perheessä, kotitöiden tasa-arvoinen jakaminen
- hyvät tavat oppilastovereita ja muita lähimmäisiä kohtaan, tapakulttuuri
- hyvät pöytätavat ja erilaiset ruokailutilanteet
- suomalaisen kalenterivuoden ja kodin juhlat sekä niihin liittyvä tapa- ja ruokakulttuuri

Ravitsemus ja ruokakulttuuri

- ruoan ja leivonnaisten valmistus
- turvalliset työmenetelmät
- ruoan laatu ja turvallisuus, ruoan käsittely ja säilyttäminen
- perusruoanvalmistusmenetelmät sekä ruokaan liittyvän tiedon syventäminen
- suomalaiset ravitsemussuositukset ja terveellisen ruoan valinta
- ruokakulttuurin muuntuminen
- aterioiden suunnittelu

Kuluttaja ja muuttuva yhteiskunta

- kuluttaja valintatilanteessa
- kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet
- kierrätys
- oman rahankäytön suunnittelu

Koti ja ympäristö

- kotitalous osana kestäväää kehitystä
- kotitöiden suunnittelu
- kodin tekstiilien ja oman asun hoito
- kodin siivoustyöt
- kodinkoneiden käyttö.

Päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

Oppilas

- osaa noudattaa hyviä tapoja ja ottaa muut huomioon käyttäytymisellään sekä toimia itseenäisesti ja ryhmässä
- tuntee kotitaloustyön suunnittelun, tasapuolisen työnjaon ja ajankäytön perusteita ja osaa soveltaa niitä oppimistilanteessa.

Käytännön työtaidot

Oppilas

- tuntee ruoka-aineiden ominaisuuksia, tavallisimpia ruoanvalmistuksen menetelmiä ja osaa käyttää näitä hyväkseen ruoanvalmistuksessa
- osaa valmistaa ohjatusti suomalaisia perusruokia ja leivonnaisia ja koostaa ateriansa ravitsemussuositukset huomioon ottaen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia työtapoja ja tavallisimpia kodinkoneita ja -välineitä turvallisesti
- osaa tulkita tekstiilien hoito-ohjeita ja hoitaa tavallisimpia tekstiilejä
- osaa tehdä kodin siivouksen perustehtäviä
- osaa toimia ympäristöä säästäen, valita tarkoituksenmukaisia pesu- ja puhdistusaineita sekä huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta.

Tiedonhankinta- ja käsittelytaidot**Oppilas**

- osaa etsiä ja hyödyntää kotitalouden tietoja eri lähteistä, tulkita yleisimpiä tuote- ja pakkausmerkintöjä ja symboleja sekä pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta
- osaa pääpiirteittäin kertoa mistä kotitalouksien menot koostuvat ja tehdä oman rahankäytösuunnitelmansa
- tuntee tärkeimmät kuluttajan vastuu- ja vaikutusmahdollisuudet.

AIHEKOKONAISUUDET**1. Ihmisenä kasvaminen**

- tukee kokonaisvaltaista kasvua ja elämän hallinnan kehittymistä

2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

- tutustuttaa suomalaiseen ja muiden maiden tapakulttuuriin
- tutustuttaa tuusulalaiseen kulttuuriperinteeseen
- tekee uteliaaksi muiden kulttuurien suhteen
- opettaa näkemään suomalaisen tapa- ja ruokakulttuurin osana globaalia kulttuuria.

3. Viestintä ja mediataito

- opettaa suhtautumaan kriittisesti kotitalouteen liittyvään mediatarjontaan
- kotitalouteen liittyvä tiedonhankinta ja tiedon soveltaminen
- kehittää vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja
- esittelee erilaisia kotitalouden tietolähteitä.

4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

- edistää oppilaan omatoimisuutta ja aloitteellisuutta
- antaa eväitä tiedostavaksi, aktiiviseksi ja vastuulliseksi kuluttajaksi
- pyrkii ehkäisemään uusavuttomuutta.

5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

- pyrkii lisäämään hyvinvointia yhdessä tekemisen ja itsensä toteuttamisen avulla ekologisesti kestävällä perustalla
- auttaa ymmärtämään, miten jokaisella valinnalla vaikutetaan ympäristöön, ihmisten hyvinvointiin ja tulevaisuuden kehittymiseen.

6. Turvallisuus ja liikenne

- lisää tietoa kodin hygieniasta
- opettaa turvallista ja energiataloudellista kotitalouskoneiden- ja laitteiden käyttöä
- pyrkii luomaan turvallisen työskentely-ympäristön.

7. Ihminen ja teknologia

- tutustuttaa erilaisiin kotitalouden välineisiin ja laitteisiin
- antaa tietoutta kotitalousteknologian uusista mahdollisuuksista.

34. VALINNAISET AINEET

Perusopetuksen valinnaisten aineiden tehtävä on syventää ja laajentaa perusopetuksen yhteisten oppiaineiden, erityisesti taide- ja taitoaineiden, mukaan luettuna kotitalous sekä haluttaessa aihekokonaisuuksien tietoja ja taitoja oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden tehtävä on myös antaa oppilaalle mahdollisuus syventää harrastuksiaan ja löytää uusia kiinnostuksen kohteita. Valinnaisten aineiden tulee tukea perusopetuksen tavoitteita.

Tuusulan tuntijaossa on määritelty valinnaisaineiden tuntimäärät. Valinnaisaineiden tavoitteet ja sisällöt määritellään koulukohtaisesti. Koulujen opetussuunnitelmassa päätetään jokaisen valinnaisen aineen nimi, laajuus, tavoitteet, sisällöt sekä vuosiluokat, joilla sitä tarjotaan.

A. PITKÄT VALINNAISET 8. ja 9. LUOKILLE

Pitkän valinnaisaineen laajuus on 2 vuosiviikkotuntia sekä 8. että 9. luokalla. Siitä annetaan numeroarvostelu.

ILMAISUTAITO

Aine: äidinkieli

Yleiset tavoitteet

*itseilmaisun kehittäminen
kommunikointi toisten kanssa
itsensä tiedostaminen
uusien vaihtoehtojen löytäminen
yksin ja yhdessä selviytyminen
jaksaminen*

(Severikangas 2000, 21)

Sisällöt 8.lk

Tutustuminen: Tehdään harjoitteita ryhmissä, pienryhmissä, pareittain ja yksin. Osa ryhmästä toimii välillä myös yleisönä.

Näyttelijäntyön perusteet: Perehdytään läsnäoloon, statuksiin, maneereihin, roolihenkilöiden pyrkimyksiin, asenteisiin ja suhteisiin muihin roolihenkilöihin.

Tekstistä teatteriin: Lähdetään rakentamaan roolihahmoa tekstin pohjalta.

Improvisaatio

Esityksen valmistamisen prosessi ja tuotos

Sisällöt 9.lk

Prosessidraama: Tutkitaan prosessidraaman keinoin erilaisia nuorten elämään liittyviä sosiaalisia ilmiöitä. Pohjana on tarina, jota oppilaat työstävät erilaisten työtapojen avulla.

Puheilmaisu: Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista itseään puheella, esim. puhe, runo, tarina, vitsi, keskustelu, väittely.

b2-KIELET SAKSA, RANSKA JA ESPANJA

Riihikallion koulussa B2-kielinä on valittavana saksa, ranska, espanja 8. ja 9. luokilla. Alla olevat aihepiirit ja rakenteet voivat vaihdella vuosiluokittain käytettävästä materiaalista riippuen.

Tavoitteet

Kielitaito

Oppilas oppii kommunikoidaan kaikkein tavallisimmissa tilanteissa sekä ymmärtämään arkielämää käsittelevää tekstiä ja saamaan selville puheen keskeisen sisällön. Hän oppii myös tuottamaan lyhyitä suullisia ja kirjallisia viestejä.

Tavoitteena on puheen ja kirjoittamisen osalta saavuttaa kehittyvä alkeiskielitaito ja kuullun- ja luetunymmärtämisen osalta toimiva alkeiskielitaito.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii viestimään kohdekulttuurille ominaisella tavalla ja tutustuu kohdekielisiin maihin ja niiden tapoihin.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii rohkeasti käyttämään kielitaitoaan sekä hyödyntämään muissa kielissä hankkimiaan tietoja ja taitoja. Hän pystyy myös arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa annettuihin tavoitteisiin.

Keskeiset sisällöt

8. luokka

Tilanteet ja aihepiirit

esittäytyminen ja tervehtiminen
perhe ja vapaa-aika
koulu ja lähiympäristö
selviytyminen arkipäivän viestintätilanteista
tapakulttuuriin liittyvä kieli perusvuorovaikutustilanteissa.

Rakenteet

substantiivin suku ja luku, sijamuotoja (kunkin kielen mukaisesti)
verbin preesenstaivutus
tärkeimpiä pronomineja ja prepositioita
teitittely
kielelle ominaiset lauseopin keskeiset rakenteet
alustavasti adjektiiveja
lukusanoja.

Viestintästrategiat

- kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis-, tuottamis- ja vuorovaikutusstrategiat.

9. luokka

Tilanteet ja aihepiirit

*omasta maasta kertominen
terveys
ympäristö ja luonto
juhlapäivät.*

Viestintästrategiat

Kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis-, tuottamis- ja vuorovaikutusstrategiat syventäen.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedollisten ja taidollisten tavoitteiden saavuttamiseen neljällä kielitaidon osa-alueella: kuullun ja luetun ymmärtäminen, puhuminen ja kirjoittaminen. Huomiota kiinnitetään myös kulttuurin ja maan tuntemukseen sekä työskentelytapoihin. Arvioinnin tulee kohdistua todellisiin tietoihin ja taitoihin. Arviointitietoa hankitaan monipuolisesti erilaisin menetelmin. Näin pyritään myös takaamaan erilaisten oppijoiden mahdollisuudet osoittaa todelliset taitonsa ja taitonsa.

Arvosanaan vaikuttavat

*tuntiosallistuminen ja -osaaminen, suullinen ja kirjallinen
kotitehtävien suorittaminen
erilaiset kirjalliset ja suulliset testit, kokeet ja tuotokset
asentoituminen kielenopiskeluun
opiskelutaidot ja -tottumukset
itsenäinen työskentely ja yhteistyökyky
opiskelutarvikkeista ja -välineistä huolehtiminen.*

MATEMATIIKAN VALINNAINEN KURSSI

Aine: matematiikka

Kurssi sopii matematiikasta kiinnostuneille ja sellaisille, jotka aikovat valita lukiossa pitkän matematiikan. Kurssille osallistumisen ehtona on se, että seitsemännen luokan matematiikan numero on vähintään 8.

Sisältö 8.lk

*syventävää polynomilaskentaa
vektorilaskentaa
lukuteoriaa
ongelmanratkaisua*

Sisältö 9.lk

*tietokone matematiikan apuna
ongelmanratkaisua
osioita, jotka tukevat siirtymistä peruskoulumatematiikasta kohti lukiomatematiikkaa*

TIETOTEKNIIKAN KURSSI

Aine: tietotekniikka

Kurssin keskeiset sisällöt liittyvät tekstinkäsittelyyn, taulukkolaskentaan ja esitysgrafiikan tekemiseen sekä itsenäiseen ja monipuoliseen tiedonhankintaan ja esittämiseen. Lisäksi kurssin aikana harjoitellaan kuvankäsittelyä. Tietokoneen tekniikkaa ja käyttöjärjestelmiä tarkastellaan pintapuolisesti, pääpaino on sovellusohjelmien käytön opettelussa. Kurssilla opetellaan tietokoneen itse näistä käyttöä työn ja opiskelun apuvälineenä.

Sisältö

8.lk

*tekstinkäsittely
taulukkolaskenta
esitysgrafiikka
tietokoneen rakenne pintapuolisesti
kymmensormijärjestelmän alkeet
kuvankäsittelyä jossakin määrin
internet ja tiedonhankinta*

9. luokka

*kertauksena tekstikäsittelyä, taulukkolaskentaa ja esitysten tekemistä
kuvankäsittelyä
www-sivujen työstäminen
käyttöjärjestelmiä
videoiden muokkaamista
tietokannat*

LUONNONTIEDEKURSSI

Aine: biologia, maantieto, fysiikka, kemia

Kurssi sopii luonnontieteiden tutkivasta oppimisesta kiinnostuneille 8. ja 9. luokkalaisille.

Kurssin keskeisenä sisältönä ovat luonnonilmiöt. Kurssilla integroidaan biologian, maantiedon, fysiikan ja kemian osa-alueita käytännönläheisellä tavalla. Lähtökohtana on oppilaiden oma kokemus- ja elämysmaailma. Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää luonnontieteellisten ilmiöiden moninaisuuden sekä sen, että yksittäiset havainnot ja tutkimukset ovat osa suurempaa kokonaisuutta. Pyrkimyksenä on innostaa oppilaita kokeelliseen ja tutkivaan ongelmanratkaisuun. Kurssiin sisältyy opintovierailuja mahdollisuuksien mukaan.

Sisältö 8.lk

avaruus

ilmakehä: säähavainnot, virtaukset

vesikehä: suolainen ja makea vesi, makean veden tuotantoprosessi

kivikehä: vuoristot

ilmastonmuutos

Sisältö 9.lk

ihminen

linnut, kalat, nisäkkäät

bakteerinviljely

entsyymit

Arvosteluperusteena tuntiaktiivisuus, tutkimusraportit sekä oppimispäiväkirja.

MATKA MAAILMAN YMPÄRI - KARTTAA KATSELEN, KULTTUUREITA KURKISTA- EN SEKÄ MAKUJA MAISTELLEN

Aine: Kurssista 2/3 maantietoa ja 1/3 kotitaloutta.

Kurssi sopii eri maista, maiden kulttuureista sekä näiden maiden perinteisistä juhlanviettotavoista kiinnostuneille 8. ja 9. luokkalaisille.

Sisältö:

matka maailman ympäri mm. kirjallisuuden, karttojen ja median eri keinoin

vieraiden maiden luonnonolosuhteet

vieraiden maiden ihmiset, kulttuuri, tavat ja tottumukset

vieraiden maiden juhlakulttuuri

FYKE-LABORATORIOKURSSI

Aine: fysiikka, kemia

Kurssi sopii fysiikan ja kemian kokeellisesta tutkimisesta innostuneille 8. - ja 9.-luokkalaisille.

Sisältö 8. ja 9.lk

*syventäviä kemian ja fysiikan laboratoriotöitä
kokeellisen tutkimuksen lähtökohdat (tarkentaminen)
tutkimussuunnitelman laatiminen ja tutkimuksen toteuttaminen
tutkimustulosten tarkastelu ja raportointi (syventäminen)
virhearvioinnin tarkentaminen
luonnontieteellisen tiedon soveltaminen teknologiassa (syventäminen)
luovuus tutkimustyössä*

REC AND ROLL!

Aine: musiikki

Tavoitteena on kokonaisen musiikkiprojektin läpivieminen.

Sisältö 8. ja 9.lk

Kurssilla toteutetaan musiikillinen projekti alkaen kitaran virittämisestä ja yhteissoiton hiomisesta aina äänittämiseen tai esiintymiseen. Musiikkiteknologian perusteita harjoitellaan tietokoneella MI-DI:n, äänittämisen ja miksaamisen kautta.

KUVATAIDE

Aine: kuvataide

Tavoitteena on yksilötöiden sekä pari- ja ryhmätyöskentelyn avulla tutustua kuvataiteen keskeisiin sisältöihin, kuten kuvailmaisuun ja kuvalliseen ajatteluun, piirustuksen, maalauksen ja grafiikan eri menetelmiin, keramiikkaan ja kuvanveistoon, taiteentuntemukseen ja kulttuuriseen osaamiseen, ympäristöestetiikkaan, arkkitehtuuriin ja muotoiluun sekä mediaan ja kuvaviestintään.

Sisältö 8. ja 9.lk

Kurssilla tutustutaan eri tekniikoihin piirtäen (mm. hiili, lyijykynä, tussi, akvarellikynät, vahaliidut), maalaten (mm. akryylivärit, akvarelli) ja muotoillen eri materiaaleja (mm. savi, kipsi), grafiikkaa unohtamatta (mm. lino, kankaanpainanta). Valokuvaukseen ja digitaaliseen kuvankäsittelyyn tutustutaan mahdollisuuksien mukaan. Kokonaisuuteen kuuluu myös taidehistoriaa, kuvataiteen käsitteitä sekä omien ja muiden tuotoksien analysoimista ja kriittisen arvioinnin taidon harjaannuttamista.

TEKSTIILITYÖ

Aine: käsityö

Käsityö kehittää oppilaan kokonaispersoonallisuutta. Käsityö kannustaa luovaan ongelmanratkaisukykyyn käsityön suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Käsityössä monipuoliset materiaalit ja tekniikat toimivat ilmaisuvälineenä. Erilaisten aihepiirien kautta oppilas kokee elämyksiä ja saa uusia kokemuksia. Oppiminen tapahtuu omien aistien välityksellä, omakohtaisten kokemusten ja tutkimisen sekä ilmaisun kautta.

Sisältö 8. ja 9.lk

Tekstiilityössä opimme käyttämään erilaisia työvälineitä, työtapoja sekä materiaaleja monipuolisesti. Kurssilla harjoitellaan vaatesuunnittelua(kaavan valmistaminen sekä kuosittelu) sekä vaatteiden valmistamista ompelamalla (ompelukoneen monipuolinen käyttö, kirjovan ompelukoneen sekä saumurin käyttäminen). Valmistamme asun/asusteen neuloen tai virkaten (kuvio- ja kirjoneuleet, pitsin virkkaus). Tutustumme sisustamiseen suunnittelemalla ja valmistamalla sisustus- tai kodintekstiilin. Lisäksi valmistamme erilaisia pieniä töitä käyttämällä monipuolisesti erikoistekniikoita esimerkiksi kirjontaa, kankaankudontaa, värjäys- ja painantamenetelmiä sekä koneneulontaa.

HUONEKALUKURSSI

Aine: käsityö

Kurssin tavoitteena on syventää jo opittuja puuntyöstökoneiden käyttötaitoja valmistamalla vapaavalintainen puutyö.

Sisältö 8. ja 9.lk

Kurssilla voidaan toteuttaa joko oppilaan itsensä suunnittelema tai valmiin mallin mukainen työ.

METALLITYÖ- / ELEKTRONIikkakurssi

Aine: käsityö

Kurssin tavoitteena on syventää jo opittuja metallintyöstötaitoja valmistamalla erilaisia taidekäyttöesineitä oppilaan mieltymysten mukaan.

Sisältö 8. ja 9.lk

Kurssilla voidaan valmistaa myös erilaisia elektroniikkalaitteita aina piirilevyjen valmistuksesta lähtien.

MAILA- JA PALLOPELIKURSSI

Aine: poikien liikunta

Kurssin yleistavoitteena on perehdyttää oppilaat maila- ja pallopelien ominaispiirteisiin ja syventää jo muussa liikunnanopetuksessa omaksuttuja maila- ja pallopelitaitoja. Myös lajitietoutta ja tarkempia pelien sääntöjä käydään läpi mahdollisuuksien rajoissa. Kurssilla pyritään kehittämään niin yksilöllisiä taitoja kuin myös joukkuetaktiikkaa. Kurssin arvopohjana toimii yhteisen tekemisen ideologia, jossa sosiaalinen toiminta korostuu ja oppilaat ohjaavat ja antavat palautetta myös toisilleen. Kurssin runko on rakennettu yhden mallin mukaan mutta kurssin edetessä sitä voidaan tarkistaa ja oppilaiden toiveet pystytään ottamaan huomioon.

Lajeina 8. luokalla ovat:

- Lentopallo
- Koripallo
- Jalkapallo
- Sulkapallo
- Salibandy
- Jääpelit
- Oppilaiden valinnan mukaan (6h)

Lajeina 9.luokalla ovat:

- Tennis
- Squash
- Ultimate
- Käsipallo
- Vesipallo
- Lippupallo
- Oppilaiden valinnan mukaan (6h)

Kaikilla lajijaksoilla edetään seuraavan mallin mukaan:

- tunti = yksilötaitojen opettelu*
- tunti = yksilötaidon kehittäminen*
- tunti = taktiikat*
- tunti = edellisten kehittäminen, pelitunti*
- tunti = edellisten kehittäminen, pelitunti*

Oppituntien määrät lajia kohden jakautuvat suorituspaikkojen saatavuuden ja sääolosuhteiden mukaan. Jokaista lajia pyritään pitämään vähintään 3 kertaa (6h).

VIRKISTY LIIKKUMALLA

Aine: tyttöjen liikunta

Tämä kurssi tarjoaa fyysisiä haasteita, liikkumisen ja ryhmässä toimimisen iloa sekä mahdollisuuksia vaikuttaa omaan terveyteen.

Sisältö 8. ja 9. luokka:

Liikunnan perustaitojen - kuten koordinaation, ketteryuden, kestävyys, tasapainon ja lihashuollon - harjaannuttaminen ovat keskeinen osa kurssia, jossa paitsi syvennetään normaaleilta liikuntatunneilta tuttuja lajien taitoja myös kokeillaan jotain uutta. Kurssi tarjoaa monipuolisia liikuntakokeimuksia perinteisistä palloilulajeista aina keilailuun, jousiammuntaan, seikkailu-urheiluun, itsepuolustuksen alkeisiin sekä tyttömäisempään tanssiliikuntaan ja kehonhuoltoon asti.

KOTITALOUS

Aine: kotitalous

Valinnainen kotitalousopetus tarjoaa oppilaalle sellaisia tietoja ja taitoja, joilla nuorella olisi mahdollisuus tulla tietoiseksi ja sitä kautta vastuunkantajaksi omasta ravitsemuksestaan, kodistaan, terveydestään, ihmissuhteistaan, ympäristöstään ja taloudestaan. Oppilas oppii tekemään rutiininomaisesti ruokaan, kodin ja tekstiilien hoitoon liittyviä kotitöitä sekä käyttämään tarkoituksenmukaisia, turvallisia ja kestävän kehityksen mukaisia aineita, välineitä ja työtapoja. Oppilas saa tietoa siitä, miten hankitaan luotettavaa tietoa kotitalouden alalta sekä siitä, miten sovelletaan hankittua tietoa omiin tarpeisiin. Oppilas oppii toimimaan harkitsevana ja vastuunsa tuntevana kuluttajana sekä perustelemaan valintojaan. Opetuksen tavoitteena on myös oppia tuntemaan ja arvostamaan suomalaista koti- ja perhekulttuuria sekä tiedostamaan kansainvälistymisen ja teknologian tuomia mahdollisuuksia.

Sisältö

Valinnaisen kotitalouden tunneilla laajennetaan ja syvennetään 7. luokalla opittuja käytännön työtaitoja, yhteistyötaitoja ja tiedonhankintataitoja, joita tarvitaan jokapäiväisessä elämässä. Tuusulalaisuus ja Tuusulan alueen rikas kulttuuri- ja ruokaperinne näkyvät myös opetuksessa.

8. luokalla

- tutustutaan perinteiseen suomalaiseen ruokakulttuuriin ja otetaan selvää millaisista aineksista muodostuu suomalainen perinneruoka eri ruoka-alueilla.
- tutustutaan laajemmin eurooppalaiseen ruokakulttuuriin ja erityisesti tärkeimpien eurooppalaisten keittiöiden ruokiin.
- ruoan valmistamisen ja leivonnain taidot harjaantuvat vaativampien ruokalajien valmistuksen kautta.
- opitaan ateriakokonaisuuksien suunnittelua ja toteuttamista sekä tutustutaan kalenterivuoden ja elämänkaaren juhliin meillä ja maailmalla.
- etsitään myös tietoa erityisruokavalioiden ja niihin sopivista ruoista.
- opitaan lisää tasapainoisesta ravitsemuksesta, elintarvikkeista, säilönnästä, kodin teknologiasista ja turvallisuudesta.
- syvennämme 7. luokalla opittuja tietoja ja taitoja myös vaatehuollon, kodin hoitamisen sekä rahankäytön ja kuluttajuuden osa-alueilla.

9. luokalla

- kotitalousopetus laajentaa oppilaan maailmankuvaa tutustuttamalla heitä Euroopan ulkopuolisen ruokakulttuureihin ja kansainvälisiin keittiöihin, niiden ruoka-aineisiin sekä ruoanvalmistus- ja ruokailutapoihin.
- pohditaan, pohditaan mitkä asiat vaikuttavat kotitalouksien toimintaan ja miten omilla ekologisilla ja eettisillä valinnoilla voi vaikuttaa kestävän kehityksen toteutumiseen kotitaloudessa.
- ruoanvalmistuksessa ja leivonnassa tulee esille kotitalouksien monimuotoisuus
- rutiinin kehittyminen tuo uusia oivalluksia ja mahdollisuuksia ruoanlaittoon, leipomiseen, ravitsemuksen näkökulmaan ja kodinhoitoon.
- otetaan myös selvää siitä, miten syntyvät onnistuneet ja muistorikkaat juhlat sekä siihen, miten opittuja kotitalouden taidolla voidaan auttaa ja ilahduttaa lähimmäisiä.
- selvitetään ruoan sekä pesu- ja puhdistusaineiden laatuun ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä.
- opetuksen aikana tehdään ja pohditaan kotitöitä, niihin kuluva aikaa, niihin liittyvää tietoa ja taitoa sekä tasa-arvoista työnjakoa.
- oman kodin ja vaatteiden hoitaminen sekä omasta taloudesta huolehtiminen ovat aihealueita, joilla oppilaita herätellään vastuun ja suunnitelmallisuuden kehittymiseen.

B. LYHYET VALINNAISET 7. JA 8. LUOKALLA

Lyhyitä valinnaiskursseja tarjotaan vuosittain harkinnan mukaan. Niiden laajuus on ½ vuosiviikkotuntia 8. luokalla ja ne arvioidaan hyväksytty / hylätty. 7. luokalla kaikki suorittavat tietotekniikan lyhytkurssin.

7. LUOKKIEN PAKOLLINEN TIETOTEKNIIKAN LYHYTKURSSI

Aine: tietotekniikka

Sisältö

*ohjeistus koulun koneiden käytöstä
tutustuminen käyttöympäristöön
tiedonhankinta
tietokoneen ja verkon käyttö eri oppiaineiden apuna
perusteita tekstinkäsittelystä ja kuvankäsittelystä*

KOULULEHTI

Aine: Äidinkieli. Liittyy aihekokonaisuuteen Viestintä ja mediataito.

Tavoitteena on auttaa oppilasta kasvamaan osallistuvaksi, vaikuttavaksi ja vastuulliseksi viestijäksi ja kriittiseksi median käyttäjäksi. Oppilaalle tarjotaan välineitä mediasanomien tulkintaan ja median välittämien viestien sisältämien näkökulmien ymmärtämiseen.

Sisältö:

Erilaisten tekstien (esim. uutinen, mainos, reportaasi, haastattelu, pakina, arvostelu, mielipide) tuottaminen, kuvien käyttö, taitto ja mediakritiikki.

LUOVA KIRJOITTAMINEN

Aine: äidinkieli

Tavoitteena on rohkaista oppilaita ilmaisemaan itseään kirjoittamalla ja sen avulla auttaa heitä löytämään uusia keinoja itsetuntemukseen ja tunnistamaan omia kykyjään. Tavoitteena on myös harjaantua palautteen antajaksi ja saajaksi.

Sisältö:

Erilaisia kirjoittamiseen valmistautumisen harjoituksia, kokemusmaailman jäsentämistä ja hahmotamista. Kirjoitetaan omista kokemuksista sekä kuvien, äänen, liikkeen, aistien ja tekstien virittäminä. Harjoitellaan erilaisia tapoja antaa ja vastaanottaa palautetta.

RUOTSIN KERTAUSKURSSI / NORDEN RUNT

Ruotsin kielen kurssilla kerrataan kielen keskeisiä rakenteita, kartutetaan sanavarastoa ja opitaan käyttämään ruotsin kieltä aktiivisesti sekä suullisesti että kirjallisesti. Ensin harjoittelemme sanastoa ja kielioppia ja tämän jälkeen sovelletaan kielitaitoa arjen tilanteissa. Harjoittelemme kirjoittelman kirjoittamista ja suullista ilmaisua keskustelemalla mm. vapaa-ajasta ja harrastuksista. Tarkoituksena on tuottaa tekstiä ja puhua vapaasti paljon mukavassa tunnelmassa.

ENGLANNIN KERTAUSKURSSI / PRACTISE MAKES PERFECT

Kurssilla käsitellään keskeinen kielioppi ja sanasto harjoituksineen. Kurssilla kerrataan oppilaiden tarpeiden mukaan kaiken peruskieliopin, esim. verbin aikamuodot, pronominit, adjektiivin vertailumuodot ja apuverbit. Lisäksi kertaamme ja laajennamme sanavarastoa teemoittain, esim. ruumiinosat, vaatteet, ruuat ja juomat, matkustaminen, harrastukset, vapaa-aika jne. Työskentelemme itsenäisesti sekä parin kanssa tai pienryhmässä.

ENGLANNIN SYVENTÄVÄ KURSSI / DIGGING DEEPER

Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden suullista ja kirjallista englanninkielen taitoa. Tutustumme lähemmin englanninkielisten maiden kulttuureihin. Teemme mm. ryhmätöitä, suullisia esitelmiä ja harjoittelemme tiedon etsimistä netistä. Kurssilla käsitellään mm. musiikkia, urheilua, kirjallisuutta, muotia ja ruokakulttuuria. Tavoitteena on varmentaa kielitaitoa ja lisätä oppilaiden rohkeutta niin suullisessa kuin kirjallisessa ilmaisussa. Oppilailla on käytössään vihkot tunnilla tehtäviä töitä varten sekä päiväkirjavihkot, joihin kirjataan tunnin tekemiset, oppimiset ja tunteet.

SAKSAN KERTAUSKURSSI / JETZT GEHT'S SCHON!

Kurssilla kerrataan kielioppia ja laajennetaan sanastoa oppilaiden tarpeiden mukaan. Teemme suullisia ja kirjallisia harjoituksia, työskentelemme ryhmissä ja pareittain. Käytämme oppimateriaalina mm. musiikkia, elokuvia, lehtiä ja nettiä.

SAKSAN SYVENTÄVÄ KURSSI / MEHR DEUTSCH? ABER GERN!

Kurssilla vahvistetaan suullista ja kirjallista kielitaitoa sekä lisätään saksankielisten maiden kulttuurintuntemusta. Harjoittelemme sujuvuutta puhetilanteissa esim. itsestä kertominen, mielipiteen ilmaiseminen ja asiointi arkisissa tilanteissa sekä etsimme tietoa saksankielisistä maista ja niissä asuvien nuorten elämästä. Oppimateriaalina käytämme esim. elokuvia, lehtiä ja nettiä. Kurssi soveltuu oppilaille, joiden saksan arvosana on vähintään 8.

RANSKAN PUHE- JA ÄÄNTÄMISKURSSI / VAS-Y!

Kurssilla harjoitellaan perusääntämystä ja vahvistetaan suullista kielitaitoa. Kurssilla harjoitellaan erilaisia puhetilanteita esim. tervehtiminen, mieltymyksen ilmaisu, itsestä kertominen, asiointi tavallisissa arjen tilanteissa sekä erilaiset neuvot ja pyynnöt. Kurssin tavoitteena on oppilaiden puheen nopeuden lisääminen ja ranskalaisen puhutavan omaksuminen.

ESPANJAN KURSSI / OLA! QUÉ TAL?

Kurssilla opitaan espanjan alkeita, käydään läpi kielen keskeisiä rakenteita ja sanastoa. Kurssilla tutustaan myös espanjalaiseen ja latinanamerikkalaiseen kulttuuriin.

ERÄKURSSI

Aine: biologia

Kurssi sopii erätaidoista ja -retkeilystä kiinnostuneille.

Sisältö:

- *eräretken suunnittelu*
- *erätaitojen harjoittelu*
- *varusteet, liikkuminen, leiriytyminen, tulenteko ja ruoanlaitto, ensiapu, suunnistus, ilman-suunnat luonnon merkeistä, jokamiehen oikeudet*
- *eräretken toteutus*

LINTUKURSSI

Aine: biologia

Kurssi sopii lintujen tunnistuksesta ja käyttäytymisestä kiinnostuneille 8.-luokkalaisille.

Sisältö:

*yleisimpien kotimaisten lintujen tunnistaminen
lintujen laulu
lintujen käyttäytyminen
lintujen muutto
linnunpöntön rakentaminen
rengastus*

SHAKKIKURSSI

Kurssi sopii shakinpeluusta kiinnostuneille 8.-luokkalaisille.

Sisältö:

*Pelin säännöt
Loppupelistrategioita
mattitehtäviä
pienimuotoinen turnaus*

JAMMAILLAAN YHDESSÄ

Aine: musiikki

Kurssin nimi jo kertoo, että tutustumme eri soittimien hallintaan.

Sisältö:

Opimme perusteet basson, kitaran, rumpujen ja kosketinsoittimien soittamisesta - unohtamatta omaa instrumenttiamme, laulua. Musiikin eri tyylit tulevat tutummaksi tekemisen kautta.

KEHONHUOLTOKURSSI

Aine: liikunta

Kurssin tavoitteena on motoristen taitojen ja kehonhallintataitojen kehittäminen. Kurssilla opetellaan kehonhallintataitoja ja kehitetään motorisia taitoja monipuolisten harjoitteiden sekä erilaisten lajien avulla. Näiden lisäksi kurssilla tehdään myös oma kehonhuollon suunnitelma.

Sisältö

Harjoitellaan monipuolisesti tasapainotaitoja, kehonhallintataitoja, yleistä motoriikkaa ja tutustutaan kehonhuoltoon. Kurssin aikana käytetään hyväksi suoritusten videointeja, joita analysoidaan yhdessä.

KUNTOKURSSI

Aine: liikunta

Kurssin tavoitteet

- *Oppilas tutustuu kurssilla erilaisiin uusiin liikuntalajeihin vaihtelevissa ympäristöissä löytäen mahdollisesti itselleen uuden harrastuksen.*
- *Oppilas oppii kehittämään omaa fyysistä kuntoa omien tavoitteidensa mukaisesti omat lähtökohtansa huomioiden.*
- *Jokaisella yksittäisellä opetuskerralla oppilas tekee tehokkaan aerobisen tai anaerobisen harjoituksen, lajista ja teemasta riippuen.*
- *Tiedollisesti oppilas oppii ymmärtämään erilaisten harjoitustyylien vaikutuksia lihaksistoon sekä hengitys- ja verenkiertoelimistöön, sekä tiedostamaan omia kehitystarpeitaan.*
- *Oppilaan rooli kurssilla on fyysisen toiminnan lisäksi olla aktiivisesti mukana sekä suunnittelussa että toteutuksessa (mm. oppilaiden vetovuorot venyttelyissä). Näin oppilas oppii ottamaan vastuuta, sekä suunnittelemaan omaa liikuntaharrastustaan.*

Sisältö

- *Lihasten harjoittaminen ja ylläpito (lihashuolto ja venyttely, kuntopiiriharjoittelu, kuntonyrkeily)*
- *Palloilu (sisäpalloilua, mailapelit)*
- *Erilaiset liikuntaympäristöt (esim. kuntosali, uinti)*
- *Ulkoliikunta (esim. parkour, retkiluistelu, hiihto, luontoretki)*

AINA ON AIHETTA JUHLAAN!

Aine: kotitalous

Juhlia suunnittelevan mielessä pyörivät lukuisat kysymykset. Mitä kaikkea tarvitaan, että juhlat syntyvät ja onnistuvat? Miten suunnitellaan juhlan teema ja ohjelma? Mikä on juhlan budjetti? Mikä on sopiva määrä juhlijoita ja mitä siihen juhlapaikka? Mitä tarjotaan, kuinka paljon ja kuka tarjottavat tekevät? Mistä saadaan astiat ja kuka huolehtii tarjoilusta? Miten koristellaan juhlapaikka? Millainen on sopiva ja kiinnostusta herättävä kutsu? Milloin kutsu lähetetään? Miten pukeudutaan?

”Aina on aihetta juhlaan” -kurssilla lähestytään juhla-aihetta monipuolisesti. Oppilaat saavat itse suunnitella ja toteuttaa yhdet tai useammat juhlat kurssin aikana.

HEI, ME LEIVOTAAN!

Aine: kotitalous

”Hei, me leivotaan” –kurssilla oppilaat saavat kehittää omia jauhopeukaloitaan. Tarkastelussa niin teorian, tekemisen, tuoksujen ja makujenkin suhteen ovat erilaiset taikinatyyppit (hiiva-, muro-, munasokerivahto- ja pikataikina) ja niistä kehitetyt erilaiset leivonnaisversiot. Tarkoitus on laajentaa leivontaan liittyvää tietoutta niin teorian syventämisen kuin uusien ja vähän haastavimpiakin leivonnaisten leipomisen avulla. Oppilaiden omia leivontatoiveita voidaan ottaa huomioon kurssia suunniteltaessa.

MAAPALLON KIEHTOVIMMAT KEITOKSET JA LUMOAVIMMAT LEIVONNAISET

Aine: kotitalous

Tällä kurssilla keitämme kiehtovia keitoksia ja leivomme lumoavia leivonnaisia maailman eri kolkista. Tutustumme maailman erilaisiin ja vähän erikoisiin ruokakulttuureihin, eksoottisiin raaka-aineisiin ja ruokailutapoihin. Kurssilla valmistetaan eksoottisia ruokia ympäri maailmaa oppilaiden kiinnostuksen ja valinnan mukaan.

KOKATAAN KIELILLÄ

Aine: kotitalous

Kurssilla on mainio tilaisuus harjoitella englantia käytännönläheisesti. Valmistamme eri maiden ruokia ja leivonnaisia englanninkielisten ohjeiden ja tv-ohjelmien mukaan. Kurssista on iloa ja hyötyä muun muassa maailmalla matkaillessa tai ulkomaalaisten vieraiden kanssa ruokaillessa. Kurssilla valmistetaan ruokia ja leivonnaisia oppilaiden kiinnostuksen ja valinnan mukaan.

35. OPPILAANOHJAUS

Ohjauksella tuetaan oppilaan oppimista, kasvua ja sosiaalista kehitystä. Ohjauksen tuella oppilas tekee omiin kykyihinsä ja kiinnostuksiinsa perustuvia opiskelua, koulutusta, arkielämää ja elämänuraan koskevia ratkaisuja. Ohjauksella pyritään edistämään koulutyön tuloksellisuutta sekä lisäämään hyvinvointia koulussa ja koulun ulkopuolella. Ohjauksen avulla edistetään myös koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Opiskelun nivelvaiheissa oppilaan siirtymistä tuetaan oppilaitosten opinto-ohjaajien, opettajien, vanhempien ja tarpeen mukaan muiden ammattilaisten välisellä yhteistyöllä yli oppilaitosrajojen.

Ohjaus on jatkuva, pitkäjänteinen prosessi, joka perustuu toimivaan vuorovaikutussuhteeseen ja monipuolisiin toiminta-tapoihin: henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus, luokkatunnit, ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttäminen. Ohjausprosessi alkaa ensimmäiseltä luokalta ja sen tavoitteet täydentyvät ja syventyvät siirryttäessä vuosiluokalta toiselle.

Kansainvälisyys ja monikulttuurisuuteen kasvaminen otetaan huomioon koulun toimintakulttuurin mukaisesti.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että oppilas

- oppii omatoimisuutta, vastuullisuutta ja itsetuntemusta
- oppii yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja
- löytää itsensä kannalta parhaat mahdolliset oppimistavat tunnistaa vaikeuksiaan, tuo esille avuntarpeensa ja ottaa vastaan apua
- tunnistaa oppimistyylejään ja osaa hyödyntää niitä
- saa tietoja oppimisen lainalaisuuksista ja tekniikoista ja oppii kehittämään opiskelutaitojaan ja oman toimintansa arviointitaitoja
- saa tukea ja ohjausta opiskelun nivelvaiheissa
- saa tietoja ja oppii etsimään tietoja
- oppii riittävät viestinnän keinot ja osaa hyödyntää niitä opiskelussa, tulevaisuuden suunnittelussa ja elämässä yleensä
- kehittää päätöksentekotaitojaan sekä ottaa tulevaisuudensuunnitelmiaan arvioidessaan ja toteuttaessaan huomioon myös muutosten mahdollisuudet ja vaihtoehtoiset ratkaisumallit
- saa tukea ja ohjausta ammatillisessa suuntautumisessa, myös sukupuolirajat ylittävissä oppiaine-, koulutus- ja ammatinvalinnoissa
- oppii hankkimaan tietoja yhteiskunnasta, työelämästä ja yrittäjyydestä sekä kasvamaan monikulttuurisuuteen ja kansainvälisyyteen.

Vuosiluokat 1-2

Oppilaanohjauksen tavoitteena on edistää oppilaan opiskeluvalmiuksien kehittymistä ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan jotka osaltaan estävät oppimisvaikeuksien syntymistä. Sopivia menetelmiä käyttäen ohjaus pyrkii auttamaan jokaista oppilasta löytämään oman turvallisen paikkansa luokka- ja kouluyhteisön jäsenenä. Sujuvan opiskelun turvaamiseksi ohjaus tukee oppilasta opiskelutaitojen kehittämisessä. Oppilasta ohjataan suhtautumaan vastuullisesti koulutyöhön ja tehtäviin, harjaannutetaan erilaisten työtapojen ja tietolähteiden käyttöön.

Oppilaanohjausta toteutetaan vuosiluokkien 1-2 aikana eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilas saa henkilökohtaista ohjausta opiskelussaan, ensimmäisissä ainevalinnoissaan sekä erilaisissa arkielämän kysymyksissä. Tavoitteiden toteuttamiseksi tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa mm. arvioitaessa koulunkäynti- ja opiskelutaitoja.

Vuosiluokat 3-6

Vuosiluokkien 3-6 aikana oppilaanohjauksen tehtävänä on ohjata oppilasta edellytystensä mukaiseen vastuullisuuteen koulut yössä ja tehtävien tekemisessä kohti suurempaa itsenäisyyttä.. Oppilasta ohjataan myös hänen tehdessään ainevalintoja perusopetuksen aikana ja nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 3-6 aikana tutustutaan ammatteihin ja työelämään. Ohjauksessa pidetään esillä eri työtehtävien tarpeellisuutta ja arvoa sekä murretaan eri työtehtäviin liittyviä ennakoasenteita ja stereotypioita..

Oppilaita ohjataan edelleen oppimistaitojen kehittämisessä, tiedonhankinnan ja viestimien käytössä sekä monipuolisten työtapojen käytössä. Itsetuntemusta, yhteistoiminnallisuutta ja toisten ihmisten huomioon ottamista painotetaan.

Oppilaanohjausta toteutetaan vuosiluokkien 3-6 aikana pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaille varataan mahdollisuus saada henkilökohtaista ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi sekä ikäkauden kehitystehtävien nostattamissa ja arkielämän kysymyksissä.

Ohjauksen painopiste 6.luokalla on valmistella siirtymistä 7.-9.-luokille. Oppilaat tutustutetaan uuteen tulevaan koulutilanteeseen ja suunnitellaan saattaen vaihtaminen, joka luo oppilaalle turvallisuutta. Oppilas saa ennakoivasti tietoa muutoksista ja turvaverkoista.

Vuosiluokat 7-9

Perusopetuksen 7.-9. vuosiluokkien oppilaanohjaus koostuu:

- luokkamuotoisesta ohjauksesta
- riittävästä henkilökohtaisesta ohjauksesta
- sosiaaliseen vuorovaikutukseen perustuvasta pienryhmäohjauksesta
- työelämään tutustumisesta
- työvoimahallinnon palveluihin tutustumisesta, johon tarvittaessa sisältyy ammatinvalintapsykologin palvelut.

Luokkamuotoinen ohjaus sisältää:

7.luokalla

- perehdyttäminen uuteen luokkaan ja koulun uusiin käytänteisiin alaluokkiin verrattuna
- ainevalinnat ja niiden merkitys kouluaikana ja myöhemmin
- itsetuntemuksen lisääminen, opiskelutaitojen kehittäminen, omien tavoitteiden asettaminen ja itsearviointikyvyn kehittäminen erilaisin ohjausmenetelmin
- pitkäjänteisen työnteon ja tavoitteellisuuden merkitys
- työelämään ja ammatteihin tutustuminen
- TET-asiat, mikäli TET on koulun opetussuunnitelmassa jo 7. luokalla.

8.luokalla

- eri koulutusaloihin ja ammatteihin tutustuminen
- perustiedot peruskoulunjälkeiseen koulutukseen hakeutumisesta ja yhteisvalintaoppaan käytöstä
- omaehtoinen tiedonhankinta ammasteista, koulutuksesta, harrastuksista ja muusta elämisen suunnitteluun liittyvistä asioista
- itsetuntemuksen lisääminen, omien tavoitteiden seuranta ja niissä tapahtuvien muutosten reflektointi
- TET-asiat, mikäli TET on koulun opetussuunnitelmassa jo 8.luokalla.

9.luokalla

- itsearviointi- ja päätöksentekotaitojen kehittäminen
- Suomen koulutusjärjestelmä
- tiedot yhteisvalinnasta ja mahdollinen koehaku; yleinen haku, oppilaitokset joihin on pääsy- tai soveltuvuuskoe; joustava valinta
- omien pääsymahdollisuuksien arviointi koulujen valintakriteerien suhteen
- jatkokoulutuspaikan valinnassa huomioon otettavia asioita
- tietoa oppisopimuksesta, koulutuskokeilusta, suorahaku-mallista, työharjoittelusta, yrittäjyydestä
- työelämätietous, työelämän ja koulutuksen kohtaaminen
- ohjaus-, tiedotus- ja neuvontapalvelujen käyttö
- opintososiaaliset asiat
- esitellään kansainvälisiä opiskelumahdollisuuksia
- koulujen pääsy- tai soveltuvuuskokeissa, eri jatkokoulutuspaikoissa ja työelämässä tarvittavien vuorovaikutustaitojen merkitys
- työelämään tutustumisen (TET) toteuttaminen
- mahdolliset jatko-oppilaitos- ja työpaikkavierailut
- peruskoulun jälkeisen nivelvaiheen asiat; opiskelupaikan varmistaminen ja tiedot jälkiohjausmahdollisuuksista.

Tarvittavaan henkilökohtaiseen ohjaukseen oppilaalla on oltava mahdollisuus kaikilla luokka-asteilla. Yläluokilla se painottuu eniten päättöluokalle.

Pienryhmäohjaus on tarkoituksenmukaista tapauksissa, joissa muutama oppilas kaipaa ohjausta samantyyppisten asioiden työstämisessä ja joissa vuorovaikutuksellisista keinoista katsotaan olevan hyötyä.

TET

Koulun opetussuunnitelmasta riippuen oppilaalla voi olla TET-jaksoja jo 7. ja 8. luokilla. Kaikilla 9-luokkalaisilla on vähintään 10 TET-päivää koulun työsuunnitelmassa määriteltävinä ajankohtina.

Työelämään tutustumisjakson tarkoituksia ovat:

- auttaa oppilasta koulutus- ja ammatinvalintakysymyksissä
- lisätä työn arvostusta
- tarjota oppilaalle omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja itsestä työyhteisön jäsenenä
- saada palautetta koulun ulkopuolisilta tahoilta ja tarjota onnistumisen kokemuksia
- tarjota mahdollisuuden itsearviointiin ja palautteeseen tutustumisjaksolta.

Riihikallion koulussa seitsemännien luokan oppilailla on työelämään tutustumista on 1-2 päivää omassa koulussa. Tällöin tutustutaan siivoojan ja keittiöhenkilökunnan työtehtäviin. Kahdeksannelle luokalle oppilaat ovat TET- harjoittelussa 4-5 päivää itse valitsemissaan työpaikoissa. Yhdeksännen luokan TET- harjoittelu toteutetaan syyslukukaudella ja on kestoltaan kaksi viikkoa. Oppilaat valitsevat työpaikat oman mielenkiintonsa mukaan.

AIHEKOKONAISUUDET

Aihekokonaisuudet, kuten ihmisenä kasvaminen, viestintä, osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys, Suomen koulutusjärjestelmä sekä kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys tarjoavat mahdollisuuden oppiainerajat ylittävälle yhteistyölle teematyöskentelynä.

RIIHIKALLION KOULUN OPPILASHUOLLON SUUNNITELMA

1. Kriisisuunnitelma

Kriisin kohdatessa kouluyhteisöä kokoontuu koulun kriisiryhmä välittömästi päättämään tarvittavien toimenpiteiden laajuudesta. Koulun kriisiryhmään kuuluvat rehtori, rehtorin varahenkilö, erityisopettaja, kouluterveydenhoitaja sekä koulukuraattori ja -psykologi, mikäli ovat käytettävissä.

Kokoontumisessa päätetään kriisin hoitamisesta ja siihen liittyvistä vastuista ja tiedottamisesta. Samalla päätetään yhteydenotosta seurakunnan kriisivastaavaan. Opettajanhuoneessa on koulun kriisikansio, jossa on käytännön toimintaohjeet sekä tarvittavaa materiaalia erilaisten kriisitilanteiden (kuolemantapaukset, vakava onnettomuus, väkivallan uhka, päihteet jne.) varalta. Lisäksi kansio sisältää ennalta ehkäisevää materiaalia koko kouluyhteisön käyttöön.

2. Kiinteistön pelastussuunnitelma

Koululla on vuosittain pelastuslaitoksen toimesta tarkastettava kiinteistön pelastussuunnitelma, joka sisältää kiinteistön turvallisuus- ja poistumissuunnitelmat.

3. Oppilashuoltoryhmän toimintasuunnitelma

Riihikallion koulussa toimii oppilashuoltoryhmä, johon kuuluvat rehtori, erityisopettaja, luokanopettaja, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori, koulupsykologi sekä tarvittaessa muita asiantuntijoita. Oppilashuoltoryhmä voi pyytää konsultaatiota koulun ulkopuoliselta taholta. Oppilashuoltoryhmän kokoonpano ja yhteystiedot toimitetaan oppilaiden huoltajille ensimmäisen lukuvuosiedotteen yhteydessä elokuussa. Yhteystiedot löytyvät myös opettajanhuoneesta.

Luokanopettajan ja erityisopettajan roolina ryhmässä on olla oppilaan asioissa koulun arkipäivän ja oppimisen asiantuntija. Koulukuraattori on koulun sosiaalityöntekijä, joka vastaa oppimissosiaalisesta tuesta ja ohjannasta. Kuraattori on ensisijainen yhdyshenkilö kunnan sosiaalitoimen suuntaan. Kouluterveydenhoitajan vastuulla ovat oppilaiden terveydenhoitoon liittyvät asiat. Kouluterveydenhoitaja on yhteyshenkilö terveystoimensuuntaan. Koulupsykologi tarjoaa testaus-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Hän toimii yhteyshenkilönä lasten ja nuorten erityispalveluyksikköön. Rehtorin tehtävänä on koordinoida eri toimintoja sekä vastata viimekädessä ryhmän toiminnasta.

Säännöllisesti kahdesti kuussa kokoontuva ryhmä käsittelee tarpeen mukaan joko yksittäisen oppilaan tai luokan koulutyöhön liittyviä ongelmia ja niiden ratkaisemista.

Oppilashuoltoryhmässä käydään läpi lukuvuoden aikana kaikki koulun luokat. Akuuteissa tilanteissa yksittäisen oppilaan tai luokan asia otetaan käsittelyyn välittömästi.

Ryhmä laatii lukuvuoden alkaessa toimintasuunnitelman, jonka toteutumista tarkastellaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä.

4. Erityisopetuksen suunnitelma

Riihikallion koulussa toimii laaja-alainen erityisopettaja, joka kaikki tunnit ovat Riihikallion koululla. Laaja-alaiseen erityisopetukseen on varattu vuosittain kunnan erityisopetuksen tuntikehyksestä tietty tuntimäärä, joista osa on osoitettu koulussa toimivan sivistystoimen esiopetusryhmän oppilaille.

Riihikallion koulussa laaja-alaisen erityisopetuksen painopiste on 1-3-luokkalaisissa, mutta oppilaalle pyritään järjestämään erityisopetusta koko koulunkäynnin ajan tarpeen mukaan. Tavoitteena

on tukea oppilasta siten, että hän pystyy opiskelemaan yleisopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti.

Laaja-alaisen erityisopetuksen keskeiset opetukselliset tehtävät ovat luku- ja kirjoitustaidon vahvistaminen ja varmentaminen, artikulaatiovirheiden korjaaminen, muiden oppimisvaikeuksien hoidon pottaminen sekä kuntoutus.

Erilaisilla luokkajärjestelyillä, ryhmäjaolla ja tukitoimilla pyrimme tukemaan oppilaiden opiskelua lähikoulussa. Riihikallion koulussa on toiminut alkuopetuksen yhteydessä yleisopetuksen pienryhmä, joka on muodostettu resurssien niin sallissa. Yleisopetuksen pienryhmälle on ohjattu enemmän aikuisresurssia kuin muille luokille. Lisäksi oppilaiden sijoittumisella luokkiin on turvattu vertaistuki erilaisille oppijoille.

Erityisopetuksessa oppilaita ryhmitellään mahdollisuuksien mukaan joustavasti ja tarkoituksen mukaisesti. Käytämme paljon samanaikaisopetusta. Eniten apua tarvitsevat oppilaat ovat erityisopettajan ryhmässä, jossa voi olla oppilaita samalta luokalta, rinnakkaisluokalta tai eri luokkatasolta. Erityisopetukseen otetut/siirretyt oppilaat opiskelevat yksilöllistetyn aineen pääasiassa erityisopetuksessa yhtäaikaan muiden ryhmien kanssa.

Kuntoutusta (kielellinen/liikunnallinen/hahmottaminen) annetaan resurssien mukaan.

Erityisopetuksessa käyvät lapset tekevät tarvittaessa kokeet erityisopettajan kanssa. Opettaja voi lukea tehtävät ääneen, aikaa voidaan varata enemmän tai koe voi olla suullinen.

5. Kiusaamisen ehkäisemisen strategia

Kiusaamisen ehkäisemisessä ovat keskeisessä asemassa koulun arvot ja toimintakulttuuri. Avoimuus ja erilaisuutta hyväksyvä kulttuuri kasvattaa oppilaita suvaitsevaisuuteen ja toisen ihmisen arvostamiseen.

Jotta kiusaamista voidaan tehokkaasti ehkäistä, kouluyhteisön tulee olla tietoinen mahdollisuudesta kiusaamisen esiintymiselle. Oleellista kaikessa kiusaamiseen liittyvässä toiminnassa on se, että asia tulee koulun aikuisten tietoon.

Koulun arjessa oppilaiden välille syntyy erilaisia konfliktitilanteita. Jotta yksittäinen konflikti ei johtaisi kiusaamiseen, on jokainen koulun kasvatushenkilöstöön kuuluva velvollinen puuttumaan asiaan välittömästi sen havaittuaan. Tilanteesta riippuen konfliktin jatkoselvittelyyn osallistuvat ensiksi paikalle saapunut aikuinen, ao. oppilaiden opettajat ja tarvittaessa rehtori. Tällöin päätetään huoltajien informoimisesta sekä tarvittavista dokumenteista. Vakavissa tapauksissa täytetään osapuolille erillinen lomake tapahtumien kulusta. Siihen kirjataan tapahtumat ja niitä seuranneet toimenpiteet sekä mahdolliset seuraamukset, jonka jälkeen osapuolet allekirjoituksillaan varmentavat paperin sisällön pitävän yhtä tapahtumien kulun kanssa. Täytetty lomake toimitetaan huoltajille allekirjoitettavaksi ja palautetaan kouluun, jossa se tallennetaan.

Mikäli konfliktit kärjistyvät kiusaamiseksi, asiaan puututaan välittömästi sen tultua kasvatushenkilöstön tietoon. Selvittelyssä käytetään apuna oppilashuoltoryhmää ja erityisesti koulukuraattoria.

**RIIHIKALLION KOULUN JÄRJESTYSSÄÄNNÖT**

Näitä järjestyssääntöjä sekä koulutyön sujumista tarkennetaan vuosittain "Koulun käytänteitä" - ohjeistolla, joka toimitetaan järjestyssääntöjen liitteenä lukuvuoden alussa oppilaiden huoltajille.

Lainmukaiset velvollisuudet:

- ❖ Osallistun perusopetukseen. (Perusopetuslaki 35§)
- ❖ Suoritan tehtäväni tunnollisesti. (Perusopetuslaki 35§)
- ❖ Käyttäydyn asiallisesti. (Perusopetuslaki 35§)
- ❖ Koulumatkoilla ja liikkeessani oppitunneilla liikenteessä noudatan liikennesääntöjä. (Tieliikennelaki 3§)
- ❖ Korvaan aiheuttamani vahingon sovitulla tavalla. (Vahingonkorvauslaki 2 luku.)

Yhdessä eläminen

- ❖ Käyttäydyn koulussa kaikkia kohtaan ystävällisesti ja reilusti.
- ❖ Toimin asianmukaisesti myös koulun ulkopuolella: kirjastossa, uimahallissa, museoissa, yleisissä tilaisuuksissa, luontoretkillä ym.
- ❖ Huolehdin omalta osaltani ympäristön siisteydestä ja turvallisuudesta.
- ❖ Käsittelen yhteistä omaisuutta asianmukaisesti.

Oppimisympäristö ja toimintakulttuuri

- ❖ Noudatan hyviä tapoja kaikessa koulun toiminnassa.
- ❖ Arvostan omaa ja toisten työtä.
- ❖ Minulla on mukana tarvittavat opiskeluvälineet ja varusteet.
- ❖ Pidän huolta omista henkilökohtaisista tavaroistani.
- ❖ Kuuntelen keskittyneesti ohjeita ja opetusta.
- ❖ Huomioin toiminnassani toiset ihmiset ja erilaiset tilanteet.

Vastuu

- ❖ Kannan vastuun teoistani ja yritän ymmärtää niiden seuraukset.
- ❖ Sovitan järjestyssääntöjen ja koulun käytänteiden vastaiset tekoni sovitulla tavalla.

Koulu käyttää tarvittaessa myös perusopetuslaissa ja -asetuksessa mainittuja kurinpitotoimia (Perusopetuslaki 36§).

RIIHIKALLION KOULUN TUNTIJAKO

aine	1	2	3	4	5	6	7	8	9	yht.
äidinkieli ja kirjallisuus	8	7	5	5	4	5	3	3	3	43
A-kieli		1	2	2	2	2	2	3	3	17
B-kieli							2	2	2	6
Matematiikka	3	3	4	4	4	4	3	3	4	32
Ympäristö- ja luonnontieto	2	2	2	3						9
Biologia ja maantieto					1	2	2	2	3	10
Fysiikka ja kemia					1	1	2	3	2	9
Terveystieto							1	1	1	3
Uskonto/elämäkatsomustieto	1	1	2	1	1	1	1	2	1	11
Historia ja yhteiskuntaoppi					2	2	2	2	3	11
Musiikki	1	1	2 / 4	2 / 4	2 / 4	2 / 3	1/2	0/1	0/1	11/21
Kuvataide	1	1	2	2	2	2	2			12
Käsityö	2	2	2	2	2	2	3			15
Liikunta	2	2	2	2	3	3	2	2	2	20
Kotitalous							3			3
Oppilaanohjaus							0,5	0,5	1	2
resurssi (valinnaiset)					(1)*	(1)*	0,5	6,5	6	13 (-15)
Oppilaan vähimmäistuntimäärä	20	20	23/25	23/25	24/26	26/27	30	30	31	227/234 (-236)
perusteiden vähimm.tunnit	19	19	23	23	24	24	30	30	30	222
Vapaaehtoinen A-kieli				2	2	2	2	2	3	13

Musiikkiluokkien musiikki lisätunteina 2 h/vuosiluokka, paitsi 6. lk:lla, jossa 1 lisätunti (taulukossa musiikinkohdalla oikeanpuolinen luku).

5. ja 6. luokkien valinnaiset (tähdellä merkitty *) tarjotaan resurssien puitteissa vapaavalintaisina.

RIIHIKALLION KOULUN KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINNIN KRITEERIT

tavoite	muiden huomioon ottaminen	ympäristön huomioon ottaminen	suhtautuminen työnteekoon	sääntöjen noudattaminen
10 erinomainen	Hän on positiivinen ja kannustava esimerkki muille kaikilla osaluilla.	Oppilas toimii aktiivisesti työskentely-ympäristön siisteyden ja viihtyisyyden hyväksi.	Oppilas on positiivinen ja kannustava esimerkki suhtautumisessa työnteekoon.	Hän toimii omaloitteisesti ja rakentavasti kouluyhteisön parhaaksi.
9 kiitettävä	Oppilas antaa työrauhan ja ottaa muiden mielipiteet huomioon. Yhteistyö työyhteisössä sujuu hyvin.	Oppilas omalla esimerkillään kannustaa toisia huolehtimaan työskentely-ympäristön siisteydestä ja viihtyisyydestä.	Oppilaalla on myönteinen suhtautuminen koulutyöhön. Hän arvostaa myös toisten työtä.	Oppilas suhtautuu myönteisesti koulun sääntöihin ja käytänteisiin.
8 hyvä	Oppilas ottaa muut huomioon. Hän on koulumyönteinen ja käytökseltään asiallinen. Hän ei yleensä häiritse työrauhaa.	Oppilas pitää oman työskentely-ympäristön siistinä. Hän ei roskaa eikä tahallisesti vahingoita koulun tai muiden omaisuutta.	Oppilas on yhteistyökykyinen ja tekee annetut tehtävät.	Oppilas noudattaa koulun sääntöjä ja annettuja ohjeita.
7 tyydyttävä	Oppilaalla on satunnaisesti vaikeuksia toimia muiden kanssa. Hän käyttää joskus epäkohteliasta tai asiatonta kieltä. Hän ei osallistu aina oppimistapahtumaan ja häiritsee ajoittain oppitunneilla.	Oppilas pitää vain ajoittain huolta työskentely-ympäristönsä siisteydestä ja tarvitsee tähän ohjausta.	Oppilas jättää annettuja tehtäviä tekemättä tai suhtautuu niihin välinpitämättömästi.	Oppilaalla on joskus vaikeuksia noudattaa koulun sääntöjä ja annettuja ohjeita. Oppilaalla on enemmän kuin yksi rangaistus.
6 kohtalainen	Oppilas häiritsee opiskelua. Hän on epäkohtelias. Hänellä on vaikeuksia tehdä yhteistyötä muiden kanssa. Hänellä on useita luvattomia poissaoloja.	Oppilas suhtautuu välinpitämättömästi työskentely-ympäristön siisteyteen ja kuntoon.	Oppilas on välinpitämätön ja jättää usein tehtävät tekemättä.	Oppilas ei noudata sääntöjä ja annettuja ohjeita. Oppilaalla on useita rangaistuksia.
5 välttävä	Oppilas häiritsee opiskelua jatkuvasti. Hän käyttäytyy asiatomasti ja on haluton yhteistyöhön. Hän loukkaa toisen fyysistä ja henkistä koskemattomuutta.	Oppilas sotkee tahallisesti työskentely-ympäristöään.	Oppilas jättää tehtävänsä tekemättä eikä myöskään osallistu tuntityöskentelyyn.	Oppilas rikkoo tahallisesti koulun sääntöjä ja ohjeita.
4 hylätty	KÄYTÖS	KOULUYHTEISÖÖN	SOPIMATONTA	